ION ARAMĂ

LUNTRAȘII LUI VLAD VODĂ

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREȘTI

ION ARAMĂ

LUNTRAȘII LUI VLAD VODĂ

ROMAN

CAPITOLUL ÎNTÎI

Doi călăreți goneau pe drum. Goneau și colbul înălțat de sub copite se înfoia încet în urmă, acoperind vîrfurile copacilor. Din ceața aceasta de praf învolburat, ascuns în ea, folosind-o ca pe-o oglindă înșelătoare, se strecura al treilea. Pe la jumătate cale între cetatea Giurgiului și mănăstirea Glavacioc, drumul trecea peste o coamă de deal, acoperită cu pădure deasă.

— Acuma nu ne mai scapă, spuse primul călăreț.

— Fie precum gîndești, Selim Bei. Numai că e viclean tare ghiaurul și mi-e teamă pentru viețile noastre.

— Rușine, păcătosule, spuse Selim domolind puțin goana calului. Sîntem doi și el e unul singur; l-am putea doborî cu mîinile goale. Ia seama, eu o să mă ascund în tufișuri, iar tu îți urmezi calea, făcînd larmă, să creadă că sîntem tot amîndoi. Pe urmă o să-i sar în spate și gata.

— Alah să-ți întărească brațul, Selim Bei.

— Hai, dă pinteni calului, că ne apucă noaptea pe drum.

Intrînd în pădure, călărețul care se numea Selim găsi un loc potrivit, la un cot al drumului, numai bun ca să-l ascundă cu cal cu tot. Însoțitorul său

își urmă drumul singur, rîzînd și vorbind tare pe limba osmanlîilor.

Călărețul care venea pe urmele lor își domoli goana intrînd în pădurea plină de umbre. Mergea în voia calului, privind nepăsător înainte, dar cu urechea ațintită la tot ce s-ar petrece în jur. Deodată, calul dădu semnul acela tainic, știut numai de stăpînul său: ridică puțin botul și-și ascuți urechile fine. Destul ca omul să priceapă și, fără a da semne de neliniște, să ducă ușurel mîna la mînerul săbiei. Pasul calului rămăsese neschimbat, iar legănatul călărețului în șa, asemenea.

Selim sări. Se năpusti din urmă, cu iataganul ridicat, chiuind din răsputeri ca să sperie calul celuilalt. Dar calul simțise din vreme primejdia, o așteptase încordat și acum doar se feri într-o parte, îngăduind stăpînului să-și ridice sabia grozavă.

Oțelul vîjîi prin aer și întîlni oțel; scîntei și scrîșnete tulburară tihna pădurii. Selim încercă vreo două vicleșuguri ostășești, dar tînărul care-i stătea împotrivă părea deprins cu asemenea vicleșuguri și se apără vitejește. Iataganul lui Selim, din oțel de Damasc, călit în sînge de berbec, se îndoi ca o vargă de salcie sub apăsarea lamei celuilalt, dar nu se frînse; scăpat, zvîcni scurt, se destinse și fulgeră iarăși prin văzduh. Tînărul își plecă iute capul pînă-n coama calului și lama lucioasă șuieră la două degete de el, mai-mai să-i atingă chica. Îndreptat acum în scări, tînărul izbi de sus în jos, cu sete, și Selim Bei se prăbuși lovit de moarte.

Între timp, însoțitorul beiului se întorsese din drum ca să-și ajute mai-marele, dar ajunse prea tîrziu. Văzîndu-și stăpînul atîrnat în scări, înțelese că a rămas singur. Dădu un răcnet de furie și,

înainte ca tînărul să ridice iarăși sabia, azvîrli de la depărtare jungherul său greu, cu mîner de corn, țintindu-i inima. Calul tînărului se săltă în aceeași clipă pe picioarele dindărăt și primi în piept lovitura îndreptată spre stăpînul său. Tînărul sări la vreme din șa, fără să lase sabia, gata de luptă, în vreme ce calul se prăbușea ucis; dar turcul dăduse deja pinteni și se depărta în galop.

Tînărul privi după el, apoi căută cu ochii calul dușmanului răpus; acesta, tîrînd în scări trupul nemișcat, fugise înspăimîntat în desiș. Vru să alerge după el, dar pădurea, pînă atunci tăcută, se însufleți deodată. Un șuierat ascuțit răsună în stînga drumului, un glas porunci din dreapta:

— Stăi! Oricine-ai fi, stăi locului și aruncă arma!

Tînărul lăsă sabia să-i cadă la picioare și așteptă liniștit. Din tufișurile negre se desprinseră cîteva căciuli țuguiate, apoi cojoace de miel acoperind umeri încovoiați; un tăiș de coasă îi ațînu calea și un vîrf de lance i se opri în fața pieptului.

— Nu pe mine, proștilor, ci pe fugar trebuia să-l opriți, strigă tînărul mînios. E o iscoadă turcească. Mă țin după el tocmai din cetate, după el și după celălalt cîine...

— Cine ești? întrebă bătrînul care îndreptase lancea spre el.

— Dar tu cine ești? îi întoarse vorba tînărul. Tu, care mă oprești din urma dușmanului și mă împiedici să-l pedepsesc.

Bătrînul întinse brațele în lături, aruncînd o privire spre locul unde dispăruse calul turcului:

— N-am știut, boierule. Eram cu oamenii la săpat bordeie cînd am auzit larmă. Puteam ghici ce se petrece?

— Cine ești, te-am întrebat.
— Sînt Mărin, starostele Voivodenilor, dăruiți de Vlad vodă boierului Stanciu.
— E pe-aici boierul Stanciu? întrebă tînărul în grabă. Sau poate Roman, fratele lui?
— Ia te uită, îi cunoaște pe boierii noștri! Cine ești, străine? Nu cumva... nu cumva ești Drăculea, fiul lui Vlad vodă?
—Eu sînt, într-adevăr, rosti tînărul înclinînd puțin fruntea.
Starostele își scoase încet căciula. Își scoaseră căciulile și ceilalți țărani, privind pe sub sprîncene și nevenindu-le să creadă.
— Să trăiești, măria ta, spuse bătrînul. Și iartă-ne răul pe care ți l-am făcut din neștiință. Te credeam departe, în solie la craiul unguresc.
— Am fost, nea Mărine.
— Din cîte știu, Giurgiul nu-i prin partea Ungariei, spuse un tînăr cu îndrăzneală.
— Taci, prostănacule, strigă starostele. Iartă-l, măria ta. E Costea, fiul meu cel mai mic. Se trezește vorbind.
— Nu mă trezesc vorbind, măria ta. Un negustor de oale te-a văzut duminică în tîrg la Sibii. Poți fi în două locuri deodată cum spune lumea? Ți-e calul vrăjit? Dacă era...
Vlad se întoarse spre calul său pag. Mîngîie ochii stinși, botul cald încă, coama mătăsoasă, și simți amarul ghemuindu-i-se în gîtlej.
— Nu era vrăjit, spuse el trist. Dar era soi bun. Și-acum, murind, mi-a scăpat viața. Am făcut multe isprăvi împreună, și credeam c-o să mai facem...
— Om găsi noi alt cal pe placul măriei tale, spuse iar tînărul. Bine că ai scăpat teafăr. O să mai faci multe isprăvi...

Fiul lui Vlad Dracul îl bătu pe umăr:

— Isteț fiu ai, nene Mărine. Mi-ar place să am alături un tînăr ca el. Ce zici, Costea, n-ai vrea să mă slujești?

— Eu vreau, spuse tînărul fără să stea pe gînduri. Dar nu știu ce spune taica.

— E o cinste mare pentru neamul nostru, făcu bătrînul în doi peri. Avem vreme să vorbim de asta. Acuma, măria ta, eu zic să ne faci bucuria de a găzdui în casele noastre sărace; vine seara și drumurile sînt primejdioase, iar calul turcului n-o să-ți fie de mare folos. O sălbăticiune ca asta își schimbă greu stăpînul...

Drăculea se aplecă să ia șaua de pe calul răpus. Costea sări să-l ajute, cu o îndemînare care stîrni zîmbetul tovarășilor săi.

— Ce mai șa! se miră el. Adevărat lucru domnesc!

— Nene Mărine, spuse Vlad cu un zîmbet, să știi că pe Costea tot ți-l iau în cele din urmă. Bate palma!

— Să fie-ntr-un ceas bun, se învoi bătrînul. O să-i dau povețe cum să te slujească cu credință. Toți din neamul nostru sînt oameni cinstiți și fără viclenie. Eu am fost stegar în oastea bunicului măriei tale, Mircea cel Bătrîn. Trag nădejde că și fiul meu va fi un oștean bun!

Cele două bombarde de pe metereze bubuiră strașnic și ecoul lor se repetă departe, în zidurile înnegrite de fum. Clopotele sunau mereu a sărbătoare. Meșteșugari, oșteni cu sulițele lungi sprijinite-n șold, femei și copii, moșnegi cu plete dalbe alcătuiau zid viu prin care trecea, în sunetele trîmbițelor, alaiul domnesc.

— Se bucură cu toții, șopti Vlad, fiul cel mai mare al domnului.

—Se bucură, încuviință Mircea, fiul cel mai mic. Au și de ce. Tata a statornicit pacea în țară, negoțul merge înainte, tîrgurile înfloresc... Cinci ani de liniște! Un răgaz atît de scurt, și tot a dat roade!

Al treilea fiu al domnului, Radu, înălță spre oamenii de pe margine privirea dreaptă, cu ochi albaștri, care-i aduseseră din fașă porecla de Cel Frumos.

— Eu mă gîndesc, fraților, că tata ar putea face din țara asta o grădină.

— Dacă i-ar da dușmanii răgazul, rîse Vlad amar. Chiar acum, venind de la Pesta, m-am abătut de la drum prin Giurgiu și am aflat de venirea unor iscoade către cetatea de Argeș.

— Iscoade aici, în cetatea de scaun? se miră Radu.

— Da, frățioare. Le-am luat urma cînd au plecat din cetate, voind să le aflu gîndurile și drumurile. Dar m-au simțit și s-au năpustit asupra mea. Pe unul l-am doborît în luptă cinstită, cu iataganul. Celălalt însă mi-a scăpat. Mi-a omorît calul și a venit încoace. Pun rămășag că se ascunde prin mulțime și trage cu urechea.

— Ce vor de la noi? Doar sîntem în pace cu sultanul, spuse Mircea.

— Are taica o vorbă: pacea cu turcii e înșelătoare. O știe de la bunicul nostru, slăvitul Mircea cel Bătrîn. Turcii sînt lacomi și visează să se-ntindă în toată lumea, și vai de cel care încearcă să le stea în cale. Au mijloace felurite să se răzbune. Știți voi ce-au făcut în primăvara asta? Aveau la curte pe feciorii lui Brancovici, despotul sîrbesc. Ostatici. Și cum Brancovici i-a supărat cu nu știu

ce pricină, sultanul a poruncit gîdelui să-i orbească.

— Să-i orbească! spuse înspăimîntat Mircea. Tatăl lor făcea mai bine să se supună. După vorba veche: capul ce se pleacă sabia nu-l taie.

— Ce știi tu, țîncule! îi tăie Vlad vorba. Cu sultanul oricum o dai, tot rău iese. Dar să orbești niște copii... mare cruzime, frații mei!

— Or fi povești, se îndoi Radu.

— Povești! Bine-ar fi, dar e adevărul curat. Sultanul Murad e un om rău și nesocotit; astrologii i-au prezis domnie lungă și de aceea nu se teme nici de dracul.

— O să se teamă de Dracul nostru, de măria sa, murmură Radu cel Frumos. Numai să-ncerce să ne supere cu ceva...

— Ce de lume! îl întrerupse Vlad. Numai la încoronare era așa frumos. Mai țineți minte? Tu, Mircea, erai mititel pe atunci.

— Aveam opt ani, se împotrivi Mircea. Tata purta o mantie albă ca zăpada...

Alaiul mergea încet, cu mari opriri pe la răspîntii, unde oștenii abia țineau piept mulțimii venite să-l salute pe voievod. Unii încercau să-i sărute mîna, dar străjile îi îmbrînceau, de teamă să nu se urzească vreo ticăloșie împotriva domnului.

— Să trăiești mulți ani, măria ta! strigau zeci de glasuri.

— Și să nu lași păgînii să ne prade!

— Și nici pe ai noștri, adause un țăran zdrențăros, făcînd cu ochiul spre ceilalți.

Străjile se repeziră să-l înșface, dar omul se pierdu printre lume, ocrotit de cei din jur care făceau haz.

— Oameni proști, măria ta, nu-i lua-n seamă; spuse încruntat boierul Coica, marele vistiernic.

Birurile s-au mai înmuiat. Dar așa-i obiceiul lor. Țipă mereu după dreptate.

— Om vedea noi unde-i dreptatea, spuse voievodul cu cumpătare. Trebuie să le ascultăm cu grijă plîngerile.

Un bătrîn se desprinse deodată din mulțime, îmbrînci străjile care încercau să-l oprească și îngenunche în praf, în fața domnului:

— Măria ta! Apleacă-ți o clipă urechea la vorba unui oștean bătrîn!

— Du-te de-aici, omule, nu ți-e rușine? Strici serbarea domnească cu pîrile tale! făcu supărat boierul Coica.

— Vorbește! porunci Vlad Dracul.

— Măria ta, l-am slujit cu credință pe părintele măriei tale, slăvit fie-i numele. Am fost oștean sub steagul lui Mircea cel Bătrîn; am lucrat la înălțarea cetății Giurgiului și la apărarea ei. Pîrvu e numele meu. De-acuma sînt bătrîn și zile multe nu mai am, dar mi-e milă de sărmanii mei copii și neamuri și de toată gloata din cetatea Giurgiului. Amarnic se mai chinuiesc sub apăsarea păgînului, măria ta!

— Luați-l de-aici, strigă marele vistiernic. Nu vedeți că tulbură inima domnului?

— Lasă-l, făcu încruntat Vlad Dracul. Ascultă, moș Pîrvule, mîine să mi te înfățișezi în zorii zilei. Și să-mi dai vești despre oamenii din cetatea Giurgiului. Iar acuma, urmează-ne alaiul. Se va găsi și pentru tine un colț de masă și o vorbă bună...

Moșneagul făcu o plecăciune, se feri din calea domnului și-și făcu loc printre curtenii mai mărunței. Alaiul trecu prin fața clădirii sfatului, de mai multe ori dărîmată și refăcută în vremea din urmă, și se opri în fața caselor domnești. Palatul, din piatră mare și zgrumțuroasă, netencuită, era stră-

juit de un pridvor larg, cu stîlpi groşi de piatră, frumos ciopliţi cu frunze şi ramuri de viţă. Vlad Dracul se opri în faţa pridvorului. După datină, vornicul cetăţii de scaun îi ieşi în cale cu o tabla de aur pe care se afla o pîine proaspătă şi o mînă de sare. Voievodul făcu un pas pe prima treaptă a scării. Mulţimea care-l urma se opri cu respect şi amuţi. În tăcerea ce se lăsase, lumea ascultă vorbele vornicului, rostite cu glas tare, dar plin de căldură:

— Măria ta, cetatea de Argeş şi tot poporul Ţării Româneşti te cinsteşte. Să cîrmuieşti ţara cu pace şi cu fruntea sus, asemenea slăvitului tău părinte. Îţi dorim viaţă lungă şi domnie nesupărată, înconjurată de prieteni şi ferită de duşmani. Întru mulţi ani, măria ta!

Întinse tablaua şi făcu o plecăciune adîncă. Bombarda cea mare de la poarta cetăţii glăsui iarăşi, cutremurînd văzduhul, şi mulţimea adunată la poartă îşi răcni din răsputeri urările. Vlad îşi scoase căciula din blană scumpă, împodobită cu pană de păun, şi plete negre i se revărsară pe umeri. Se aplecă asupra pînii albe, atunci scoasă din cuptor. Rupse un colţ de coajă fragedă şi fierbinte, întinse în sare, gustă. Mestecă rar, cu dinţii lui puternici, zîmbind mai mult cu ochii. Îl bătu apoi pe umăr pe vornicul Albu, prietenul lui vechi, şi se întoarse către însoţitorii lui:

— Cinstiţi boieri, şi oameni buni, şi dragi oşteni ai domniei! Vă mulţumesc pentru vorbele voastre şi vă făgăduiesc să slujesc ţara şi pe voi cît oi putea de bine. Pentru prieteni se află totdeauna în Ţara Românească pîine şi sare; pentru duşmani, de oriunde ar veni ei, avem o sabie ascuţită!

— Întru mulţi ani, măria ta! strigă mulţimea, bucuroasă de aceste vorbe care-i înaripau nădejdile.

— Şi-acum, dragii mei, vă poftesc să ospătăm ce-om găsi. Oştenilor să li se dea hrană şi băutură, asemenea şi oamenilor cetăţii. Să se bucure tot românul!

Vodă îşi luă de umeri copiii şi făcu un semn prietenos boierilor să-l urmeze în casa domnească. Paşii lor răsunau voios pe dalele de piatră. În capătul coridorului, doi paji cu făclii deschiseră uşile largi de la spătăria cea mare, unde masa lungă pentru ospăţ era pregătită. Vlad se aşeză în capul mesei, înconjurat de fiii săi şi de boierii cei mari; apoi, pe laturi, se aşezară, precum le era rangul, ceilalţi boieri şi căpitani de oaste. Paharnicul Micle veni în spatele domnului, gustă el însuşi mai întîi din băutură, apoi îi întinse voievodului pocalul de aur, cu încrustaţii frumoase făcute de un meşter armean pripăşit de vreun an în cetate. Domnul se ridică; se ridicară cu larmă toţi mesenii, ţinînd în mîna dreaptă cupele cu vin.

— N-o să vă spun multe vorbe, fiindcă de felul meu îmi plac mai mult faptele, cuvîntă Vlad Dracul. Dar ştiţi şi voi, dragii mei, că-mi pun viaţa în slujba ţării. Am nevoie de voi ca să cîrmuiesc şi să apăr ce mi-a fost dat, şi să ridicăm iarăşi slava Ţării Româneşti acolo unde a ridicat-o Mircea cel Bătrîn!

— Aşa să fie!

— Trăiască măria sa Vlad!

— Mulţi ani, mulţi ani!

Vlad zîmbi urărilor şi ţinînd cupa în mîna-ntinsă, îşi roti privirea peste masa înconjurată de cei mai vrednici bărbaţi ai ţării. Apoi duse cupa la buze şi tunurile bubuiră iarăşi. De afară răzbătură strigătele voioase ale gloatei. Petrecerea începu astfel cu voie bună şi pahare harnic golite; se aduseră la masă bucatele, oaspeţii începură să mănînce, printre îmbucături schimbau vorbe bune despre

domnia aceasta care urma de cinci ani fără supărări prea mari din afara hotarelor. Într-un tîrziu se simți oarecare mișcare la ușă; cineva făcu vornicului un semn și acesta își aplecă barba albă spre urechea voievodului:

— Măria ta, boierii sfatului au vrut să-ți facă o bucurie. Au adus anume un cîntăreț vestit, un lăutar de prin părțile despre munte, să-ți desfete urechea cu cîntecele lui.

— Să intre! porunci voievodul.

Străjile de la ușă descrucișară lăncile și lăsară să intre un tînăr cu plete blonde lunecînd pe umeri, cu ițari negri împodobiți cu frunze de argint, și un ilic negru peste cămașa albă ca zăpada. În mîna stîngă ținea o lăută frumoasă, din lemn gălbui; în dreapta, o pălărie venețiană împodobită cu pene.

— Apropie-te, spuse cu bunăvoință domnul.

Cîntărețul făcu o plecăciune frumoasă, rotindu-și pălăria pînă ce atinse cu ea pardoseala, și toată lumea își dădu seama că nu e om de rînd. Apoi el păși fără sfială în lungul mesei și se opri într-o lature, la cîțiva pași în dreapta domnului.

— Cine ești? îl întrebă Vlad.

— Sînt Trandafir Brașoveanul, mărite voievod. Am cîntat la curțile mari ale nobililor de peste munți; am înveselit petrecerile domniei sale banul Craiovei, iar luna trecută însuși slăvitul comite Iancu de Hunedoara mi-a făcut cinstea de a mă asculta cîteva clipe.

— Fii binevenit, spuse domnul. Și aici, la curtea noastră, vei vedea că meșterii cîntăreți sînt prețuiți cum se cuvine. Vei gusta din vinul nostru, apoi îți vei înstruna lăuta ca să-ți ascultăm cîntările!

Un slujitor aduse o cupă, dar cîntărețul o îndepărtă cu o mișcare plină de grație.

— Vinul pe urmă, spuse el. Îl voi gusta numai după ce-mi veți fi spus că v-a plăcut cîntarea. Vreau să am mintea limpede ca să pot zice pe placul măriei tale și al cinstitei adunări.

Vodă încuviință din cap și-și propti obrazul smead cu mîna, în semn că-i gata de ascultare. Vorbele din colțurile mesei conteniră și ele. Cîntărețul își înstrună lăuta, sprijinind-o pe genunchi; tuși ușurel în pumn, să-și dreagă glasul, și începu:

— Aș vrea să spun pentru măriile voastre povestea plină de fapte mărețe a unui bărbat din aceste locuri; el a pierit de mult, dar fiul său se află-n capul mesei și-i poartă cu cinste moștenirea, ducînd spre slavă numele de Basarab...

Murmure de încuviințare se auziră de-a lungul mesei mari. Cîntărețul avea un fel ciudat de a-și spune cîntecul; el nu cînta aievea, ci mai mult vorbea, cu vorbă caldă, aproape șoptită, mîngîind strunele lăutei care scoteau sunete dulci.

— A fost acest domn, Mircea pe numele lui, un bărbat viteaz și înțelept; el a înfruntat pe însuși Baiazid Ildîrîm, spaima creștinătății, și l-a învins în luptă cinstită; el i-a ajutat pe principii Europei în cruciada pornită împotriva turcilor și numai trufia altora i-a răpit izbînda la care avea dreptul. El, Mircea, a clădit biserici și a înălțat cetăți în calea năvălitorilor; a stăpînit munții și Dunărea; țara lui se întindea pînă la Marea cea Mare... Dar acest Mircea avu prieteni numai pe jumătate prieteni, care l-au lăsat singur în fața dușmanului, și atunci turcii îi răpiră cetatea de el ctitorită, cetatea Giurgiului...

— Adevărat, strigă voievodul lovind cu pumnu-n masă; ne stă ca un junghi în coastă stăpînirea turcească asupra cetății!

— Cînd a clădit cetatea, cîntă mai departe Trandafir Braşoveanul, acest Mircea a plătit-o cu bani grei: un bulgăre de sare a dat pentru fiecare piatră pusă la temelia ei, făcută să dăinuie peste veac; cetate bogată, pe ţărmul Dunării...

— E adevărat, măria ta! strigă moş Petcu din capătul celălalt al mesei.

— Mai departe, ceru încruntat domnitorul.

— Şi într-o noapte de ghenar, cînd îşi dădea sufletul, acest Mircea a poruncit fiului său: „Împlineşte-mi voia şi răzbună-mă, ia înapoi cetatea mea din mîna padişahului, că eu n-am izbutit". Şi fiul acela, îngenuncheat la căpătîiul lui, a jurat... Şi numele lui e Vlad, fiul lui Mircea Basarab...

Vlad Dracul sări în picioare. Răsturnă cupa cu vin din faţa lui. Pe faţă i se citea o tulburare nespusă.

— E drept, strigă el. Am jurat să iau înapoi cetatea! Şi jur şi acum să-mi ţin cuvîntul. Ascultaţi voi, fiii mei, şi voi, boieri şi căpitani! N-am uitat nici o clipă porunca părintelui meu! Numai vitregia vremurilor m-a împiedicat s-o împlinesc. Dar va veni ziua aceea! Jur din nou, în faţa voastră şi cu gîndul smerit la slăvitul meu tată Mircea cel Bătrîn. Juraţi cu mine, fraţilor!

Se ridicaseră, toţi ca unul. Întinseră mîinile deasupra mesei mari. Mîinile lor aproape că se atingeau. Mîna boierului Dragotă, spătarul domnesc, străpunsă de lance, cu urma rănii vechi şerpuind pe braţul gol pînă la cot; mîna zbîrcită dar vînjoasă a bătrînului postelnic Voicu, care-i fusese domnului alături în anii grei dinaintea domniei; mîna fraţilor Stanciu şi Roman, vechi prieteni de ostăşie, mîna lui vodă însuşi, arsă de soare, puternică şi fără să tremure...

— Jurăm să smulgem din mîini străine ce e al nostru! tună glasul domnitorului.

— Jurăm! se auzi răspunsul aprig al tuturora.

Apoi se așezară cu zarvă mare, și cîntărețul primi chiar din mîna voievodului cupa cu vin roșu:

— Iată vinul tău, meștere cîntăreț. Ți se cuvine pe deplin! Cîntarea ta ne-a mers tuturora la inimă!

Din spătăria cea mare se auzeau cîntece vesele. Vlad Dracul își ceruse iertare față de oaspeți și-i lăsase pe băieții lui să urmeze petrecerea. Era ostenit și voia să gîndească. Îl luase cu sine pe postelnicul Voicu, dregătorul care prin datină se îngrijea de odaia domnului și-i era sfetnic în treburile cele mai de taină. Vlad îl îndemnă spre spătăria cea mică, o încăpere liniștită, aflată spre capătul coridorului. Un oștean înalt și bărbos îi întîmpină cu o plecăciune; cînd Vlad se opri în fața ușii zăvorîte cu grijă, el descuie la iuțeală ușa, o împinse cu umărul, apoi smulse dintr-o firidă a coridorului o făclie de ceară aprinsă și păși înăuntru cel dintîi. Vlad îl urmă, și apoi Voicu, care făcu semn ostașului să iasă.

— Ce-i asta? întrebă domnul arătînd spre lada mare de stejar care stătea într-un colț al încăperii.

— O bucurie pentru măria ta, răspunse Voicu. Boierii din divan ți-au adus în ea niște daruri, în semn de dragoste. Vrei să le cercetezi? Sînt lucruri de preț și frumoase!

Vlad ridică din umeri și se îndreptă spre jilțul cel mare de lemn din colțul de răsărit al odăii, unde obișnuia să-și petreacă ceasurile de singurătate și cugetare, în preajma pergamentelor scumpe inimii sale.

— O să le văd mîine, la lumina zilei, spuse. Şi o să le mulţumesc tuturora. Acuma altceva mă frămîntă, Voicule.

Voicu plecă fruntea.

— Ghicesc eu ce te frămîntă, Cîntăreţul.

— Da, cîntăreţul. Ştie lucruri frumoase şi le spune cu meşteşug.

— Ar trebui să-l chemi și să stai de vorbă cu el, măria ta, îl sfătui postelnicul. Cîntecul lui are un tîlc, asta-i neîndoielnic. De ce a adus vorba tocmai de cetatea Giurgiului?

— Cheamă-l, porunci scurt Vlad.

Își scoase mantia și cămașa de zale. Rămase în cămașa albă de borangic cusută de mîna slăvitei doamne Eupraxia, care căzuse bolnavă şi se afla în grija măicuţelor de la mănăstirea Snagovului. Voievodul nu mai era tînăr; la vremea cînd primise scaunul domniei trecuse de patruzeci de ani, însă era sănătos şi ager. Se privi cu plăcere în oglinda veneţiană poruncită la meșteri mari de către înaintașul lui la tron.

— Oglinda asta a atîrnat cît un cal arăpesc de soi, spuse în treacăt postelnicul Voicu oprindu-se în prag.

— A venit? întrebă repede domnul, rușinat că fusese găsit oglindindu-se ca muierile.

— Da, a venit. Aşteaptă porunca.

Domnul făcu un gest și postelnicul se dădu la o parte din prag:

— Intră, cinstite cîntăreț. Te poftește domnul țării!

Tînărul intră cu pălăria lui mare în mînă. Făcu o plecăciune și rămase lîngă ușă cuviincios și liniștit.

— Ei, dar unde ți-e lăuta? întrebă voios Vlad

Dracul. Poate ți-oi cere să-mi desfeți urechea cu alte cîntece.

— Dacă poruncești, înalte domn, o aduc îndată. Dar ceva îmi spune că nu pentru cîntece m-ai chemat în fața măriei tale. Ceasul petrecerii a trecut și locul cîntecelor e acolo, în jurul mesei pline. Aici e loc mai prielnic pentru cugetare. Totuși, dacă poruncești să cînt, eu cînt.

— Ai dreptate, nu pentru cîntec te-am poftit aici, spuse domnul cu un rîs scurt și aspru. Aș vrea, cinstite cîntăreț, să aflu cine ești.

— Numele meu e prea umil ca să rămînă mai mult de-o clipă în mintea unor înalte fețe boierești și domnești. Mă cheamă Trandafir Brașoveanul. Iar slujba mea e să înrîuresc gîndurile oamenilor.

Domnul făcu un gest de nerăbdare înnegurată. Postelnicul se apropie pe furiș de tînăr și-i șopti repede, în vreme ce Vlad se uita în treacăt către lada cea nouă dăruită de boieri:

— Nu glumi cu cine nu se glumește, fiule, Vlad vodă e mai mult oștean decît curtean, și nu-i place vorba meșteșugită . Mai bine răspunde-i drept și fără ocolișuri.

Trandafir Brașoveanul își mută privirea ageră de la unul la altul: vodă stătea în jilț, lîngă raftul încărcat cu suluri de pergament și cărți mari cu scoarțe de piele aurită; postelnicul rămăsese lîngă el, morocănos, pieptănîndu-și cu degetele barba albă colilie.

— Vorbele mele nu vin de la mine, spuse tînărul încet, apoi păși în vîrful picioarelor și deschise ușa grea, de stejar încrustat cu vulturi și balauri.

Din umbra coridorului se arătă chipul aspru și bărbos al ostașului de strajă:

— Poruncă, măria ta!

— Nimica, Trăistarule, du-te, spuse liniștitor postelnicul. Frații tăi benchetuiesc, dar tu ești de strajă. Fii cu ochii-n patru.

— Nici o grijă, stăpîne.

— Va mai rămîne ceva vin în butoaie și pentru cei ce mă slujesc în noaptea asta, adăugă voievodul.

Oșteanul își sticli dinții albi, salută ducîndu-și mîna cu suliță cu tot în dreptul inimii și se retrase iarăși în umbra coridorului. Trandafir Brașoveanul închise ușa în urma oșteanului și se întoarse spre voievod cu un surîs:

— Nu-s un fricos, măria ta, dar solia pe care o aduc e mai de preț decît propria mea viață. Știu că ai mulți prieteni, dar mai sînt printre ei și oameni vînduți dușmanului...

— Aia or să ajungă la butuc, mormăi domnitorul. Dar văd că știi mai multe decît se cuvine să știe un oarecare cîntăreț. Și mai spuneai și de-o solie. Vorbește!

— Măria ta, îți aduc gînduri bune de la stăpînul meu, slăvitul conte Iancu de Hunedoara, voievodul Transilvaniei. El îți urează domnie lungă și izbîndă împotriva dușmanului cu semilună...

— Să-i duci salutul meu și să-i spui că vestea cea mare mi-a bucurat inima. A ajuns voievod prin vitejia brațului și agerimea minții. Dar cum de știe că am de gînd să mă împotrivesc sultanului?

— Contele Iancu știe multe, zîmbi tînărul. Slujitori de-ai lui toarnă apă să se spele marelui vizir. La curtea craiului polon se află oameni de-ai noștri, ca și în palatul din Buda și la Veneția și chiar în țara Francilor. Contele Iancu vrea să știe tot ce se petrece în lume ca să afle clipa cea mai prielnică pentru a lovi în puterea sultanului. Contele

Iancu nu va avea în veci pace cu sultanul, așa mi-a poruncit să spun în auzul măriei tale.

— Nici eu nu mă-mpac ușor cu Poarta, spuse Vlad Dracul.

— Contele Iancu știe asta, spuse Trandafir. De aceea m-a trimis să-ți vorbesc limpede, măriei tale și oamenilor în care crezi cu adevărat. Nu mi-a dat solie scrisă, de teama iscoadelor. Turcii au și ei prietenii lor în Țara Românească... Nu te încrunta, slăvite, știi bine că așa-i. De aceea, înălțimea sa îți trimite vorbă de prietenie și de unire împotriva sultanului, care de atîtea ori a prădat și țara asta, ca și pe-a noastră. Vezi bine cum semiluna se întinde de la an la an tot mai puternică și unde calcă hoardele ei, s-a dus liniștea oamenilor...

— Știu, gemu Vlad. Tatăl meu a bătut războaie grele cu turcii și a văzut curgînd mult sînge. Copil fiind, m-a dat la învățătură ostășească; am deprins meșteșugul războiului la Nürenberg și la Adrianopol, mi-am petrecut tinerețea în tabere ostășești...

— Dar asta ți-a fost de folos, măria ta. Nu-s mulți nobilii care să fi primit semnul Dragonului din mîna împăratului nemțesc.

— Știi și asta, șopti domnul plecînd privirea.

— Știu, măria ta. Ești războinic viteaz și domnitor înțelept; acuma ai o oaste bună și o țară bogată. Așteptăm să le unești cu armia creștină și să ne dai ajutor în lupta noastră...

Vlad Dracul rămase cu ochii în jos, cu brațele încrucișate pe piept, sub semnul acela rotund, mai mare decît un galben împărătesc, cu un dragon încovrigat, care-i atîrna de gît prins cu un lănțișor de aur. Tăceau toți trei; se auzea numai trosnetul ușor al făcliei care lumina odaia. Postelnicul se

apleca într-un tîrziu spre un ungher întunecos și dădu la iveală un ulcior:

— Îngăduie să ne limpezim gîndurile cu niște vin de la noi, de pe valea Argeșului, spuse el încet.

Domnul încuviință din cap. Băură în tăcere vinul ușor, păstrat rece în vasul de lut. Apoi, cînd postelnicul vru să mai umple o dată cupele, vodă făcu un semn hotărît din mînă asupra ulciorului.

— Răspunsul nu-i ușor de dat, spuse el cu glas înăbușit. Știu că slăvitul conte Iancu m-a ajutat să primesc tronul, știu că-i sînt dator prietenie și credință. Dar mă aflu aici sub mîna turcului, cinstite boier Trandafir, și m-a silit să plătesc bir, cum i-a silit pe înaintașii mei.

— Nu plăti, spuse aspru tînărul.

— De nu plătesc cu aur, voi plăti cu sînge, oftă domnitorul. Cu sîngele meu și alor mei.

— Unirea face puterea, mărite Vlad. De te unești cu contele Iancu, el te va ajuta să scapi de năpastă. Nu poți rămîne în veci dator acestui sultan hrăpăreț care se pregătește să înghită toată Europa. Lumea se mișcă, măria ta; acum doi ani, conciliul de la Florența a hotărît să nu lase păgînilor orașul-lumină, Constantinopolul...

— Orașul-lumină, murmură voievodul. Îi cunosc fiecare casă, fiecare colină, și am îndrăgit marea care-i oglindește palatele de marmură. Află, tinere Trandafir, că în anii tinereții mele am fost în garda împăratului Ioan al Bizanțului.

— Dacă nu se unesc grabnic creștinii, împăratul Ioan va rămîne fără împărăție, spuse Trandafir. De aceea s-a hotărît o cruciadă. Sfetnicul său apropiat, șambelanul Torzello, a dat conciliului lămuriri despre sorții noștri de izbîndă. Și a spus Torzello o vorbă care a făcut ocolul creștinătății. Stă scris în pergamentele lui, dar eu aș săpa vorba

asta cu litere de piatră aici, la poarta cetății măriei tale.

— Ce vorbă? zîmbi Vlad Dracul.

— Vorba șambelanului o țin minte și ți-o spun întocmai, mărite voievod. Torzello a spus că cruciada poate izbîndi numai dacă i se alătură domnul Țării Românești cu cei cincisprezece mii de călăreți ai săi, care-s cei mai viteji oameni de pe lume!

Ochii lui Vlad străluciră sub sprîncenele stufoase.

— Așa spunea?

— Întocmai așa, mărite voievod. Și erau de față căpitani de oști vestiți pînă la marginea pămîntului. Și nimeni nu s-a arătat uimit de o asemenea laudă. Dimpotrivă, s-au bucurat că pot nădăjdui la sprijinul măriei tale.

— Contele Iancu a aflat și el vorba asta?

— De la înălțimea sa o știu. Și mi-a poruncit să-ți spun că dacă trăim dezbinați sultanul ne lovește pe rînd și ne preschimbă în robi netrebnici...

Vlad Dracul făcu cîțiva pași în dreptul raftului de cărți. Pintenii săi zăngăneau plăcut pe dalele de piatră. O clipă, spătăria cea mică se afundă din nou în tăcerea plină de gînduri căreia-i fusese menită.

— Du răspuns înălțimii sale, voievodul de Transilvania, că sîntem alături de el, spuse Vlad deodată. Prietenia noastră cu turcii e numai vremelnică și poruncită de nevoie; nu peste mult voi avea gata cei cincisprezece mii de călăreți și ceva oaste de țară pe deasupra... Deci să fie înălțimea sa gata de drum cînd se dezgheață Dunărea. Pînă atunci, avem răgaz să ne pregătim cum se cuvine. Și du-i urările mele de domnie lungă!

Trandafir se plecă într-un genunchi, după obiceiul cavalerilor apuseni, sărută inelul cu pecete

ce împodobea dreapta domnitorului, făcu o plecăciune către postelnic și ieși. Vlad privi îngîndurat ușa grea, de stejar, parcă citind acolo un mesaj tainic. Se întoarse apoi către sfetnicul său:

— Ce spui de asta, frate Voicule?

— Spun că ai judecat bine, măria ta. Turcii ne sug vlaga și ne iau bunurile, iar pacea cu ei o plătim în aur și durere. Țăranii din Putineiu s-au plîns iarăși că din Giurgiu au ieșit ienicerii la pradă.

— Mulți?

— Ca la două sute de săbii, măria ta. I-au jefuit și le-au ars casele.

— N-o să-mi aflu liniștea pînă nu-mi iau înapoi cetatea, spuse Vlad printre dinți.

— De pe uscat e cu neputință, stăpîne. Are ziduri trainice, cum le-a poruncit slăvitul Mircea. Iar partea dinspre apă o străjuiesc cu corăbiile.

— Corăbiile... murmură voievodul. Am eu un gînd al meu, postelnice, cu corăbiile astea. Dac-om avea răgazul, pînă la anul... Dar despre asta om mai vorbi mîine, după sfatul domnesc. Sînt pricini multe?

— Destule, măria ta. De aceea zic că e vremea să te odihnești. Mai e nițel și se luminează de ziuă.

— Poruncește să-mi ducă lîngă pat lumînări și niște apă proaspătă. Am primit o carte latinească de la Nürenberg și vreau s-o cercetez înainte de culcare.

— Crezi că vei afla acolo vreo deslușire pentru sfatul de mîine?

— Nădăjduiesc. În toate cărțile găsești o deslușire, postelnice. Dacă știi s-o înțelegi și să-i prinzi tîlcurile ascunse.

Drăculea, fiul voievodului, petrecu cît petrecu cu oaspeții domniei, apoi se întoarse deodată îngri-

jorat către omul lui care-i stătea în preajmă:

— Costea, am o neliniște în inimă. Crezi că iscoada turcească doarme în ceasul ăsta?

— Nu cred, măria ta. Cred mai degrabă că se află pe undeva, prin preajmă.

— S-ar cuveni să cercetăm.

— Să cercetăm, măria ta.

— Hai. Cînd n-or prinde de veste boierii, o luăm binișor din loc.

Avea Vlad Drăculea un fel de a se strecura neauzit și neluat în seamă, de-i mersese vorba că e vrăjitor. El plecă ușurel din spătăria cea mare unde boierii, încălziți de cîntec și de vin, își povesteau cu glas înalt isprăvile. Mircea și Radu, frații săi, erau tot în capul mesei și-i ascultau cu încîntare; clipa era prielnică și Vlad știu s-o folosească. În coridorul întunecos, vegheat ici și colo de făclii pîlpîitoare, care aruncau umbre părelnice pe pereții de piatră zgrumțuroasă, fiul domnului se opri și-i făcu semn lui Costea să apropie urechea.

— Unde-o fi straja de la spătăria cea mică?

Costea ridică din umeri și făcu cîțiva pași către colțul coridorului. Dădu un strigăt:

— Străjerul e aici, pare mort!

Dintr-o săritură, Vlad Drăculea ajunse lîngă el. Străjerul acela bărbos zăcea de-a latul coridorului cu pieptul însîngerat.

— Mort! spuse Vlad, apoi răcni cu glas cumplit: Strajă!

Cîțiva oșteni se năpustiră dintr-o odaie alăturată, cu săbiile în mînă.

— Cine mai era de strajă cu Trăistaru? întrebă Vlad aspru.

— Eu, măria ta, spuse un oștean mărunțel. Am intrat o clipă să beau apă. O clipă, atîta.

— A fost de ajuns clipa aceea, mormăi Vlad. Trăistaru a fost ucis. Iar pe tine te așteaptă o țeapă, mîine în zorii zilei.

— Măria ta, am copii și muiere acasă, spuse soldatul repede. Iertare, măria ta. O să-mi răscumpăr vina luptînd. Măcar să nu mor ca un tîlhar. Îngăduie, măria ta!

— Bine, să te văd. Hai, nu pierdeți vremea. Scotociți tot palatul. Și curtea. Și împrejurimile. N-a putut ajunge departe. Întrebați din om în om dacă n-a fost văzut un străin!

Străjile se repeziră să îndeplinească porunca. Vlad se întoarse către tatăl său care ieșise în ușa iatacului domnesc și asculta uimit toată larma.

— Tată, măria ta, straja a fost ucisă. Un vrăjmaș s-a strecurat în casa domnească. Și cam știu eu cine-i acela.

— Cine să fie? întrebă domnul.

— Iscoada turcească venită din cetatea Giurgiului. Știa de serbarea măriei tale și a venit să tragă cu urechea.

— Și ce s-audă? Cîntecele noastre? se prefăcu nepăsător Vlad Dracul, apoi adăugă încet: Ascultă, fiule! Dacă-i vorba de cîntece, mă gîndesc mai cu seamă la cîntăreț. Și de-o fi așa, e rău de tot. Urmează-mă!

Alergă, urmat de Vlad și de Costea, spre spătăria cea mică. Ușa grea de stejar era deschisă. Înăuntru, întuneric. Costea smulse o făclie din mîna unui oștean și păși primul înăuntru, cu sabia în mînă, Domnul și fiul său îl urmară. Își rotiră privirile în jur. Odaia era goală. Vlad Dracul se apropie de lada uriașă în care-i fuseseră aduse darurile boierilor. O cercetă de aproape și scoase un strigăt:

— Privește, fiule! Lada avea o ascunzătoare cu capac deschis într-o lature, numai bună să adăpos-

tească un om. Uite și găurile pentru răsuflare. Cine-a făurit lada?

— Regep, meșterul armean, spuse postelnicul care venise și el auzind larmă.

Domnul se aplecă, desfăcu laturea lăzii, care căzu cu zgomot pe podea.

— A fost înțeles cu iscoada, spuse. Ascultați, dragii mei. Ce s-a vorbit azi între acești pereți nu era pentru urechile turcilor. Tîlharul s-a strecurat aici, s-a ascuns în ladă și a așteptat. Știa că se vor vorbi lucruri de seamă, și n-a greșit. O sută de ducați cui îmi aduce capul lui!

Această din urmă vorbă a domnitorului, spusă cu glas mînios, făcu înconjurul curții domnești și mări sîrguința căutătorilor. Dar iscoada parcă intrase în pămînt. Vlad Drăculea se zbătea mai tare decît toți, ca unul ce avea o socoteală mai veche cu omul turcului. Înțelegînd repede că turcul n-avea de ce să mai rămînă în palat după ce auzise ce era de auzit, el se duse întins la casa lui Regep, meșterul armean. Bătrîna cusătoreasă care-l găzduia, trezită în toiul nopții, spuse că meșterul s-a călătorit în mare grabă încă de dimineață, fără să poată spune încotro o luase. Fiul domnului se gîndi apoi să meargă la poarta cetății. El și Costea tropăiră îndelung pe ulițele pustii și întortocheate, copleșite de întuneric. Cînd ajunseră în preajma porții, straja le strigă:

— Cine vine?

— Fiul domnesc, strigă Vlad.

— Apropie-te, măria ta, spuse straja lăsînd în jos sulița scurtă. Ce se petrece?

— Căutăm un fugar, oșteanule, spuse Vlad cînd fu la doi pași de el. Un bărbat voinic, poate călare, poate pe jos.

— N-am văzut nici un fugar, spuse straja șovăind.

— Gîndește-te bine, voinice. Nu-mi vine a crede că a rămas în cetate după ce a ucis straja de la ușa domnului.

— O, măria ta!... poate fi... spuse văicărindu-se oșteanul. Te pomenești că e țiganul lăieț care a trecut pe aici adineauri. Spunea că se duce la șatra lui poposită pe malul Argeșului. Că a zăbovit la un han și că-l biciuiește bulibașa dacă află.

— Și l-ai lăsat să treacă? răcni Vlad.

— Iertare, măria ta!

— Nemernicule, nu-i nici o șatră pe malul Argeșului. Te-a mințit. Deschide poarta degrabă!

Porniră în galop pe urmele fugarului. După cîteva leghe de alergătură, Vlad domoli goana calului și spuse slujitorului său:

— Zadarnic, Costea. Nu-l mai ajungem sau am trecut de el. Poate în clipa asta e la zece pași de noi, culcat într-o tufă, și așteaptă să ne depărtăm. E noapte, n-o să-l găsim.

— Atunci să-l lăsăm să ne vîndă? strigă Costea. Nu se poate, măria ta. Să mergem îndărăt în cetate, să luăm oșteni cu făclii, să scotocim tot ținutul...

— Nu-i nevoie, îl potoli Vlad Drăculea. E viclean și se poate ascunde lesne. Dar oricît s-ar ascunde, noi știm unde se va duce în cele din urmă: la stăpînul care l-a trimis. Să ne-ntoarcem. În zorii zilei, Costea băiatule, o pornim spre cetatea Giurgiului. Mergem să facem negustorie. Iar cîștigul nostru va fi capul iscoadei.

Costea își privi stăpînul. În lumina lunii, dinții albi ai lui Vlad Drăculea străluceau. Și se gîndi că iscoadei n-o să-i fie moale...

CAPITOLUL AL DOILEA

Hasan, subaşiul cetăţii Giurgiului, îşi plătise cu bani grei dregătoria. Fusese simplu oştean şi luptase în multe campanii, în Balcani şi în Asia, punîndu-şi viaţa în primejdie, doar-doar va sări în ochii celor mari şi-l vor înălţa între ai lui. Pofta de mărire îl îndemnase apoi la ticăloşii, la vînzări de prieteni, pînă cînd un văr al său, despre care şoptise la urechea emirului că l-a vorbit de rău pe însuşi măritul padişah, sfîrşise în ştreang. Din ziua aceea nimeni nu-i mai vorbi şi Hasan hotărî să-şi schimbe cursul vieţii prin alte mijloace. În cursul războaielor jefuise oraşele prin care trecea, avînd grijă să ia numai lucruri mici care preţuiau mult; smulgea podoabele de la gîtul şi din degetele femeilor, ameninţa pe bătrîni cu iataganul pentru fiecare bănuţ de aur şi izbutise să strîngă o adevărată comoară, uşor de purtat la brîu, într-o pungă mai măricică. Nu se despărţea de punga asta nici în somn; iar cînd luă hotărîrea să se lipsească de ea, plînse cu lacrimi amare... Dar punga dăruită cu mari temenele şi rugăminţi unui demnitar din preajma marelui vizir îi aduse o răsplată pe potrivă: devenise mai mare peste preţuita cetate a Giurgiului, dincolo de Dunăre, în ţara Valahilor plină de făgăduinţi...

Şi n-avea de ce să-i pară rău. Cînd ienicerii din cetate năvăleau prin satele vecine să prade, lui îi aduceau ce era mai bun; subaşiul îşi bea ceaiul cu miere proaspătă de albine şi se ştergea pe mîini cu prosoape din cel mai bun borangic, subţire ca pînza de păianjen, ţesut de harnicele fete ale Valahiei. Ba ostaşii săi, întrecîndu-se să-i fie pe plac,

începură de la o vreme să-i aducă fete frumoase și sprîncenate, care știau cîntece multe, și care-i deveneau roabe. În serile urîte și lungi de iarnă, cînd Dunărea se acoperea cu pod de gheață iar lupii hoinăreau urlînd pe lîngă ziduri, Hasan își punea roabele să joace în odaia cea mare a casei sale, la lumina focului sau le asculta, tolănit pe șapte perne, poveștile lor de-acasă.

Într-o seară, după ce cercetă cu grijă străjile din cele patru turnuri ale cetății, Hasan dădu tîrcoale prin preajma grajdurilor, să asculte ce mai vorbesc ostașii. Vreo patru inși stăteau întinși pe fîn și tăifăsuiau. Subașiul se apropie cu pas neauzit și trase cu urechea.

— Amară slujbă mi-a hărăzit Alah, spuse unul. Eu sînt din Edirne, din mahalaua negustorilor; eram dintre cei care-și plecau frunțile în praf cînd trecea luminăția sa prin tîrg. La zile mari, cînd biruia în bătălie, se făceau serbări și toată prostimea primea o ciosvîrtă de berbec și cîntau muzicile pe la răspîntii.

— Muzicile! mormăi un altul. Mai vrei și muzici! Să-i dai slavă lui Alah că mai ești viu. Aici, la marginea pămîntului, nu știi niciodată cînd te trezești cu un jungher în spinare. Cînd ieșim la pradă, unii dintre noi nu se mai întorc. Valahii știu să ucidă fără veste.

— S-aude că principele lor s-a înțeles cu diavolul, spuse al treilea oștean. Așa-l și cheamă pe limba valahilor: Dîrak, adică Șeitan. Cînd era tînăr l-au închis într-o temniță ferecată și a venit o pisică și a intrat printre gratii, și pisica s-a prefăcut în cal și a rupt gratiile și a zburat cu el peste ziduri...

— Prostii, îi tăie vorba primul. Nu în cal stă puterea lui. Eu l-am văzut la Edirne, pe cînd nu era

încă domn. Am stat la doi pași de el, că eram strajă. Puterea lui, fraților, stă în banul de aur ce-l poartă la gît. Are semnul dragonului pe el și se știe că dragonul...

— Isprăviți cu poveștile voastre blestemate, strigă Hasan apropiindu-se. O să vă țin în turn, la pîine și apă, de nu vă potoliți. Vlad Dîrak este un om ca toți oamenii. Doar că e puternic și iscusit. Tocmai de aceea slăvitul padișah s-a încrezut în el. Dar știe luminatul nostru stăpîn ce face; poate are un gînd anume și se folosește de acest principe ghiaur ca să păstreze pacea cîtă vreme are de lucru prin Asia. Alah a hotărît ca neamul nostru să stăpînească lumea, și o să vină ziua cînd strălucitul sultan Murad al doilea va călca pe pieptul lui Vlad Dîrak, iar noi vom fi mari și tari în tîrgurile Valahiei.

— Alah să te audă, încuviințară ienicerii bucuroși că au scăpat de pedeapsă.

— Atunci, urmă Hasan cu un zîmbet, s-ar putea să vă închinați în fața mea, păcătoșilor, pentru că voi fi pașă al Valahiei. Mi-a făgăduit cineva care stă alături de luminatul padișah în *divan-i-humaium*, sfatul cel mare împărătesc. Ca unul ce slujesc steagul lui Mahomed de-atîta amar de ani aici, la hotarul Valahiei, mi se cuvine o slujbă ca aceasta.

Ienicerii făcură cîteva temenele, gîndindu-se că n-are de ce să le strice. Iar Hasan plecă la culcare, încîntat de sine și de soarta lui de mîine, nu înainte de a cerceta pentru a suta oară tainița sa plină cu pungi de aur, pe care-o socotea mijlocul cel mai bun pentru împlinirea dorinței sale tainice. Căci era hotărît undeva în ceruri: Valahia va ajunge în scurtă vreme pașalîc. Împărăția lui Murad creștea ca un aluat peste țărmii mărilor,

la răsărit și la apus, și nu se ivise încă putere în stare să-i stea împotrivă. Să se-mpiedice slăvitul padișah tocmai de Vlad Dîrak?

— Stăpîne! Stăpîne!

— Ce-i? tresări subașiul din somnul lui ușor, ostășesc.

— S-a întors sluga lui Selim Bei.

— Vrei să spui, Selim Bei cu sluga lui.

— Iertare, stăpîne, de vestea proastă pe care ți-o dau. Selim Bei nu mai este, iar sluga lui a scăpat ca prin urechile acului.

— Adu-l grabnic la mine, și să nu fie nimeni prin preajmă!

Slujitorul se grăbi să împlinească porunca. După cîteva clipe, pe ușă năvăli un om zdrențăros, murdar și frînt de oboseală, care căzu în genunchi lîngă patul subașiului:

— Stăpînul meu e mort, efendi! Și nici n-am putut să-l îngrop cu fața spre piatra cea sfîntă, după datină!

— Cine l-a ucis?

— Fiul cel mare al lui Dîrak. Eu abia am scăpat de sabia ghiaurului, și n-am putut să-i fiu de folos stăpînului meu...

— Nu cumva ai fugit și l-ai lăsat singur față cu dușmanul?

— Jur pe Coran că i-am stat alături pînă-n cea din urmă clipă.

— Alah să ierte păcatele lui Selim Bei, murmură subașiul. Hai, liniștește-te, omule, și spune dacă ai dobîndit ceva. Ori am pierdut degeaba un viteaz ca el?

— Nu l-am pierdut degeaba, oftă sluga. Am fost cu el pînă alături de cetate. Cînd am rămas singur, m-am strecurat cum am putut în casele lui Dîrak, folosind slujba meşterului Regep. El m-a închis în lada care-i fusese hărăzită domnului, cu odoare, de ziua lui...

— Nu-mi pasă cum ai ajuns acolo, omule. Spune ce-ai aflat, vreau să ştiu dacă avem pricini temeinice să-l pierdem pe voievodul ghiaur.

— Avem, cinstite stăpîn. Precum ţi-am spus, meşterul Regep mi-a pregătit un locaş anume în lada cu odoare a boierilor. Cînd au venit slugile de la curte s-o ducă, în dimineaţa serbării, m-am vîrît înăuntru şi am tăcut chitic. Unul din oamenii domniei s-a mirat de greutatea lăzii, dar meşterul i-a arătat brîurile de fier care-o fereca şi l-a luat cu vorba, spunînd că e lemn gros şi sănătos de stejar, care atîrnă ca plumbul. Apoi l-a certat spunîndu-i nevolnic şi omul s-a opintit, dimpreună cu însoţitorul lui, de-a ridicat-o. Îl auzeam dinăuntru cum gîfîia cînd a dus-o pînă la car. Pe urmă l-am auzit blestemîndu-şi slujba faţă de celălalt slujitor, care i-a dat dreptate. Cînd au dus lada în casa domnească au venit şi doi oşteni să pună mîna, că sluga se plîngea de şale.

— Scurteaz-o, ticălosule, că pun să te biciuiască, strigă subaşiul întărîtat. Ce-ai aflat despre Vlad Dîrak? Numaidecît să-mi spui, auzi?

— Iertare, stăpîne, murmură sluga repede. Am stat singur pînă seara, închis într-o odaie linişţită. Numai la prînz au venit cîţiva inşi care aduceau odoarele pentru domn. Le-au pus frumos înăuntru şi au plecat. Iar seara tîrziu, după ce s-au potolit muzicile, Dîrak a venit acolo însoţit

de un sfetnic și-a pus să-l cheme pe un oarecare cîntăreț. Cîntăreț care s-a dovedit a fi un sol de taină al lui Iancu de Hunedoara, venit să-l îndemne pe Dîrak la luptă împotriva slăvitului padișah.

— Cum anume? Vorbește, slugă proastă! Cînd să se pornească? Și cu cîtă oaste?

— Vlad a făgăduit cincisprezece mii de călăreți, care vor fi la Dunăre îndată ce se desprimăvărează. Și a jurat să ia înapoi cetatea Giurgiului.

— Cetatea Giurgiului! țipă Hasan. Ai auzit bine, omule?

— Eram la doi pași, stăpîne.

— Vai, nouă! Ne-așteaptă zile grele. Trebuie să ducem toate veștile acestea la Edirne, la urechea slăvitului padișah!

— N-am spus tot, îl întrerupse iscoada. Solul l-a îndemnat pe Dîrak să nu mai plătească bir. Și mai vorbea de-o cruciadă pe care-o pun la cale principii Europei...

— De cruciadă știe tot Aliotmanul, prostule, mormăi subașiul. Vorba e, cum dovedim că Dîrak se va alătura dușmanilor sultanului? Scrisori, ceva, n-ai agonisit?

— Nimic altceva, stăpîne, decît vorbele. Dar jur pe sufletul meu că tot ce spun am auzit cu urechile mele și mi-am pus viața-n joc ca să aflu cît mai multe.

— Oricum, ai făcut treabă bună, spuse subașiul după o clipă de gîndire. Stăpînul tău, Selim Bei, Alah să-l odihnească, nu mai este. De azi înainte ești omul meu. Îți voi da leafa ce se cuvine unui slujbaș iscusit. Iar pentru vestea despre Dîrak, ține asta. Și să mă slujești cu credință!

Sluga prinse din zbor punga cu bani pe care i-o aruncase subașiul și făcu o plecăciune adîncă:

— Alah să te ocrotească, cinstite stăpîn. Te voi sluji cu tot sîrgul!

— S-ar putea ca veştile tale să aibă mare preţ pentru soarta mea, murmură subaşiul. Poate ajung paşă de Valahia!

Iscoada căzu în genunchi şi-i sărută papucul, iar subaşiul rîse mulţumit.

Slujbaşul cel nou al lui Hasan o porni pe uliţa mare, luminată de lună, care tăia în două cetatea, jucîndu-şi cu degetele aurul din punga din sîn. Ştia demult că subaşiul ţinteşte o dregătorie înaltă şi mai auzise printre ostaşi zvonul potrivit căruia, cu ajutorul lui Alah, padişahul va supune Valahia şi o va preface în paşalîc. Să fii om de încredere în casa unui paşă i se părea a fi cea mai înaltă culme pe care-o putea ajunge el, fiu de oameni săraci, fără altă nădejde pe lume decît bunăvoinţa cerească şi îndurarea celor mari.

Mergea iscoada pe uliţă şi se gîndea la toate acestea. În capătul dinspre Dunăre al zidului pe lîngă care trecea, văzu umbrele înalte a doi ieniceri şi-şi spuse că cetatea putea dormi fără grijă cîtă vreme străji voinice se plimbă agale pe uliţe. Cum ajunse în dreptul lor, vru să dea bineţe celor doi oşteni, dar auzi pe unul spunînd celuilalt în graiul valahilor:

— Ăsta-i omul nostru, Costeo!

Vru să strige după ajutor, dar îşi simţi gîtlejul strîns de un braţ de fier...

Costea îl lăsă să cadă de-a curmezişul uliţei.

— De-acum n-o să mai pîrască pe nimeni, spuse el scurt.

— Povestea e cum plecăm de-aici, murmură Drăculea.

— Tot pe unde am venit, măria ta.

O luară la picior pe uliță, spre Dunăre. Străjile de pe ziduri, pe care le doborîseră la venire, nu fuseseră înlocuite. Vlad știa obiceiul ienicerilor: din vreme-n vreme, oștenii de pază erau datori să-și dea semn unul altuia. Și răstimpul dintre semnul străjilor se cam dusese...

— A mers repede, Costea. Dar tot au să bage de seamă. Ar fi bine să fim departe-n clipa aia.

Grăbiră pasul. Ajunseră sus, pe zid, tocmai cînd straja vecină, neprimind răspuns, îl trezise pe maimarele ienicerilor. Pe uliță se auzeau tropăituri. Vlad desfășură frînghia cu care era încins, o legă de sulița străjii ucise, și sulița o propti între două metereze. Coborî pe frînghie, cu jungherul între dinți, sprijinindu-se cu tălpile de zidul zgrumțuros. Costea îl urmă îndată. Curînd, pașii lor călcau moale pe pămîntul clisos al țărmului. Pe cînd se cufundau în luciul Dunării, auziră strigătele celor din cetate. Oameni cu făclii se arătară pe înălțimea turnului cel mare de pază. Vlad rîse batjocoritor și începu să înoate. Din pridvorul turnului detună o archebuză. Cîteva săgeți biciuiră apa în preajma fugarilor.

— Costea, hai să căutăm scoici, glumi fiul voievodului.

Se afundă în aceeași clipă, iar Costea îi urmă pilda. Ieșiră deasupra apei în apropierea malului, după ce se lăsară duși de apă mai la vale de cetate. Se uitară înapoi. Făcliile de pe ziduri dispăruseră.

— I-am fugărit pînă pe ziduri, se dezvinovăți aga ienicerilor. Erau doi. Au sărit în apă. Oamenii mei i-au împroșcat cu plumbi și cu săgeți. Cred că i-au nimerit. Nu i-am mai văzut ieșind la mal.

— Poate fi Șeitan nimerit cu o săgeată? spuse batjocoritor subașiul.

— Stăpîne! Stăpîne! strigă un slujitor năvălind în încăpere. Iată ce am găsit lîngă trupul celui mort! Îi întinse o monedă mică de argint, din cele pe care începuse să le bată domnul Valahiei. Hasan apropie palma de lumină și cercetă bănuțul.

— Semnul dragonului, murmură el. Cam știu eu, mielușeilor, cine ne-a călcat pragul.

— Dîrak? se cutremură mai-marele ienicerilor.

— Nu el, ci fiul lui. Tot Vlad îl cheamă, și lumea spune că-i vîndut lui Șeitan. Întăriți străjile! Zece oameni să se gătească de drum. Înșeuați-mi calul. Și o barcă să fie gata de trecut Dunărea. Dumneata, efendi, rămîi în locul meu. Ai grijă pe-aici pînă mă-ntorc!

— Dar unde pleci acum, la vreme de noapte, cinstite subașiu? se miră aga ienicerilor. Drumurile sînt pustii, iar ghiaurii n-au liniște. După fiecare copac te pot pîndi cu o săgeată. Mai adastă pînă-n zori, pentru numele lui Alah! Ce pricină te poate porni atît de grabnic la drum?

— Nu mai e de trai cu valahii, efendi. Plec la Edirne. Mă voi prosterna la picioarele slăvitului padișah și-i voi povesti tot ce-am aflat. Mai departe, va hotărî luminăția sa.

— Luminăția sa! repetă aga cu evlavie.

Subașiul Giurgiului călătorea întovărășit de zece călăreți care purtau steagul cu semnul slujbei sale. Prin satele pe unde treceau ulițele erau pustii, puțini oameni cutezau să se arate pe la porți, privind cu dușmănie spre micul alai care galopa ridicînd praful și stîrnind larma îndrăcită a cîinilor.

— Nu ne iubește lumea prin părțile astea, spuse Mustafa, oșteanul care călărea în rînd cu subașiul.

— Ești un prost, Mustafa. Nu trebuie să ne iubească, ci să plătească. Oamenii de pe aici par

săraci, dar tu ştii cîtă bogăţie varsă ei în visteria măritului padişah?

— De-am găsi un sat mai măricel, poate acolo sînt de-ai noştri şi vom putea înnopta fără frică.

— Frică! spuse subaşiul cu dispreţ. Vremea răscoalelor s-a dus, Mustafa. Oamenii şi-au dat seama de puterea noastră şi se supun, fie că le place, fie că nu.

— Se supun! cîrti oşteanul. Un văr de-al meu a fost înjunghiat acum două săptămîni, ziua-n amiaza mare, chiar în preajma unui han.

— Nu mai cobi, netrebnicule! îl certă subaşiul. Sîntem mulţi şi avem arme; nu va cuteza nimeni să ne atingă!

Drumul se întindea lung şi pustiu, peste dealuri împădurite, peste poieni ce nu păreau călcate de picior omenesc. Doar urmele statornice de roţi şi de copite adevereau că se află pe calea cea bună.

— Ciudate locuri, spuse iarăşi Mustafa. Ai zice că le-a pustiit o urgie şi că numai noi am rămas vii pe-aici. Noi şi caii noştri. Parc-am fi în pustiul Anatoliei.

— Ajungem îndată, îl linişti subaşiul. Parcă aud lătrat de cîine. Ai să vezi că dăm de-un sat, dincolo de dealul ăsta. Uite nişte semănături. Sîntem pe-aproape, ţi-am spus!

— Ai avut dreptate, stăpîne! spuse Mustafa cînd ajunseră pe coama dealului.

— Cunosc locurile, se lăudă subaşiul.

Călătorilor li se înfăţişă deodată un sat mare, cu casele răsfirate printre pomi. Mai încolo, pe o înălţime, sclipea turla unei biserici. Călăreţii îşi îndemnară cu chiote voioase caii şi porniră la trap pe drumul care cobora lin. Deodată se opriră. Dinspre sat venea către ei un cal fără călăreţ.

Curînd văzură că purta șaua ostășească și părea înspăimîntat de moarte.

— Ce-o mai fi și asta? se nelinști Hasan. Ia vezi, Mustafa. Ia cu tine un om și du-te în sat de află ce se petrece.

Mustafa își puse armele la îndemînă și privi către oștenii care se cam codeau. Făcu semn cu degetul unui găligan care se aținea în urma tuturor. Acesta îl urmă oftînd adînc. Ceilalți își pregătiră iataganele și așteptară fără să scoată o vorbă. Erau cu toții îngrijorați. Curînd se auziră dinspre sat strigăte vesele. Apoi cei doi trimiși să iscodească se întoarseră la galop.

— A fost o răscoală, povesti Mustafa aprins la față. Țăranii i-au ucis pe strîngătorii de biruri. Unul dintre oștenii care păzeau carele cu grîne a scăpat cu viață și a chemat ajutor. Ai noștri au năvălit și au aprins satul, iar pe răsculați i-au luat robi. Putem intra fără grijă.

— Mai sînt de-ai noștri acolo? întrebă Hasan.

— Da, douăzeci de spahii cu comandantul lor.

— Lăudat fie Alah! Să mergem, mielușeilor!

Pe ulița cea mare a satului, aga spahiilor, un ofițer vîrstnic, chior de-un ochi, îl întîmpină cu temenele pe subașiul Giurgiului. În urma sa se înșirau vreo douăzeci de bărbați cu straiele sfîșiate, plini de răni, legați cîte doi. În jurul lor, amenințîndu-i cu bicele lor lungi, se aflau în treabă cîțiva spahii cu mantiile murdare de sînge.

— O, cinstite subașiu, spuse ofițerul, du veste la cinstitele fețe de la Edirne despre ce vezi aici. Ghiaurii ne ucid oamenii, mai în fiece noapte ne pomenim cu o năvală sau un foc. Slujba noastră e grea și leafa mică. Noroc că mai dăm iama prin tainițele acestor diavoli; au bani și odoare

ascunse. Dar toate astea le plătim cu sînge, şi ar trebui să se ştie la Edirne...

— N-am vreme să vorbesc despre lucruri mărunte, spuse cu îngîmfare Hasan; mă duc de-a dreptul la măritul padişah cu treburi înalte. Chiar mîine în zorii zilei mă voi înfăţişa sultanului.

— Slăvit fie numele lui şi s-ajungă stăpîn deplin al lumii, răspunse cu smerenie ofiţerul. N-aş cuteza să cred că luminatul Murad al doilea, pentru slava căruia înfruntăm aici primejdii de tot felul, va auzi vreodată de mine; dar poate vreunui vizir să-i şopteşti cum îmi fac slujba. Mă cheamă Gelal, fiul lui Gelal, neguţător din Brusa. Şi spre aducere aminte aş vrea să-ţi dăruiesc, cinstite subaşiu, cîteva lucruri din vrednica noastră agoniseală. Cînd vei da de ele poate te vei gîndi o clipă la un om mic şi neînsemnat ca mine.

Zicînd acestea, îi puse în palmă o pungă mică şi grea. Hasan cîntări pe dată greutatea pungii şi o strecură în sîn, îndulcindu-şi glasul:

— Cinstite Gelal, fii pe pace, orice slujbă credincioasă e răsplătită cum se cuvine în împărăţia noastră. Voi vorbi celor mari despre rîvna ta şi nădăjduiesc să-ţi aduc veşti bune.

Aga făcu o temenea şi întinse mîna a chemare către subaşiu:

— Vă poftesc să găzduiţi peste noapte în tabăra noastră. Oştenii mei au pregătit casa sfatului pentru mine şi pentru ei; de vom rămîne împreună, vrăjmaşilor le va fi teamă să se apropie.

Răzvrătiţii din satele vecine, care aveau de gînd să-şi elibereze prinşii, aflară prin iscoade că pîlcul turcilor s-a mărit pentru noapte şi amînară pentru a doua zi lupta. Subaşiul şi ai săi dormiră nesupăraţi şi în zorii zilei porniră iarăşi mai departe.

În cea de a patra zi de la plecare, mîncînd pe apucate, silindu-şi oştenii să scoată sufletul bieţilor cai, Hasan ajunse la poarta cetăţii Edirne. Pe drum era mare îngrămădeală de căruţe şi oameni cu poveri; neguţători din toate colţurile împărăţiei cercau să pătrundă pe uliţele pline de făgăduinţi. Mustafa şi uriaşul său, în capul cetei, cu bicele ridicate, abia izbutiră să deschidă calea pînă la slujbaşii care vămuiau şi scriau în condici la intrare; de la ei aflară că sultanul este în tabără, cu toţi vizirii lui şi cu oastea, pe cîmpia din apropierea oraşului. Micul alai se întoarse deci şi luă drumul taberei împărăteşti. Aici altă îngrămădeală; sute şi mii de oameni — negustori de turtă dulce şi de bragă, părinţi ai oştenilor, sacagii, oameni nedreptăţiţi care nădăjduiau să dobîndească dreptatea chiar la cortul sultanului, hoţi de buzunare, vrăjitori, gură-cască — aţineau calea trecătorului şi cu greu se fereau din drum.

— Loc! Faceţi loc! răcnea Mustafa răguşit. Trece subaşiul Giurgiului! Veşti grabnice din Valahia!

Mulţimea îngrămădită între corturi lărmuia nepăsătoare. Numele şi rangul subaşiului de Giurgiu nu spuneau mare lucru unor oameni deprinşi să vadă pe uliţe chipurile celor mai vestiţi bărbaţi ai împărăţiei. Dar amănuntul că aduce veşti din Valahia aprinse o scînteie în ochii multora; unii luaseră parte la bătălii pe acele meleaguri depărtate, alţii îşi pierduseră acolo părinţii, în războaiele purtate de Baiazid şi de urmaşii săi. Înţelegînd că locul de unde venea preţuieşte mai mult decît propriul său nume, Hasan se folosi de acest cuvînt însemnat şi văzu că drumurile i se deschid ca prin minune. Din strajă-n strajă, din cort în cort ajunse în inima taberei, pe o înălţime unde era aşezat cortul măreţ de mătase verde, croit în patru

laturi ca o adevărată casă. Acolo-şi avea adăpost sultanul Murad al doilea, cînd cobora în mijlocul oastei. În jurul cortului, oştenii din garda împărătească, cu iatagane şi suliţe lucitoare, făceau un zid de netrecut. Hasan lăsă calul în grija lui Mustafa și se apropie de o strajă, spunîndu-i ce dorește. Oşteanul îl măsură uimit și chemă pe un altul, căruia îi repetă vorbele subașiului și care se miră și el la rîndu-i, chemînd pe al treilea, un pașă încruntat și îmbrăcat strălucitor. Acesta se apropie de subașiu și-l luă din scurt:

— Vrei să ajungi la luminăţia sa?

— Da. Am vești însemnate din Valahia.

— Toată lumea are veşti însemnate. Dacă padișahul ar sta să-l asculte pe fiecare...

— Vești însemnate și grabnice, stărui Hasan.

— Stăpînul lumii se odihnește. Dă scrisoarea încoace și o vom încredinţa secretarului său.

— Nu pot, gemu Hasan. Nu e vorba de o scrisoare oarecare. M-am nevoit pe drum plin de primejdii, eu și oamenii mei. Trebuie să vorbesc eu însumi luminatului sultan.

— Se vede că vii de departe, rîse paşa. Ai uitat obiceiurile de la curtea împărătească. Îţi închipui că oricine poate avea cinstea să sărute papucii padișahului?

Cu o mișcare iute, Hasan îi strecură o pungută mică, pe care-o ţinea anume la-ndemînă, și paşa se îmblînzi:

— Secretarul va hotărî, spuse el. Te voi înfățișa cinstitului Fadullah, secretarul sultanului. E tot ce pot să fac pentru dumneata, subașiule. Dă-mi armele. Prin locurile astea e mai bine să umbli fără fier asupra ta.

Subașiul Giurgiului își descinse iataganul și-l încredinţă ofiţerului, care-i făcu semn să-l urmeze.

Îl duse la cortul stacojiu din fața locuinței sultanului. Îl lăsă să aștepte la ușă și în cele din urmă îl pofti să intre.

Fadullah, secretarul sultanului, un bătrîn știrb și vioi, cu ochii-n toate părțile, își bea cafeaua sorbind înghițituri mici dintr-un feligean cu înveliș de aur. Stătea pe două perne mari, rotunde, din mătase stacojie. De-a dreapta și de-a stînga lui, doi hadîmbi negri la față, goi pînă-n brîu, cu săbii late-n mînă, stăteau încremeniți ca stîncile. Fadullah îl măsură cu o privire curioasă pe subașiul plecat asupra papucilor săi.

— Ridică-te, efendi, spuse el cu glas subțire. Cine ești și cu ce-ți pot fi de folos?

— Sînt Hasan, subașiul Giurgiului, cinstite Fadullah. Aduc vești însemnate din Valahia. Numai că... ce am eu de spus nu-i pentru urechi străine.

— Poți vorbi fără grijă. Sărmanii mei paznici sînt surzi și muți din născare.

Subașiul Giurgiului mai făcu o temenea asupra papucilor secretarului și se ridică, rămînînd înclinat din șale, cu privirea plină de umilință:

— Cinstite Fadullah, am dovezi că Vlad Dîrak este viclean și umblă să lege prietenie cu dușmanii padișahului.

— Ha, ha! rîse triumfător Fadullah. Vlad Dîrak este viclean! Asta o știam de acum cinci ani, cînd am fost împreună cu luminatul Murad și-am pustiit Țara Bîrsei. De atunci dădea semne de trădare acest tîlhar și l-am pîrît padișahului. Luminăția sa m-a ascultat și a întors pe dată oștile sale acasă. Norocul nostru și al steagului lui Mahomed. De mai zăboveam, primea ghiaurul ajutoare și nu sfîrșeam bine. Dar stăpînul nostru a fost prea milostiv și nu l-a pedepsit pe Dîrak. Dimpotrivă, i-a

dat daruri și și-au făgăduit unul altuia pace. De atunci nu ne-a mai supărat.

— O să ne supere, spuse repede Hasan. Vlad Dîrak a jurat că va lua înapoi cetatea Giurgiului. Și cum se dezgheață apa Dunării se va uni cu oștile lui Iancu de Hunedoara și va da năvală împotriva noastră. Am călărit patru zile și patru nopți fără încetare ca să aduc această veste. Știu că slăvitul nostru stăpîn vrea să cuprindă Valahia. Ar trebui s-o facă mai degrabă. Să n-apuce Dîrak să adune oaste, că atunci îi va fi mai greu.

— Nu te îndoi de puterea padișahului, fiule, spuse Fadullah cu asprime. Nu-i pasă de cei zece mii de călăreți ai lui Dîrak.

— Cincisprezece mii, îl îndreptă smerit Hasan. Oamenii mei au aflat chiar din gura lui Dîrak tăria oastei valahilor. Și dacă i se mai alătură și Iancu de Hunedoara, cu oștenii săi îmbrăcați în fier...

— Cavalerii lui Iancu sînt toți pe la casele lor, spuse liniștit Fadullah. Îi trebuie vreme multă ca să-i adune și să-i pună sub arme. Iscoadele mele știu tot. Iancu abia de un an a ajuns voievod al Transilvaniei; are el destule treburi înainte de a începe un război... În scurtă vreme sîntem gata să luăm toată Europa sub copitele cailor. Mergi la datoria ta, subașiule, și veghează. Lasă cui se cuvine treburile politicești.

Hasan tresări la aceste cuvinte dar, își ascunse supărarea. Fadullah era unul dintre oamenii cei mai apropiați ai sultanului Murad al doilea. Trebuia să-l cîștige pentru a cîștiga mai apoi ce-și pusese în gînd. Făcu o jumătate de pas înainte și se aplecă spre urechea lui Fadullah:

— Aud că luminăția sa vrea să preschimbe Valahia în pașalîc, spuse el scoțînd din sîn punga cu giuvaere dăruită de ofițerul de spahii.

— Ai auzit bine, spuse Fadullah cu ochii la pungă. Și ce-i cu asta?

Hasan îi întinse punga și secretarul sultanului o strecură în buzunarul adînc al șalvarilor, sub ochii nepăsători ai celor doi slujitori care-l păzeau.

— Am slujit ani îndelungați pe luminăția sa ca subașiu al Giurgiului, spuse repede Hasan. Cunosc bine Valahia, oamenii și locurile și obiceiurile. Aș putea îndeplini orice dregătorie acolo. Chiar și... — înghiți în sec, stînjenit de zîmbetul ciudat al secretarului — chiar și pe aceea de pașă!

— Îmi placi, fiule, zîmbi Fadullah și fața i se acoperi deodată de crețuri mărunte. Sînt mulți care doresc să ajungă stăpîni în Valahia. Despre asta mai vorbește cu Șehabeddin. El știe bine treburile din partea europeană a împărăției.

— Mulțumesc pentru sfatul cel bun, spuse Hasan făcînd temeneaua obișnuită de plecare.

Fadullah îl opri cu un gest:

— Ia stai! Nu cumva, cinstite subașiu, pîra ta e mincinoasă și pornește din dorința de a-l pierde pe Dîrak?

— Dîrak e dușmanul padișahului și deci și al meu, spuse Hasan cu demnitate. Noi, la marginile împărăției, ducem o viață aspră, efendi. Oamenii care puteau pune mărturie despre vînzarea ghiaurului au fost răpuși. Eu însumi mă simt primejduit din partea valahilor. Iar Dîrak a jurat să-și ia înapoi cetatea. Nu-s acestea pricini destule pentru plîngerea mea?

— Bagă de seamă, subașiule, spuse secretarul cu asprime. Murad stăpînul nostru e om aspru și nu-i plac mincinoșii. Dacă stărui și dacă ăsta-i adevărul,

o să-i vorbesc despre tot ce mi-ai spus. Așteaptă porunca lui. O s-o primești pînă înainte de apusul soarelui. Și-acuma du-te. Cortul lui Șehabeddin e pe aproape...

Subașiul tresări. Nu știa dacă Fadullah nu-și bate joc de el. Pe-o parte îi punea la îndoială cinstea; pe de altă parte, îl sfătuia să meargă la Șehabeddin; acum o clipă îl amenințase cu mînia sultanului... Murmură o laudă lungă, arătînd că prețuiește înțelepciunea secretarului împărătesc și mai făcu cîteva temenele.

— Alah să te păzească, spuse Fadullah.

În timp ce se retrăgea spre ușă, Hasan îl privi în ochi. Secretarul sultanului zîmbea nedeslușit, cu gîndul la cine știe ce treburi înalte.

Șehabeddin, beglerbegul Turciei Europene, era unul dintre războinicii de vază. De tînăr se dovedise iscusit în luptă și izbutea să cîștige bătălii pe care alții le-ar fi pierdut. Deprinsese meșteșugul armelor de la un mercenar vestit care-și ucisese seniorul pentru o femeie și căutase scăpare în umbra steagului verde cu semilună. După ce-l învățase lupta cu spada, legile turnirului și vicleșugurile în lupta călare, mercenarul îi dăduse povețe prețioase despre folosirea cetelor de călăreți ținute ascunse pînă-n toiul luptei și-i vorbise despre marele ajutor pe care-l pot da armele cele noi, bombardele, în cucerirea unei cetăți. Șehabeddin se dovedise sîrguitor și avusese deseori prilejul să-și arate vrednicia. Din biruință-n biruință, din război în război, faima lui creștea și sultanul îi încredința oști tot mai puternice. Astfel ajunse cu vremea mai mare peste o bună parte din imperiu. Dar totdeauna se dovedise supus și sultanul se încredea în el.

Cînd o slugă îl înștiință de venirea subașiului, Șehabeddin se afla la masă în cortul său. Mîncău din fire, se deprinsese cu traiul bun și în ordie se spunea despre el că-l prețuiește pe bucătar la fel de mult ca și pe calul cu care se avînta în bătălie.

— Intră, subașiule, spuse el cu bunăvoință, luptîndu-se cu o ciosvîrtă de berbec.

— Alah să-ți țină brațul tare și inima tînără, îl salută Hasan din prag, plecîndu-se pînă la pămînt.

— Vino la masa mea, Hasane, spuse beglerbegul, apoi bătu din palme și porunci slugii care se ivise în aceeași clipă în stînga lui: Am un oaspete, nu vezi?

Hasan mulțumi cu o nouă plecăciune neobișnuitei invitații: însuși beglerbegul să poftească la masă pe un comandant de cetate! Dar Șehabeddin îl lămuri:

— Nu-mi place să prînzesc singur, Hasane. Cînd sînt mai mulți, te îndemni mai bine la mîncare. Ia spune, ce vești ai din părțile Dunării ?

— Și bune, și rele, mărite stăpîn. Cetatea e-n bună pace, nimeni nu ne-a supărat pînă acum. Dar se-aude că vor veni zile grele,

— Veștile proaste după masă, spuse gazda încruntîndu-se ușor. Ia și gustă din bucatele mele ostășești.

Musafirul dădu ascultare îndemnului și gustă din pilaful care aburea. Dar în aceeași clipă tresări și suflă:

— Uf! Pipărat mai e!

— Te-ai deprins cu mîncările dulci ale valahilor, rîse beglerbegul. Bea din cupa asta, să potolești văpaia. Vin de Chios, ieri mi l-au adus.

— Vin! făcu speriat subașiul. Stăpîne, Coranul nu îngăduie.

— Nu îngăduie prostimii, fiindcă se îmbată și pe omul beat nu-l poți ține-n frîu. Mahomed a fost

un mare înţelept, subaşiule. Ia şi bea, te dezleg eu de pedeapsă.

— Alah să mă ierte, făcu subaşiul şi dădu paharul pe gît. E bun, preţui el vinul, ştergîndu-şi mustăţile. Seamănă cu vinul de Argeş...

— Şi eu care gîndeam că-n Valahia nu se află vin! se prefăcu mirat Şehabeddin.

— E vin destul, mărite. Nu numai vin, ci şi aur. Scoase o pungă, o răsturnă în palmă şi făcu să joace în lumina săracă din cort luciul cald al monedelor. Ochii lui Şehabeddin rămaseră însă nepăsători la vederea aurului.

— Ia şi bea, subaşiule, îl îndemnă el. La mine, prietenii preţuiesc mai mult decît aurul. Viaţa omului e scurtă, numai Alah hotărăşte cît ne va lăsa să zăbovim pe această lume. De aceea trebuie să ne folosim cum se cuvine zilele. La bătaie să ne batem, iar la petreceri să petrecem!

Hasan făcu nevăzută la iuţeală punga cu galbeni. Puse mîna pe cupa umplută iarăşi de sluga harnică, închină către gazda sa şi mai trase o duşcă. Plescăi cu plăcere din limbă şi Şehabeddin rîse din toată inima:

— Aşa, băiete, nu te feri de mine! Ia şi bea. În vin stă adevărul lumii, şi trebuie să ne supunem. Şi acum vorbeşte, dragul meu, spune ce ai pe suflet!

— Mărite stăpîn, mă aduce la tine un gînd tainic. Dîrak se găteşte de luptă împotriva împărăţiei. Un om de-al meu se afla în casa voievodului cînd acesta punea totul la cale împreună cu trimisul lui Iancu de Hunedoara.

— Iancu de Hunedoara? făcu moale Şehabeddin. Am mai auzit eu de el. Ba parcă ne-am aflat şi faţă-n faţă, acum cîţiva ani. Oştean bun, dar n-are oaste.

— Da, dar împreună cu Vlad Dîrak...

— Alt sărac, spuse tot așa, moale, beglerbegul. Te-ai uitat în jurul tău, băiete? țipă el deodată. Ai văzut cîtă oștire s-a adunat la un semn al padișahului? Care dintre craii Europei poate ridica o oaste măcar pe sfertul acesteia?

— Așa gîndeam și eu, se grăbi Hasan cu vorba.

— Și-atunci ce vii să mă-nspăimînți pe mine cu povești? Sau îi porți sîmbetele lui Dîrak și vrei să-l vezi mazilit? Ce dovezi poți aduce despre tot ce spui? Unde-i omul care a auzit vorbele vicleanului?

— A fost ucis, stăpîne, de fiul lui Dîrak. O, stăpîne, dacă nu-mi dai crezare sînt pierdut. Întîiul țel al lui Dîrak este cetatea mea.

— Și de te-aș crede, ce folos ai avea, subașiule?

— L-ai îndemna pe slăvitul padișah să cuprindă mai iute țara, Valahia ar fi un pașalîc bogat...

— Iar tu ai fi un pașă vrednic, asta vrei să spui? rîse beglerbegul. Mai bea un pahar și te visezi sultan, păcătosule!

— O, stăpîne, nu-ți rîde de un biet oștean ca mine. Am fost și rămîn credincios ție și slăvitului nostru stăpîn...

— Asta poate fi cum spui. Ți-ai dovedit credința în slujba ta. De ce n-ai fi și un pașă vrednic? Nu ești nici mai bun, nici mai rău decît alții.

— O, stăpîne! Ți-aș da atîta aur!

— Ți-am spus că nu-mi pasă de aur.

— Ți-aș trimite în fiecare toamnă zece buți de vin la fel de bun ca acesta.

— Așa mai merge.

— Și ți-aș trimite roabe tinere și frumoase.

— E și mai bine, hohoti Șehabeddin. Ei, destul cu gluma, Hasane. O să mă gîndesc la vorbele tale. Dacă padișahul hotărăște să cuprindem Valahia,

îmi măresc și eu stăpînirea. Și vreau să am acolo om de credință. Dar să mai știi un lucru, băiete: cine mă înșeală o sfîrșește rău!

— O să-ți fiu credincios pînă dincolo de mormînt, spuse Hasan cu ochi strălucitori de lacrimi. Binefăcătorul meu, stăpînul meu bun, încrede-te în mine!

Un ofițer în zale veni și șopti ceva beglerbegului. Acesta se ridică grăbit de la masă și ceru slugii apă de trandafiri să-și clătească gura.

— Mă cheamă luminăția sa, îi spuse el lui Hasan. Mergi cu bine, subașiule, și fii liniștit. N-o să-mi uit făgăduiala!

CAPITOLUL AL TREILEA

— Mă încred în voi și nu-mi ascund niciodată gîndurile, spuse Vlad Dracul netezindu-și pletele negre ca pana corbului care-i cădeau pe umeri. Mă gîndesc, cinstiți boieri, că nu putem răbda la nesfîrșit jugul turcului.

— Dar nu tot măria ta i te-ai închinat? întrebă vornicul din capătul celălalt al spătăriei celei mari.

— Da, vornice Albu, dar pentru ce am făcut-o? N-aveam de ales pe atunci; principii Europei se hărțuiau între ei, mă trezisem singur în fața primejdiei. Nu uitați, boieri dumneavoastră, al cui fiu sînt. Și nu mă socotiți nedemn de numele tatălui meu Mircea. Îi urăsc pe turci tot atît ca și el

și am căzut la pace cu sultanul numai ca să-i fie țării bine.

— Și-atunci de ce l-am stîrni tocmai acum? întrebă vistiernicul Coica. Îi plătim birul, că avem de unde, și păstrăm pacea țării. O oaste ne înghite bani mai mulți decît i-am da sultanului. Să plătim, măria ta.

Vlad Dracul făcu un gest de nerăbdare. Își domoli mînia stîrnită de vorbele vistiernicului, unul dintre cei mai bogați oameni din Țara Românească, și spuse tuturor:

— Să plătim, nu-i așa? Ați auzit bine vorba vistiernicului: avem de unde. Știți voi oare cîtă sudoare prețuiește acest bir pe care-l aruncăm în gura mereu nesătulă a împărăției turcești? Fiul meu cel mare, Vlad, umblă prin sate și prin tîrguri, după cum îi e obiceiul, și asta n-are de ce să-i strice: află ce spune norodul. Să știți, boieri dumneavoastră, că oamenii gem de apăsarea birurilor. Le luăm vite și grîne și bani ca să ne plătim pacea. Pînă cînd acest tîrg rușinos? Toată Europa se mișcă; eu socotesc că a sosit clipa prielnică să-i spunem luminăției sale sultanului: ajunge.

Un vălmășag surd de glasuri urmă acestor cuvinte; boierii își arătau mirarea, încercau să afle unul de la altul ce împrejurări noi îl îndreptățeau pe voievod să rupă pacea cu turcii, dar cei mai mulți ridicau din umeri; nimănui dintre cei de față nu-i era cunoscută vreo veste deosebită, care să îndreptățească nădejdea unei izbînzi.

— Crezi că nouă ne e ușor? glăsui pieptănîndu-și cu degetele barba albă postelnicul Voicu. Nu răbdăm de bună voie închinarea țării, dar știm că puterea sultanului e mare și ne poate strivi dacă încercăm a ne împotrivi. Nu uita, măria ta, Murad al doilea e un om care nu cunoaște mila; adu-ți

aminte că Mara, fiica despotului sîrbesc, a fost silită să ajungă în haremul lui. Asta, fiindcă Brancovici dorea să-l îmbuneze pe padișah. Și ce i-a folosit? Într-o clipă de mînie, Murad i-a orbit băieții. De la sultan ne putem aștepta la cele mai mari ticăloșii. E cuminte oare din partea noastră să ne împotrivim lui?

— Are dreptate, mormăiră cîțiva.

— Are dreptate, întări Vlad. Dar vreau să vă spun, dragii mei, că de data asta nu sîntem singuri în fața semilunii; împăratul Ioan al Bizanțului cheamă creștinătatea la o cruciadă, însuși papa de la Roma sprijină acest gînd. Regele polon Vladislav e mai puternic de cînd s-a încoronat și rege al Ungariei. Venețienii și burgunzii pregătesc corăbii pentru apărarea Constantinopolului; iar contele Iancu, prietenul nostru, mi-a trimis vorbă tainică și m-a întrebat de partea cui voi lupta.

— Măria ta! strigă un curtean năvălind în sala sfatului.

— Ce este? se încruntă domnitorul.

— O solie turcească se apropie de cetate!

Larma care urmă acestor cuvinte fu cu greu domolită abia cînd voievodul se ridică din jilțul său împodobit cu semnul acela cunoscut tuturor — un balaur încolăcit în chip de cerc, cu coada în jurul capului, cu spinarea sfîșiată în lung de la cap la coadă: semnul Dragonului.

— Se vede că Murad a simțit ceva, zise el cu asprime. Dar nu putem ști pînă nu aflăm ce este. Mă duc să-mi pun veșmintele de zile mari. Ne vom da silința să-i primim cum se cuvine pe solii luminăției sale. Adăugă zîmbind cu două înțelesuri: Cît sîntem încă pe pace....

La porunca domnului, un pîlc de curteni ieși la poarta cetății să întîmpine solia. Și cum steagul

solului arăta rangul de subaşiu, vodă porunci să fie întîmpinat de un boier cu dregătorie asemănătoare. Vornicul curții domneşti, bătrînul boier Albu, trebui, de voie de nevoie, să-şi îmbrace mantia de sărbătoare şi să-şi încingă spada. El călări cu semeție pînă-n poarta cetății, descălecă şi aşteptă. În urma lui, curtenii înarmați se aşezară pe două şiruri, avînd în frunte steagul Țării Româneşti. Sus, pe metereze, doi trîmbițaşi îşi umflară fălcile. Cînd pîlcul de călăreți turci cu steagul verde-n frunte fu la cincizeci de paşi, văzduhul limpede al dimineții răsună de sunetele dulci şi pătrunzătoare totodată, iscusit aduse şi prelungite, ale trîmbițelor.

Pîlcul turcesc se opri. Stegarul din frunte descălecă. Se dădu într-o parte să facă loc solului, un bărbat înalt, cu turban alb şi manție verde care flutura în vînt. Urmat de stegar, el făcu cîțiva paşi înainte. Se mişcă înainte şi vornicul Albu, însoțit de stegarul său. Apoi turcul rosti un şir lung de cuvinte pe limba sa şi dragomanul din urma vornicului tălmăci cu glas tare:

— Din partea strălucitului sultan Murad al doilea, stăpînul Turciei, Greciei şi Macedoniei aduc solie de pace măriei sale Vlad al doilea Dîrak.

— Măria sa Vlad voievod şi domn, stăpînitor neatîrnat al Țării Româneşti, herțeg al Amlaşului şi Făgăraşului, urează bun venit trimisului împărătesc, spuse vornicul Albu.

Tălmaciul strigă aceste cuvinte în limba lui Mahomed. Turcul din frunte făcu o plecăciune, apoi înaintă cîțiva paşi cu tălmaciul în urma lui.

— Numele meu este Hasan, subaşiul cetății Giurgiului, spuse el. Aduc veşti voievodului din partea măritului sultan.

— Prin gura boierului Albu, vornicul curții domnești și al cetății Argeșului, Vlad vodă te poftește să-i fii oaspete, tu și ai tăi, la curtea măriei sale.

Turcul făcu iarăși o plecăciune și Albu îi răspunse. Apoi încălecară cu toții. Pîlcul solului, însoțit de curtenii înarmați, porni spre curtea domnească. Vlad îl aștepta pe trimisul sultanului în pragul sălii de sfat, potrivit obiceiului. Îi ură bun venit și-l pofti în fața sfatului domnesc, făgăduind să asculte cu luare-aminte solia. Vorba urmă acolo, în spătăria cea mare, fiind îngreuiată de faptul că turcul vorbea numai în limba sa, iar Vlad vodă, deși stătuse ani de zile la Adrianopol și folosea cu ușurință limba turcă, ținea să vorbească și el în graiul părinților săi. Dragomanii aveau așadar destulă treabă, tălmăcind vorbele și ale unuia, și ale celuilalt, în auzul întregii adunări.

— Măritul sultan îți trimite urările sale de bine ție și poporului tău, spuse Hasan. El nu uită credința pe care te-ai legat să i-o porți și te socotește prietenul său apropiat.

— Mulțumesc luminăției sale pentru această cinste.

— Padișahul, urmă Hasan, își amintește cu plăcere de ziua în care te-a avut oaspete, pe tine, pe boierii și curtenii tăi acum cinci ani, în vară...

În vreme ce dragomanul tălmăcea, Vlad își aminti vara anului 1437, cînd abia luase domnia și fusese nevoit să se închine sultanului. Murad plănuia să jefuiască tîrgurile mari și bogate de peste munți, dar pentru asta era nevoie să treacă nesupărat și cu oastea bună de luptă prin Țara Românească. Aflat în tabără dincolo de hotare, Murad l-a poftit pe Vlad la sine. După cuvenitele vorbe curtenitoare îi spusese voievodului ce dorește. Vlad a stat pe gînduri o clipă; abia luase domnia, oștenii se

risipiseră pe la casele lor. De nu îngăduia sultanului să treacă, acesta tot își va fi împlinit gîndul, tăindu-și drum cu iataganul; era deci mai înțelept să-l lase în pace.

— Dacă oștile făgăduiesc să treacă în bună ordine și să nu se dedea jafului prin sate, a spus el, atunci îngăduim să treceți.

— Ești un înțelept, voievoade, s-a bucurat Murad îmbrățișîndu-l. Fă-mi cinstea și ospătează alături de mine. Iar pe boierii tăi îi voi răsplăti cu daruri pentru bunăvoința cu care te-au sfătuit.

Vlad se gîndi la toate acestea în vreme ce dragomanul său tălmăcea în graiul valah cuvintele meșteșugite ale subașiului. Dacă turcii vorbeau de prietenia sultanului, putea nădăjdui că Murad nu aflase de înțelegerea cu contele Iancu și veneau cu gînduri bune. Dădu răspuns solului:

— M-am bucurat de cinstea pe care mi-a făcut-o luminăția sa poftindu-mă lîngă sine la masă. Aș vrea să-i fac și eu o bucurie asemănătoare. Spune-i din partea mea că va fi bine venit și primit cu cinste și așezat în fruntea mesei noastre, de va voi să ne fie oaspete.

Boierii își mișcară uimiți bărbile, Hasan clipi mărunt în timp ce i se tălmăceau aceste cuvinte. Dar se vedea că are răspunsul pregătit, pentru că nu păru prea tulburat.

— Padișahul ar fi bucuros să vină aici, însă treburile îl cheamă în alte părți ale împărăției. Cu toate astea, nu se poate lipsi de plăcerea de a te avea lîngă sine. De aceea, el te poftește pe tine și pe boierii tăi săptămîna viitoare în tabăra lui de lîngă Edirne, unde își privește oastea și petrece împreună cu soli de vază din țările apusene. Cavaleri vestiți vor lua parte la petrecerea pe care luminăția sa padișahul are de gînd s-o dea în cinstea voievodului Țării

Românești. Așadar vei fi primit cu mare cinste, ca un prieten al împărăției noastre.

Sprîncenele negre ale voievodului se uniră la rădăcina nasului, dar gura continua să zîmbească. O clipă de tăcere urmă vorbelor dragomanului. Încordați, boierii așteptau răspunsul voievodului. Și într-adevăr, Vlad glăsui fără să stea mult pe gînduri:

— Cinstite sol, mulțumesc adînc sultanului de bunăvoința pe care mi-o arată. Dar vezi și domnia ta, vremurile sînt tulburi și pe drumuri te pasc multe primejdii. Nu știu dacă luminăția sa a ales bine clipa asta ca să mă poftească lîngă sine.

— Luminăția sa a gîndit adînc și a socotit că este o clipă prielnică. Spre încredințare, mi-a dat acest *salv-conduct* iscălit de mîna lui, prin care poruncește să nu ți se facă nici un rău cît îi vei fi oaspete.

Dădu deoparte poala mantilei sale de culoarea ierbii și scoase un sul lung de pergament în capătul căruia atîrna o pecete grea de ceară roșie. Se plecă cu evlavie, duse la buze pecetea sultanului, o atinse de surgiucul ce-i împodobea turbanul, apoi înaintă spre domn și-i înmînă pergamentul cu o plecăciune. Vlad desfășură sulul, înclină fruntea în semn de cinstire pentru iscălitura padișahului și-și aruncă ochii pe înscris. Cunoscînd bine scrierea turcească, înțelese dintr-o privire că solul spusese adevărul.

— Salv-conductul e bun, se adresă el boierilor. Dar mă gîndesc că oamenii sînt schimbători și s-ar putea ivi vreunul care să nesocotească spusa hîrtiei sau să n-o poată desluși.

— Padișahul s-a gîndit și la aceasta, spuse Hasan repede. El mi-a poruncit să fac jurămînt: eu însumi, subașiul Giurgiului, stau chezășie cu

viața mea că te vei întoarce teafăr în cetatea de scaun.

Boierii din divanul domnesc murmurară iarăși: nu le stătea turcilor în obicei să facă astfel de jurăminte! Domnul însuși rămase puțin pe gînduri înainte de a vorbi.

— Cinstite sol, spuse el cu glas potolit, cred că ești ostenit de atîta cale. Slujitorii mei ți-au pregătit o odaie. Mergi și te odihnește, iar după-masă om mai sta de vorbă.

Turcul clipi iarăși din ochi și se retrase cu o plecăciune. După plecarea lui, boierii se apropiară de jilțul domnului. Tăceau cu toții, parcă neștiind cum să înceapă sfatul acesta, hotărîtor pentru viața țării și a voievodului.

— Măria ta, cuvîntă postelnicul Voicu, cel mai în vîrstă boier din sfatul domnesc, eu zic să chibzuiești bine înainte de a da răspuns. Tare mi-e teamă că sultanul vrea să te piardă.

— Ar avea el alte mijloace, spuse Vlad cu îndoială. N-ar trebui pentru asta să dea o serbare în cinstea mea.

Dragotă, spătarul domnesc, făcu un pas spre voievod:

— Am primit vești de la Edirne, măria ta. Iscoadele noastre au văzut tabăra sultanului. Se află în vale de oraș un întreg cîmp de corturi. Serbările țin cu săptămînile. În fața lui Murad se dau lupte între cetele de călăreți, se fac întreceri cu caii, aruncări de suliță, și tot felul de trînte și pehlivănii. De față sînt și cavaleri din Europa. Eu socotesc că turcul are o țintă anume: vrea să arate puterea și meșteșugul oștenilor săi, ca să înfricoșeze pe cei ce i-ar sta împotrivă.

— Pe mine n-are să mă înfricoșeze, spuse Vlad.

— Dacă te-ai face bolnav și nu te-ai duce? întrebă vornicul.

— Să mint ca o slugă leneșă care nu vrea să iasă la muncă? tună Vlad Dracul. La ce mi-ar sluji?

— Ca să nu-l superi pe sultan.

— Oricum, tot s-ar supăra de nu m-aș duce. Ascultați la mine, boierilor: Murad ne pune la încercare. Vrea să se încredințeze de prietenia noastră. E îngrijorat de veștile ce-i vin din apus. Nu uitați un lucru, frații mei: avem jurămîntul de pace cu el. Pînă n-om fi destul de puternici ca să-l înfruntăm, nu putem strica această pace.

— Măria ta însuți spuneai să nu mai răbdăm, se miră postelnicul Voicu.

— Spuneam, dar nu mă așteptam la împrejurarea asta. Nu sîntem pregătiți să-l înfruntăm; adunarea oaștei cere timp. Vom păstra pacea cu el în acest răgaz.

— Dar dacă e viclean? întrebă alt boier.

— Mi-a dat salv-conduct iscălit de mîna lui. Și l-a pus chezășie pe acest sol. Ce temei am ca să mă îndoiesc de cinstea lui?

Căută în ochii celor care-l înconjurau. Boierii plecară privirile întristate: n-aveau ce să răspundă.

— Și-apoi nu uitați, adăugă voievodul rîzînd, că am mai dat ochi cu sultanul. Și de fiecare dată am scăpat teafăr din îmbrățișarea lui.

— Așadar te vei duce? întrebă încet Voicu.

— Ne vom duce, dragul meu prieten. Cred că mă însoțești și tu la serbarea luminăției sale.

— Te urmez oriunde, la bine și la rău.

— Măria ta, îți primejduiești capul, încercă să stăruie vornicul Albu.

— O fac pentru liniștea țării, spuse domnul. Pînă diseară să se hotărască cine merge cu mine. Nu vă fie teamă, dragii mei. Vom petrece de minune la curtea padișahului.

Înțelegînd că nu-l puteau opri, boierii începură să se sfătuiască între ei, pregătind alaiul domnesc.

În odaia bogat împodobită unde fusese poftit să se odihnească, subașiul Giurgiului aștepta. Privea pe fereastră forfota din curtea domnească. Văzu caii arăbești nărăvași, cu coamele în vînt, abia stăpîniți de bicele și chiotele comișilor; văzu un șir de care trase de boi zdraveni care aduceau merinde pentru curte; argați voinici descărcau poloboace cu vin și cu miere, burdufuri de brînză, păsări și alte bunătăți. Hasan prețui cu ochi de gospodar toate acestea și se pomeni visînd la ziua cînd toate vor fi ale lui, cînd va gusta pe rînd din poloboace hotărînd care din vinuri e mai potrivit pentru petrecere; cînd fetele trupeșe și sprîncenate îi vor mîngîia auzul cu cîntecele lor.

— Putem intra, efendi?

Hasan tresări. Se duse el însuși la ușă și o deschise. Vornicul Albu, însoțit de dragoman, îl salută și-l întrebă dacă s-a odihnit bine. Hasan îi răspunse cu un zîmbet mieros. Atunci vornicul făcu semn slugilor care-l urmau și oamenii aduseră tot felul de lucruri pe care le înșirară pe masa mare din mijlocul odăii.

— Voievodul nostru îți mulțumește pentru vestea bună ce i-ai adus-o și te roagă să primești din partea lui cîteva daruri. Iată aici o mantie din postav de Sibiu țesută anume pentru curtea domnească. Vodă îți trimite și un val de borangic lung de o sută de coți pentru împodobirea femeilor ce-ți sînt dragi. Asemenea un ceainic de aur cu lucrături venețiene și un inel cu piatră scumpă. În grajdurile domniei se află un cal arăbesc din cei mai iuți, pe care domnia nu-i înstrăinează decît dăruindu-i oaspeților cei mai de vază. Calul e al tău, cu șaua și frîul țintuite în argint. Oamenii care au venit cu tine

au şi ei, din partea voievodului, daruri pe măsura rangului lor.

— Mulţumesc măriei sale pentru toate darurile, spuse Hasan cu o privire lacomă. Voi vorbi padişahului, fie-i slăvit numele, despre bunăvoinţa cu care am fost primiţi în ţara voastră.

Albu aşteptă cu răbdare ca dragomanul să-i spună pe româneşte vorbele iscusite ale turcului, apoi îşi drese glasul şi cuvîntă iarăşi:

— Măria sa voievodul mi-a poruncit să te vestesc că a primit bucuros poftirea sultanului şi se găteşte de drum. Împreună cu el vor merge zece boieri, o sută de curteni, patruzeci de slujitori şi o sută de oameni din oastea călare. Vor mai veni zece care cu merinde pentru drum şi cu daruri pe care voievodul le va duce sultanului şi dregătorilor lui. Un dragoman şi-un cîntăreţ vor fi şi ei în alaiul domnesc. Cu totul, trei sute de oameni.

— Voievodul şi însoţitorii lui vor fi bine primiţi şi găzduiţi, spuse subaşiul. Dar n-am auzit pomenindu-se de feciorii domneşti.

— Ei vor rămîne aici să cîrmuiască ţara în lipsa tatălui lor.

Subaşiul nu mai întrebă nimic. Făcu o nouă plecăciune către vornic, mulţumind iarăşi.

— Mîine în zorii zilei plecăm spre Edirne, adăugă vornicul. Ca să ajungem la vreme pentru serbarea padişahului.

Cu aceste cuvinte, bătrînul boier ieşi pe uşă, lăsîndu-l pe subaşiu să se bucure în tihnă de darurile primite.

Seara tîrziu, în spătăria cea mică, Vlad cel Tînăr şi postelnicul Voicu mai făcură o încercare să-l oprească pe voievod de la gîndul plecării. Dar Vlad Dracul le-o tăie:

— Nu mai stăruiţi, că e zadarnic. Am hotărît să plec. De nu m-aş duce acum, Murad s-ar gîndi că mă tem. Iar eu, dragii mei, nu mă tem!

— Tată, spuse Vlad Drăculea, n-aş vrea să lipseşti mult. Treburile domniei sînt multe şi încurcate şi n-am putere să le duc pe toate. Iar pe fraţii mei îi ştii: Mircea abia a împlinit treisprezece ani, iar Radu e cu gîndul doar la turnire şi vînători. Învaţă-mă ce să fac.

— Multe nu-s de făcut pînă la întoarcerea mea. Mai îmboldeşte-i pe braşoveni să ne dea archebuzele făgăduite; dă o raită pe la dogarii care făuresc bombardele. Văd că nu le-au sfîrşit pînă azi. Să fii cu grijă pentru leafa oştenilor. Iar dacă vin neguţători cu plîngeri, judecă şi hotărăşte. Numai nu te pripi şi stăpîneşte-ţi firea. Mînia n-a fost niciodată sfetnic bun.

— Îţi voi urma întocmai porunca, tată. Dar n-o să fiu liniştit pînă nu te-ntorci.

— Învaţă, băiete, rîse Vlad Dracul, învaţă să porţi povara domniei. Plecarea mea o să fie o şcoală pentru tine. Acuma du-te; mîine ne trezim în zori.

La zi-ntîi de martie 1442, Vlad Dracul porni spre Edirne, oraşul sultanului, numit de europeni Adrianopol. Îl însoţeau cei trei sute de oameni ai săi, precum şi pîlcul de călăreţi turci avîndu-l în frunte pe subaşiul Giurgiului. De cu zori vornicul Albu repezise înainte pristavi care să străbată satele din cale şi să ducă oamenilor poruncă domnească: nimeni să nu-i supere, cu vorba sau cu arma, pe turcii care întovărăşesc alaiul. De-a lungul drumului de la Argeş spre Giurgiu, în marginea satelor, oamenii ieşeau în calea alaiului domnesc cu pîine şi sare; bătrînii juzi şi staroşti sărutau mîna voievodului

și-i făceau urări de sănătate și cale bună; fetele întindeau oștenilor cofițe cu apă proaspătă și faguri de miere. Înșirați pe lîngă garduri, oameni voioși strigau cuvinte de slavă și închinare voievodului.

— Te iubește lumea, măria ta, spuse subașiul care călărea în dreapta și un pas mai în urma domnului. Ce le-ai dat de i-ai făcut să-ți fie credincioși? Cu ce i-ai cumpărat?

— Cu lucrul cel mai de preț pentru ei, răspunse Vlad folosind de astă dată limba lui Mahomed.

— Și care-i lucrul acela?

— Pacea și dreptatea, subașiule.

Hasan zîmbi, cum zîmbise tot drumul. Avea iscusința de a-și zugrăvi după voie pe chipul smead, tînăr încă, cu totul altă stare decît cea adevărată din sufletul lui. Cu ochii săi ageri, clipind prietenos către oamenii satelor, socotea la iuțeală galbenii pe care acești oameni îi vor vărsa în teșchereaua pașei de Valahia; număra vitele și măsura cîmpurile cu grîul abia răsărit, preschimbînd recolta de mîine în bani sunători, bani și iarăși bani pentru sine și pentru cei ce l-ar fi sprijinit să-și păstreze stăpînirea. Mergea Hasan și în legănatul calului depăna dulci visuri de mărire și bogăție, săgetate în răstimpuri de grija, repede ascunsă, pentru uneltirile pe care sufletul său negru le pregătea demult.

Popasurile, scurte dar multe, prin satele din jos de cetatea Argeșului stricară oarecum socotelile marelui spătar Dragotă, care nădăjduia ca alaiul să ajungă pînă-n seară la Rușii-de-Vede. Domnitorul stătea de vorbă cu oamenii, le asculta păsurile, le dădea povețe pentru gospodărirea satelor și a drumurilor, îi întreba de nevoi. După un popas mai lung în tîrgul cel nou al Piteștilor, unde domnul

prînzi în casa județului, alaiul se puse iar în mișcare. Dar opririle în satele din cîmpie erau tot mai dese. Aproape de apusul soarelui, Dragotă se sfătui cu ceilalți boieri și se apropie de domn să-i vorbească. Subașiul înțelese că se sfătuiau asupra drumului și rămase în urmă, spunînd că vrea să-și arunce privirea asupra oștenilor săi.

— Ce-i, spătare Dragotă? întrebă Vlad.

— Măria ta, ne apucă seara pe drum. Nu putem ajunge la Rușii-de-Vede. Și ne-am gîndit să mînem peste noapte la mănăstirea Glavaciocului. E o așezare însemnată în drumul cel mare către Dunăre, lămuri el repede. Pe aici trec carele spre vama Nicopolei și spre tîrgul de la Slatina și spre Giurgiu. Numai dacă măria ta îngăduie.

— De ce n-aș îngădui? se miră Vlad.

— Mă gîndeam la părintele Ilie, spuse pe ocolite marele spătar. E un om cu vorbă aspră. Nu se prea are bine cu mărimile. Boierii dimprejur nu-l iubesc. I-a certat în fața oamenilor pentru nedreptățile săvîrșite.

— Și i-a certat fără temei?

— Ba cu temei, măria ta. Dar crezi că asta are vreo însemnătate? Erau prieteni cu turcii, iar părintele Ilie are ceva împotriva turcilor.

— Mulți au ceva împotrivă, spătare Dragotă. Iar părintele Ilie acesta mă pune pe gînduri. Aș vrea să-l văd la față.

Vorba porni din gură-n gură și oștenii mai vechi, care știau locurile, se bucurară că locul de popas e aproape. Curînd, în depărtare zăriră sclipind turla bisericii. Caii grăbiră singuri pasul, iar glasurile oamenilor se înviorară. Peste ogoarele negre, de curînd arate și semănate, plutea o ceață ușoară care învăluia zidurile mănăstirii într-un zăbranic albăstriu, parcă de basm, parcă de taină.

— Frumoasă așezare, spuse Vlad cu ochii la zidul rotund și înalt, ca de cetate, care înconjura vîrful dealului.

— A fost de totdeauna o piedică în calea năvălitorilor spre Argeș, spuse Dragotă. De sus, din clopotniță, se văd toate drumurile pînă la nouă poștii împrejur. Se spune că locul i l-a ales însuși întemeietorul acestei țări, strămoșul măriei tale Basarab întîiul.

Vlad se lumină și încuviință din cap:

— Un loc bine ales, într-adevăr. Ascultă, spătare Dragotă. Dacă mînem peste noapte aici, n-o să-i ducem pe turci între zidurile mănăstirii.

— Nici gînd, măria ta. Credința nu îngăduie să...

— Nu-i vorba de credință, îi tăie vorba domnitorul. N-aș vrea ca turcii să afle prea multe despre întăritura asta. Poate ne va sluji vreodată drept adăpost. De ce să-i știe grosimea zidurilor, și tainițele, și locurile mai puțin ocrotite?

— O să-i îndrumăm în satul din vale. Sat de clăcași, dăruit de tatăl măriei tale mănăstirii.

— Așa vom face, încuviință Vlad. Dar de-i lăsăm singuri, cine știe ce se-ntîmplă. Te rog, spătare, du-te cu ei și veghează. Ia și un pîlc de oșteni.

— Prea bine, măria ta.

Dragotă se apropie de Hasan, și-i spuse care era voia domnitorului. Turcul încuviință bucuros. Se gîndea că în sat va petrece oricum mai bine decît între călugări. Porunci răsunară; după cîteva clipe, un șir de călăreți din alaiul domnesc porni dimpreună cu turcii lui Hasan către sat. Iar Vlad și ai săi își urmară drumul, avînd drept țintă turnul de piatră ce străjuia despre apus zidurile albe ale mănăstirii. Înaintea sa țîșni un ceauș călare, să dea de veste călugărilor că însuși voievodul se milostivise a le călca pragul. Așa încît la apropierea

alaiului clopoțele începură să bată pe mai multe glasuri, vestind împrejurimilor fericita întîmplare.

În poarta mare de stejar afumat, ferecată cu balamale şi drugi de fier lucraţi în chip de frunze, îi întîmpină un călugăr frumos, înalt, cu barbă de culoarea mătăsii de porumb:

— Ne închinăm cu plecăciune domnului Țării Românești, spuse el. Părintele Ilie roagă pe măria ta să-l ierte că nu i-a ieșit în cale, dar se află în slujba de seară. Dar dacă măria ta poruncește, el își va lăsa într-o clipă lucrul său și va veni aici.

— Să-și urmeze slujba, hotărî Vlad. Ne vom duce noi la el. Mergem să-i auzim glasul. Ajutaţi pe oștenii mei să-și întindă tabăra pentru noapte.

— S-au și dat poruncile cuvenite, măria ta. Intraţi şi binevoiţi să fiţi oaspeţii noștri!

Copitele cailor pocniră plăcut pe pavelele late de piatră cenușie, printre care mijea colţul ierbii. În urma oștenilor veneau carele cu merinde. Porunci grabnice răsunară; șetrarul alese loc pentru corturi, comişii întrebară de apă pentru cai, bucătarii zoriră spre cuhnea mănăstirii. Într-acestea, voievodul se îndreptă către boierii care descălecaseră. Intrară cu toţii în urma domnului, în biserica întunecoasă și rece ca o pivniță. De la ușă îi întîmpină glasul înalt al părintelui Ilie care dădu binecuvîntarea și se rugă pentru sănătatea domnului și a oștenilor săi. Apoi preotul adăugă:

— Măria ta, e cinste mare pentru acest lăcaş că te afli aici. Poruncești slujbă de sărbătoare, ori să-mi urmez tipicul de toate zilele?

— Urmează tipicul, părinte, noi nu te stingherim, îi spuse cu blîndețe voievodul.

Preotul rosti cu glas cîntat o rugăciune lungă, îngînat de glasurile limpezi ale călugărilor. Cînd

sfîrşi, se urcă pe treapta din faţa altarului şi cuvîntă astfel:

— Fraţilor, de treizeci de ani mă aflu aici, la Glavacioc. De treizeci de ani ochii mei au văzut multe şi inima mea a tresărit la dureri fără număr. Aceste dureri au îndoit izvor: nedreptăţile dinăuntru, pe care oamenii şi le fac unul altuia, cel mare celui mic iar cel bogat săracului, şi apăsarea din afara ţării. Mulţi dintre noi închid ochii la durerile norodului şi nu-i ascultă geamătul. S-au năpustit de-atîtea ori tîlhari cu iataganu-n mînă şi ne-au dus copiii robi şi ne-au luat vitele şi ne-au ars bordeiele. Acuma îi avem în preajma noastră cu zîmbete şi steag de pace, dar să ştiţi, fraţii mei, că pacea cu turcul e scurtă şi vicleană...

Boierii din jurul domnului se mişcară, neliniştiţi. Vlad Dracul îl privi ţintă pe preotul care vorbea cu atîta cutezanţă şi acesta îi înfruntă liniştit privirea, urmînd:

— Sîntem aşezare săracă. Oamenii noştri trudesc din greu pămîntul, vin ploi de le strică recolta, vin secete şi le pîrjolesc cîmpurile. Dar din sărăcia noastră, tot putem da domniei o mînă de oameni vrednici ca oşteni, cîţiva cai buni şi ceva bani pentru săbii. Sînt atîtea mănăstiri şi tîrguri şi sate care-ar da bucuros obolul pentru un lucru sfînt ca acesta: mîntuirea ţării de asupritori. Cu gîndul la mărirea şi puterea ţării din vremurile de demult, cînd stăpînea Mircea cel Bătrîn, s-ar cuveni să ridicăm sabia...

Dragotă spătar tuşi tare în pumn. Părintele Ilie se opri, oftă, rosti o binecuvîntare scurtă şi încheie slujba. Apoi veni lîngă domn şi-şi înclină fruntea în faţa lui:

— Iartă, măria ta, vorbele unui biet călugăr. Ştiu că treburile războaielor nu se tocmesc la mă-

năstire, dar omenii vin aici și ascultă și duc cu ei ce aud de la mine. Folosesc prilejul și le strecor o vorbă, ca să nu-și uite obîrșia și să le fie pildă vitejia celor vechi. Îi învăț să-și urască vrăjmașii, așa cum îi urăsc eu însumi.

— Dar ce ai dumneata cu turcii, părinte?

— Multe, măria ta. În zilele slăvitului Mircea trăiam împreună cu taica și cu surorile mele la Giurgiu. Eram copii cînd turcii au cuprins cetatea, folosind prilejul că tatăl măriei tale era bătrîn și bolnav și slăbit de războaiele necurmate. Tata era pîrcălabul cetății, și a pierit de sabie, în luptă dreaptă cu dușmanul. Cînd ai noștri au fost doveditți și turcii au dat iama prin casele oamenilor, puși pe jaf și silnicii, am fugit împreună cu surorile mele. Dar ne-au dat ienicerii de urmă și ne-au fugărit călări pe cîmp, pînă-n sat la Putineiu. Pe surorile mele le-au prins și le-au dus roabe; eu m-am vîrît într-o claie de fîn și am scăpat. Am scăpat și am cerut adăpost la această mănăstire, unde am făcut jurămînt să nu-mi aflu odihna pînă nu mi-oi răzbuna cumplita durere...

Vlad Dracul îl asculta nemișcat, cu capu-n piept; numai în răstimpuri ridica ochii săi negri către fața aspră, îmbătrînită, a preotului. Lumea plecase din biserică, lumînările se stingeau una cîte una; în umbra vechilor ziduri, chipul părintelui Ilie părea el însuși zugrăvit cu văpsele triste, posomorîte...

— Îți dau dreptate, părinte Ilie, și aș dori să-ți poți împlini jurămîntul. Un legămînt asemănător am făcut și eu în fața tatălui meu, prin a cărui strădanie a fost ridicată cetatea Giurgiului. Dar n-a sosit încă ziua răzbunării; dacă am ridica sabia acum, ne-am vărsa în van sîngele și ne-am risipi țara fără izbîndă. Trebuie deci să așteptăm și să

răbdăm, dar fii încredințat: ziua aceea va veni, și nu peste multă vreme!

— Și pîn-atunci? murmură preotul. Măria ta, îți cer încă o dată iertare, dar te-a văzut lumea călărind alături de turci...

— Mă duc în ospeție la sultan, părinte Ilie.

— În ospeție? se miră preotul.

— El m-a poftit. Sîntem în vreme de pace și trebuie să-i fac pe voie.

— Întoarce-te, măria ta. Sultanul te poate pierde. E un om schimbător ca vîntul primăverii. De tînăr a fost așa. L-am cunoscut acum unsprezece ani, cînd a venit cu oastea să-i prade pe brașoveni. Azi prieten, mîine dușman de moarte. S-a dus vestea în cele patru zări despre fărădelegile lui...

— N-am altă cale, spuse Vlad Dracul. Trebuie să mă duc. Îți mulțumesc că-mi porți de grijă, dar drumul acesta e spre folosul țării. Și nu mă-ntorc din cale, odată ce m-am hotărît.

— Cerul să te păzească, spuse preotul încet. Și să te-ntorci sănătos și teafăr!

Voievodul primi cu zîmbet trist urările. Și îl pofti pe preotul Glavaciocului la masa sa, alături de boierii cei mari ai țării, unde sfătuiră îndelung. Mănăstirea putea fi lesne preschimbată în cetate și folosită ca adăpost pentru vremuri de restriște.

După noaptea petrecută în bună pace la mănăstirea Glavaciocului, alaiul se puse în mișcare în zorii zilei, tăind-o de-a dreptul pe cîmpul Clejanilor, către Giurgiu cetate. Spre seară, li se arătară cele patru turnuri ce străjuiau orașul: mai întîi cel de la miază-noapte, mai mare decît toate, înalt de opt stînjeni, pătrat și întărit cu galerii și pridvoare de lemn pentru apărare. De la turn pornea zidul înalt, care împrejmuia cetatea, pînă la turnul celălalt.

Şi tot de la turnurile mari porneau alte ziduri către apă, avînd în capăt foişoarele ce străjuiau poarta cetăţii. Poarta avea pod ce se ridica noaptea sau la vreme de primejdie; acest pod era singura legătură a cetăţii cu pămîntul Valahiei, cetatea fiind clădită pe un ostrov. Vlad Dracul privea cu tristeţe cînd la zidurile înălţate de tatăl său, deasupra cărora flutura acum steagul cel verde cu semilună, cînd la însoţitorii săi, care se uitau tăcuţi la turnurile mari, ameninţătoare. Fulgeră deodată cu privirea spre Hasan. Subaşiul zîmbea şi Vlad simţi deodată o ură sălbatică şi fără pricină iscîndu-se în sufletul lui.

De sus, din pridvorul turnului cel mare, sună prelung un corn. Cu scrîşnet greu de lanţuri, podul cetăţii începu să coboare încet. Hasan dădu pinteni calului şi coborî spre pod. Ai săi îl urmară.

— Ce-i asta? întrebă neliniştit spătarul.

— Se duce să ne gătească întîmpinarea, lămuri Vlad. Uiţi că el e mai mare peste cetate? Ne e gazdă, spătare... Ne e gazdă în casa noastră, dacă stai să cugeţi.

— Trist, măria ta. Şi ce minune de cetate! Se spune că e cea mai puternică de pe toată Dunărea.

— Mult rău ne fac ei stăpînind-o, spuse încet voievodul. Vin din Bulgaria nesupăraţi cu luntrile, ajung pe ostrov, iar de acolo, pe pod, trec încoace şi pradă. Iar cînd ai noştri îi gonesc din urmă, ca să le ia înapoi cele furate, se adăpostesc în cetate şi nu mai au ce le face.

— De-am izbuti să le-o luăm înapoi...

— Va veni şi ziua aceea.

Cornul din turnul cel mare sună iarăşi, mai lung, mai lin decît întîia oară. În poarta cetăţii, larg deschisă, se arătă Hasan, de data asta pe jos, întovărăşit de zece oşteni tot descălecaţi. El merse

cîțiva pași în calea domnului, se opri, făcu o plecăciune adîncă. Oștenii care-l însoțeau îngenunchează de o parte și de alta a porții, plecîndu-și frunțile pînă la pămînt.

— Te primesc ca pe-un înalt dregător otoman, măria ta, spuse vornicul repede.

— Cunosc obiceiul. Aș fi dorit o primire mai simplă, dar pornită din inimă...

— Fii binevenit în cetatea luminatului padișah Murad al doilea, ocrotitorul lumii, strigă Hasan cu fața plină de zîmbet. Prietenii luminăției sale sînt și prietenii noștri!

Vlad descălecă. Descălecară și boierii. Turcii îi primiră cu temenele și zîmbete mieroase în cetatea zidită de părinții celor ce veneau azi ca oaspeți. Vlad Dracul oftă pe ascuns, cu ochii la zidurile groase, de nepătruns, pe care se înșirau ieniceri neclintiți ca statuile.

— Rămînem aici peste noapte, vesti subașiul. Măria ta, te poftesc să-mi fii oaspete în casa mea umilă, de oștean. Mîine vom porni către Edirne.

În preajma taberei sultanului, cale de zece mile înainte de a ajunge, un sangeac de spahii cu turbane albe și sulițe scurte veni să întîmpine oaspetele împărătesc. Curînd Vlad trecu printre sutele de corturi, care alcătuiau un mare patrat, în mijlocul căruia strălucea cortul verde al sultanului. De cînd venise pe tronul Țării Românești, Vlad nu se luptase cu sultanul. Îi fusese de ajutor în cîteva rînduri, îngăduind ordiei să treacă prin țară și dîndu-i merinde și călăuze. Pîra lui Fadullah, din vremea cînd Murad năvălise în Țara Bîrsei, nu putuse fi dovedită cu nimic și turcii plecaseră din Țara Românească nesupărați; doar atîta, că sultanul poruncise să se întărească cetatea Giur-

giului și lăsase acolo încă trei sute de ieniceri din oastea lui, ca dovadă că vechea încredere în domnul Valahiei se cam clătinase. La toate acestea se gîndea Vlad Dracul apropiindu-se în pasul calului de cortul împărătesc; pe acest drum se înșiraseră oșteni de-ai padișahului, în semn de cinstire, iar mai apoi un ofițer de rang înalt veni să-i ureze bun sosit și să-l conducă în fața luminăției sale.

— Mulțumesc de bună primire, spuse Vlad descălecînd. Primește, beiule, din partea mea, o sabie ferecată în argint.

Beiul făcu o plecăciune și luă sabia pe care i-o întinsese marele spătar domnesc. Apoi se îndreptă iarăși spre domn.

— Luminăția sa te poftește să priviți împreună întrecerile de pehlivănie dintre doi luptători vestiți în toată Asia Mică.

— Te rog să mă duci la luminăția sa.

Beiul o luă înainte, printre șirurile de suliți ale străjilor. Vlad, însoțit de boieri, venea în urmă cu pas liniștit. Se opriră în fața cortului împărătesc, unde se adunase o mulțime de lume în straie scumpe și bogat colorate, înconjurîndu-l pe sultan.

Murad II era un bărbat arătos, în putere, deși cîrmuia treburile împărăției de mai bine de douăzeci de ani. Purta o barbă scurtă, tăiată cu grijă pe lîngă obraji și în dreptul urechilor. Cînd Vlad dădu cu ochii de el, sultanul tocmai rîdea cu poftă, arătîndu-și dinții mărunți și albi. Stătea într-un jilț din tablă de aur, împodobit cu pietre verzi și roșii, un jilț lat cît o laviță, pe care fuseseră trîntite cîteva perne de mătase încrețită. Cînd beiul se aplecă la urechea lui și-l vesti de sosirea oaspetelui, sultanul zîmbi, se ridică din jilțul său și făcu o jumătate de pas în întîmpinarea lui Vlad.

Acesta înaintă domol, se opri în fața lui și-l salută în limba turcă.

— Bucuros să te văd, prietene al meu, spuse sultanul îmbrățișîndu-l. Sosirea ta va da mai multă strălucire serbării mele.

—Nimic nu poate străluci mai mult cînd e luminăția ta de față, îi întoarse Vlad complimentul.

— Ai călătorit bine, dragul meu Dîrak?

— Bine, luminăția ta. Solul pe care mi l-ai trimis și care m-a însoțit și-a făcut slujba cu vrednicie.

— Unde ești, Hasane? întrebă binevoitor Murad.

Cel chemat răsări din spatele voievodului, îngenunche și-și lipi fruntea de papucul stacojiu al sultanului.

— Mai strălucitor ca soarele... Mai viteaz ca leul... bolborosi el.

— Lasă, ridică-te. O să te răsplătesc pentru rîvna ta. Trag nădejde că voievodului Dîrak nu i-a lipsit nimic pe drum.

— Așa cum a poruncit luminăția ta.

Sultanul făcu semn unui paj:

— Ajunge cu bătăile astea. Să se pună masa. Iar pînă atunci, vreau să văd o alergare de cai.

— Așa va fi, luminate stăpîn.

— Așează-te lîngă mine, Dîrak, și povestește-mi ce mai e prin țara ta.

— În țara mea e bine, luminăția ta. Oamenii muncesc pămîntul, își cresc copiii și se bucură de pace.

— Pacea e un lucru de preț, spuse sultanul tare. Dar uneori e nevoie să tragi sabia ca s-o aperi...

Cei din jur rîseră slugarnic la auzul acestor vorbe înțelepte; logofeții se grăbiră s-o scrie pentru viitorime, iar dragomanii o șoptiră, tălmăcind-o, la urechea oaspeților străini. Cu toții zîmbiră în

bărbi și înclinară capetele încuviințînd. După cîteva clipe, un paj șopti la urechea padișahului că masa e gata. Murad se lumină la față și se întoarse spre oaspeți:

— Dragii mei, vă poftesc la petrecerea dată în cinstea oaspetelui meu de azi, Vlad al doilea Dîrak, principele Valahiei.

Oaspeții mulțumiră cu plecăciune, apoi îl salutară pe Vlad, care, cu o mînă-n șold iar cu cealaltă pe piept, în dreptul inimii, răspunse după obiceiul cavaleresc salutului. Apoi sultanul îl luă de braț pe Vlad și porni spre corul cel mare, unde era așezată masa. Îi urmau ceilalți oaspeți, care se așezară la masă după rangul și însemnătatea lor. Boierii din alaiul voievodului se pomeniră astfel așezați printre străini. Vornicul Albu lîngă un sol genovez, postelnicul Voicu avea în dreapta pe subașiul Hasan, iar în fața lor, pe cealaltă lature a mesei, vistiernicul Coica se întrecea în glume cu Șehabeddin. Veni vorba despre politica Europei și curînd se pomeni numele lui Iancu de Hunedoara.

— Se zvonește că cumpără arme din apus, spuse solul genovez, care venise să încheie un tractat de negoț cu Poarta.

— Are ambiții mari, adăugă Șehabeddin. Lumea spune că noaptea citește cărți despre bătăliile vechi.

— Se spun multe despre el, zise sultanul în auzul întregii mese. Vorbe și iar vorbe. Că a jurat să ne alunge în Asia. Că are o spadă vrăjită, găsită în temelia castelului său din munți. Dar cel mai potrivit să ne spună adevărul despre el este prietenul lui, Dîrak, principele Valahiei!

La aceste cuvinte, Vlad sări în picioare. Săriră în picioare și boierii săi, neînțelegînd ce se petrece.

Sultanul, din capul mesei, îl țintuia pe Vlad cu privirea.

— Nu te preface, spuse el cu răceală. Știu că ai legat prietenie în taină cu acest dușman al semilunii. Știu că ai de gînd să te unești cu el împotriva noastră. Iar eu... eu am avut slăbiciunea să te socotesc prieten!

— Luminate padișah, încercă Vlad să se apere.

— Nici un cuvînt! Viclenia ta m-a umplut de mînie. Și iată ce-am hotărît: de azi, nu mai ești domn în Valahia!

— N-ai dreptul! Am primit sceptrul domniei nu de la tine, ci de la împăratul Sigismund.

— De ce nu privești adevărul în față, Dîrak? rînji sultanul. Împăratul Sigismund nu mai este. Și dacă era, nu se putea împotrivi. Aici eu sînt împărat. Și poruncesc să-mi rămîi ostatic cît îmi va plăcea.

Vlad se întoarse cu privirile scăpărînd către Hasan:

— Ai spus că pui chezășie viața ta!

— Viața mea e la porunca luminăției sale, zîmbi Hasan.

— Cîine mincinos! șuieră Vlad printre dinții încleștați.

Vru să facă un pas spre el, dar doi oșteni iviți ca din pămînt îi încrucișară sulițele în față.

— Cum! strigă Vlad, așa se poartă slăvitul Murad al doilea cu oaspeții săi? Oare minciuna a ajuns să se cuibărească și la curtea unui sultan? Oare dreptatea a fost izgonită de pe tărîmul acesta?

— Dreptatea o hotărăsc eu, spuse Murad. Spre binele împărăției mele. Altă dreptate nu cunosc. În turn la Gallipoli, unde vei sta de-acum înainte, vei avea vreme să cugeți la toate astea!

— Şi cine va domni în locul meu? Ce se va alege din ţara pe care am adus-o la liman?

— Poate un domn din neamul tău... Poate un paşă... spuse gînditor sultanul. Cum va hotărî Alah.

— Încearcă numai să pătrunzi în Valahia cu sila, luminăţia ta. Au mai fost şi alţii care au încercat, şi ştii cu ce s-au ales.

— Să lăsăm istoria, se încruntă padişahul. Uite, ca să vezi cît sînt de mărinimos, voi pune domn pe fiul tău cel mai mic, pe Mircea.

— Dar e un copil, gemu Vlad. N-are nici paisprezece ani. Oare luminăţia ta vrea să facă politică cu pruncii? Am doi băieţi mai mari ca el şi mai pricepuţi în treburile ţării.

— Băieţii tăi cei mari vor fi aduşi aici cît de curînd. În schimb, nu te îngriji pentru ţară. În mila mea nemărginită, am hotărît să dau drumul boierilor şi căpitanilor care te-au însoţit. Vezi, Dîrak, firea mea e milostivă. Puteam să-ţi pun capul pe butuc. Sau să te pierd în alt chip. Dar vreau atîta, să te răcoresc puţin. Să te fac să-mi vezi puterea şi să nu-mi stai în cale. Hai, ia-ţi rămas bun de la ai tăi. Beiul cetăţii Gallipoli te aşteaptă afară!

Cu faţa împietrită, Vlad se apropie pe rînd de boierii săi şi-i îmbrăţişă. Lui Voicu îi şopti la ureche:

— Ai grijă cu Mircea. E cam fluşturatic. Nu-l lăsa să aducă vreo nenorocire ţării. Trimite solie la Iancu, cît poţi de repede. Poate ne ajută să scăpăm de năpastă.

— Nici o grijă, măria ta, făgădui postelnicul cu ochii plini de lacrimi.

Vlad se opri la uşa cortului, îi dădu deoparte pe păzitorii săi şi se întoarse spre sultan:

— Ia seama, puternice Murad! Poporul meu n-a suferit niciodată jugul. Nu-i pune tăria la-ncercare. Ogoarele Valahiei sînt udate cu sînge, iar sîngele înseamnă putere!

Se întoarse și ieși, neîncovoiat, cu fruntea sus. În fața cortului aștepta un rădvan cu patru cai. Opt oșteni își jucau caii în jurul lui. Beiul din Gallipoli deschise ușa rădvanului și-l pofti pe voievod:

— Urcă, cinstite Dîrak. Eu sînt beiul cetății Gallipoli. Ți-am fost oaspete acum cinci ani, și te-ai purtat omenește cu mine. Mi-ar fi plăcut să te văd într-o împrejurare mai bună. Nu mă-ntreba ce e-n sufletul meu. Voința sultanului îmi ține loc de suflet.

— Mulțumesc de vorbă bună, beiule, spuse Vlad. Cunosc cetatea ta. E un loc cu oameni cumsecade.

Se urcă în rădvan și beiul urcă lîngă el, vîrîndu-și iataganul în teacă.

— Nu încerca să fugi, Dîrak. Oștenii care te păzesc au porunci aspre și nu cunosc mila.

— Ascultă, prietene, dacă ți-e sufletul cinstit precum zici, deslușește-mă și pe mine: ce-nseamnă toate acestea?

— Mi-ai făcut un bine și știu să plătesc binele. Iată: luminăția sa are o bănuială. Cineva te-a pîrît că ești viclean, dar n-a avut dovezi. Și-atunci sultanul a hotărît să te închidă, pînă se va lămuri.

— Dar țara mea, gospodăria mea, copiii mei?

— Băiatul cel mic va fi domn, precum ai auzit. Îi va sta în preajmă Mezit-beg, un oștean priceput, cu douăsprezece mii de săbii lîngă el, ca să împiedice tulburările. Dacă sultanul a hotărît să trimită asemenea oaste, înțelegi că are o grijă mare și vrea să fie liniștit din partea Valahiei. După cum bine știi, are și așa destui dușmani...

Rădvanul porni în goană. Se auzeau pocnetele de bici ale vizitiilor și tropotul cailor din escortă. Vlad Dracul își lăsă capul pe rezemătoare și închise ochii.

— Douăsprezece mii! șopti el. Săraca țară...

CAPITOLUL AL PATRULEA

În peninsula Gallipoli primăvara vine devreme. Apele calde ale mării spală cu dărnicie urmele iernii de pe pomi și de pe crestele povîrnite; mugurii se desfac și plesnesc peste noapte, copacii înfrunzesc și iarba își arată colțul cînd în alte părți ale lumii e încă zăpadă. Curînd slujitorii încetară să mai facă focul în odaia din turnul cel mare, unde stătea închis voievodul Valahiei; iar într-o dimineață unul dintre ei lăsă ca din întîmplare pe masă o ramură înverzită de măslin.

— Ce-i asta? întrebă mirat Vlad Dracul.

— Semnul primăverii, mărite, făcu turcul. După credința voastră, a ghiaurilor, semnul nădejdii.

— Nădejde! rîse voievodul cu amărăciune. Cu lanțuri legate de picioare, în turnul acesta de la capătul lumii!

— Cît mai ești viu trebuie să nădăjduiești, o voievoade. Ramura asta e ruptă din copac de fiul tău, Vlad cel Tînăr, care se află acum închis, dimpreună cu Radu, la Nymphaeon.

— La Nymphaeon! strigă voievodul. Atît de departe!

— Fii mulțumit că-s sănătoși amîndoi, spuse enigmatic turcul și părăsi încăperea.

Vlad rămase pe gînduri. Așadar, sultanul își ținuse făgăduiala. Pusese să fie aduși amîndoi băieții și închiși într-un oraș din inima Asiei Mici, în vreme ce Mircea, mezinul, gospodărea Țara Românească pe placul turcilor! De-ar mai fi avut un răgaz cît de cît ca să încheie tractatul cu Iancu! De-ar fi avut vreme să strîngă oaste și să bată cetățile dunărene! Altfel ar fi vorbit cu sultanul, și nu s-ar fi lăsat ademenit cu o vorbă mincinoasă! Gîndindu-se la înșelăciunea prin care Hasan îl adusese la mîna sultanului, Vlad scrîșni din măsele. L-ar fi sugrumat cu mîna lui pe acest trădător obraznic, căruia îi sclipeau ochii după aur!

Înăbușit de furie, se apropie de gemulețul îngust al turnului ca să simtă mai de aproape adierea proaspătă dinspre mare. Prin geamul acela îngust vedea mereu un singur colț de lume: curtea mică a cetății, cu zidul mărunt învecinat cu apa mării, și doi-trei oșteni lenevind la soare. Pe mare nu se clintea nimic; de-o lună întreagă de cînd se afla întemnițat aici, nu văzuse decît de două ori cîte-o luntre de pescar trecînd agale și omul dinăuntru vîslind fără grabă către satul lui.

De data asta, în curtea unde de obicei leneveau doi-trei oșteni, văzu oarecare mișcare. Glasuri învălmășite, un tropot de cal, cineva cerînd să fie chemat beiul cetății. Desluși cîteva cuvinte:

— Un cerșetor ghiaur... L-au prins ai noștri la caravanserai... Un ghiaur....

Vlad simți că-i bate inima mai repede. Ce să caute un ghiaur în locurile acestea pustii și depărtate? Se uită spre poarta care se deschidea încet.

Îl văzu pe Trandafir Brașoveanul, murdar, cu barba crescută, cu veșminte zdrențuite. Îl cunoscu doar după privirea ageră și după mersul drept, voinicesc, neîmpiedicat de zdrențele în care se înfășurase. Voevodul înțelese că nu era singur, uitat, părăsit de ai săi. Contele Iancu îi trimitea vești pînă și aici, deci nu era pierdută orice nădejde! Dădu cu ochii de ramura de măslin adusă de oștean. Era și ăsta un semn. O, nu trebuia să se lase pradă gîndurilor negre! Mai erau încă pricini să nădăjduiască!

Tìrîndu-și lanțurile care-i ferecau picioarele, vodă merse cu pași mici spre colțul camerii. Luă cana și-și răcori fruntea cu doi pumni de apă rece. Își netezi pletele negre, își îndreptă statura aruncînd brațele în lături. Și așteptă...

— Ai oaspeți, cinstite Dîrak! se auzi dincolo de ușă glasul beiului cetății. Putem intra?

— Fiți bineveniți, strigă Vlad repezindu-se spre ușă.

Se auzi scrîșnetul zăvorului. Beiul deschise ușa și se dădu la o parte, lăsîndu-l pe Trandafir să intre și să-și îmbrățișeze prietenul.

— Măria ta! spuse cîntărețul. Mă bucur că te văd sănătos.

— Cum ai ajuns aici? se miră Vlad Dracul.

Trandafir aruncă o privire spre beiul cetății.

— Oameni de bine se găsesc pretutindeni, măria ta. Acest senior se numără printre ei. M-am lăsat prins de oștenii săi care m-au dus la dînsul. L-am rugat să mă asculte și el mi-a ascultat povestea. Și i-am spus că faptele bune nu rămîn niciodată fără plată.

— Mie nu-mi trebuie plată, clătină turcul din cap. Vlad Dîrak mi-a făcut odată un bine și acum îi răspund la fel. Vă las să stați de vorbă pe îndelete.

Mă duc să-mi liniștesc oștenii. Nu prea avem oaspeți aici la Gallipoli...

Se retrase cu un zîmbet și Vlad îl ajută el însuși să închidă ușa. Apoi se întoarse către vizitatorul său care-și lepădase mantia zdrențuită și-și descheiase la gît cămașa groasă de cînepă.

— Cald prin părțile astea, se miră Trandafir. Mult mai cald ca pe la noi. Abia s-a topit zăpada și rîurile curg tulburi la vale...

— Cum ai ajuns aici?

— Alteța sa contele Iancu m-a trimis. Mi-a dat bani, un junghér și-un cal. Și poruncă să te găsesc în toată împărăția. Banii i-am folosit ca să dezleg limbile. Trebuia să aflu unde te-au dus. Calul mi l-au furat la Edirne, într-un han. Nu puteam să fac prea mare zarvă, ca să nu-i întărît pe ieniceri. Am înghițit în sec și mi-am văzut de drum. De junghér nu m-am folosit. Am poruncă să umblu în bună pace și să nu pun mîna pe armă decît la mare primejdie. Trebuia să ajung teafăr aici, la măria ta, și am ajuns.

— Îți mulțumesc că ai venit, spuse Vlad cu căldură. Iar dac-oi scăpa vreodată din lanțuri voi ști să te răsplătesc.

— Răsplata mea e slujba pe care o fac pentru neamul meu, stăpîne. Ai înțeles, poate, că sînt om umblat și cu carte multă. Știu că valahii din Transilvania și cu cei de la Dunăre sînt de-un sînge, că se trag de la Roma și vorbesc un singur grai. E păcat să trăiască dezbinați, și să-i lovească pe rînd, vecinii puternici.

— Mă voi înfrăți cu contele Iancu! Îl socotesc de pe acum fratele și suzeranul meu. Vom lupta împreună...

— Așa va fi, întări Trandafir Brașoveanul. Măria ta, află mai întîi că sultanul și-a greșit soco-

telile. Precum știi, a hotărît să te închidă și să lase în loc, la Argeș, pe fiul tău cel mic. S-a dus acolo o oaste de douăsprezece mii de turci, în cap cu un anume Mezit-beg, să păzească domnia lui Mircea. Cînd au plecat cei din alaiul măriei tale spre țară, eu am luat-o înainte. Mă grăbeam să-i aduc alteții sale veștile cele proaste. Și am ajuns oarecum la vreme. Contele Iancu a tresărit auzind de fapta sultanului. A chemat pe mai-marii comitatelor și scaunelor din Transilvania, pe căpitanii de oaste și pe cei doi vicevoievozi ai săi. În capitală la Alba Iulia s-a petrecut asta. M-a pus să povestesc în fața tuturor cum te-a nedreptățit sultanul, adăugînd din loc în loc deslușiri pentru căpitanii și comiții săi. Cînd a venit vorba că Mircea va fi înscăunat, el m-a oprit și-a zis:

— Precum vedeți cinstiți domni, sultanul a pus la cale un lucru mîrșav: de mult țintește să facă pașalîc din Valahia, cum de altfel țințeau și înaintașii lui. Văzînd că nu izbutește a găsit acum prilejul nimerit: pune pe tron un prunc din neamul Basarab, dar îi dă sfetnic un pașă. E același lucru, nu-i așa?

— Și o oaste de douăsprezece mii de săbii, am adăugat eu.

— Asta-i o amenințare fățișă asupra noastră, a încuviințat alteța sa. Dacă-i lăsăm să se statornicească astfel, ne așteaptă zile grele.

— Alteță, mi-a dat de gîndit o vorbă de-a sultanului. Spunea că are nevoie de liniște dinspre Valahia. Înseamnă că pune ceva la cale. Liniștea asta...

— O să i-o spulberăm noi, m-a întrerupt alteța sa. Cu sabia, domnilor!

— Dar oastea nu e pregătită, a spus unul dintre căpitani. Așteptăm din zi în zi armele și pulberea de la Brașov. Oamenii sînt pe la casele lor...

— Îi vom chema! Îndată să plece ștafete în toate comitatele. Aici, la Alba Iulia, oastea e gata. Așteptăm să sosească românii din țara Oltului și din Hațeg, precum și secuii și sașii din scaunele Sibiului și Mediașului. Pornim îndată ce sosesc aceste trupe. Ceilalți ne vor ajunge din urmă în cîteva zile. Și acum să ne uităm pe hartă, domnilor...

Trandafir Brașoveanul se opri o clipă să deslușească:

— Măria-ta știe că contele Iancu a fost de tînăr un mare strateg. Gîndul lui cel dintîi a fost să iasă în calea turcilor, și să-i împiedice de la fapta lor. Nu voia s-apuce acel Mezit-beg să-l întroneze pe răposatul Mircea...

— Cum răposatul? strigă Vlad tresărind.

— Oh, s-a pierdut, sărmanul băiat, murmură Trandafir. N-am vrut să-ți spun din capul locului, ca să nu-ți stric inima. E-adevărat că nebunia lui l-a pierdut, dar asta-i altă poveste pe care ți-o voi spune la timpul cuvenit.

— Mircea... murmură Vlad. Era cam nestatornic, ce-i drept, dar asta poate fi pusă pe seama vîrstei lui fragede.

— Nu de vîrstă, ci de pornirea inimii e vorba mai întîi, spuse cu asprime Trandafir. S-a dat cu turcii, măria ta, și pînă-n cea din urmă clipă s-a dovedit prieten înverșunat al lor. Nu-l plînge. Vînzarea țării e păcat greu, care nu se iartă, măria ta...

— Era fiul meu... gemu Vlad. Dar spune mai departe, Trandafire. Trebuie să mă împac cu loviturile sorții. E un veac de urgie și nefericire acesta... Urmează-ți povestea și nu-mi lua în seamă lacrimile.

— Ei bine, precum spuneam, contele Iancu voia să țină calea turcilor, dar n-a avut vreme.

Prea era neașteptată vestea, iar oștirea lui nu se tocmise încă. Mezit-beg știa că voievodul Transilvaniei nu e pregătit și a cutezat să atace el cel dintîi. În zorii zilei de optsprezece martie — ziua asta mi s-a întipărit adînc în inimă — s-a arătat oastea turcului chiar în preajma cetății noastre Alba Iulia. Mezit-beg avea iscoade bune, aflase că nu poate pătrunde cu una cu două în cetate. A așteptat în preajmă, la satul numit Sîntimbru, pînă au venit voievodul cu oamenii ce putuse să adune. Și s-au lovit năprasnic și ai noștri au fost dovediți de numărul mare al dușmanilor. Acolo a pierit tatăl meu, bărbat de seamă în sfatul Brașovului...

— Cîtă durere ni se trage de pe urma acestui nesătul Murad! spuse Vlad ținîndu-și fruntea-n mîini. De s-ar aduna oasele celor morți în războaie, s-ar ridica munți mai înalți decît Carpații. Spune mai departe, Trandafire, lovește-mi inima cu vești dureroase. Contele Iancu, învins în bătălie chiar lîngă cetatea sa! Asta-i lucru dureros și de mirare...

— Înfrîngere vremelnică, măria ta. Căci turcii, socotindu-se de-acum stăpîni, au luat-o către Sibiu cu oastea lor. Dar după șase zile, cînd contelui Iancu i-au venit oștile așteptate, a fost rîndul său să lovească. Și a lovit amarnic. Acolo, la cîteva leghe de Sibiu, s-a dat o luptă grea. Contelui Iancu i-au stat într-ajutor și oșteni adunați pe ascuns din Valahia. Spre seară, cei douăsprezece mii de luptători ai lui Mezit-beg zăceau pe pămînt sau erau prinși și legați ca robii cei netrebnici.

— Așa le trebuie! spuse cu bucurie voievodul.

— Da, așa le trebuia, întări Trandafir. De Mezit-beg nu se știe nimic. Poate a căzut în bătălie, poate a scăpat cu fuga. Dar oastea turcească nu s-a mai întors pe Argeș. Acolo a pătruns în schimb

stăpînul meu cu oastea și, fiindcă Mircea încerca să i se împotrivească...

— L-a ucis, murmură Vlad.

— L-a ucis, încuviință Trandafir cu glas scăzut. Am fost de față, măria ta, și jur pe amintirea tatălui meu că era în drept s-o facă. Vremurile sînt tulburi, așa cum spuneai domnia ta însuți; nu ne e îngăduită slăbiciunea, căci ea se poate întoarce asupra noastră. Contele Iancu te iubește pe tine și pe ai tăi, dar răposatul Mircea nu mai era al tău, ci al sultanului.

— Durere și rușine asupra neamului meu, spuse Vlad Dracul înnegurat. Eu, Trandafire, n-am să-i port ură contelui Iancu pentru asta. Dacă stau și mă gîndesc bine, nici eu n-aș fi răbdat trădarea. Dezbinarea este pieirea noastră, și sultanul se bucură cînd poate vîrî zîzanie între noi. Spune-i alteței sale toate acestea. Spune-i toate gîndurile mele. Spune-i că de aici, din temnița turcească, eu mă aflu cu inima lîngă el. Și dac-o fi să scap, dacă sultanul nu va avea dovezi destule ca să mă piardă, trag nădejde că o s-ajung din nou pe tron. Și-atunci sabia mea va sta alături de sabia contelui Iancu la bine și la rău, la pagubă și la izbîndă. Așa să-i spui, Trandafire.

— Așa-i voi spune, șopti Trandafir. E vremea să mă duc, măria ta. Nu vreau să pun la încercare bunătatea acestui om, beiul cetății. Iată că și printre turci se află oameni de omenie.

— Războaiele nu le fac ei, ci lăcomia și pofta de mărire a celor mari, spuse Vlad. Nici turcii nu-și lasă bucuroși oasele pe cîmpurile de bătaie. Eu, Trandafire, visez o lume împăcată cu sine, popoare statornicite veșnic între hotarele lor, iar săbiile și tunul, ruginind nefolosite... Atunci pămîntul ar înflori cu toate roadele lui și oamenii

ar trăi liniştiţi... Veni-va lumea aceea, Trandafire?

— Greu de spus, măria ta. Poate peste ani, peste veacuri, cine știe? Oare turcii n-au învăţat din înfrîngerile lor? De cîte ori nu s-a izbit Baiazid, strămoşul acestui Murad, peste Dunăre? De cîte ori nu s-a întors cu umilinţa înfrîngerii și cu lacrimile după oamenii jertfiţi? Zadarnic însă. Sultanii n-ascultă decît de glasul ambiţiei lor și-și trimit cu bunăştiinţă oamenii la moarte...

Se auzi zăvorul de la ușa temniţei. Vlad se ridică, îl îmbrăţişă cu căldură pe tînărul cîntăreţ. În ușă, beiul cetăţii aştepta răbdător.

— Îţi mulţumesc, beiule, spuse Vlad către ofiţerul turc. Mi-ai făcut un mare bine lăsîndu-l să vină aici.

—Ţi se cuvine binele, dacă ai asemenea prieteni, voievoade. Un tînăr ca acesta, înfruntînd atîtea primejdii ca să stea o oră de vorbă cu tine... Îmi placi, tinere. Şi o să te ajut să-ţi urmezi drumul pînă-n ţara ta.

— Rămîi cu bine, măria ta, spuse Trandafir cu lacrimi în ochi. Trag nădejde că ne-om mai întîlni, dar într-o împrejurare mai fericită decît aceasta.

Ieși, făcînd reverenţa aceea frumoasă, atît de firească pentru un tînăr de neam, dar atît de nepotrivită cu straiele lui de cerşetor. Vlad oftă și se întoarse cu spatele. În urma lui, zăvorul temniţei scrîșni. Se duse la fereastră să privească trecerea tînărului spre poartă. Trandafir ridică ochii spre el și-i făcu un semn ușor din cap. Apoi, însoţit de un oștean, ieși pe poartă. Vlad își mușcă pumnul ca prin durerea trupului să taie întrucîtva durerea cealaltă care-i măcina sufletul. Simţi pe buze gustul sărat al sîngelui. Își rezemă fruntea de

zidul rece. De afară se auzea un cîntec depărtat, tărăgănat ca un plînset.

Scăpat cu chiu cu vai prin pădurile ce înconjurau ţinutul Sibiului, Mezit-beg izbuti să se strecoare pînă la Dunăre şi ceru să intre în cetate la Giurgiu. Fu primit, ca unul ce vorbea limba lui Mahomed, dar bănuitorii oşteni ai lui Hasan îl legară cu mîinile la spate şi-l duseră între iatagane în faţa subaşiului. Acesta nu-l recunoscu în prima clipă; apoi, cînd îşi dădu seama cine este dădu grăbită poruncă slugilor să-l dezlege şi să-i aducă de mîncare. Mezit-beg arăta ca scăpat de lingoare; era slab şi palid şi abia vorbea. Subaşiul îl privi cum se aşază, frînt de oboseală, pe perna de puf din odaia lui cea mare şi făcu în gînd o rugăciune de mulţumire. Cînd aflase că sultanul i-a încredinţat lui Mezit-beg o oaste de douăsprezece mii ca să păzească tronul unui copil, îl pizmuise. Şi iată-l acum ajuns mai rău decît un pribeag înainte de a fi gustat o picătură din paharul puterii.

— Cinstite Mezit-beg, am auzit de nenorocirea ta. Cum a fost cu putinţă? Ia şi bea ceaiul, o să te mai întărească. Iar între timp, ai să-mi povesteşti ce s-a petrecut.

Mezit-beg, războinicul viteaz şi plin de sine, ajunsese acum numai o umbră. Sorbi îndelung din ceaşca fierbinte şi mărturisi:

— De-o săptămînă mă hrănesc cu rădăcini, subaşiule. Şi am dormit sub stelele cerului, ca un pelerin sărman.

Hasan îi zîmbi ca să-i dea curaj şi begul îşi spuse povestea: cum se bizuise pe spusele iscoadelor şi pătrunsese în inima Transilvaniei; cum Alah îl ajutase în prima bătălie încît credea că oastea lui Iancu nu se va mai putea ridica; pe urmă, voind să je-

fuiască bogata cetate a Sibiului, pregătise asediul și fusese lovit de avangarda voievodului; veniseră apoi cetele de călăreți valahi cu lațuri și alte vicleșuguri, doborînd copaci în calea oștenilor și ologindu-le caii...

— Greșeala noastră, spuse Mezit-beg în cele din urmă, este că-i socotim pe valahi mai slabi decît sînt. Cinstite subașiu, mă lupt sub flamura luminăției sale de douăzeci de ani; am apărat steagul lui Mahomed în Persia și-n Egipt, la Vavilon și în jumătate din Asia. Îmi cunosc meseria și am oșteni aleși; dar luptă ca asta n-am pomenit. Acest Iancu e un mare strateg. Știe să-și împartă oștile, să te înșele și să-ți dea cîștig ca să te îndemne la nebunii; te face să te avînți și te prinde în capcană. M-am uitat de sus, de pe deal, cum mi se mistuiau călăreții; am trimis pe aripa stîngă trupa mea cea mai bună și-am văzut-o doborîtă în praf de cavalerii-de-fier; la fiecare izbitură de-a mea, acest Iancu izbea de două ori mai tare, cu toate că oastea lui în totul n-o întrecea pe a mea la numărătoare cinstită. De-acuma mă duc la padișah să cer o oaste mai mare, ca să mă pot răzbuna.

— Eu zic să nu ceri oaste, spuse liniștit Hasan. Luminăția sa a poruncit să ți se taie nasul și urechile, iar după ce te vindeci să rămîi în oastea lui ca luptător de rînd.

— Eu, luptător de rînd? strigă Mezit-beg. Eu, care la Vavilon...

— Spune-i luminăției sale toate astea, nu mie. Eu știu porunca lui scrisă de mîna lui Fadullah.

— Mai bine pribeag în țara ghiaurilor, decît să...

— Nu poți pribegi, cinstite Mezit-beg. Am poruncă să te duc în fața luminăției sale, la judecată. Iar de va fi să trimită o oaste mare în Valahia, apoi se va găsi alt comandant...

— Ca tine, de pildă? strigă Mezit-beg.

— Ca mine, de ce nu? Eu n-am pierdut douăsprezece mii de săbii într-o zi...

— Cîine și fiu de cîine! scrîșni begul..

Hasan bătu din palme. Doi gealați se iviră pe dată în ușă.

— Luați-l pe acest diavol și țineți-l în turn pînă mîine. Dacă fuge, vă scurtez de cap. Iar mîine dimineață vom porni spre Edirne împreună cu el, să-l dau în mîna sultanului.

Cei doi făcură o plecăciune geamănă și-l luară între ei pe sărmanul și uimitul Mezit-beg. A doua zi, în zori, subașiul porni iarăși la drum, frămîntînd în inimă bucuria apropiatei izbîndiri a visului său.

Sultanul începu să spumege de mînie îndată ce-l văzu pe Mezit-beg. Răcni la el, cerîndu-i socoteală pentru cei douăsprezece mii și pentru tînărul voievod răpus de oamenii lui Iancu. Pe urmă ascultă, mai potolit, descrierea luptei. Ceru să i se aducă harta cea mare, pe care erau trecute amănunțit rîurile și dealurile din partea Transilvaniei. Chibzui îndelung asupra mișcărilor oastei lui Mezit-beg și înțelese că beiul n-avea nici o vină. Oștean el însuși, sultanul vru să știe în amănunt care era tactica acestui Iancu, de numele căruia aflase pe cînd contele era doar ban de Severin și-i înfruntase oastea în Serbia.

— Așadar e un strateg deosebit, își spuse el mîngîindu-și barba. Ei bine, dacă nu poate fi copleșit prin iscusință, atunci prin putere. Voi trimite o oaste mai mare...

— Întocmai, luminate stăpîne, strigă Mezit-beg. Trebuie oaste mare. Și dacă luminăția ta, în bunătatea ei nemărginită, ar vrea să mă ierte, atunci să-mi îngăduie să-i cer comanda acestei oști...

— Ție, comanda? tresări padișahul. Nu, Mezit-beg, îmi ajunge o încercare.

— Stăpîne, spuse Hasan plecîndu-se cu fruntea în pămînt pînă atinse blana de leu de la picioarele sultanului, m-aș încumeta să-ți cer pentru mine această cinste. Cunosc tactica valahilor și țara lor; m-ai trimis în solie la ei, ți l-am adus pe Vlad Dîrak precum ai poruncit, iar acum ți l-am înfățișat pe Mezit-beg. Dă-mi mie oastea cea mare, și să-mi tai capul dacă n-o duc la izbîndă.

— Prețuiește capul tău cît o oaste întreagă? făcu sultanul cu o strîmbătură. Tu, Hasan, ești mai bun de viclenii și de pîri. Aici trebuie cap de strateg... Voi trimite... hm!... voi trimite pe însuși Șehabeddin, mîna mea dreaptă în treburile despre Europa!

Fadullah făcu un semn slugii din spatele său. Acesta dispăru într-o clipă. Nici n-apucase secretarul să înscrie cu litere înflorite hotărîrea sultanului pe pergament, că Șehabeddin se înfățișă la intrarea în cort. Glasul lui puternic făcu să pîlpîie flacăra feștilelor ce luminau cortul, cînd îl salută pe sultan:

— Alah să-ți ducă steagul la izbîndă, luminate padișah!

— Bine-ai venit, prietene, spuse binevoitor Murad. O să-ți dau o treabă pe măsura vitejiei tale.

— Însemnată sau măruntă, orice poruncă a luminăției tale se împlinește! tună voios glasul lui Șehabeddin.

— Uite, cinstite beglerbeg, despre ce e vorba. Avem necazuri în Valahia.

— Am aflat, luminate stăpîn. Mare nenorocire pe capul nostru. Dar trebuie să-i venim de hac acestui Iancu, care tot ascute săbiile împotriva semilunei.

— M-am gîndit să-ți încredințez ție această însărcinare.

— O s-o împlinesc cu dragoste, spre slava luminăției tale. Numai că... îmi trebuie oaste. Ca la vreo patruzeci de mii de oameni.

— Îți dau optzeci de mii, spuse liniștit padișahul.

Șehabeddin făcu ochii mari. Își netezi cu palma mustățile care miroseau a vin.

— Optzeci de mii! strigă el. Ești prea darnic stăpîne! Cu o oaste ca asta, ajung pînă-n Francia!

— Pînă-n Francia nu, spuse sultanul mulțumit. Dar vreau să-l alungi din Valahia pe omul lui Iancu și să înscăunezi acolo un pașă. Vom îngenunchea pe veci acest popor nesupus. Facă-se voia lui Alah! Scrie, Fadullah, să știe urmașii că-n ziua de azi am luat această hotărîre. Iar tu, Șehabeddin, ai două luni ca să-ți gătești armata. Vei primi aur pentru oșteni și cai și arme. Plătesc oricît, fiindcă voi lua înzecit înapoi, cînd voi avea Valahia la picioare!

— Alah să te audă, mărite padișah! spuse Șehabeddin prosternîndu-se la picioarele lui Murad.

— Ridică-te, dragul meu, îl dojeni sultanul. Un viteaz ca tine merită pe deplin asemenea slujbă, și sînt încredințat c-o vei îndeplini. Rămîi să bei ceaiul cu mine și cu Fadullah. Iar voi, se adresă lui Hasan și lui Mezit-beg, duceți-vă la rostul vostru. Mă voi gîndi la soarta ta, Mezit-beg, și o să hotărăsc. Tu, Hasan, păzește-ți bine cetatea și lasă altora isprăvile războinice!

La semnul lui Fadullah, sluga se strecură neauzită afară din cort și reveni cu tacîmul pentru ceai. Îl urma, aducînd casete cu dulciuri, un tînăr oacheș, cu privirile plecate.

— Ce-i cu ăsta? întrebă în șoaptă secretarul sultanului.

— Ajutorul meu e bolnav de friguri, spuse slujitorul tot în șoaptă. L-am adus pe băiatul ăsta. E nepotul hogei din satul meu. Surd din naștere, sărmanul. L-a pedepsit Allah pe taică-său, fiindcă-i plăcea vinul.

Noul ajutor al slugii lui Fadullah așeză pernele în jurul tăvii mari și se strecură afară din cort tot așa, cu privirile-n pămînt. Ajuns dincolo de cort, se apropie de un oștean din gardă:

— Vreau un cal, spuse el gîngăvind. Sultanul cere să-i aducem colivia cu canari de la palat...

— Canarii? se miră oșteanul. Ai grijă să nu-i scapi, frate.

— Nu aud, arătă tînărul spre ureche. Vreau un cal. Sultanul cere să-i aducem colivia cu canari de la palat...

— Bine, bine, spuse oșteanul plictisit. Cum or fi primind în slujbă nepricopsiți ca tine? Așteaptă!

După cîteva clipe, reveni cu o iapă sură, cu șa frumos împodobită. Îl ajută să încalece și dădu un chiot. Iapa se urni greoi din loc. Călărețul îi făcu un semn de mulțumire și împunse cu călcîiele în coastele animalului. Iapa porni într-un trap șleampăt, trecu printre șirurile de corturi și ajunse la marginea taberei. Aici, cunoscînd șaua slujbașilor împărătești, străjile îi dădură drumul să treacă. Călărețul făcu vreo jumătate de milă pe drumul spre Edirne, apoi strînse de hățuri și-și îndemnă calul peste cîmp, spre miază-noapte.

— Încet, bătrîno, spuse el, că pîn-la Alba Iulia e drum lung. Dar o s-ajungem. Să nu-mi spui mie Trandafir Brașoveanul de n-ajungem!

CAPITOLUL AL CINCILEA

Sultanul hotărîse bine data năvalei lui Șehabeddin: tocmai la vremea cînd pe cîmpiile mănoase ale Valahiei fuseseră strînse bucatele. Astfel, Murad țințea să scoată și un cîștig mai apropiat, lăsînd pe seama țăranilor valahi grija pentru hrana oștilor. La începutul lui august, oastea cea mare de optzeci de mii de oameni, pe care ambițiosul padișah o pusese în mișcare pentru a îndeplini visul strămoșilor săi, porni cu mare vîlvă la drum. O avangardă de douăzeci de mii de călăreți, cu steagul cel sfînt în frunte — steag verde, legat pe o suliță avînd în vîrf o măciulie de aur și trei cozi de cal — deschidea calea cu cîteva mile înainte. După avangardă venea oastea de elită a beglerbegului, plătită de el însuși, ostași credincioși și bine hrăniți, gata să-și dea viața pentru stăpînul lor. Această trupă era bine învățată în meșteșugurile războiului, iar caii pe care călărea fuseseră aleși din toate colțurile imperiului: toți deopotrivă de înalți, de iuți și de ageri. În mijlocul lor călărea beglerbegul însuși, cu patru bei aleși dintre ofițerii cei mai iscusiți în războaie, cîte unul de fiecare steag. Pe urmă veneau celelalte două steaguri de oaste, cuprinzînd cîte douăzeci de mii de oameni. Fiecare steag își avea muzica sa, cu tobe și trîmbițe răsunătoare; și era împărțit ca o adevărată armată, cu călăreți și pedestrași, cu tunuri și bombarde trase de boi, cu pulberea rînduită în care cu roți de fier. Oastea cea mare avea tot ce-i trebuia pentru un drum îndelungat: corturi și pavilioane pentru adăpostirea oamenilor, bucătării, căruțe anume pregătite, unde cei bolnavi sau răniți găseau

prafuri şi doftori care să le aline suferinţa. Alaiul acesta era întregit de însoţitorii obişnuiţi ai oastei turceşti, care deşi nu făceau parte din luptători, îi întovărăşeau pretutindeni: sacagii, vînzători de dulciuri, ghicitori, saltimbanci şi pungaşi de rînd.

Pînă la Dunăre, oastea cea mare îşi duse cu ea provizii, aprinse focuri de seară şi tăbărî în bună pace pe unde o apuca seara. Ajungînd la cetatea Dîrstorului, beglerbegul porunci să se gătească un mare pod de luntri, după ce iscoadele dădură seamă că nu erau luptători duşmani prin preajmă. Ca ostaş încercat, Şehabeddin ştia că la trecerea unei ape e primejdia la fel de mare ca-ntr-o bătălie: oastea e împărţită pe cele două maluri, oamenii sînt îngrămădiţi mulţi la un loc şi nu se pot mişca în voie, iar cei care se află pe pod sînt o ţintă fericită pentru tunarii şi arcaşii inamici. De aceea porunci să treacă mai întîi avangarda, care îndată se răspîndi într-un cerc larg în jurul capului de pod, pentru a ocroti trecerea celorlalţi. La căderea nopţii, această parte a oştii rămase de veghe, gata să răspundă vreunui atac. Dar nu se întîmplă nimic. Şehabeddin, venit peste apă împreună cu avangarda, se trezi în zorii zilei şi porunci să urmeze trecerea. Cu zarvă mare, bulucurile se scurgeau pe podul lung de vase, răcnind şi certîndu-se; uneori se făcea vreo învălmăşeală şi cîte doi-trei oşteni zburau peste parapet, în apă, spre hazul privitorilor. Dunărea era caldă şi scăzută; trecerea urmă astfel pînă la capăt, fără nici o supărare din partea valahilor.

— Oare n-au prins de veste că ne apropiem? întrebă gînditor Şehabeddin pe căpetenia iscoadelor.

— Nu-nţeleg ce se petrece, stăpîne. Oamenii mei au mers cale de zece mile în adîncul ţării şi n-au

văzut nimic. Grînele au fost secerate de pe ogoare, dar în sate nu-s nici oameni, nici vite. Doar ici și colo cîte un cîine de pripas.

— Au fugit, fără-ndoială, spuse beglerbegul. Treaba lor, noi ne urmăm drumul. Oamenii tăi să cerceteze prin tainițile caselor; avem nevoie de bucate pentru oaste.

— Așa va fi, stăpîne!

Iscoadele care însoţeau avangarda erau oameni pricepuţi cu vicleșugurile valahilor. Ei cutreierau prin curţile din sate, tîrînd în urmă un lanţ de fier, și după sunetul lanţului ghiceau unde este pămîntul mai gol. Săpau în locul acela și dădeau peste vase cu vin și saci cu grîne, ascunse de gospodari la plecare. Și oastea lua îndată în stăpînire bunătăţile acelea, din care căpeteniile își opreau partea lor cea mai bună. În primele zile de trecere prin această ţară îmbelșugată și liniștită, ordia se înveseli; oștenii mîncau pe săturate, beau cu plăcere vinul păstrat la răcoare în tainiţele pămîntului și jefuiau de prin case lucruri pe care locuitorii le lăsaseră în fuga lor.

Oastea cea mare a beglerbegului își urmă astfel drumul anevoios, prin arșiţa verii, timp de mai multe zile, ţintind să ajungă în cetatea Argeșului, să zdrobească orice împotrivire în cale și să ridice deasupra turnului cel mare al cetății steagul cu semilună. Iscoadele mișunau în dreapta și-n stînga, în față și-n urmă, cu gînd să dea de veste dacă se apropie dușmanul; dar drumurile și satele și pădurile rămîneau mereu pustii...

Șehabeddin prinse curaj. Petrecerile lui erau tot mai dese, popasurile tot mai lungi. Iar oastea, moleșită de căldură şi de greutatea armelor, se mișca tot mai anevoie. Luptători bătrîni leneveau la umbra copacilor, gustînd din oala cu vin și lă-

murind pe cei tineri, încă neîncercaţi în bătălii:

— Iată, fraţilor, aşa e la război!

De la o vreme, cei care însoţeau pe beglerbeg începură să se îngrijoreze. Într-o seară fierbinte, după ce mai-marele lor, istovit de o petrecere cu cîntece şi giumbuşlucuri care durase două zile şi două nopţi, aţipise în pacea unei poeni la umbra cortului, cei patru comandanţi îşi apropiară bărbile:

— Nu prea seamănă a război ce facem noi aici.

— Oamenii îşi pierd agerimea.

— Au început să se îmbolnăvească de prea multă mîncare.

— O să dea molima-n cai.

— Iscoadele nu mai au rîvnă.

— Duşmanul poate sări în orice clipă.

— Hai să-i spunem beglerbegului.

— Să-i spunem!

Îl treziră pe Şehabeddin şi-i vorbiră despre îngrijorările lor. Beglerbegul îi ascultă, cu mintea tulbure încă, apoi îşi veni în fire şi rîse de ei:

— Vă e teamă, cu asemenea oaste? Nu-mi vine a crede, beilor. Păi dacă duşmanul îmi zăreşte numai turbanul, are să fugă cale de mai multe zile!

Beii rîseră şi ei, se înclinară şi poruncîră slugilor să le aducă vin.

Trandafir Braşoveanul, îndată ce aflase gîndul sultanului, se grăbise către Alba Iulia să dea de veste mai-marelui său de nenorocirea care pîndea ţara. Iancu însă nu părea prea îngrijorat; puterea lui de voievod al Transilvaniei se întărise în anul de cînd o primise; comiţii şi căpitanii de oaste îl ascultau, luau parte la sfaturi cu păreri înţelepte şi înţelegeau cu toţii primejdia turcească. Iancu hotărî deci împreună cu ei să strîngă oastea cea

mare a țării, să ridice, alături de curtenii războinici, de nobili și de oștenii cu leafă, mulțimile din sate și orașe, alcătuind astfel o oaste vrednică să dea piept cu beglerbegul. Ștafete repezi porniră către orașele cele mari ale Transilvaniei; din Sibiu, Brașov, Bistrița, Sighișoara, Sebeș și Cluj sosiră curînd bani și arme, apoi începură să vină oștenii înșiși: ostași cu leafă ai cetăților și tineri tîrgoveți dornici să se avînte în război vitejesc; românii din satele vecine cetăților își luară armele lor vechi — țepușele de lemn arse-n loc, coasele preschimbate-n sulițe, securile și săbiile; secuii ținură sfat după obiceiul lor, strigînd tare și sfătuindu-se ca să aleagă dintre ei căpitanii; sașii își cercetară armele și zalele moștenite din bătrîni; de la o zi la alta, oastea cea mare a Transilvaniei se aduna, se închega, căpăta puteri.

În sala cea mare a castelului voievodal din Alba Iulia, Iancu de Hunedoara ținu sfat cu toți sfetnicii și mai-marii cetăților transilvane.

— Domnilor, le spuse el, turcii vin asupra noastră cu una din cele mai mari armate pe care le-a cunoscut istoria. Prin iscusința oamenilor mei le-am aflat gîndul: vor să preschimbe Valahia în pașalîc. Dar asta ar însemna pieirea noastră. Sultanul urmărește să se întindă pe rînd în toată Europa; curînd ne vine nouă rîndul, și Ungariei, și-apoi cine știe ce va mai fi. Nu trebuie să îngăduim aceasta. Cunoașteți lupta pe care am dus-o în primăvară, și știți că am izbîndit prin bunăvoința cu care m-au ajutat cetățile și tîrgurile și satele. Am pus în Valahia un domn credincios nouă, pe Basarab al doilea. E un tînăr slab, recunosc asta, și singur nu va putea ține piept sultanului. De aceea l-am sfătuit să pustiiască ținuturile din jurul cetății de scaun și să-și ducă poporul în munți. Oștirea

lui stă gata, dar e prea mică în fața ordiei turcești. Se cuvine să-i dăm tot ajutorul și să alungăm peste Dunăre pe dușmanul hrăpăreț!

Notabilii strînși la sfat aprobară cu însuflețire aceste cuvinte și Iancu își dădu pe față planurile de luptă. Apoi își luă rămas bun de la ei și se duse să-și îmbrace armura. Poruncise ca garda sa să se adune în fața episcopiei. Voia să-și cerceteze el însuși oștenii și să-i îmbărbăteze pentru luptă.

Din porunca Iancului, Trandafir Brașoveanul luă calea Valahiei. Avea o înfățișare pașnică: purta straie de negutător, iar în samar avea la-ndemînă tot felul de mărunțișuri care plac femeilor: podoabe ieftine, cutioare cu dresuri pentru obraz, sculuri de mătase pentru brodat și foarfeci mititele pentru unghii. Dar negutătorul ascundea la piept, sub mantia care-i acoperea cămașa de zale, un răvaș de-al contelui Iancu către voievodul Valahiei, care se retrăsese la Cîmpulung împreună cu oastea sa.

De teama iscoadelor sultanului care s-ar fi putut amesteca prin mulțimea ce umpluse tîrgul, Trandafir Brașoveanul nu dădu pe față cine este nici măcar în fața casei domnești, unde străjuiau doi seimeni cu căciulile trase pe frunte și cu săbiile-n mînă.

— Vreau să mă închin măriei sale, spuse călătorul. Sînt negutător din Alba Iulia și i-am adus niște daruri de la prieteni.

— Domnul se sfătuiește cu boierii, spuse gros osteanul. A poruncit să nu-l tulbure nimeni. Sîntem în prag de război, străine.

— Atunci dă-i măriei sale semnul acesta, și spune-i că vreau să-i vorbesc.

Îi întinse oșteanului un ban de argint cu herbul voievodului Iancu încrustat pe-o parte. Omul primi banul cu mirare, îl cercetă în palmă, spuse celuilalt străjer să fie cu ochii-n patru și intră în casa domnească. Se întoarse după o clipă și-l pofti înăuntru. Trandafir intră în curte. Cînd să urce treptele pridvorului, ridică ochii: domnul îl aștepta cu brațele deschise.

— Ai venit la vreme, dragul meu, strigă Basarab al doilea. Iscoadele mele vestesc că o ordie întreagă a trecut Dunărea și vine încoace. Sînt, după spusele unora, vreo sută de mii de săbii.

— Optzeci de mii, îl îndreptă liniștit Trandafir. Știm numărul oastei de cînd a plecat din Edirne.

— Nici optzeci de mii nu-i puțin, spuse trist voievodul. Cinstit să fiu, nu văd cum m-aș putea împotrivi acestui furnicar. Lumea vorbește că aduc cu ei un pașă, că vor trece prin foc și sabie țara, vor dărîma bisericile și vor înălța în locul lor geamii. Ne așteaptă un veac de nenorociri, Trandafire. Turcii vor să schimbe Țara Românească în pașalîc.

— Măria ta, asta-i dorința lor. Dar de la dorință la faptă mai e un drum, și pe drumul acesta se aține contele Iancu. Mai întîi, el te roagă să-ți iei oastea și să te furișezi cu ea prin codri, de-a lungul apei Ialomiței. Și să trimiți pristavi în sate să ridice gloata, fiecare cu furci, cu coase, cu ciomege, cu ce-or găsi. Dar a spus alteța sa să nu te simtă nici vîntul, nici pămîntul. A hotărît să-i întîmpine pe turci între apă și munți, ca să nu-și poată mișca oștile după voia lor.

— Așa voi face, spuse Basarab păstrînd în ochi flacăra nădejdii.

Iancu cu o parte din oastea sa aşteptă ordia turcească mai sus de cetatea Tîrgoviştei, într-un cîmp pustiu şi urît, nu departe de Tîrguşor. Îşi ascunsese călăreţii în pădurea ce mărginea cîmpul către miază-noapte. Ştia că nu se va putea lovi cu duşmanul faţă-n faţă, măsurîndu-şi puterea oştilor: beglerbegul avea de două ori mai mulţi oameni decît sine. De aceea folosi tactica atît de încercată prin veacuri a valahilor: războiul de hărţuială, care să macine treptat puterea năvălitorului.

Ordia înainta fără grijă către cetatea Argeşului. Pustiirea ţării dăduse curaj beglerbegului care nu se mai ferea. Socotindu-şi uriaşa oaste drept o putere de neînvins, el nu mai trimise iscoade înainte, să cerceteze drumul; plin de fală, porunci steagurilor de oaste să se înşire pe drumul larg la o depărtare de cîteva mile unul de altul, cu muzicile în frunte ca să ţină inima oştenilor. El însuşi, în loc să meargă în cap, lăsă celui mai vîrstnic seraschier această cinste, încredinţîndu-i steagul de douăzeci de mii de oameni care alcătuia avangarda, iar el rămase cu grosul oştirii, poruncind popasuri dese şi gustînd din bucatele şi vinul locurilor pe unde trecea. Steagul din frunte îşi urma netulburat drumul, fără să bănuiască cum că între el şi ordie golul se mărea cu fiecare ceas...

Astfel că în ziua de întîi septembrie, înainte de apusul soarelui, seraschierul avangardei se pomeni singur în faţa duşmanului care ţîşnise fără veste din pădurea din dreapta drumului. Oştean încercat, turcul îşi rîndui într-o clipă oamenii pentru luptă: mai întîi porunci deliilor să-şi îndemne caii şi să-şi scoată iataganele, făcînd faţă călăreţilor lui Iancu; arcaşii se tocmiră îndată într-un genunchi, iar peste umerii lor îşi înălţă archebuzele trupa cea nouă de puşcaşi de care

însuși marele vizir se îngrijise. Dar pușcașii n-apucară să tragă foc, căci deliii ajunseseră repede în pieptul dușmanilor. Urmă o învălmășeală cumplită; un nor de praf crescu asupra bulucurilor încăierate; călăreții lui Iancu îi traseră pe turci mai spre stînga, unde urmară să se războiască, în vreme ce din norul de praf se prăvăli deodată asupra ienicerilor și pușcașilor o gloată de țărani cu țepoaie din lemn de stejar ațintite înainte. Din cealaltă lature a oștii turcești se ridică altă gloată războinică: mii de valahi îmbrăcați cu hainele turcești dobîndite în lupta din primăvară. Avangarda turcească se apăra cu deznădejde, blestemîndu-i pe cei din grosul oastei care zăboveau. Archebuzierii își lăsară în jos armele, de teamă să nu-i lovească tot pe-ai lor, căci după veșminte nu-i mai puteau deosebi. Cînd se lăsă întunericul, din steagul de douăzeci de mii mai rămăseseră cîteva pîlcuri răzlețe, care se apărau cum puteau făcîndu-și drum spre răsărit, ca să ajungă la grosul oștirii ce înainta nepăsătoare.

La porunca Iancului, românii încetară să-i mai gonească pe turcii risipiți pe cîmpie; cetele se alcătuiră iarăși și-și luară locul — unii în pădure, ceilalți spre Dunăre, lăsînd pîndari în toate părțile ca să puie mîna pe iscoadele turcești ce le-ar fi dat tîrcoale.

Șehabeddin ascultă uluit veștile proaste pe care i le aducea seraschierul înfrînt. El îl descusu în amănunt asupra tăriei Iancului și chibzui îndelung înainte de a lua o hotărîre. Își chemă lîngă sine seraschierii și pașalele care-l însoțeau, se sfătui cu ei și în cele din urmă hotărî: tabăra din această noapte avea să fie nu un loc obișnuit de popas, ci o întăritură de care să se izbească și să se sfarme Iancul

cu oastea lui. Porunci și strigăte aspre se auziră curînd deasupra mulțimii înarmate; lucrînd pe bîjbîite, turcii se apucară să-și tocmească tabăra de război. Cîte zece oameni ajutară carelor cu boi care duceau bombardele să urce pe povîrnișuri; mii de lopeți și sape mușcară pămîntul, trăgînd șanțuri de adăpost pe malul Ialomiței și îngrădind locurile de unde aveau să tragă pușcașii; cămilele și caii de povară se adăpostiră în partea de mijloc a taberei, unde săgețile și plumbii ajungeau cu greu; iar peste toată zarva aceasta, glasul tînguitor al muftiilor implora cerul să dea izbîndă oastei padișahului.

În zorii zilei următoare, 2 septembrie, iscoadele care împînziseră ținutul aduseră vestea că Iancu e pe aproape. Șehabeddin dădu poruncă să se aprindă feștilele pentru tunuri și își privi cu mîndrie oștirea. Feluritele pîlcuri de luptători se așezaseră în rînduri, precum cercurile unui pom avînd în miez cortul beglerbegului. Urmau carele cu merinde, cămilele, corturile seraschierilor și agalelor, apoi rînduri de călăreți gata de goană, pușcași, arcași și aruncători de lance, pedestrași ascunși în șanțuri, apoi iarăși rînduri de călăreți...

Călăreții transilvani, înveșmîntați în zale lucitoare, cu coifuri sclipind și săbii fulgerînd, se prăvăliră deodată din pădure. Beglerbegul făcu un semn și bombardele trăsniră, umplînd văzduhul de vuiet și de fum. Dar ghiulelele de piatră căzură prea aproape și nu vătămară pe nimeni din oastea ce se apropia. Comandantul turc nu-și mai lăsă tunarii să încarce tunurile și să tragă încă o dată; ar fi zăbovit prea mult. Aruncă deci asupra năvălitorilor un buluc de spahii, al căror pașă era un viteaz neîntrecut. Călăreții se ciocniră cu mare larmă și astfel lupta începu.

Deodată, Şehabeddin auzi în urma lui un răcnet grozav. Zări mai mult cu coada ochiului cum o întreagă oaste, ivită fără veste din spate, cuprinsese şanţurile şi se lupta cu suliţaşii din preajma tunurilor. Îndreptă într-acolo o ceată de călăreţi. Dar în ajutorul pedestraşilor veniră cetele de ţărani valahi înarmaţi cu furci şi topoare; caii se prăvăleau nechezînd sfîşietor; puşcaşii trăgeau fără contenire; un fum alb plutea deasupra taberei, încît cu greu mai puteai deosebi prieten de duşman.

Încercînd să înconjoare mulţimea pedestraşilor valahi, Şehabeddin înţelese cu groază că n-are destul loc să-şi mişte în voie bulucurile de călăreţi; malurile Ialomiţei se surpau sub copite, sute de oşteni se prăvăliră în apă, împinşi de furcile ţăranilor; puterea ordiei se măcina în loc, fără nici un folos. Clocotind de mînie, mai-marele oştii turceşti dădu cu glas răguşit porunci noi; toboşarii chemară din valea vecină pe cei zece mii de hasichii odihniţi, călări pe cai iuţi; hasichiii veniră într-adevăr, le vedea mantiile fluturînd ca nişte aripi; dar cînd veniră, se năpustiră tot într-ai lor, făcînd prăpăd...

— Ce se-ntîmplă? strigă înnebunit beglerbegul.

— I-au ucis pe ai noştri şi le-au luat veşmintele, răspunse un agă însîngerat, oprindu-şi calul la un pas de calul lui.

— Să intre azapii, porunci Şehabeddin.

Azapii, înarmaţi cu scuturi şi iatagane, ţîşniră din umbra corturilor. Erau odihniţi şi dornici de luptă; se aruncară în vîrtejul bătăliei chiuind şi răcnind. Iancu hotărî să-şi strîngă pîlcurile risipite în largul cîmpiei şi trîmbiţaşii vestiră adunarea călăreţilor spre pădure. Neştiind ce se petrece,

pe urmele lor se repeziră cîteva sute de spahii, învîrtind iataganele deasupra capetelor și scoțînd strigăte de izbîndă. Călărimea Iancului se despărți în două, apoi laturile se închiseră asupra turcilor și îi strînseră ca într-un cleşte. Şehabeddin se înălță în scări să vadă mai bine ce se întîmplă acolo, spre pădure, unde călăreţii transilvani îi înconjuraseră pe spahii. Zări steagul verde ca o flamură a nădejdii fluturînd între sclipirile săbiilor; apoi steagul se clătină, se pierdu, se înălță iarăși și în cele din urmă pieri între luptătorii încăierați.

La vremea prînzului, soarta bătăliei nu se hotărîse încă; bulucurile turcești, pe care Șehabeddin le repezea din inima taberei asupra rîndurilor potrivnice, piereau unul cîte unul. Atunci beglerbegul hotărî o năvală generală. Tunarii își lăsară bombardele și păzitorii de cămile își scoaseră iataganele; o gloată uriașă se desprinse din tabăra alcătuită cu trudă și porni asupra călăreților lui Iancu. Lovit din mai multe părți deodată, voievodul se nelinişti; oastea lui Basarab nu se arătase încă, luptătorii erau istoviţi și împuţinaţi. Se trase deci din calea duşmanului care venea în iureș, așteptînd ca rîndurile dușmanilor să se lărgească întrucîtva. Ochiul său ager găsi curînd locuri goale în șirurile năvălitorilor și acolo înfipse, ca niște pene, cete de cavaleri-de-fier, împotriva cărora iataganele rămîneau neputincioase. Spartă astfel, năvala turcească puternică prin număr începu să slăbească; serascherii poruncіră bulucbașilor să-și strîngă oamenii din fața lăncilor cumplite ale cavalerilor-de-fier. Oastea turcească, încă puternică, făcu zid în fața taberei.

Atunci se auzi dinspre apă chiot mare. Oastea lui Basarab, călărind pe cai iuţi, avînd pe urmele ei cîteva mii de ţărani munteni, se apropia în goană. Din partea turcilor se desprinse o aripă de oaste să le taie drumul. Atunci Iancu trimise călăreţii secui să ţină turcii-n loc. Valahii trecură apa nesupăraţi şi împreună cu oştenii Iancului dădură năvală din două părţi. După bătălia de-o zi întreagă, turcii erau slăbiţi. Rîndurile lor începură să dea îndărăt sub apăsarea oştii proaspete.

— Înapoi! Retragerea în tabără! răcni Şehabeddin.

Tobele bătură într-un chip anume şi turcimea se întoarse avîndu-i pe urme pe luptătorii întărîtaţi ai celor doi voievozi. În preajma şanţurilor păzite de archebuze şi arcuri, românii se opriră. Iancu hotărî să înceteze lupta. Se însera, şi de pe cîmpul răscolit de copite se auzeau pînă departe vaietele răniţilor.

Oastea lui Iancu şi a lui Basarab înnoptă în preajma taberei turceşti, păzind drumurile. Dar turcii nu cutezară să iasă din întăritura lor.

În dimineaţa următoare, oastea lui Şehabeddin îşi adună carele rămase tefere, se alcătui în rînduri de luptă şi porni să-şi deschidă drum cu sabia către Dunăre. Iancu o lăsă să plece, dar o goni din urmă, lovind-o fără veste cînd dintr-o coastă, cînd din spate, hărţuind-o şi împiedicînd-o să-şi caute hrană. Mulţi dintre turci căzură răpuşi de sabie sau loviţi de boli împotriva cărora n-aveau nici vreme, nici pricepere să lupte; caii mureau de sete şi călăreţii deveneau pedestraşi purtîndu-şi cu greutate armele; îi chinuia foamea, îi măcinau spaimele codrilor întunecoşi prin care treceau, îi slăbeau nopţile de veghe în jurul taberei alcă-

tuite în grabă, asupra căreia cădeau mereu pîlcuri de valahi dornici de răzbunare.

În urma luptei de pe Ialomiţa, spun cronicile că Ţara Românească s-a îmbogăţit. Turcii au lăsat aici mii de cămile şi de cai, precum şi nenumărate căruţe, corturi, veşminte şi arme.

La jumătatea lunii septembrie, Şehabeddin şi cu rămăşiţele oastei sale ajunse la Edirne. Prietenii îl sfătuiră să nu dea ochi cu sultanul. Dar el stărui şi se duse la palatul lui Fadullah. Acesta îl primi cu răceală, privindu-l cam de sus.

— Cînd a aflat de înfrîngere, luminăţia sa şi-a îmbrăcat strai negru şi trei zile n-a mîncat, n-a băut, povesti secretarul sultanului. E mîhnit peste măsură. Păzeşte-te, Şehabeddin. Eu, în locul tău, după o pierdere ca asta m-aş duce hăt departe, în Caucaz sau în Siria, şi mi-aş pierde urma. Ce mai nădăjduieşti de la padişah?

— Nimic decît iertare, murmură beglerbegul.

— Vina ta e prea mare, prietene, oftă Fadullah.

— Trebuie să-i cer iertare, stărui celălalt.

— Ei bine, dacă socoteşti că ajută la ceva... mă duc să-l rog să te primească.

Sultanul stătea în sala cea mare a palatului său, cu ochii la bazinul cu apă limpede în care zburdau cîteva dansatoare. Prin vitraliile roşii şi galbene pete de lumină dulce cădeau asupra marmurei, înveselind-o, dar pe omul căruia îi erau închinate aceste frumuseţi nu izbuteau să-l înveselească.

Şehabeddin se opri în uşă, furişă o privire spre sultan şi căzu cu faţa la pămînt. Murad al doilea era un om care nu ştia de glumă, dar acum, mînia lui era de-a dreptul înfricoşătoare.

— Ce-ai făcut din oastea mea? urlă el ridicîndu-se de pe tronul de aur. Ce-ai făcut cu cinstea mea și cu porunca mea? Cum mi-ai prăpădit oamenii, beglerbegule? De ce i-ai lăsat să huzurească? De ce n-ai făcut față luptelor? Aud că ghiaurii au avut o oaste nici pe jumătate cît a ta. Prin ce vicleșuguri te-au înfrînt?

— Luminate stăpîn... încercă Șehabeddin să ridice fruntea.

— Nu-ți mai sînt eu stăpîn, spuse sultanul. Ci gîdele. Hei, berbecilor! strigă el către străjile care rămăseseră stană la ușă. Luați-l și peste un ceas să-mi aduceți capul lui!

Șehabeddin încercă să murmure o rugă de iertare, dar Murad strigă din nou:

— Am zis! Ce mai așteptați?

Oștenii îl înșfăcară pe beglerbegul care plîngea în hohot și-l duseră în curte, pe mîna gîdelui. Știau că cu porunca sultanului nu te poți pune.

Rămas singur, padișahul se plimbă neliniștit împrejurul bazinului cu apă limpede. Mergea aplecat, cu pas rar, și papucii din piele roșie moale ca bumbacul nu făceau nici un zgomot pe marmura pardoselii. În sfîrșit, el înălță fruntea și bătu din palme. Un paj se ivi cu o plecăciune.

— Să vină Fadullah, porunci sultanul. Și sămi aduci ceai. Și fetele să plece. Vreau liniște. Liniște!

Fetele ieșiră din baie și se strecurară pe lîngă el tăcute ca niște umbre. Un străjer de la ușa dinspre grădină tuși și sultanul aruncă după el șiragul de mătănii de chihlimbar pe care-l frămînta în mîini. La un semn al căpeteniei lor, toți bostangiii care străjuiau ușile palatului dispărură din ochii sultanului. Murad rămase cu desăvîr-

șire singur, cufundat în gînduri negre. Nici nu auzi pașii lui Fadullah care se apropiase.

— Ai vrut să mă vezi, luminate stăpîn.

— Da, Fadullah. Și să mă sfătuiesc cu tine. Cum vezi, soarta îmi stă împotrivă, prietene.

— Văd, stăpîne. Totuși te-ai purtat prea aspru cu Șehabeddin.

— Nevolnicul acela! strigă sultanul. Cîinele care mi-a pierdut o oaste întreagă! Din clipa asta să nu-i mai aud nici numele blestemat!

Fadullah tăcu. Se apropie de fereastră. În curte, gîdele ridica securea. Secretarul sultanului își întoarse repede privirea de la acea priveliște cumplită.

— Spune-mi, cuvîntă sultanul după o vreme, ce mai știi de Vlad Dîrak, ostaticul nostru?

— E bolnav, stăpîne. Temnița de la Gallipoli nu-i priește. Îl dor oasele de umezeală. S-a plîns împotriva lanțurilor de la picioare. Și a cerut să-și vadă copiii.

— S-a adeverit ceva din pîra împotriva lui?

— Nimica, luminate padișah. Poate am greșit cu toții. Subașiul de Giurgiu, Hasan, voia s-ajungă pașă în Valahia.

— Și pentru asta, să mazilim un voievod? Pentru vorbele unui netrebnic? Hasan se voia pașă, auzi! Păi aveam o sută de oameni mai vrednici decît el. Și unde să fie pașă, Fadullah? În Valahia? Acolo unde eu însumi nu izbutesc să fiu stăpîn? Hasan al tău e un nerod, prietene.

— Poate m-a mințit, murmură Fadullah. Cine știe? Poate a scornit singur povestea cu solul Iancului. Adevărul e uneori o carte închisă, din care singur Allah poate citi.

Sultanul își agită pumnul în fața secretarului său:

— Ei bine, știi cît m-a costat povestea asta cu Dîrak? Hai să socotim. Douăsprezece mii de oameni dați lui Mezit-beg. Și acum, cei optzeci de mii. Și zestrea unei oștiri întregi. Aur, Fadullah, grămezi de aur. Și gîndul meu să cuprind Constantinopolul, amînat. Și corăbiile pe care voiam să le cumpăr de la venețieni, amînate. Știi bine că în apus se pregătește o cruciadă. Iar eu mă iau după vorbele voastre și pierd un prieten prețios, punîndu-l în lanțuri!

— Poate că am greșit, murmură secretarul. Dar poate am făcut și bine. Nu m-am încrezut niciodată în principii Valahiei. Dîrak e os de Basarab. Iar Basarabii ne-au fost mai totdeauna împotrivă. Oare Vlad să fie altfel?

— Pe mine mă-ntrebi? mormăi sultanul. Te-ai îndoit de el de la-nceput. Adu-ți aminte, acum șase ani, cînd am jefuit Țara Bîrsei. Luam prăzi bogate, cetățile se apărau slab, era o vreme prielnică pentru noi. Știi ce mi-ai spus? Că Vlad Dîrak e viclean.

— Eram încredințat de asta, stăpîne.

— Dar dovezi? Nimic. Totuși te-am ascultat. Și mi-am întors oastea, lăsînd treaba la jumătate. Acuma iar îmi spui că Dîrak e vînzător. Și din vorba asta, aproape o sută de mii de săbii pierdute... Făcu o pauză, se apropie de secretarul său care nu îndrăznea să se clintească. Izbucni furios: Ce ai tu cu Dîrak, prietene? De ce-i porți sîmbetele și-l ponegrești mereu? De ce vrei să-l pierzi?

— Nu eu am poruncit să-i pună lanțuri la picioare, spuse vicleanul Fadullah.

— Nu tu, ci eu. Dar la îndemnul cui? Îţi dai seama cît preţuia pacea cu Valahia?

— Stăpîne, înfrînează-ţi mînia. Sînt mai în vîrstă ca luminăţia ta. Te ştiu de cînd erai prunc în faşă. Îţi stau alături de douăzeci de ani, de cînd domneşti cu slavă şi izbîndă. Nu fi nedrept, stăpîne. Nu arunca vina numai asupra mea.

Murad se domoli. Bătu din palme şi slujitorii intrară aducînd ceaiul şi tot felul de bunătăţi. Sultanul şi sfetnicul său se aşezară pe perne şi băură în tăcere băutura fierbinte şi aromată. Abia după ce puse ceaşca deoparte, Murad vorbi iarăşi:

— Mă gîndesc să îndreptăm lucrurile, Fadullah. În clipa asta, Iancu de Hunedoara e stăpîn în Valahia. Dacă se uneşte cu ungurii şi cu nemţii, şi dacă-l mai ajută şi cetăţile italiene iar burgunzii şi francii răspund la chemarea papei de la Roma, sîntem pierduţi.

— Te gîndeşti să-l pui iarăşi în scaun pe Dîrak?

— Aşa mă gîndesc. Şi cred că-i cea mai bună cale.

Fadullah îşi ciupi bărbuţa căruntă. Liniştea aceea, pe care temutul sultan o poruncise, deveni iarăşi stăpînă în sala cu lumini roşii şi galbene. Între timp, soarele scăpătase şi printr-un ochi de geam o rază palidă se strecura, alcăutind un desen ciudat pe marmura de pe marginea bazinului. Fadullah urmări jocul soarelui şi oftă:

— Încearcă, luminăţia ta. Poate că Dîrak şi-a vîrît minţile-n cap. O jumătate de an în lanţuri, asta te face mai înţelept. Ţi-a cunoscut puterea. Acum să-ţi cunoască milostenia. Poate de-acum încolo va fi credincios împărăţiei noastre!

Zile fără capăt, zile de singurătate, nopţi de gînduri amare, în temniţa de pe malul mării. Vlad Dracul îşi ducea astfel captivitatea, pe care doar beiul cetăţii, un om de inimă şi care nu-l iubea pe sultan, i-o mai îndulcea întrucîtva.

— Eu, îi mărturisi beiul într-o zi, nu sînt de partea lui Murad. Mi-e mai aproape de inimă Daud Celebi, fiul principelui Murad.

— Îl cunosc, spuse repede Vlad Dracul. L-am întîlnit la curtea împăratului Sigismund. Sora lui, Catharina, s-a măritat cu un nobil ungur.

— E un om cuminte, spuse beiul. Mai domol decît Murad al doilea. Şi mai cu inimă. A făgăduit oamenilor că nu va mai bate războaie şi nu-i va mai duce la moarte. Poporul ţine la el, dar nu se arată, de frica sultanului. Tatăl lui Daud a fost orbit de Murad I şi pe urmă osîndit la moarte. Trebuie să ştii, Dîrak, că blestemul neamului nostru acesta este: viaţa omului are preţ de nimic...

— Blestem ce se răsfrînge şi asupra altor neamuri, beiule. Şi asta nu-i drept.

— N-a spus nimeni că e drept, murmură turcul.

Era singurul om cu care Vlad putea sta de vorbă. Temnicerii săi erau slugi mute şi grăbite, care-i aduceau hrana şi plecau fără un cuvînt. Mai auzea, uneori, strigătele pescarilor de pe mare. Atît, zile şi luni în şir, între pereţii rotunzi ai turnului...

Şi într-o după-amiază de toamnă tîrzie, vestea aceea tulburătoare, adusă de un călăreţ într-un pergament ascuns în dreptul inimii. Vlad îl văzuse pe călăreţ intrînd pe poartă, auzise sfada

lui cu oștenii care nu voiau să tulbure odihna de după prînz a beiului:

— Vreau să-i vorbesc în clipa asta, negreșit!

— Nu se poate! Stăpînul se odihnește și ne-a dat poruncă aspră să-i dăm pace.

— Am omorît un cal în fugă, ca să mă zăboviți voi acum? strigă mînios noul-venit.

— Ce este? întrebă de sus, de la geam, glasul aspru al beiului cetății.

— Mă-nchin cu plecăciune, effendi. Un răvaș de la Fadullah, secretarul luminăției sale padișahul!

— Bine, cobor îndată! răspunse beiul.

Vlad auzi pocnetul ferestrei închise. O presimțire nesigură îi făcu inima să-i bată mai repede. Ce treabă putea avea sultanul cu această cetate mărginașă, dacă nu ceva în legătură cu prețiosul ostatic pe care-l adăpostea? Își îndreptă brățara de fier care-i rosese glezna. Își cercetă în ciobul de oglindă din perete fața suptă, obrajii palizi de boală și tristețe, ochii strălucitori de friguri. Își trecu degetele răsfirate prin plete. Zări deasupra urechii o șuviță argintie. Un junghi îi săgetă inima: „Încărunțesc! Încărunțesc aici, în temnița sultanului, în vreme ce ai mei trec prin cumpene și nedreptăți..."

Auzi dincolo de ușă glasul beiului, care-i cerea voie să intre, după obiceiul lui. Cu tîmplele arzînd, Vlad îi deschise.

— Măria ta, spuse beiul, padișahul vrea să te vadă. Sînt fericit să-ți aduc vestea asta bună.

— Ce vrea de la mine? întrebă Vlad cu glas pierit.

— Nu știu. Dar se vede că te-așteaptă zile bune, Dîrak. Luminăția sa a poruncit să-ți scoatem lanțurile, să-ți ajutăm să-ți tămăduiești rănile, și să

te întremezi. Vei sta la masa mea de azi înainte. Apoi, îndată ce vei fi în stare să călătorești, te vei înfățișa sultanului la Edirne. Nu te-a văzut de zece luni.

— Zece luni... murmură Vlad cu capul în piept. Zece luni de temniță și, deodată, mă vrea zdravăn și voios. Ce spui, beiule, și-a schimbat inima sultanul? Oare aceste zece luni l-au făcut mai bun, mai înțelept?

— Nu-ți pot răspunde, voievoade. Cred că Murad s-a săturat de tulburări și de înfrîngeri și-ți va da tronul înapoi.

— Rămîne să știm prețul, zise Vlad. Domnia e un lucru care se vinde scump.

— Eu zic că dacă-i spre binele neamului tău, poți plăti prețul. Și-acum îngăduie fierarului care așteaptă la ușă să intre. Și-a adus uneltele și te va scăpa de chin, înlăturîndu-ți fiarele de la picioare.

— Dar chinul din suflet, beiule, cine mi-l poate înlătura? Și cu ce unelte?

Beiul cetății oftă și nu răspunse.

Curînd după Anul Nou, Vlad se simți în stare să pornească spre Edirne și să se înfățișeze sultanului așa cum era el, cel adevărat: puternic, sănătos, gata să-și apere cu tărie dreptul. Făcu drumul spre capitala otomană însoțit, ca la venire, de beiul cetății. Acesta avea la mînă salv-conduct pentru cetățile prin care poposeau, astfel ca prețiosul ostatic să poată călători nesupărat.

La Edirne se înfățișară lui Fadullah, care-i duse, fără să le dea prea multe deslușiri, în palatul marelui vizir. Acesta îl primi cu bunăvoință pe voievodul valah, îl pofti să stea jos și-l luă pe ocolite:

— Dîrak, luminăţia sa sultanul a hotărît să te ierte şi să-ţi dea înapoi domnia. După cuviinţă, trebuie să-i înfăţişezi ruga ta de iertare şi jurămîntul că-i vei fi credincios.

— Pune o vorbă pentru mine, puternice paşă, că mi-am şubrezit oasele în temniţă.

— Asta te va face să primeşti cu mai multă înţelegere gîndurile padişahului.

— Dar ce gîndeşte luminăţia sa? tresări Vlad fulgerat de o bănuială.

— Asta numai el însuşi o poate spune, murmură marele vizir. Te voi duce în faţa luminăţiei sale, încălcînd obiceiul curţii. Ştii bine că după tipic, nu te poţi înfăţişa înaintea sultanului decît după ce el a iscălit cu mîna lui firmanul de domnie. De data asta a poruncit să lăsăm deoparte tipicul; vrea să-ţi vorbească înainte, iar după aceea, cînd va iscăli, i te vei înfăţişa potrivit rînduielilor noastre, ca şi cum n-ai dat ochii cu el.

— Ce rost are joaca asta? întrebă voievodul.

Fadullah, care stătuse deoparte şi gustase din şerbetul de trandafiri închizînd ochii de plăcere, se uită deodată în ochii lui Vlad şi murmură:

— Prea multe întrebări, fiule. Supune-te şi vei afla care-i pricina. Mulţi dintre principii Europei ar da o avere ca sultanul să-i poftească la dînsul, încălcînd obiceiurile păstrate din vechime. Ţie ţi se face cinstea asta, deci supune-te şi fii bucuros.

— Sînt bucuros, rosti cu greutate Vlad Dracul. Şi mulţumesc luminăţiei sale pentru atîta cinste!

— Atunci să mergem, hotărî marele vizir. Luminăţia sa se află în palat şi a poruncit să i te înfăţişezi îndată ce soseşti.

Murad îl primi cu bunăvoinţă şi ceremonie pe Vlad Dracul. Erau de faţă cîteva obraze înalte

ale împărăţiei; marele vizir îşi luă locul de-a dreapta tronului, între emir şi dereftar; Fadullah rămăsese mai într-un colţ şi zîmbea nedesluşit, cu ochii la chipul înăsprit, îmbătrînit, al lui Vlad Dracul. Acesta se oprise în faţa tronului, după ce la uşă făcuse temeneaua obişnuită la curtea otomană.

— Dîrak, spuse sultanul, vreau să te iert pentru viclenia ta.

— Nu trebuie să mă ierţi, slăvite padişah. Nu ai de ce să mă ierţi. Ar trebui să te iert eu, pentru nedreptatea săvîrşită asupra mea şi asupra ţării mele.

Murad se înroşi la faţă. Căută încruntat spre supuşii săi care ascultau vorbele îndrăzneţe ale voievodului.

— Aşadar mă înfrunţi, strigă el. Ştii tu, Dîrak, cît m-ai păgubit cu necredinţa ta?

Fadullah făcu o temenea către sultan:

— Luminate padişah, Dîrak n-are de unde şti întîmplările ce au urmat după ce a fost închis.

— Am avut grijă să le afle, rînji padişahul. Să vadă cît rău a adus Valahiei. Valahiei şi împărăţiei noastre.

— Necredinţa mea a fost doar o bănuială, spuse Vlad. Pentru asta m-ai adus aici, ca să mă cerţi din nou?

Murad se înfrînă. Încercă să zîmbească şi porunci să se aşeze masa.

— Oamenii se înţeleg mai uşor cînd sînt sătui, lămuri el.

— Cît despre asta, spuse Vlad, dacă îmi aduc bine aminte, de la masă m-au luat oştenii tăi între iatagane.

— Ce-a fost a trecut, Dîrak. Hai să lăsăm diplomaţia şi să vorbim pe faţă. În bunătatea mea, am hotărît să-ţi dau tronul înapoi.

— Întîi să-mi dai copiii, spuse Vlad cu asprime. Doi sînt sub puterea ta; pe al treilea l-ai dus la pieire cu politica ta. Rău te-a sfătuit cine te-a sfătuit, luminate padişah.

Murad se ciupi de bărbuţa deasă şi neagră. Făgăduise lui Fadullah să se stăpînească, să vorbească liniştit şi cu înţelepciune. Numai astfel putea obţine de la Vlad ceea ce dorea.

— Dîrak, spuse el, vreau să trăim în pace de acum înainte. Tronul tău şi sceptrul tău şi ţara ta, pentru un cuvînt.

— Şi care-i acel cuvînt, slăvite padişah?

— Pace pe veci! spuse sultanul răsunător. Jurămîntul tău că niciodată nu vei ridica sabia împotriva Porţii Otomane şi nici nu vei lega prietenie cu cei ce ne duşmănesc. Vreau pace în Valahia, Dîrak, şi ştiu că tu mi-o poţi aduce dacă vrei. Eşti puternic şi iubit de oameni; boierii din ţara ta te-au numit „cel Bun". Ei te vor asculta şi vor ţine pacea, dacă tu le-o ceri.

Sultanul tăcu. Vlad tăcu şi el, cu mintea învălmăşită. Se aşteptase la o asemenea dorinţă din partea sultanului, dar acum, cînd o auzea, rostită în gura mare de însuşi Murad, se tulbură nespus. Vorbele la care cugetase îndelung în vremea din urmă îi veneau cu greu de buze. Răsuflă adînc. Tăcerea din sala tronului i se păru apăsătoare.

— Şi noi vrem pace, slăvite padişah. N-am fost nicicînd un neam de oameni hrăpăreţi. Ne-am mulţumit totdeauna cu ce era al nostru. Nenorocirea noastră e că v-am avut vecini. Baiazid Ildîrîm a năvălit nu o dată în Valahia şi s-a luptat cu tatăl meu şi l-a ajutat pe acel Vlad care-i era duşman.

Au murit oameni cu zecile de mii. Și din neamul meu, și din neamul vostru. Țărîna e încăpătoare. Un popor întreg zace sub brazde, înțelegi? Călăreții noștri calcă pe morminte, padișahule. Nu mai vrem moarte. Dă-ne îndărăt ce e al nostru, făgăduiește că nu ne mai calci hotarul, și-atunci vei avea și jurămîntul meu de pace.

— Ce vrei să spui? Îți dau țara și sceptrul, nu-ți ajunge?

— Știi bine la ce mă gîndesc. Cetățile de pe Dunăre și mai cu seama Giurgiul, clădit de părintele meu.

— Niciodată! strigă sultanul. Cetățile mi se cuvin. Trebuie să mă apăr de năvăliri. Am acolo oameni și tunuri. Nu-ți dau nici o cetate, Dîrak. Altceva ce mai ceri?

— Pe fiii mei. I-ai răpit din țara lor și-i ții departe. Vreau să-i am lîngă mine, și să-i învăț a gospodări țara. Sînt urmașii mei și vor domni cînd le va veni vremea.

— Te înțeleg, Dîrak. Îți voi da numai unul din fii. Împarte cu el treburile țării, dacă vrei. Dar pe celălalt o să-l țin aici. Ostatic. Chezaș la dreptatea jurămîntului tău.

— Dar, slăvite padișah, încercă Vlad.

— Nici un cuvînt mai mult. Hotărîrea mea o cunoști. Aceasta este și rămîne neschimbată. Un fiu ostatic, tronul și jurămîntul de pace. Hotărăște, e rîndul tău.

Vlad își plimbă privirea pe chipurile apropiaților sultanului. Dintre ei lipsea Șehabeddin, beglerbegul Turciei Europene. Vlad aflase de soarta lui și înțelese o dată mai mult că nu de bună voie îi propunea Murad pacea.

— Primesc, slăvite Murad. Jur să păstrez pacea la hotarele împărăției tale.

— Și să nu te pui alături cu dușmanii mei.

— Jur și asta

— E bine, vom iscăli împreună tractatul. Fadullah, dă-i pana măriei sale voievodului Dîrak!

La auzul titlului folosit de sultan, cei de față făcură spre Vlad o plecăciune, zîmbitori. Vlad răspunse salutului lor dar rămase posomorît. Luă pana și-și înscrise numele în josul tractatului. Pe urmă i-o întinse lui Murad. Acesta iscăli. Puse pana alături și-i întinse mîna lui Vlad:

— Te voi numi, ca și pînă acum, prietenul meu. Vei sta lîngă mine la masă; iar peste trei zile, întovărășit de un alai pe potriva rangului tău, vei porni spre Valahia. Fiul tău va sosi aici la vreme. Să-mi spui pe care-l vrei.

— Pe Vlad, spuse repede voievodul. E mai bărbat și mai deprins cu treburile țării.

— Așa va fi, spuse sultanul. Porunca mea va porni în clipa asta spre Nymphaeon. Să cînte muzica! Avem puține clipe plăcute pe lumea asta, Dîrak. E drept să ne bucurăm din plin de ele!

Dincolo de geamurile colorate, bubui toba și un cor de flaute începu un cîntec tărăgănat. Era cîntecul favorit al lui Murad al doilea.

În cele trei zile cît dură pregătirea alaiului domnesc pentru întoarcerea lui Vlad în țară, fiul său avu vreme să ajungă de la Nymphaeon, unde fusese ținut dimpreună cu fratele său, la Edirne. E greu de arătat în cuvinte bucuria revederii dintre părinte și copilul său. Vlad cel Tînăr i se păru voievodului mai bărbat, mai înțelept. Învățase fără cusur limba osmanlîilor și dovedise cunoștințe filozofice și cosmografice pe care nu le avusese înainte. Stătură îndelung de vorbă, la umbra chiparoșilor din curtea interioară a palatului.

— Tată, spuse Vlad, de mare folos mi-a fost boierul Cîndea. M-a învățat atîtea lucruri despre lume...

— Cine-i acest boier Cîndea?

— O să ți-l înfățișez îndată. Abia așteaptă să-l vezi și să ți se închine. L-am întîlnit la Brăila după plecarea măriei-tale la Poartă. Venea încoace adus de o corabie din Genova, unde a trăit o bună parte din viață. Cînd sultanul a trimis după noi, am stăruit să-l iau cu mine. Am spus că este guvernorul meu.

— Guvernor! se miră Vlad. La curtea Valahiei n-a fost niciodată o asemenea dregătorie.

— Am născocit-o eu, pe loc. Cînd am înțeles că vom fi ostatici, m-am gîndit că vremea trebuie trecută cu folos. Iar boierul Cîndea e un om umblat...

— Să mi-l aduci, porunci Vlad Dracul.

Vlad cel Tînăr porni cu bucurie să împlinească voia părintelui său. Și reveni după o clipă cu un moșneag înalt și slab, cu plete și barbă albă ca zăpada, încît semăna cu sfîntul Nicolae zugrăvit pe peretele mitropoliei din cetatea de scaun. Bătrînul purta o mantie lungă și neagră, cu glugă, asemenea veșmintelor călugărești, de care-o deosebea doar gulerul alb, țesut cu fir de aur și bumbii tot de aur care se înșirau de la gît pînă la glezne. Bătrînul se opri la trei pași de perna voievodului și făcu o plecăciune adîncă, ducînd încetișor mîna cu mînecă largă pînă-n dreptul inimii.

— Mă înfățișez cu supunere și credință, măria ta. Faima de oștean a măriei tale a trecut hotarele tuturor țărilor.

— Fii binevenit, boier Cîndea, că așa auzii că-ți zice.

— Petre Cîndea, măria ta. Conda, pe limba genovezilor, iar pe latinește Condus, așa cum m-am și iscălit pe o cosmografie izvodită de mine.

— Dar n-am avut prilejul să-ți aud vestitul nume.

— Povestea mea e lungă, voievoade.

— Așează-te, îl îndemnă Vlad, și spune-mi-o îndată.

Bătrînul își potrivi în preajma domnului un jilț de lemn cu picioarele meșterite în cruce; își mîngîie barba de sfînt și începu:

— În vremea tatălui măriei tale, Mircea cel Bătrîn, odihnească în pace, eram tînăr curtean. Avusesem vreme să trag sabia împotriva turcului, în desele războaie pe care voievodul era silit să le dea. Ne-am înfruntat în Dobrogea cu acel vînzător numit Vlad, cel care țintea să smulgă sceptrul domniei din mîna slăvitului Mircea cel Bătrîn.

— Am auzit această tristă istorie, spuse Vlad. Pe atunci eram copil. Mă aflam la Constantinopol, unde mă dăduse taica la învățătură. Știu că acest Vlad s-a dat cu turcii și ei l-au ajutat să ia Dobrogea de la taica. Mai știu că toată Dunărea, de la Păcuiul-lui-Soare și pînă la Chilia, ajunsese în stăpînirea lui.

— Ei bine, măria ta, eu am bătut cu pasul acele locuri și am lovit în dușmani și am primit lovituri. Am aici, sub coaste, un semn de două degete, împunsătură de lance turcească. Asta s-a petrecut sub zidurile Nicopolelui...

— Ai fost la Nicopole? tresări voievodul.

— Am fost, mărite voievod. Am fost acolo și am lovit și eu destul. Și m-am nimerit în preajma tatălui măriei tale în clipa bătăliei. L-am văzut luptîndu-se ca un leu. Și numai nesocotința și

trufia unora dintre principii aflaţi în cruciadă a zădărnicit sîngele vărsat. I-am cunoscut bine pe unii din acei principi. Bărbaţi viteji şi puşi pe fapte războinice, numai că...

— Dar cum de i-ai cunoscut? Se spune că erau dezbinaţi şi fiecare închis în sine...

— Fiecare după felul lui, zise în doi peri boierul Cîndea. Pe unul dintre ei l-am cunoscut foarte bine şi am pătimit multe împreună. Era un nobil din Ţara Burgundiei, baronul de Concy, om mare în ţara lui, guvernatorul Picardiei. Acest baron a cerut măriei sale un tînăr de neam şi care să cunoască împrejurările şi locurile din partea turcilor. Măria sa mi-a poruncit să-i fiu eu călăuză. M-a lăudat înaintea lui cu vorbe bune. Iar eu am împlinit porunca şi am fost toată vremea alături de baron.

— Chiar şi în bătălie la Nicopole? stărui voievodul.

— De bună seamă. Am trecut Dunărea cu luntrile. Francii şi nemţii şi burgunzii erau numai în fier. Cavaleri vestiţi şi nobili cu toţii. Burgunzii aveau o mie de boieri în zale şi şase mii de oşteni cu leafă. După ce ne-a văzut pe malul celălalt, la Vidin, s-a îndreptat spre numita cetate Vidin unde stăpînea ţarul Straţimir. El s-a închinat regelui venindu-i în întîmpinare şi i-a spus că mai la deal se afla cetatea numită de turci Rahova, adică Orehovo pe limba bulgarilor, o cetate stăpînită de turci, dar cu creştini mulţi care-o locuiau şi care sufereau din greu de pe urma turcilor. Vestea asta i-a făcut pe principii creştini să-şi zăngăne săbiile. Într-un glas au hotărît cu toţii să mergem asupra Rahovei şi să-i alungăm pe turci. Dar văzîndu-ne că venim şi înţelegînd cam cu ce gînduri ne apropiem de cetatea lor, turcii

au ferecat porţile şi n-au vrut să iasă, deşi craiul Sigismund le ceruse aceasta. Cinci zile am zăbovit la porţile cetăţii şi nu i-am putut face nici un rău. Doar că turcii erau neliniştiţi iar creştinii din cetate prinseseră curaj. Într-a cincea zi ei s-au năpustit asupra turcilor care străjuiau porţile şi i-au ucis şi-au tras zăvoarele. Turcii ceilalţi au pus mîna pe sabie şi oamenii regelui i-au fugărit prin cetate de i-au ucis sau i-au luat prinşi. Numai că unul dintre ei va fi scăpat şi a dat fuga la sultanul care venea cu oaste, de i-a făcut cunoscută tăria şi alcătuirea cruciadei. Iar sultanul va fi dat poruncă oamenilor săi din cetatea Nicopole să nu dea drumul creştinilor înăuntru, că el e pe drum. Dar regele Sigismund nu ştia nimic şi a mers cu ceilalţi principi spre Nicopole, cu gînd să cucerească cetatea şi să treacă mai departe. Şi au rămas în jurul cetăţii timp de şaisprezece zile, dar n-a fost chip s-o ia din mîna duşmanului. Iar într-a şaisprezecea zi, a ajuns în preajmă şi sultanul cu oastea sa.

— Baiazid Ildîrîm, murmură Vlad.

— Întocmai, mărite voievod. Baiazid Ildîrîm, adică Fulgerul. I-au dat acest nume credincioşii săi, linguşindu-l şi spunînd că-i un viteaz fără pereche.

— Fireşte că era viteaz, rîse voievodul. Cu o oaste ca a lui...

— Oaste cum nu s-a mai pomenit, încuviinţă boierul Cîndea. Un puhoi nenumărat! Atunci voievodul nostru Mircea s-a dus la regele Sigismund şi i-a cerut îngăduinţă să plece în calea turcului, să iscodească şi să-i afle tăria. Ceea ce regele a îngăduit pe dată, ştiindu-l pe tatăl măriei tale om priceput în treburile turcilor. Şi şi-a luat Mircea o mie de călăreţi din oastea sa şi s-a apropiat de

ţabăra duşmană. Cînd s-a întors, i-a spus regelui, care stăţea şi aştepta împreună cu mai-marii oştilor creştine:

— Duşmanul e puternic, măria ta. Are douăzeci de steaguri şi după întocmirea armatei turceşti, un steag numără pe puţin zece mii de oameni.

— Prea bine, s-au bucurat craii apuseni. Cu cît e duşmanul mai puternic, cu atît e mai mare gloria celui care-l înfrînge.

— Atunci, a spus regele, să întocmim ordinea de luptă.

— Îngăduie, a spus Mircea cel Bătrîn, îngăduie măria ta să dau eu prima năvală; îi cunosc bine pe turci, m-am mai luptat cu ei şi le cunosc vicleşugurile. Pe urmă ne va fi mai uşor să-i dovedim.

— Bucuros îngădui acest lucru, a spus regele Sigismund.

— Să chibzuim, monseniore, s-a împotrivit contele burgunzilor, Ioan Fără Teamă. Eu am venit de la mare depărtare, tocmai de pe ţărmul oceanului; am adus cu mine oaste de şase mii de oameni, cu care am cheltuit aur mult, şi o mie de cavaleri nobili. Daţi-mi mie cinstea primului atac.

— Asta a fost spre nenorocirea Europei, zise Vlad Dracul cu glas înăbuşit. Acest cavaler şi-a dus oastea la pieire şi a pricinuit înfrîngerea tuturor.

Boierul Cîndea oftă aducerii aminte şi spuse cu tristeţe:

— Floarea vitejilor din lume a pierit atunci. Burgunzii s-au năpustit asupra oastei turceşti care s-a prefăcut mai întîi că fuge, prinzîndu-i mai apoi în cleşte. Pe urmă au sărit ceilalţi principi, fiecare cu rînduiala lui, fiecare socotindu-se în stare să se lupte singur. Iar turcii i-au amăgit şi i-au bătut pe

rînd. Seniorul meu, baronul de Concy, a fost doborît de pe cal în toiul luptei. Îl împinseseră doi ieniceri cu lăncile. Baronul avea platoșă grea de fier, de la gît pînă la călcîie, și cînd a căzut n-a mai putut încăleca. Am sărit să-l scap, dar cei doi se ațineau cu sulițele și m-au izbit cumplit. Atunci m-am ales cu împunsătura în coastă, precum am mai spus. Ne-au luat pe amîndoi și ne-au dus la Brusa, unde ne-au ținut ostatici. Baronul de Concy se ruga mereu de ei să ne dea drumul, făgăduind că o să-și răscumpere viața cu aur, dar turcii nu i-au îngăduit. După șase luni de stat în temniță, a și murit de inimă rea. Iar eu am vegheat lîngă el și l-am jelit și i-am certat pe cruzii temniceri spunîndu-le:

— Nu era mai bine și pentru el și pentru voi să-i dați drumul? Scăpa cu viață iar voi vă alegeați cu aurul. Așa, s-a pierdut în robie un viteaz nobil și bun la suflet.

— Lasă-l să piară, au spus nelegiuiții, că el și ai lui ne-au ucis șase mii de-ai noștri.

— Acuma cu mine ce-aveți de gînd? Îngăduiți-mi să mă duc la ai mei, dacă seniorul a murit. Tatăl meu e negutător în Valahia și vă va plăti pentru viața mea.

— N-avem vreme să luăm răspuns din Valahia, au rîs ei. Negutători bogați se află pretutindeni.

— Ticăloșii! mormăi Vlad. Găseau răspuns la toate.

— Da, măria ta, și m-au dus în tîrg strigînd că vor să vîndă un rob de neam ales, om sănătos la minte și la trup. Atunci s-a apropiat de mine un negutător genovez. I-am spus în limba burgunzilor, pe care-o învățasem de la baron cît stătusem în temniță, și l-am rugat să mă scape de lanțurile

păgînilor. El m-a ascultat, s-a tocmit cu acei turci, a plătit prețul și m-a luat cu sine. M-a dus pe corabia lui care încărca marfă și am mers cu el la Genova, oraș mare și vestit care se află pe malul unei mări depărtate.

— Cunosc, zîmbi voievodul. Nu trebuie să-mi vorbești ca unui prunc neștiutor.

— Iertare, măria ta. Dacă știi de cetatea Genovei trebuie să știi că oamenii de acolo își agonisesc traiul mai cu seamă de pe urma corăbiilor. Am învățat și eu, ca slugă a acelui negutător, să vorbesc limba genovezilor și să umblu pe mare cu corăbiile...

— Cu corăbiile! strigă Vlad luminîndu-se la față. Te pricepi la corăbii, boier Cîndea?

— Cum se pricepe țăranul la țarină, măria ta. Corăbiile stăpînului meu cutreierau marea de la răsărit la apus, din Englitera și pînă la Crimeea. În cîteva rînduri a arvunit marfă pentru Brăila noastră, și m-am rugat să mă ia cu sine. Dar el rîdea și spunea că mă lasă slobod cu corabia în toate țările, numai în Valahia nu, căci nu vrea să mă piardă. Prinsese drag de mine și mi-a dat corabie pe mînă și mi-a poruncit să merg în toate țările, și la arapii din Africa, oameni negricioși la față care se închină ca turcii și se hrănesc cu carne de berbec. Și soarta mi-a scos în cale furtuni fără număr, și bătăi cu pirații, dar nici o împrejurare care să mă apropie de casă. Și la greu și la bine îmi ziceam totdeauna că n-aș vrea să pier înainte de a-mi vedea iar pămîntul. Asta s-a petrecut abia acum un an, pe vremea asta...

— Dar eu n-am știut nimic, se miră Vlad. S-ar fi cuvenit, după atîtea întîmplări, să mi te înfățișezi. M-aș fi mîndrit cu un călător din neamul nostru...

— Nu era vreme pentru asta, măria ta. Cînd am ajuns eu în port la Brăila, țara se gătea de război. Așa i-am și spus negutătorului meu, luîndu-l cu vorbă bună. Sînt bătrîn și să mă lase la ai mei, care trec prin grea cumpănă din pricina turcilor. Și el mi-a îngăduit să plec, după ce mi-a dat aur pentru slujba mea și s-a văitat că rămîne acum, la bătrînețe, fără ajutor. Dar nu m-am lăsat înduplecat și am coborît pe țărm la Brăila. Și acolo era fiul măriei tale care vorbea cu genovezii despre corăbii și l-am rugat să mă ia cu sine ca tîlmaci, apoi au venit olăcari din partea turcilor să-l ducă la Edirne, și el s-a milostivit de nu m-a lăsat, spunîndu-le turcilor că sînt guvernorul său. Așa bătrîn cum sînt, socotesc că tot voi mai putea face ceva pentru neamul Basarabilor, înainte de-a închide ochii...

— Ești voinic, boier Cîndea, nu mai vorbi de bătrînețe, că nu-i vreme. Te iau în slujbă domnească și-ți poruncesc să fii *capudan-bașa*, cum spun turcii, adică mai-mare peste corăbiile țării. Dar să știi, boier Cîndea, că aceste corăbii nu ființează, în clipa de față, decît în cugetul meu. Dar le vom avea și aevea, într-o bună zi. Fără corăbii nu putem face față turcilor.

— Înțeleaptă vorbă, mărite stăpîn. Valahia noastră are hotar întins pe Dunăre, și cetăți pe țărmuri, și schele cu negoț bogat. Îi trebuie și corăbii care să le străjuiască.

— Așadar, nu socotești corăbiile drept un vis zănatic? Și nu-ți vezi slujba ca pe o trudă fără folos?

— Dimpotrivă, spuse boierul Cîndea. Voi face tot ce-mi stă în puteri pentru izbîndirea acestui vis. Iar slujba pe care te-ai milostivit să mi-o dai mă umple de bucurie.

— Atunci e bine, rosti domnitorul. O să stai alături cu fiul meu, care-mi cunoaște gîndul și crede în el. Nădăjduiesc că voi doi o să-mi faceți pe voie. Țara are nevoie de corăbii!

— Le va avea, spuse boierul Cîndea cu ochii strălucind.

CAPITOLUL AL ȘAPTELEA

În fața cetății Giurgiului, nu departe de podul care fusese coborît pentru trecerea alaiului, boierii din divanul Țării Românești pregătiseră primire sărbătorească voievodului. Turcii îl însoțiseră pînă la Dunăre, cu muzica ienicerilor sfîșiind văzduhul și acoperind tropotul cailor de rasă dăruiți de sultan, după datină, oricărui domnitor care primește firmanul domniei; cele două sute de călăreți care-l însoțeau pe voievod se opriră, făcură rînd cu fața și-l salutară, în vreme ce subașiul Giurgiului venea să i se închine, dimpreună cu trei sute de ieniceri sosiți din cetate cu bărcile. Ocrotit de puterea alor săi, Hasan îl primi pe voievod cu temenele și vorbe dulci, îi făcu urări de domnie lungă și-i zîmbi de parcă fapta lui mîrșavă nu se petrecuse niciodată. Ca să nu strice pacea abia statornicită, voievodul se strădui să-și ascundă mînia pe care i-o stîrnise vederea trădătorului; se mulțumi doar să-i șoptească fiului său:

— Uită-te la el, Vlade, și ține minte că mi-e dușman de moarte.

— N-o să uit, tată. Și mai țin minte vorba că fiecare faptă își are răsplata ei.

— O să-mi dea el socoteală într-o zi, murmură Vlad Dracul.

Se întrerupse, fiindcă sangeacdarul turc se apropiase, purtînd steagul cu două cozi de cal — semnul domniei peste Valahia. Voievodul luă steagul și-l flutură către ai săi. Cei cincizeci de oșteni valahi din alaiul domnesc strigară de trei ori:

— Trăiască măria sa Vlad!

Apoi Vlad porunci să se împartă turcilor care-l însoțiseră pînă la hotar darurile pregătite din vreme, potrivit obiceiului bine statornicit la Poartă. În sfîrșit, urmat de fiul său, de Cîndea și de alți cîțiva curteni care-l întîmpinaseră la Edirne, urcă în luntrea care-l aștepta să-l treacă Dunărea. Hasan avu grijă să nu se suie alături de domnitor; el se îndreptă spre a doua luntre, împreună cu cîțiva ieniceri, urmînd ca în celelalte, mai mari și mai butucănoase, să se rînduiască oștenii și caii. Trecură deci apa, străbătură cetatea salutați de oștenii lui Hasan și ajunseră la pod. Cînd înălță ochii spre mal, voievodul dădu cu ochii de vechii săi prieteni, boierii din divan, și le făcu cu mîna. Strigăte de bun-venit îi răspunseră; urmat de ai săi, Vlad urcă sprinten malul și se repezi să-și îmbrățișeze sfetnicii, citindu-le în ochi bucuria și credința.

— Măria ta, ne bucurăm că ai scăpat de năpastă, spuse vornicul Albu în numele tuturor.

— Am scăpat, dragii mei, și o să plătesc cui trebuie pentru nenorocirea mea. Dar nu sînteți toți. Ce s-a întîmplat? Au pribegit oare unii dintre credincioșii mei? Unde sînt spătarul Dimitrie, și paharnicul Micle, unde sînt boierii Tatul și Borcea?

— Mare, năpastă, măria ta, spuse Albu cu tristețe. S-au prăpădit în luptele cu turcii. Precum știi, am trecut prin multe nevoi în lipsa măriei tale. Lui Tatul i-a luat locul fiul său Stan, om de credință, care a venit să ți se-nchine chiar aici.

— Măria ta, viața mea îți e dăruită, spuse Stan îngenunchind. Poruncește și îți voi face pe voie, orice slujbă mi-ai încredința.

Vlad îi puse o mînă binevoitoare pe umăr:

— Ridică-te, fiule. Să se facă hrisov că te întăresc ca spătar al doilea.

— Tatăl meu mi-a poruncit să-l răzbun. L-a lovit în piept un iatagan turcesc, și cînd a fost să-și dea sufletul, atît a spus: „Nu-i lăsați pe păgîni să ne îngenunche țara..." Am o sută de călăreți în satele mele, măria ta. Cînd dai poruncă, ne luăm armele și pornim.

— Sîntem gata cu toții, întăriră ceilalți boieri. Să ne răzbunăm pentru toate!

— Răbdare, frații mei, spuse Vlad încruntat. E drept că m-am izbăvit de temnița turcească, dar cu ce preț? A trebuit să jur că niciodată nu voi ridica sabia împotriva sultanului.

— Ai jurat? strigară îngroziți boierii.

— Numai așa mi-am putut vedea iarăși țara și pe voi.

Se făcu tăcere. O pală de vînt foșni prin sălciile plîngătoare care străjuiau Dunărea. Voievodul își strînse mai bine mantia în jurul trupului.

— Nu prea mi-a priit temnița de la Gallipoli, spuse el cu un zîmbet chinuit.

Boierii din divan se înfiorară. În tăcerea ce se lăsase, se auzi deodată scrîșnetul lanțurilor care ridicau podul. Priviră cu toții spre cetate: nici un om nu se vedea pe zidurile înalte.

— S-au închis iarăși acolo, murmură voievodul. Parcă înadins au ales locul acesta ca să trec hotarul țării. Să-mi facă în ciudă.

— Și să-ți amintească o datorie veche, spuse voios Vlad cel Tînăr: Tată, cît o să mai lași cetatea în mîna lor?

— Ce știi tu, băiete... oftă voievodul.

Postelnicul Voicu făcu un pas înainte:

— Măria ta, să lăsăm gîndurile negre. Vei fi ostenit de pe drum. Ți-am pregătit loc de popas pe pămînt românesc, în conacul de la Clejani. Vom înnopta acolo. Și vom vorbi de toate ale țării.

Voievodul încuviință. I se aduse calul dăruit de sultan. Un boier bătrîn îl ajută să încalece.

— Tot dumneata, comise Badea? spuse voios domnitorul. Mai duci slujba, o duci?

— O duc, măria ta. Abia am împlinit optzeci de ani. Și cît oi fi de bătrîn, slujba pare ușoară la un stăpîn care ți-e drag.

— Așa e, strigară boierii. Te iubim, măria ta, și ne bucurăm că te avem iarăși în scaunul țării!

Vlad Dracul zîmbi și dădu pinteni calului. În urma lui și pe de lături, precum le erau rangul și vîrsta, călăreau boierii. Le deschidea calea un pîlc de călăreți în haine negre, din oastea cu leafă a domniei. Deasupra lor flutura, ca o aducere-aminte, steagul cu două tuiuri pe care turcii îl dădeau domnilor la înscăunare.

— Orice am face, sîntem în puterea lor, își spuse Vlad Dracul oftînd.

Sfatul domnesc care urmă îndată după revenirea lui Vlad deslusi boierilor multe lucruri. Mai întîi, că sultanul dorea pace în partea Dunării ca să-și împlinească gîndurile pe care le avea în Asia. Voie-

vodul le spuse iarăși că trebuia, pînă una alta, să țină legămîntul de pace.

— Numai astfel vom avea liniște, spuse el. Și liniștea ne trebuie foarte, cinstiți boieri. Trebuie să lăsăm țăranii să-și vadă de recoltă. Cămările domniei sînt goale, iar vistieria...

— Goală și ea, întregi vistierul Coica. Ne-au secătuit-o războaiele, măria ta. De un an și mai bine n-avem pace...

— Acuma vom avea, spuse voievodul.

Boierii se mișcară nemulțumiți și-și plecară bărbile unul spre altul, sfătuindu-se. Vornicul Albu fu acela care dădu glas nemulțumirii tuturor:

— Măria ta, jurămîntul pe care l-ai făcut sultanului ne-a mîhnit de moarte. Dacă i-ai dat cuvînt de pace, apoi noi știm ce urmează: la toamnă, după ce vom strînge roadele ogoarelor, vor veni după haraciu. Și vor porni iar spre schela Giurgiului carele cu grîu și miere și aur, să sature foamea semilunii. Și iarăși vor cădea asupra satelor ienicerii din Giurgiu și din Turtucaia și Silistra, și vor jefui după placul lor. Iar noi n-avem drept să-i pedepsim, fiindcă măria ta ai rostit jurămînt...

— Nu l-am rostit de bună voie, spuse voievodul cu glas înăbușit. De nu juram, sultanul m-ar fi pus îndărăt în lanțuri, iar țara... Gîndiți-vă ce s-ar fi petrecut cu țara. Murad al doilea i-a pus gînd rău; vrea s-o facă pașalîc. Întîia oară n-a izbutit, dar dacă-și adună iarăși oaste, dacă-și cheamă bulucurile din Anatolia, dacă-i înarmează pe sirieni, nu văd ce oaste i s-ar putea împotrivi. Cît despre ajutorul pe care ni-l poate da Europa, vedeți bine de cîți ani se fac demersuri și se încheie tractate, fără prea mare folos. Chibzuiți voi înșivă, boierii sfatului cel mare al țării, priviți în jurul vostru și o să vedeți așa cum am văzut eu: decît urgie pe pă-

mîntul țării, decît sate pustiite și oameni duși robi ori doborîți de sabie, mai bine legămîntul acesta, care să ne îngăduie a rostui țara și a-i reface puterile. Așa m-am gîndit și acolo, în fața padișahului, cînd a fost să iscălesc înțelegerea cu el. Acuma au venit doftorii să mă îngrijească de frigurile ce le-am dobîndit în temniță. Mă duc cu ei. Aveți vreme să vă sfătuiți între voi și să hotărîți...

Boierii se ridicară din jilțuri, salutînd ieșirea voievodului și a fiului său. Îndată ce Vlad cel Tînăr închise ușa spătăriei mari, dinăuntru se auzi larmă de glasuri. Vlad Dracul se întoarse către fiul său:

— Înadins i-am lăsat singuri, să se sfătuie în voie. Eu nu silesc pe nimeni, fiule, să urmeze politica mea. Dar vezi bine că altă cale nu este...

— Oricum, tată, trebuie să tocmim iarăși oastea. Trag nădejde că nu te gîndești la o pace veșnică cu turcii, așa cum le-ai jurat. Pace veșnică nu poate fi cu cel ce asuprește.

— Jurămîntul acesta mi-a dat un răgaz, spuse domnitorul. Crezi că eu mă împac cu zîmbetele celor care m-au nedreptățit și m-au pus în lanțuri? Nemernicul acela de Hasan, care-mi face temenele după ce m-a dus la pierzanie cu jurămîntul lui strîmb, e stăpîn în cetatea clădită de tatăl meu. Ah, cum de m-am încrezut o clipă în cuvîntul lui viclean?

— Și de nu-l credeai, nu te-ai fi dus?

— M-aș fi dus, făcu voievodul. Oricum m-aș fi dus. Nu-mi stă în fire să mă ascund sau să fug.

Intrară în spătăria cea mică. Voievodul se așeză în jilțul său și-i mîngîie cu palmele netezimea brațelor de lemn lustruit.

— Acasă... murmură el. Ce nu face omul ca să se vadă iar între ai lui!

— Nu te mai îndoi, tăicuţă, şi nu-ţi mai frămînta cugetul. Ai făcut bine ce-ai făcut. Ţara e de partea măriei tale şi te va ajuta s-o scapi de năpastă. Cît despre noi, ne facem slujba înainte.

— Ce slujbă? tresări domnitorul din gînduri.

— Cea pe care ne-ai poruncit-o la Edirne. Eu şi boierul Cîndea ne-am sfătuit îndelung. El spune că pentru Dunăre nu-s potrivite corăbiile. A cercetat în dreapta şi-n stînga, a întrebat oameni din partea bălţii. Cu toţii spun că nici turcilor nu le vine la-ndemînă cu corăbiile pe Dunăre. Bărcile cu vîsle sînt mult mai potrivite. Corăbiile merg cu puterea vîntului, iar în părţile Dunării vîntul e nărăvaş. Bate sau nu bate. Sau bate împotrivă. Iar apa are multe coturi, şi maluri cu întinsură, unde galioanele se împotmolesc ades. De aceea, boierul Cîndea ne sfătuieşte să lăsăm gîndul corăbiilor. Şi să facem un soi de luntre pe care grecii le numesc monoxile, adică dintr-un singur lemn. Copaci tăiaţi cu meşteşug şi scobiţi înăuntru...

— Copaci scobiţi! strigă voievodul. Aşa se fac troacele pentru porci, băiete! S-ajungă oştenii mei să umble pe apă cu troacele?

Fiul domnului făcu cîţiva paşi prin încăpere. Privi îndelung la rafturile de cărţi. Se întoarse deodată spre voievod:

— Tată, eu te ascult cu supunere şi te urmez în toate. Ca fiu şi ca oştean. Dar hai să chibzuim. Pentru galere trebuie meşteri iscusiţi. Şi aur mult. Şi vreme destulă, ca să facem totul pe-ndelete. Dar vremurile sînt schimbătoare şi aurul ne trebuie mai vîrtos pentru tunuri şi pulbere. Pe cînd aceste monoxile... cîţiva dulgheri îndemînatici, cîţiva meşteri buni... Ai putea avea chiar în vara asta cîteva zeci de luntre cu armele şi oamenii trebuitori, gata să cadă asupra cetăţilor turceşti de pe Dunăre.

— Cetăţi turceşti cu troacele... făcu încruntat voievodul.

— Le spui troace, dar nu uita că-n codrii Vlăsiei sînt stejari bătrîni cu trunchiul cît casa. O troacă de aceasta ar putea duce cu ea o bombardă şi zece ori douăzeci de oameni înarmaţi. Boierul Cîndea s-a străduit noaptea trecută, la lumina lumînărilor, de-a înfăţişat pe pergament chipul acestor luntri. Priveşte: sînt adevărate corăbii de război...

Scoase din sîn o bucată de pergament frumos împăturită şi o întinse în faţa domnului. Erau acolo înfăţişate nu numai luntrile, ci şi oamenii din ele: cîte zece vîslaşi pe-o parte, cu pavezele atîrnate în afară, spre apă, iar între ei, luptători înarmaţi cu arcuri şi flinte. În faţă se iţea gura groasă a unei bombarde; în urmă, lîngă vîsla cea mare ce slujea drept cîrmă, era înfipt un steag cu semnul Dragonului.

Vlad Dracul privi îndelung pergamentul, apoi întrebă:

— În cîtă vreme am putea avea gata luntrile astea?

— În cîteva luni, măria ta. Oricum, de două ori mai iute decît s-ar alcătui galioanele.

— Atunci, spuse voievodul, o să-ncercăm. Îţi poruncesc, fiule, să pregăteşti luntrile şi oamenii. Vom da poruncă în satele despre munte să taie copacii trebuitori. Vei lua cu tine meşteri din tîrguri şi din satele pescăreşti. Îţi voi da o sută de oşteni şi un iuzbaşă, ca să-ţi fie de ajutor. Iar pe boierul Cîndea să-l asculţi în tot ce spune. Vreau cîteva zeci de luntri nu mai tîrziu de luna lui Cuptor...

Pe la mijlocul lunii mai, Trandafir Braşoveanul se arătă iarăşi în cetatea Argeşului. Era înveşmîntat ca războinicii apuseni, cu cămaşă de zale şi

scut, iar pe scut avea însemnat herbul neamului său — o nicovală străjuită de un vultur, și coroana brașovenilor, încununînd o rădăcină de copac. Îl însoțeau doi cavaleri în zale, cu lănci lungi și flamuri de-ale voievodului Transilvaniei, precum și o ceată de călăreți din oastea cu plată a cetății Alba Iulia.

Vlad Dracul tocmai judeca pricinile unor moșneni care se plîngeau că boierul locului le luase din pămînturi, cînd un aprod vesti că a sosit o solie din partea voievodului de Transilvania. Vlad întrerupse judecata și porunci ca solul să fie poftit chiar acolo, în spătăria cea mare, de față fiind și boierii din divan. Cînd Trandafir Brașoveanul se opri în ușă să-l salute, voievodul se ridică de pe tron, coborî cele trei trepte acoperite cu covor de Anatolia și veni în întîmpinarea lui. Boierii divanului văzură cu mirare cum domnul îl îmbrățișează pe solul transilvan, pe care nu-l cunoscuseră în prima clipă.

— L-ați uitat pe Trandafir Brașoveanul, rîse el, și cîntecele lui cu multe înțelesuri?

— Vara trecută a fost aici ca neguțător, își aminti unul dintre boieri. Acum văd că poartă straie de cavaler.

— Iar la Gallipoli, cînd a venit să-mi aducă vești, purta strai de cerșetor, rîse domnul. Dar orice strai ar purta, să știți că în el ascunde o inimă vitează și un suflet curat. Fii binevenit, nobile Trandafir, și spune-ne ce vînt te aduce.

— Măria ta, spuse Trandafir, stăpînul meu, contele Iancu, voievodul Transilvaniei, îți trimite gîndul lui cel bun și se bucură că ai scăpat de viclenia sultanului. Și mi-a poruncit să-ți aduc o vorbă tainică.

— Grăiește fără teamă, dragul meu. Ești între prieteni. Nu am taine față de boierii mei.

Boierii divanului zîmbiră mulţumiţi de aceste vorbe și-l salutară cu prietenie pe trimisul Iancului.

— Contele Iancu, spuse Trandafir, te întreabă dacă nu vrei să dai vrăjmașului ceea ce i se cuvine.

Vlad Dracul oftă, se așeză în jilţ, făcu semn tuturor să se așeze pe scaunele rînduite de-o parte și de alta a tronului, iar pe Trandafir îl pofti lîngă șine, în jilţul păstrat pentru oaspeţii de vază.

— Dragul meu Trandafir, alteţa sa nu cunoaște cu ce preț m-am așezat iarăși în scaunul Țării Românești. Am jurat pace veșnică sultanului.

— Ai jurat, repetă Trandafir Brașoveanul. Dar mai jurase cineva înainte. Cineva pe care jurămîntul nu l-a împiedicat să te pună în lanţuri.

-- Așa e, strigară boierii. Sultanul și-a călcat făgăduiala! Iar jurămîntul solului său a fost viclean!

Solul transilvan ascultă vorbele boierilor și cuvîntă:

— Măria ta, ţi-ai dat cuvîntul în faţa unui om care și-a călcat propriul său cuvînt. Ai iscălit tractat cu cel care ţi-a dat iscălitură că te vei întoarce teafăr. Ce putere mai are jurămîntul măriei tale? Te poţi socoti dezlegat de el în orice clipă.

— Are dreptate, cuvîntă vornicul Albu. După pravila veche.

— Și după obiceiul pămîntului... adăugă postelnicul Voicu.

— Prin urmare, întregi Trandafir, pacea făgăduită turcilor poate fi încălcată, așa cum și ei și-au călcat făgăduiala!

Vlad se întoarse către boierii săi. Pe feţele tuturora în privirile tuturora, el citi un gînd care-l întărea. Știa că un război avea să aducă ţării pierderi și nenorociri; avea deci nevoie de tăria pe care numai ţara i-o putea da.

— Cunoșteam gîndul vostru de cum am pășit peste Dunăre, spuse el. Se potrivea întocmai cu gîndul meu. Dar dacă am șovăit, a fost cu gîndul la țară.

— Țara se vrea neatîrnată, măria ta, cuvîntă vornicul Albu. Prin glasul nostru, ea vorbește. Ridică sabia spre binele ei; noi te dezlegăm de jurămîntul acela.

— Așa să fie, spuse Vlad. E voia mea și a țării. Ai auzit, nobile Trandafir. Du cuvînt alteței sale că-i stăm alături. Și într-o lună oastea mea va fi gata de război!

Strigătele de bucurie acoperiră cele din urmă cuvinte ale domnului. Albu, ca mai bătrîn și dregător de frunte, veni și-l îmbrățișă pe voievod. Iar ceilalți binecuvîntară într-un glas hotărîrea îndelung așteptată.

Vistierul Coica își luă rămas bun de la voievod și de la boierii divanului și plecă îngîndurat. În curte îl aștepta sluga sa, care-i înfățișă de îndată calul.

— Mergem spre casă, stăpîne?

— Da. Dar de tine nu mai am trebuință astă seară. Du-te la crîșmă dacă vrei. Uite aici un ducat. Ți-o fi destul pentru a încerca vinul cel nou al crîșmăriței Radului.

— Ba și cu doi țigani lăutari zicîndu-mi la ureche, spuse bucuros omul. Mulțumesc prea plecat, stăpîne!

Vistierul încălecă și porni pe ulițele întunecate ale cetății. Mergea în pasul calului, îngîndurat, fără să bage de seamă că după el se strecura neauzit un tînăr subțirel, fără suman, cu opinci moi în picioare, care-i înăbușea pașii. Vistiernicul o luă spre marginea tîrgului, se opri la hanul lui Solomon, își

priponi calul de pălimarul din față, dar nu intră, ci plecă pe jos către o căsuță mai singuratică, cu gard înalt, ale cărei geamuri abia se desluşeau printre scîndurile dese. Tînărul — după el. Cînd vistiernicul bătu într-un anume chip la poarta grea a casei, urmăritorul său se afla după un pom, la numai cîţiva paşi, atît cît să poată auzi vorbele şoptite:

— Cine-i? întrebă cineva dinăuntru.

— Eu, Coica. Omul meu a venit?

— Te aşteaptă, stăpîne.

— Nu l-a zărit nimeni intrînd?

— Nu. A venit după căderea serii. Şi m-am uitat bine în urma lui. Nici ţipenie.

— Bine. Deschide.

Vistiernicul se strecură înăuntru. Tînărul auzi sunetul surd al zăvorului care fereca poarta şi înţelese că drumul său nu era pe acolo. Îşi luă vînt şi sări gardul. Cînd atinse pămîntul, azvîrli cîinelui cu glas dogit, care lătra întărîtat în urma oaspetelui de adineauri, un cocoloş de mămăligă cu bucăţi de carne. Zăvodul înfometat hăpăi îmbucătura şi-l lăsă în pace să urce pe prispă şi să se apropie de geamuri. Cînd simţi în palmă botul rece al cîinelui, omul mai scoase un cocoloş. Cîinele îl înfulecă tot aşa de repede şi se lăsă mîngîiat pe spinare. Tînărul se uită pe geam. În lumina opaiţului de pe masa din mijloc văzu un chip bărbos şi negricios, iar alături de el faţa roşcovană a vistiernicului. Mai băgă de seamă că bărbosul purta în urechea dreaptă un cercel de aur, după obiceiul tîlharilor de drumul mare. Se uită bine la el, ca să-şi întipărească în minte chipul acela negricios şi bărbos. Cînd vistiernicul începu să vorbească, tînărul îşi apropie urechea de geam.

— Ismaile, am o slujbă pentru tine. O slujbă grea, ţi-o spun din capul locului.

— Slujbele grele costă mult, rînji bărbosul.

Vistiernicul scoase din mîneca anteriului o pungă cu aur şi o sună în auz, apoi o puse pe masă dinaintea tîlharului.

— Sună bine, spuse Ismail. Ce slujbă ai, stăpîne?

— O viaţă.

Tîlharul tresări şi împinse punga din faţa lui spre mîna mică şi albă a boierului.

— Am jurat să nu mai ucid, boierule. Mi-e frică de blestem.

Vistiernicul mută iarăşi punga lîngă tîlhar şi spuse:

— Asta-i numai jumătate. Mai primeşti una, după săvîrşirea lucrului.

— Întîi s-aud despre ce e vorba, spuse Ismail cu ochii la pungă.

Vlad Drăculea oftă adînc şi-i puse o mînă pe umăr:

— Ai făcut treabă bună, Costea. Acuma ştim cine ţine parte turcilor şi le vinde tainele noastre. Dar solul trebuie ocrotit. Mă tem că va trebui să te trimit la drum.

— Mă duc oriunde, la porunca măriei tale.

— Atunci, dragul meu, ia-o chiar în seara asta către Turnul Roşu. Să-l ajungi din urmă pe Trandafir, dar să nu i te arăţi. Lasă-l să creadă duşmanii că e singur, iar tu veghează.

— Prea bine, măria ta, spuse Costea liniştit.

— Du-te, Costea, murmură fiul domnlui. Trag nădejde că ai să izbîndeşti.

Trandafir Braşoveanul călări o zi întreagă pe drumul de la Argeş spre trecătoare. Umbla singur, lăsîndu-şi alaiul să mai zăbovească la curtea dom-

nului Țării Românești, semn pentru iscoadele turcești că solia n-avea nici o grabă. De unde era să știe solul că un prieten de-al turcilor se afla chiar în preajma domnului și se muncea să-i taie calea?

Pe seară îl prinse o ploaie cumplită, care îngreună pasul calului pe drumul plin de hîrtoape care ducea spre munți. Dar solul voievodului transilvan nu pregetă să meargă înainte; socotea că va apuca să ajungă în cetatea de la hotar înainte de căderea serii. Ploaia izbea mereu, nedomolită, și se înnoptase de-a binelea cînd Trandafir ajunse sub zidurile cetății. Cercetă cu privirea drumul din fața lui: podul fusese ridicat și poarta închisă; vameșii și străjile intraseră undeva la adăpost, numai sus, în foișorul care străjuia intrarea, zări nelămurit prin pînza neagră a ploii o ființă omenească.

— Strajă! strigă Trandafir Brașoveanul. Vreau să intru în cetate, am treburi grabnice.

— Poruncă de la ispravnic să nu mai intre nimeni, spuse omul de pe zid. Adastă pînă mîine, că-i zi de iarmaroc. Iar pînă atunci, poți înnopta la han. E-n stînga drumului, la o sută de pași de aici.

Drumețul nu mai stărui; îl pătrunsese ploaia și se gîndea la un foc bun și la o ulcică de vin fiert. Întoarse calul și porni încet înapoi, în partea unde-l îndrumase străjerul. Curînd zări prin ploaie o luminiță și calul grăbi de la sine pasul, simțind în apropiere un liman. Bătu la ușa hanului; bătu îndelung, pînă cînd cineva se milostivi să crape numai ușa, cît să poată cerceta cu privirea întunericul de afară.

— Cîți oameni? întrebă el prin crăpătura ușii

— Unul singur, spuse Trandafir.

Abia atunci omul deschise ușa de-a binelea, făcîndu-i loc să intre. Pe lîngă el se strecură o slugă cu un sac în cap și cu un fanar în mînă, să adăpos-

ţească undeva calul drumeţului. Trandafir băgă de seamă că hangiul, un om gras şi voinic, păstra în mînă o toporişcă cu coadă scurtă.

— Urgie ce-i afară, hangiule. Bună seara.

— Bună seara. Dacă se poate numi bună. Pe vremea asta, oamenii cumsecade stau acasă, la gura sobei. Nu mai aşteptam oaspeţi...

— Slujbă domnească, hangiule, făcu Trandafir. Cred că-mi dai ceva de mîncare şi o duşcă...

— Îndată, îndată, se grăbi hangiul punînd deoparte toporişca şi zăvorînd cu grijă uşa. Tăiam nişte surcele pentru foc, lămuri el văzînd privirea drumeţului către toporişcă.

— Asta-i bună şi pentru surcele, şi pentru alte lucruri, jupîne.

— Ce să fac, boierule? Vremurile sînt grele. Mă aflu aici, în pustietate, între munţi; mă bizui doar pe-o slugă ticăloasă...

— Şi pe tăişul toporiştii, întregi Trandafir.

— Şi pe el, la nevoie, încuviinţă hangiul. Umblă tîlharii, şi vremea asta e numai bună pentru ei. Dar pofteşte mai lîngă foc, boierule, să-ţi usuci straiele. O să-ţi pregătesc ceva de-ale gurii, iar pînatunci să guşti nişte vin ars de prin părţile noastre. Am două măsuri: una mică, te încălzeşte şi-ţi dă putere. Una mare, care te veseleşte, dar îţi taie şi puterea ce-o ai.

— Mie dă-mi măsura mijlocie, jupîne. Ca să-mi alunge şi frigul, şi tristeţea...

Hangiul plecă în grabă şi, după o clipă, sluga care-i adăpostise calul intră pe uşa din dos şi se duse spre cuhnii, după stăpînul lui. Veni îndată înapoi, aducînd un ştergar curat şi o bărdacă de rachiu. Trandafir sorbi o înghiţitură şi simţi puterea băuturii pînă-n vîrful degetelor. Apoi se auziră bătăi în uşa de afară.

— Altă slujbă domnească, spuse hangiul trecînd spre sălița din față cu toporișca-n mînă. Dar pînă nu văd, nu pot ști...

Se duse, veni curînd, urmat de doi călători: unul bărbos, cu cercel în urechea dreaptă, celălalt tînăr și subțirel, îmbrăcat țărănește.

— Ceva de-ale gurii, porunci bărbosul.

— Pentru amîndoi? vru să știe hangiul.

— Fiecare pe seama lui, răcni Ismail. Nu sîntem tovarăși de drum; s-a nimerit să bătem amîndoi la ușă, asta-i tot.

— Jupîne, spuse tînărul țăran, la noi acasă e un obicei: mîncare puțină și vin bun. Sînt neam de podgorean și prețuiesc cum se cuvine darurile pămîntului.

Hangiul zîmbi a rîde, și se depărtă. Cînd reveni cu bucatele, îi rugă pe drumeți să nu se supere, dar e mai bine să înnopteze aici, în sala mare, unde-i mai cald. Odăile din catul de sus erau toate pline cu oameni veniți la iarmarocul de mîine. Drumeții se arătară mulțumiți și cu atîta.

...După vreun ceas, mîncînd și bînd cît îi țineau baierele pungii, cei trei drumeți începură să-și caute culcuș. Trandafir își întinse cerga adusă de hangiu pe o laviță de lîngă perete, bărbosul se ghemui în jilțul din fața focului spunînd că-i priește un culcuș rău lîngă un foc bun, iar țărănușul, care părea că se întrecuse cu băutura și vorbea cam fără șir, se întinse îmbrăcat și încălțat la picioarele lui Trandafir și începu să sforăie pe dată.

Într-un tîrziu, pe cînd focul se potolise de tot și doar spuza de tăciuni mai arunca licăriri stacojii pe pereții hanului, bărbosul se mișcă. Își făcu mai întîi de lucru scormonind jarul; se apropie în vîrful picioarelor de țăranul care gemea în somn,

îi ascultă cîteva clipe răsuflarea adîncă, pe urmă scoase de la brîu un jungher și se apropie tiptil de lavița pe care dormea solul transilvan. Atunci țăranul sări de la locul său drept în spinarea tîlharului, îi zbură din mînă arma care lucea stins în lumina roșiatică și se prăbuși cu el odată pe podea, răcnind:

— Jupîn Trandafire, sări!

Trandafir îi sări în ajutor tocmai cînd Ismail îl cam dovedise: se afla asupra lui, cu un genunchi proptindu-i pieptul, cu mîinile căutîndu-i beregata. Trandafir îl cuprinse pe tîlhar de la spate, pe sub brațul drept, și-i apăsă ceafa cu podul palmei pînă cînd Ismail gemu:

— Stăi, jupîne, că mă dau bătut!

Se ridicară cu toții. Trandafir îl ținu pe tîlhar sub amenințarea spadei; țăranul culese jungherul de pe jos și aprinse lumînarea cea mare de pe masă, apoi cu mișcări îndemînatice legă mîinile ucigașului la spate cu un curmei de sfoară.

— Ce voiai de la mine? îl întrebă Trandafir cu asprime, vîrîndu-și sabia în teacă.

— Banii, mormăi tîlharul. Mă gîndeam că ai aur.

— Minți, strigă țăranul. Mai bine mărturisește, ca să scapi de țeapa armașilor!

— Nu mint, spuse Ismail privindu-l chiorîș. Nu se trag oamenii în țeapă pentru o mînă de taleri.

— Dar pentru fapta ta, se trag. Ai vrut să iei viața unui sol, nu-i destul lucru?

— Cine ești? se cutremură tîlharul.

— Cine ești? întrebă și Trandafir Brașoveanul.

— Sînt Costea, slujitorul lui Vlad, fiul domnesc. Și am poruncă, boier Trandafire, să-ți veghez calea pînă la hotar. Iar acest ticălos voia nu banii, ci viața ta!

— Nu-l asculta, boierule, se milogi tîlharul. Sînt hoţ de drumul mare, recunosc, dar de viaţă omenească nu m-am atins vreodată!

— Deci nu vrei să spui cu binele? spuse flăcăul întărîtat. Atunci o să spun eu: te cheamă Ismail, şi te-a tocmit boierul Coica, omul turcilor, să împiedici solia către contele Iancu!

Ismail scoase un răcnet și se repezi așa, cu mîinile legate, către ușă. Acolo îl aștepta, cu toporişca ridicată, hangiul.

— Nu-l ucide! ţipă Costea. Trebuie să mărturisească în faţa domnului!

— Nu-l ucide, spuse Trandafir în aceeași clipă. Vlad voievod trebuie să afle care-i sînt duşmanii. Iar mărturia acestui ticălos va sluji pentru mîntuirea ţării de alt ticălos, mai mare. Auzi, vistierul, boier din divanul ţării, un vînzător... Lumea e plină de ciudăţenii.

— Și de păcate, adăugă Costea.

— Îţi mulţumesc, prietene, spuse Trandafir Braşoveanul cu căldură în glas. Îmi voi aminti de tine toată viaţa. Și o să te răsplătesc.

— Răsplata mea e una singură, boier Trandafire: să dau veste stăpînului meu că ai trecut teafăr hotarul Țării Românești. Solia pe care-o duci e preţioasă pentru domnie și pentru ţara toată. Și-acuma odihneşte-te. Eu şi cu hangiul vom sta de veghe, să-l păzim pe tîlhar. Mîine în zori te voi însoţi pînă la poarta cetăţii Turnu Roşu. Voi cere acolo doi oșteni și mă voi întoarce la Argeș cu ostaticul meu!

Aruncă o privire spre Ismail care căzuse pe o laviţă, înnegurat, cu fruntea-n jos. Apoi se întoarse către hangiu:

— Ce spui, jupîne, mă ajuţi să-mi împlinesc slujba? E în folosul domniei...

— E şi-n folosul meu, rîse hangiul punîndu-şi toporişca la-ndemînă. Un tîlhar mai puţin pe drumurile munţilor...

Vlad Dracul chibzui îndelung înainte de a începe cercetarea boierului vînzător. Ştia că vistierul are neamuri care-l ajută; de nu-l făcea să mărturisească din capul locului, s-ar fi putut isca tulburări. Porunci deci unui aprod să-l cheme ca pentru o pricină oarecare, în spătăria cea mică. Voievodul stătea în jilţul său cînd intră boierul Coica, ploconindu-se:

— Să trăieşti, măria ta. M-am înfăţişat la poruncă...

Domnul privea în jos; nu înălţă capul la intrarea boierului. Trecură clipe lungi şi grele de tăcere; marele vistiernic aştepta cuviincios; alături fiul domnesc stătea tot aşa, tăcut, cu privirile-n podea. Deodată, Vlad Dracul fulgeră spre boier cu ochii mînioşi şi spuse răspicat:

— Ascultă, boier Coica, de ce mă vinzi?

Boierul nu păru tulburat defel el privi cu mirare în ochii domnului şi-l mustră:

— Nu-mi vine-a crede, măria ta. Aşa vorbeşti unui om care ţi-a fost alături şi la bine şi la rău, de zece ani încoace?

— Mă vinzi, boier Coica! Am dovezi tari împotriva ta. Mărturiseşte, pînă nu-i tîrziu.

— N-am ce mărturisi, mărite doamne! Mă jur pe viaţa copiilor mei...

— Taci! tună voievodul. Copiii tăi n-au nici o vină că tatăl lor s-a dovedit un ticălos. Aduceţi prinsul!

Doi seimeni îmbrînciră pe ușa tainică de lîngă raftul cu cărți pe Ismail. Boierul Coica se îngălbeni la față văzîndu-l.

— Acest om va pune mărturie împotriva ta, spuse Vlad. E un tîlhar vestit de pe drumurile Cîmpulungului. Te-ai dat cu tîlharii, cîine, ca să faci pe placul turcilor! Vorbește, Ismaile. E adevărat că te-a tocmit ca să-l ucizi pe solul contelui Iancu?

— Adevărat, măria ta, spuse tîlharul. Și mă rog de iertare, căci răul n-a fost făptuit.

— Măria ta! Nu-l cunosc pe acest om! Faci rău dacă pui în balanță cuvîntul unui tîlhar și cinstea unui boier din divanul țării.

— Nu mai ești boier în divanul țării, jupîn Coica. Ești un vînzător și o să te pedepsesc cu mîna mea!

Înălță buzduganul, dar Vlad cel Tînăr se repezi la tatăl său și-i prinse brațul:

— Tată, nu-l lovi! Gîndește-te la slujba pe care trebuie s-o facă!

Vlad își stăpîni cu greu mînia. Coborî buzduganul și, răsuflînd greu, se uită la tîlhar.

— Ție, Ismaile, îți dăruiesc viața. O să sapi la sare pentru cămara domnească cinci ani de zile.

— Mulțumesc, milostive doamne, zise tînguitor tîlharul. Nu sînt vrednic de atîta bunătate.

Seimenii îl luară între săbii pe Ismail și-l duseră cu ei. Voievodul se uită pe sub sprîncene la boierul Coica:

— Tot nu mărturisești?

— Măria ta, spuse boierul, oamenii sînt răi. Vin cu pîri mincinoase.

— Te joci cu viața, jupîn Coica. Dar îți mai aduc o dovadă, înainte să te trimit la țeapă. Ce-ai cău-

tat acum două seri, după sfatul domnesc, în casa unui oarecare Spălăţelu?

Boierul Coica începu să tremure şi căzu în genunchi:

— Iertare, măria ta! Nu-ţi mai ascund nimic. A fost o clipă de rătăcire. Turcii mi-au făgăduit domnia, dacă-i ţin în cunoştinţă cu tot ce se petrece la noi şi la vecinii noştri. Mărturisesc de bună voie, iată: sînt vînzător. Fii milostiv, măria ta, şi nu mă trimite la moarte. O să-ţi fiu credincios, mă jur...

— Ai jurat o dată, cînd ţi-am încredinţat dregătoria de mare vistier, şi am crezut în tine. Cum să te mai cred a doua oară?

— Milostive stăpîn, fac tot ce-mi ceri. Pune-mă la-ncercare, te vei încredinţa că eu... Cruţă-mi viaţa, măria ta!

— Ai trimis scrisoare turcilor despre sfatul nostru cu Trandafir Braşoveanul. Ai lucrat împotriva mea şi a ţării. Încape iertare pentru o asemenea faptă mîrşavă?

— Fii milostiv, măria ta! hohoti trădătorul, îmbrăţişînd cizmele voievodului. Am fost un ticălos, un netrebnic...

— Noroc că scrisoarea ta n-a ajuns la turci. Iar omul tău, acel Spălăţelu, se află închis în turn. Tu să faci altă scrisoare către turci, scriind aşa cum te-nvăţ eu. Şi să-i faci semnele pe care le ştii, ca turcii să te creadă. De te vor crede, eşti scăpat şi-ţi vei duce viaţa mai departe în singurătate, la mănăstirea Snagovului, cugetînd la urîţenia sufletului tău. Dacă scrisoarea ta va da de bănuit turcilor, atunci...

Împunse cu degetul arătător văzduhul, într-o mişcare ce spunea mai mult decît vorba. Boierul Coica spuse cu grabă:

— Fii binecuvîntat, măria ta. Voi face precum îmi porunceşti!

— S-a potolit Dîrak, precum se vede, murmură Fadullah.

— Ai veşti din partea Valahiei? se bucură sultanul.

— Da, luminate stăpîn. Omul meu de la curtea lui Dîrak mi-a trimis veste grabnică. La Argeş a venit un sol din Transilvania să-l îndemne pe Dîrak la război. Iar voievodul s-a împotrivit, spunînd că are jurămînt şi nu va strica pacea cu noi.

— Crezi în omul tău?

— Ca în mine însumi, stăpîne. E marele vistier, boier de frunte. Mi-a mai dat şi altă dată veşti şi toate s-au dovedit adevărate. E drept că preţul a fost mare: i-am făgăduit că-l ajut să ia tronul Valahiei.

— Viclean mai eşti, Fadullah. Făgăduieşti tuturor şi nu dai nimănui.

— Mă ostenesc pentru slava Aliotmanului, luminate stăpîn.

— E bine, spuse sultanul după o clipă. Iancu nu va cuteza să ne lovească, dacă nu-l are pe Dîrak de partea lui. Putem deci să ne vedem de lucrul nostru în Asia. M-am gîndit să luăm ceva oameni din cetăţile dunărene şi din Bulgaria, să-i adăugăm oastei din Anatolia şi să cuprindem Persia. E unul dintre visurile scumpe strămoşilor mei.

— Care vise se izbîndesc sub sceptrul tău, luminate stăpîn, spuse cu încredinţare Fadullah.

— Măria ta, a sosit bombarda de la Brașov!

Vlad Drăculea ieși din scobitura stejarului uriaș pe care meșterii îl terminaseră de strunjit. Își scutură așchiile de lemn care-i intraseră pe sub cămașă la ceafă.

— Foarte bine, spuse el. Chemați-l pe boierul Cîndea. E pe mal, se îngrijește de luntrea cea mare. Adică stai! Spune să tragă carul mai aproape, pînă-n malul apei. Acuma o să vedem ce ispravă am făcut!

Porni el însuși spre malul apei, unde meșterii clădiseră schelă nouă și groasă, din copaci sănătoși. În marginea schelei, legată bine în otgoane, se legăna ușurel luntrea cea mare. Făptura puțină a boierului Cîndea abia se zărea într-o lature.

— A venit bombarda, strigă Vlad de departe.

Meșterii se adunară în jurul lui. Boierul Cîndea, ajutat de un flăcău cu securea în mînă, sări pe pod și veni lîngă fiul său domnesc.

—.Luntrea cea mare e gata, spuse el. Am încercat-o punîndu-i înăuntru bolovani. Stă bine pe apă, oricît am împovăra-o.

— Aruncați bolovanii în Dunăre, porunci Vlad. Acuma o vom încerca cu povara ei adevărată.

Sus, pe mal, se arătară coarnele boilor care trăgeau carul greu, brașovenesc. Meșterii alergară la car, să-i domolească mersul. Drumul cobora lin către schelă. Curînd, carul ajunse pe pod, lîngă luntrea cea mare. Vlad și meșterii se îngrămădiră în jurul lui să privească bombarda. Era o armă nouă, cu țeava scurtă și groasă alcătuită din doage de stejar, strînse în cercuri de fier. La gură avea un brîu

gros de trei degete și lat de-o palmă, pe care era încrustat semnul breslei armurierilor din Brașov. Țeava se sprijinea pe tălpice groase ca de sanie, iar la capătul din urmă avea un locaș pe unde se dădea foc.

— Acuma-i acum, spuse Vlad. Trebuie s-o cumpănim bine, ca să n-o scăpăm în apă.

— Las' pe mine, măria ta, spuse boierul Cîndea. Am mai umblat cu lucruri de-astea.

— Atunci îți poruncesc să începi, zise Vlad stăpînindu-și tulburarea.

La porunca lui Cîndea, meșterii aduseră scînduri groase și funii. Carul fu tras cu spatele la schelă. Zece perechi de brațe voinice începură să tragă frînghiile. Bombarda lunecă pe tălpile ei, spre scîndurile de călăuză. Cînd ajunse jos, podul trosni sub greutatea ei. Apoi cîțiva oameni săriră în luntre. Așezară și acolo scînduri care duceau pe podișca din partea din față a bărcii, anume întărită ca să poarte o povară însemnată. Frînghiile lungi de cînepă se întinseră ca un păienjeniș în toate părțile. Urcat pe car, cu barba fluturînd în vînt, boierul Cîndea răcnea porunci:

— Mai trage la vale! Ține-o de sus! Ridicați din dreapta! Încet! Încet!

Bombarda se mișca ascultătoare pe drumul hotărît de bătrînelul acesta vioi. Spre prînz, ajunse la locul ei, în luntre. Oamenii dădură jos greutățile care cumpăneau celălalt capăt al vasului și puseră în locul lor ghiulelele și cutiile cu pulbere. Pe urmă, zece vîslași se urcară pe rînd și trecură la locurile lor, pe lavițele puse de-a curmezișul, dintr-o lature în alta a luntrii. La semnul lui Cîndea, se urcară alți zece, cu arcuri și sulițe, care-și luară locul între vîslași. Barca se afunda treptat, apăsată de greutate. Uneori, la o mișcare mai repede

a oamenilor, se legăna încetișor, dar își regăsea curînd cumpăna. Se auzea doar lipăitul mărunt al valurilor care loveau lemnul bine lustruit.

— Măria ta, spuse Cîndea răgușit, îți poți lua locul. Luntrea domnească e gata!

Un strigăt de bucurie țîșni din piepturile oamenilor din luntre și al celor ce adăstau pe mal. Vlad cel Tînăr se urcă la urmă, lîngă vătaf. Acesta luase-n mînă vîsla cea mare și aștepta cu ochii la el.

— Dezlegați! spuse Vlad stăpînindu-și tremurul glasului.

O mînă îndemînatică desfăcu frînghia înfășurată în jurul unui trunchi de copac bătut în mal. Partea dinainte a luntrii, avînd deasupra bombarda, se depărtă de schelă.

— Înainte! răcni vătaful luntrașilor.

Brațe voinice înfipseră vîslele în apă. Luntrea își săltă puțin vîrful și porni să spintece valurile Dunării. Vlad cel Tînăr răsuflă adînc, sorbind mireasma proaspătă a apei. Privi fețele oamenilor de la vîsle: fețe roșii de sforțare, dar bucuroase. Barca își luase avînt. Cînd fiul domnesc privi în urmă, zări schela și meșterii micșorați de depărtare. Chiar lîngă marginea schelei, făptura măruntă, înveșmîntată în negru, a boierului Cîndea se deslușea între cămășile albe ale celorlalți.

— Înapoi, la mal, porunci Vlad cel Tînăr. Se cuvine să-l luăm și pe boierul Cîndea cu noi. Nu putem încerca bombarda fără el!

În vreme ce în tabăra de pe malul Dunării meșterii făureau alte și alte luntri, pe cîmpul din apropiere și pe apa bălții învecinate luntrașii cei noi ai domniei învățau de zor meșteșugul. Alături de oștenii pe care voievodul îi dăduse fiului său,

acesta adunase din satele dunărene vreo cinci sute de flăcăi ageri și voinici, care știau să înoate ca și peștii și să lupte ca leii. Pe cîmpul din preajmă, flintașii și arcașii învățau tragerea la țintă. Vlad poruncise să se facă două feluri de luntri — unele cu zece, altele cu douăzeci de vîslași. Între vîslași, precum și la capetele luntrilor, trebuiau să încapă tot pe atîția luptători, care la drumurile lungi trăgeau la vîsle cu schimbul, în vreme ce vîslașii trebuiau să ia armele. Așadar, fie că erau vîslași sau luptători, oamenii de la luntri trebuiau să știe deopotrivă amîndouă meșteșugurile. De aceea se osteneau cu rîndul să le învețe și pe unul, și pe celălalt.

Zilele și săptămînile se scurgeau astfel, fiul voievodului împărțindu-se între cei ce meștereau bărcile și cei care învățau să le mînuiască și să se lupte. La jumătatea lunii iunie, într-o dimineață, un olăcar călare fu oprit de străjile care păzeau tabăra. Vlad auzi din cortul său sfadă și se trezi.

— Poruncă pentru fiul domnesc, de la măria sa!

— E prea de dimineață, oștene.

— Am călărit zi și noapte. Sînt vești grabnice. Dă-te la o parte, străjerule, și lasă-mă să trec!

Vlad se ridică repede. Își trase cizmele, își puse cămașa — el și ai săi dormeau goi pînă-n brîu, căci erau nopți de arșiță acum, la început de vară — și-și încinse spada. Dădu deoparte perdeaua de mătase și ieși din cort. Se lumina de ziuă. Copacii din jurul taberei scăpărau în culorile trandafirii ale răsăritului. Un cal necheză încet în țarcul din marginea taberei. Fiul domnesc răsuflă adînc și-și trecu mîna prin plete.

— Strajă! strigă el.

— Poruncă, măria ta!

— Lasă pristavul să vie-ncoace.

Călăreţul se strecură printre corturile liniştite şi curînd descălecă în faţa lui Vlad.

— Plecăciune, măria ta. Am adus porunci de la curte.

— Te ascult.

— Măria sa a poruncit să te înfăţişezi la Calafat pînă-ntr-o lună, cu luntrile pe care le ai gata, fiindcă oştile noastre şi ale contelui Iancu vor trece Dunărea!

— Aşadar, contele şi-a ţinut cuvîntul, murmură Vlad. Prea bine, omule. Du răspuns măriei sale că voi face precum a poruncit. Chiar mîine vom pleca la drum!

... Pe înserat, mai toată tabăra era strînsă şi pusă în luntri. Oştenii şi luntraşii lucrară pînă la apusul soarelui, apoi aprinseră focurile să-şi pregătească cina. Vlad ştia că-i aşteaptă un drum greu, plin de încercări, pe care nimeni nu-l mai făcuse pîn-atunci, şi poruncise ca toată mişcarea taberei să se potolească mai devreme în seara asta. Dar luntraşii săi erau oameni tineri şi fără astîmpăr; zăboviră îndelung în jurul focurilor, povestind şi cîntînd din fluier; abia către miezul nopţii, la porunca aspră a fiului domnesc, stinseră focurile şi se cuibăriră pe pămîntul învelit cu iarbă grasă al luncii, avînd drept căpătîi mantiile lor aspre ostăşeşti. Curînd, în tabăra de pe malul Dunării rămaseră treze numai străjile. Dinspre apă, sfada broaştelor răsuna ca un murmur necontenit, iar stelele sclipeau tremurător în văzduhul încă fierbinte de arşiţa zilei.

Drumul luntraşilor începu liniştit şi fără pătimiri. Luntrea cea mare se afla în frunte, trasă de braţe voinice care păreau a nu şti ce-nseamnă oboseala. În urmă se înşirau, trei cîte trei, celelalte

luntri, în număr de cincizeci, cu vîslași și luptători în ele, cu corturi pe care seara le întindeau pe țărm, cu arme și cu merinde, ca orice oștire în mers.

— Dac-o urma tot așa, drumul nostru seamănă cu o petrecere, spuse Costea care stătea în stînga fiului domnesc, de-a dreptul pe podul bărcii, ținîndu-i armele la-ndemînă.

— Așa o să urmeze, îl încredință Vlad cel Tînăr. Turcii se uită la noi de pe malul lor și n-au ce ne face; armele lor nu bat pînă aici. Într-un singur loc ne pot tulbura: cînd vom ajunge în fața Giurgiului. E cetatea cea mai tare de pe Dunăre și singura aflată pe malul nostru; n-aveam cum s-o ocolim. De dincolo, din Rusciuc, iarăși pîndesc turcii. Mă gîndesc cum s-o luăm ca să scăpăm nevătămați.

Vătaful luntrașilor își întoarse spre Vlad fața arsă de soare și spuse:

— Măria ta, eu socotesc că-i mai bine să mergem pe aproape de cetatea Giurgiului. În partea Rusciucului e malul mai înalt, și ne pot lovi cu ușurință de sus.

— În schimb la Giurgiu au turnurile mai înalte, spuse Vlad cu îndoială.

— Le au, dar armele lor cele mari sînt ațintite mai mult spre țară decît spre Dunăre. Pînă să le-ntoarcă și să le țintuiască, vom fi trecut.

Fiul domnului chibzui o clipă. Se uită în urmă la bărcile care veneau tot așa, trei cîte trei, lunecînd cu iuțeală pe apele lucii.

— Să-ncercăm, spuse el. Dar va trebui să avem puștile și arcurile pregătite. Dacă turcii vor voi să ne lovească, vom lovi și noi!

A treia zi după plecare, pe-nserat, zăriră în fața lor turnurile mari și pătrate ale cetății. Vlad făcu semn și tunarii scăpărară amnarele, aprinzînd feștilele pentru tunuri și flinte; arcașii își puseră la

îndemînă cucurile cu săgeţi şi îngenunchează lîngă vîslaşi cu arcurile pregătite; strigătele vătafilor de luntre se înteţiră, vîslele muşcau mai cu nădejde apa; vasele suple şi lungi zburau parcă deasupra valurilor. De sus, din turnul cel mare, se văzu deodată un fum alb, apoi altul şi altul. Ghiulelele de piatră căzură departe, în faţa luntrilor.

— Nu-s deprinşi, strigă voios Vlad cel Tînăr. N-au tras niciodată în corăbii. E rîndul nostru, flăcăi!

Arcaşii din luntrea cea mare îşi încordară arcurile. Flintaşii îşi rezemară armele lor grele de marginea bărcii. Cei din urma lor făcură la fel. Vlad aşteptă puţin. Ghiulelele turcilor cădeau tot mai aproape, fără să vatăme pe cineva însă. Vîslaşii trăgeau de zor, toţi într-o mişcare, fără să vadă ce se-ntîmplă înainte.

— Ochiţi în foişoarele de pe turnuri! De-acolo ne vine primejdia. Acuma, daţi foc!

Săgeţile ţîşniră din arcuri. Nici nu se potolise zbîrnîitul corzilor, cînd începură flintele să bubuie. După ce fumul lor se risipi, Vlad căută spre turnurile duşmane.

— S-au ascuns, strigă el bucuros. Nu-i slăbiţi, flăcăi!

Arcurile zbîrnîiră iar. Una cîte una, flintele încărcate cu zăbavă se îndreptau iarăşi către duşman. Curînd luntrea ajunse în dreptul zidului cetăţii. Vlad desluşi în foişoare capetele turcilor, adăpostite pe după metereze. La fiecare bubuit de flintă, capetele dispăreau. Cîteva săgeţi se înfipseră în apă, în preajma cîrmei.

— Maică! strigă unul dintre vîslaşi. Mi-a zburat pălăria cu o săgeată.

— Îţi dăruiesc alta nouă, strigă Vlad voios, fără să-şi desprindă privirea de la cetate. Hai, flăcăi, c-am scăpat!

Din urmă se auzea bubuitul înteţit al flintelor din celelalte bărci. Răspunsul turcilor era tot mai slab. După ce trecură şi bubuiturile încetară, Vlad se ridică în picioare să numere luntrile. Erau toate, nici un om nu se pierduse, vîslaşii trăgeau cu aceeaşi nădejde. Găsind mai sus de balta Verigii un loc prielnic, Vlad dădu poruncă de oprire. Luntrile se apropiară de mal, vătafii îndemnară oamenii, pregătiră tabăra pentru noapte. La lumina focurilor, luntraşii lui Vlad vodă îşi pregătiră cina, vorbind cu multă însufleţire despre isprava lor.

— Sînt războinic vechi, spuse Stoian căpitanul, care mersese în barca de pe urmă. Am luptat prin munţi şi pe cîmp deschis, în codri şi sub zidurile cetăţilor. Dar n-am visat niciodată să schimb calul cu o luntre!

— Şi nu-ţi place slujba, căpitane Stoian? Nu-i nimic. Cînd ajungem la ai noştri te dezleg de ea.

— Ba nu, să nu faci una ca asta, rîse căpitanul Stoian. Trece-mă în rîndul luntraşilor şi păstrează-mă lîngă măria ta, dacă socoteşti că mi se cuvine asemenea cinste.

— Ţi se cuvine, încuviinţă Vlad. Voi ruga pe tata să te întărească în slujbă, alături de boierul Cîndea!

În faţa Vidinului, oştile Iancului şi ale lui Vlad Dracul se întîlniră în ziua de 22 iulie. Era o zi fierbinte; din cerul senin se revărsa asupra cîmpiei un vifor de foc. Cavalerii transilvani îşi puneau slugile să le ude armurile cu apă; oştenii îşi traseră caii pe unde puteau, căutînd un colţ cît de mic cu puţină umbră. Spre prînz, de după cotul care le

adăpostea sosiră luntrile. Din partea Vidinului nici o mișcare. Dar cei doi căpitani, ca și mulțimea oștenilor adunată pe malul apei, ghiceau privirile încordate ale turcilor în fața primejdiei. De la țărmul celălalt se desprinse o galeră mică înarmată cu tun și dădu să se apropie de malul românesc.

— Vin să ne iscodească, zîmbi Vlad Dracul către Iancu. Acum o să-mi vezi copiii la lucru. Oștene, ia fă-te-ncoa. Dă fuga la fiul meu și spune-i că am poruncit să gonească galera turcilor.

— Îndată, măria ta!

Oșteanul se depărtă în fugă. Iancu de Hunedoara se uită mirat după el și-i spuse voievodului valah:

— Noi sîntem mai mult oameni de munte, măria ta, și n-am prea avut prilejul să vedem război pe apă.

— Atunci să ne dăm mai aproape, alteță. Nădăjduiesc că priveliștea îți va fi pe plac.

Își îndemnară caii și se apropiară de malul apei, într-un loc înalt și fără copaci care să le împiedice vederea.

Două luntri se desprinseră iute de țărm: într-una stătea Vlad cel Tînăr, cu paloșul în mînă; în cealaltă, căpitanul de seimeni. Oștenii și vîslașii, înveșmîntați în cămăși albe cu șireturi roșii, erau așezați în bună regulă la locurile lor. Luntrile, ușoare și lesne de cîrmuit, o luară de-a latul Dunării, încolțind din două părți galera turcească, mult mai mare și mai greoaie. Pocniră flinte de-o parte și de alta; zburară săgeți, apoi sclipiră săbii. Prinsă la mijloc, între cele două luntri, galera încercă să scape cu fuga, dar nu izbuti. Curînd cele trei nave se alăturară și oștenii din ele începură lupta corp la corp. Izbită cu bardele și cu ghioagele, galera turcească se înclină într-o parte, luă apă, cîțiva turci săriră în Dunăre și începură să înoate către

ţărm. Pe ceilalţi, oştenii lui Vlad îi luară prinşi şi se întoarseră la ţărm tîrînd după ei galera.

— Lucru bun şi de mirare, se bucură contele Iancu. Războiul nostru începe frumos.

— Şi va sfîrşi tot astfel, spuse Vlad. Alteţă, am şapte mii de oşteni călare, iar turcilor le-am tras o păcăleală. Ei nu se aşteaptă să-i lovim.

— Ştiu cum i-ai păcălit, zîmbi voievodul Transilvaniei. Mi-a povestit Trandafir al meu. Tot el mi-a povestit şi de luntrele măriei tale; drept să-ţi spun, n-am crezut că iese lucru atît de temeinic în cîteva luni.

— Vremea nu aşteaptă, alteţă. Pe timpuri, oamenii erau mai liniştiţi, făceau lucrurile pe-ndelete. Dar în acest veac tulbure, zilele trec ca clipele şi avem răgaz puţin ca să îndeplinim ce ne-am pus de gînd.

— Iar linişte avem şi mai puţină, murmură contele Iancu.

— Întocmai. Dacă izbutim acum să-i potolim pe turci, vom avea vreme să ne vedem de treburile dinlăuntrul ţării.

— Crezi că se potolesc? se îndoi voievodul transilvan.

Seara, după luptă, în cortul său întins sub zidurile stricate ale cetăţii Vidinului, Trandafir Braşoveanul se apucă să scrie mamei sale. Spre ţara lui avea să plece chiar în acea noapte un olăcar ducînd scrisori de liniştire şi îmbărbătare către domniţele nobililor ce luau parte la război. Hotărîse să-i încredinţeze şi răvaşul său, olăcarul urmînd să i-l dea vreunui om cumsecade care avea drum de la Alba Iulia către Braşov. La lumina săracă a opaiţului, ţinînd hîrtia pe genunchi, Trandafir Braşo-

veanul scria repede, mînat de nerăbdarea călărețului care aștepta afară, gata de ducă.

„Dragă mamă, mă-nchin cu plecăciune și-ți trimit vești despre mine. Mă aflu teafăr și sănătos aici, pe malul Dunării, în cetatea Vidinului stăpînită de turci, pe care am luat-o din mîna lor cu puterea armelor. Să știi, dragă mamă, că port la piept lănțugul pe care mi l-ai dăruit dimpreună cu cameea pe care se află chipul tău. El mă va feri în luptă și mă va scoate cu bine din această încercare. Astăzi în zori, alteța sa contele Iancu a dat poruncă de trecerea Dunării. Dușmanii de pe malul celălalt au încercat să ne împiedice, trăgînd asupra podului de vase; atunci au venit luntrile valahilor și au lovit cu bombardele lor artileria turcească de pe celălalt mal. Pe urmă au stat strajă în preajma podului pînă ce oștile au trecut dincolo nesupărate.

Mai greu ne-a fost să cuprindem cetatea; locul e înalt și dușmanii se puteau apăra cu ușurință. Dar ai noștri au bătut cu ghiulele poarta cetății și au dărîmat-o, năvălind apoi cu mare dor de luptă înăuntru. Am găsit între ziduri mai mulți turci decît ne așteptam; se apărau cu îndîrjire, fiecare pas a fost udat cu sînge vitejesc. Au căzut destui dintre ai noștri, dar către prînz dușmanii au înălțat flamură albă de pace și lupta s-a încheiat cu mare cîștig de partea noastră. Contele Iancu e îndîrjit tare împotriva turcilor iar prietenul său, voievodul Valahiei, cavaler al ordinului Dragonului, ni s-a alăturat cu oastea sa. În primăvara aceasta fiul domnului valah, un tînăr cam de seama mea, pe care-l cheamă tot Vlad ca pe tatăl său, a pus să cioplească luntri din copaci groși de prin codri și luntrile acestea pot fi folosite ca niște corăbii de război. Judecînd după cum am început, socotesc că vom face ispravă bună împotriva turcilor.

Dragă mamă, mă grăbesc să închei, căci omul care duce scrisorile e gata de plecare. Vreau să te rog un lucru. Lîngă scrisoarea de față mai pun una, pentru domnița de la Rîșnov pe care-o știi și care m-a petrecut cu vorbe bune la plecare. Nădăjduiesc că de vom sfîrși cu bine acest război, voi avea și prilejul să stau de vorbă cu domnița care — mărturisesc — a devenit dragă inimii mele. Aș vrea s-o cunoști și domnia ta și de aceea te rog să-i dai în mînă scrisoarea, în loc s-o încredințezi vreunui om de pe acolo.

Te încredințez, scumpă mamă, că mă lupt după puterile mele și după priceperea mea, cu gîndul la nobilul meu tată care zace sub brazdă, răpus de sabie turcească. Mă lupt ca să-l răzbun și ca dușmanii să nu mai poată împrăștia jale și moarte pe pămîntul nostru. Te îmbrățișez cu supunere, al tău fiu iubitor.

Trandafir Brașoveanul, căpitan de husari din oastea Transilvaniei."

Războiul lui Iancu și al lui Vlad pornise sub o stea bună. Cetate după cetate, tîrg după tîrg, turcii coborau steagul în fața îndîrjirii cu care luptau oștenii înfrățiți ai celor două țări. Pe rînd căzură în mîinile lor cetatea Niș din Serbia, apoi, mai către toamnă, Sofia, vechea capitală a Bulgariei. Le stăteau într-ajutor oamenii acelor locuri, asupriți și nedreptățiți de turci, dornici să scuture, măcar pentru o vreme, jugul robiei care le apăsa grumazul, Îndurînd greutăți de tot felul, luptînd cu moartea și apărînd vitejește satele și tîrgurile smulse din mîna turcilor, oștenii valahi și transilvani cutreierară ținuturile de peste Dunăre pînă după Anul Nou. O iarnă grea se lăsase peste Balcani, oțelul săbiilor se lipea de palme, gerul cumplit dobora cai

și oameni, ajutoarele făgăduite de nobilii unguri nu mai veneau...

În sala cea mare din palatul sultanului, Murad stătea asupra hărții, cu ochii învăpăiați.

— Luminate stăpîn, cuteză un pașă negricios, îmi trebuie măcar un steag de zece mii de oameni.

— Zece mii! strigă sultanul. Poate vrei să-ți dau și oastea din Anatolia!

— Îndurare stăpîne, n-am vrut să te mînii. Dar ghiaurii au bătut Sofia și ne-au măcelărit oamenii și i-au robit pe cei care au aruncat armele.

— Nu trebuia să le arunce, țipă sultanul.

— Luminate padișah, valahii sînt stăpîni la Niș. Au cotropit jumătate din ținuturile dunărene.

— Știu.

— Garnizoanele din Bulgaria n-au oameni, n-au pulbere...

— Nu dau nimic, hotărî Murad. Nu mai avem nevoie de oaste ca să-i gonim. A venit iarna, beiule, și lui Iancu nu-i place să lupte iarna.

— Ba luptă aprig, stăpîne, și dacă urmează așa, curînd ajunge pe malul mării.

— N-are hrană pentru oaste, spuse sultanul. Am avut grijă să pîrjolesc totul în calea lui. Trebuie să gîndesc tot eu pentru voi, netrebnicilor!

Beiul înghiți cu umilință mustrarea, dar rămase tot în fața sultanului, așteptînd un răspuns mai hotărît.

— Mărite stăpîn, zise Fadullah încet, eu cred că trebuie să pui capăt hărțuielilor din Bulgaria. Să trimitem solie către ghiauri și să cerem pace. O să le pară bine; i-a apucat iarna prin străini și tot n-ar putea păstra ce-au cucerit.

— Fie, spuse sultanul încruntat. Adu-ți uneltele de scris Fadullah. Să pregătim un tractat.

— L-am pregătit, spuse vicleanul secretar cu zîmbetul lui ciudat. Un tractat care nu ne umilește, ci ne dă cîștig. Pace pe zece ani în partea Dunării, ce spui, luminăția ta?

— Pe zece ani! murmură padișahul. În zece ani ajung stăpîn peste toată Europa!

Vîntul șuiera cumplit și pînza cortului bubuia din vreme-n vreme ca o tobă. Tușind de fum, Vlad Dracul făcu semn osteanului de la ușă:

— Să vină Bădin clucerul.

Cel chemat se înfățișează într-o clipă.

— Poruncă, măria ta.

— Cum stăm, clucere, cu hrana oastei?

— Rău de tot, măria ta. De cîteva zile oamenii mai mult postesc. N-avem carne, iar pîinea e pe sfîrșite. Straiele s-au rupt și nu mai țin de cald. Iar corturile s-au stricat și ele. Știi bine că pe unde trecem, găsim sate făcute scrum, case pustii. Caii s-au împuținat... Nu mai putem, trebuie să încetăm războiul.

— Să încetăm, murmură Vlad Dracul. Poate că ai dreptate. Ne-o fi ajungînd, de-o jumătate de an cu arma-n mînă. Nici Anul Nou nu l-am putut ține după datină. Dă veste contelui Iancu că vreau să-i vorbesc!

Slugerul plecă. Deschizînd ușa cortului, înăuntru se înviforă o trîmbă de zăpadă. Vlad tuși iarăși — tusea lui veche, rămasă din închisoarea de la Gallipoli. Fiul său stătea lîngă foc, cu coatele pe genunchi, cu obrajii-n palme.

— Trebuie să ne-ntoarcem, tată, spuse el. Istovim zadarnic oamenii. În toamnă ne-a mers bine, dar acum... vezi și măria ta: turcii pîrjolesc totul și fug. Ne luptăm cu pustiul, tată.

— Numai să vrea contele Iancu. El e mai înverşunat decît mine; dac-ar fi după inima lui, peste-o săptămînă ne-am afla la porţile cetăţii Edirne, să zăngănim săbiile în auzul lui Murad. Numai că asta nu se poate.

— E drept, nu se poate, spuse contele Iancu din uşă.

Vlad cel Tînăr se ridică şi-l salută, apoi îl pofti pe locul său, lîngă foc.

— Tocmai voiam să vin la alteţa voastră, spuse Vlad Dracul. E vremea să ne-ntoarcem, alteţă. Nu mai putem duce lupta mai departe.

— Ştiu, spuse Iancu trist. Am primit o solie din partea sultanului. Ne întreabă dacă vrem să plecăm nesupăraţi. Ne aminteşte că pînă acasă avem drum lung, şi că oastea lui cea mare ne-ar putea ajunge lesne din urmă.

— Şi nu-i minciună, alteţă. Murad încă nu şi-a arătat toată puterea. Are oşti multe şi bune în partea Asiei, iar oamenii noştri sînt flămînzi şi istoviţi...

Contele Iancu se apropie de foc şi încheieturile armurii sale scîrţîiră ca o roată neunsă.

— N-avem altă cale, prietene Vlad, Sultanul ne-a trimis şi un tractat, să-l iscălim. Ştii ce scria în tractatul ăsta? Pace pe zece ani. În schimbul făgăduielii că nu va trimite nici un oştean împotriva noastră. Ce spui, îl iscălim?

— Să iscălim, alteţă. Zece ani de linişte înseamnă mult. O adevărată bine facere pentru ţară. Sînt atîtea de făcut...

Iancu se întoarse spre el:

— Chiar crezi în aceşti zece ani de linişte? În apus meşteşugarii făuresc de zor săbii şi tunuri, iar papa Eugeniu s-a înţeles cu regele Vladislav şi cu francii şi cu burgunzii... Îl aşteaptă zile grele pe sultan.

— Atunci să iscălim și să plecăm spre casele noastre. Oamenii au nevoie de odihnă. O să-i mai chemăm sub arme, nu-i așa?

Contele Iancu încuviință din cap și-l chemă pe Trandafir Brașoveanul, care aștepta la ușă:

— Poftește-l pe solul turcesc, Trandafire. Dar mai înainte, trimite doi oameni cu ceva de-ale gurii. Să nu creadă turcii că foamea ne împinge să punem pace cu ei...

CAPITOLUL AL NOUĂLEA

Contele Iancu stătea singur în biblioteca palatului voievodal din Alba Iulia. Adunase aici tot ce era mai de preț în știința militară a vremii; cărți de strategie se învecinau cu cronicile scrise de oșteni de rînd care povesteau cu simplitate bătălii grozave, fără să bănuiască, în clipa în care înșirau rînduri grăbite, că ele vor deveni istorie. Desene vechi pe pergament, care înfățișau orașe ciudate, izvorîte mai mult din închipuirea desenatorilor decît din cele văzute aevea; apoi hărțile de război întocmite de marinarii greci și genovezi, cu coastele minuțios zugrăvite, cu însemnări despre adîncimea rîurilor, și despre starea turnurilor de la hotare, cărți de cosmogonie, sfaturi despre lecuirea rănilor căpătate în luptă, și despre foloasele pe care praful de pușcă le poate aduce în asedierea unei cetăți

— iată zestrea cu care pornise în viață acest bărbat viteaz, priceput la războaie și dornic de libertate.

Desfășurînd pe masa lungă de stejar, lucrată de meșteri florentini, o hartă a Balcanilor, Iancu se aplecă asupra numelor de cetăți și de ape scrise mărunt, cu îngrijire, și începu să cugete. Năvala peste Dunăre a oștilor sale, unite cu călăreții lui Vlad Dracul, fusese rodnică. Într-o jumătate de an bîntuiseră Bulgaria și jumătate din Serbia, cuprinseseră atîtea cetăți însemnate, slăbiseră puterile turcești și arătaseră lumii că turcii pot fi înfrînți. Contele Iancu oftă cu gîndul la visul său cel mare — o oaste a tuturor țărilor Europei unită sub un singur steag — steagul dezrobirii Balcanilor. Dar în Europa se vorbea mult și se înfăptuia puțin; din deosebite pricini, cînd unul cînd altul dintre craii și voievozii creștini începea să dea îndărăt, după ce făgăduise să ia parte cu toată oastea sa la cruciada cea mare. Acuma, papa Eugeniu al IV-lea își îndemna iarăși ambasadorii să vorbească despre cruciadă în capitalele Europei; vestea biruințelor lui Vlad și Iancu în Bulgaria și Serbia înflăcărase mințile și stîrnise doruri de mărire în inima multor cavaleri...

Contele atinse clopoțelul din colțul mesei și îndată un aprod cu haină strălucitoare se arătă în ușă:

— Porunciți, alteță.

— Trandafir Brașoveanul s-a întors?

— Da, alteță. A sosit acum o jumătate de ceas și s-a dus drept în odaia lui. Vrea să-și schimbe straiele și să se spele înainte de a se înfățișa alteței voastre.

— Spune-i că sînt nerăbdător să-l văd. Să vină neîntîrziat la mine!

Aprodul se retrase cu o plecăciune. După cîteva clipe, apăru iarăși în ușă și vesti:

— Domnul Trandafir Brașoveanul, căpitan de husari!

— Intră, Trandafire, spuse contele ieșindu-i în întîmpinare.

— Alteță, iertare. Eram murdar și zdrențuit ca de pe drum. Purtam veșminte de pribeag. Pe o vreme ca asta e mai bine așa. Treci mai nebăgat în seamă și poți auzi lesne ce se vorbește.

— Și... ce se vorbește, Trandafire?

— Alteță, drumurile sînt pline de ștafete grabnice care duc vești de la o capitală la alta. Ducele Burgundiei, Filip cel Bun, a făgăduit că va ajuta cruciada; asemenea și ducele Albert al Bavariei, și regele Angliei, Henric al VI-lea. Toate astea le-am aflat la Roma, unde vin și pleacă soli spre cele patru vînturi. Maiestatea sa Ioan Paleologul e spăimîntat de puterea turcilor. Constantinopolul nu se va mai putea împotrivi mult. Turcii l-au împresurat din toate părțile, numai marea i-a rămas liberă. Și împăratul Ioan l-a rugat pe papa Eugeniu să sprijine cruciada. Vrea să-l alunge pe sultan din Balcani.

— Asta vrem cu toții, murmură Iancu de Hunedoara. Numai că e din ce în ce mai greu.

— Cred că cruciada are sorți de izbîndă. Căpeteniile Europei au făgăduit bani și oameni și arme. Iar regele Vladislav, domnind peste două țări deodată, ar dori să stea el în fruntea oștilor...

— Regele Vladislav... spuse voievodul transilvan. Tînăr și bătăios. Dar nu-i destul atîta, cînd e vorba să te bați cu turcii. Ar trebui o putere pe măsura puterii lor. Și regele Vladislav nu poate aduna atîta putere, oricîte ștafete ar primi din Europa. Ține minte, Trandafire: pentru cavalerii apuseni o cruciadă e un turnir mai mare, atîta. Pe cîtă

vreme noi ne punem în joc libertatea țării, ființa ei. Regele n-ar trebui să glumească cu asta.

— I-a spus un sfetnic mai vîrstnic o vorbă asemănătoare. Dar maiestatea sa e îndîrjit foarte. Și gîndul că va sta în fruntea unei cruciade l-a ademenit cu totul. Ba, pe deasupra, cavalerii din Pesta și din alte cetăți ale Ungariei îl tot îndeamnă să-nceapă război. Au aflat de isprăvile alteței voastre dincolo de Dunăre și... să-mi fie cu iertare, alteță, dar vă pizmuiesc. Visează și ei niște fapte asemănătoare, pe care să le cînte menestrelii la petreceri.

— Visează... spuse Iancu încet. Ei nu știu cu cîte jertfe...

— Nu-i osîndiți, alteță. Primejdia turcească atîrnă și asupra Ungariei. Iar ungurii sînt gata de luptă. Cît despre Țara Românească, Vlad Dracul a pregătit o oaste călare de opt mii de oameni. Așadar, cruciada va avea o putere care să se măsoare cu cea turcească.

— Bine-ar fi, făcu gînditor voievodul. Dar vezi, Trandafire, nu întotdeauna capetele încoronate își țin cuvîntul...

Se ridică și se apropie de fereastră. În curtea castelului cîțiva ostași în armuri grele, călări pe cai voinici, învățau lupta cu lăncile.

— Catafracții se mișcă greu, murmură el. Platoșele lor au rămas bune doar pentru turniruri. Cum să te lupți cu turcii, care vin îmbrăcați ușor, pe cai mărunți și iuți, și dau năvală fără veste?

— Ei bine, catafracții nu au a se teme de iatagan, alteță, spuse Trandafir.

— Nu, dar e destul o lovitură de lance ca să-i doboare de pe cal. Și nu s-a născut încă bărbatul în stare să încalece singur, cînd poartă pe el atîta

fier. Nu, Trandafire, trebuie arme noi şi o ştiinţă nouă în baterea războiului...

Se întoarse iarăşi la masa şi la harta lui. Un colţ al pergamentului se îndoise; Iancu îşi scoase jungherul de la brîu şi-l puse deasupra îndreptînd harta.

— Aşadar, de data asta pare să fie ceva mai temeinic, îşi urmă Trandafir vorba. Prin satele Bazariei au început să umble căpitanii să tocmească oameni. Iar corăbiile burgunzilor şi cele ale papei aşteaptă semnul de plecare.

— Acum, în pragul verii? strigă voievodul. Ar fi o faptă necugetată. Să luăm ţăranii de pe ogoare şi să-i ducem la război? Cine va strînge recolta? Ce va mînca oastea cruciaţilor acum, cînd grîul nu s-a copt încă? Vor intra cavalerii cu sila prin hambarele şi cămările oamenilor?

— Aveţi dreptate, alteţă. O oaste, e o oaste, chiar trecînd prin ţara unor prieteni. Pe unde trece trebuie să-şi agonisească de mîncare.

Contele Iancu se uită iar pe fereastră şi rîse. Unul dintre catafracţii din curte fusese doborît şi încerca să se ridice, mişcîndu-şi caraghios mîinile şi picioarele încît părea un gîndac mare de fier răsturnat pe spate.

— Da, Trandafire, asta e. Oşteanul are o foame nedomolită. Mai ales cînd poartă pe sine o întreagă fierărie. Oamenii trebuie să-şi vadă de recoltă. Iar lupta o vom putea porni mai spre toamnă.

— Mă bucur că alteţa voastră se gîndeşte şi la oamenii de jos.

— Mă gîndesc, Trandafire. Cruciada nu este o joacă de copii. Trebuie pregătită temeinic. Dacă regele Vladislav se aruncă în vîltoare, nu-l putem lăsa aşa. Mergi şi te odihneşte cîteva zile, dragul meu. Iar după aceea o să-ţi încredinţez o slujbă grea. Cu drumuri multe şi anevoioase.

— Mîine în zorii zilei sînt gata să pornesc.

— Nu, nu așa curînd. Se cuvine să te bucuri şi tu de viaţă. Am auzit că ţi-ai găsit o domniţă...

— Da. E fata unui boier din Rîşnov. Tatăl ei a fost ucis de turci acum şase ani, cînd au dat năvală în Ţara Bîrsei. Era un om tare viteaz. Iar fata lui îi seamănă.

— Aşadar o să avem nuntă, spuse contele Iancu.

— Cînd ne-or da răgaz războaiele, alteţă. O s-o văd, dacă-mi îngăduiţi. Iar după asta sînt gata să îndeplinesc poruncile ce mi le veţi da.

— Foarte bine. O să faci un drum cam lung. Mai întîi la regele Vladislav, apoi la francezi și la burghezi. Să le înfăţişezi părerea mea: cruciada să pornească după strîngerea recoltei. Va trebui să aperi această idee, dragul meu.

— Așa voi face, alteţă.

— Şi acum, du-te și petrece. Dacă la Rîşnov cetate găsești gazde bune, poţi sta vreme de trei zile. După aceste trei zile, vei avea scrisorile pregătite. Craii Europei așteaptă cuvîntul nostru. Iar noi cunoaștem mai bine decît ei treburile de-aci, din răsărit.

Pe la începutul lunii august, în casa lui Hasan se înfăţișă omul său de credinţă, Mustafa, pe care-l făcuse să pribegească prin Valahia în căutare de vești. Iscoada aflase lucruri noi, pe care subașiul Giurgiului voia să le trimită grabnic stăpînului său la Edirne.

— M-am ostenit o vară-ntreagă, cinstite subașiu, spuse Mustafa cu ochii strălucitori. M-am furișat prin hanuri și am tras cu urechea la vorba slugilor boierești; i-am tras de limbă pe orășenii înşiraţi la un pahar de vin, ba pentru asta a trebuit să încalc și eu

în cîteva rînduri porunca și să gust din băutura oprită...

— Vei fi iertat, îl încredință subașiul. Te aflai în slujbă pentru izbînda semilunii. Hai, spune mai departe. Vreau vești plăcute inimii mele. Padișahul a pus pace cu Dîrak după războiul de astă toamnă Pacea asta trebuie clătinată într-un fel.

—O vor clătina ghiaurii cei dintîi, spuse repede Mustafa. Își adună oștile și-și ascut săbiile. Dîrak a pregătit luntri pentru trecut apa, contele Iancu a cumpărat tunuri noi, regele Vladislav a poruncit o hartă mare a Balcanilor pe care să fie trecut și cel din urmă cătun. Bancherii din Genova au dat bani cu camătă pentru tocmirea unor lefegii. Nu-s destule pricini să te gîndești la război?

— Sînt, Mustafa, sînt. Chiar în clipa asta vei pregăti un răvaș amănunțit către luminăția sa. Și o să trimit un olăcar la Edirne. Aș merge eu însumi, dar mi-e teamă de vreo faptă de-a valahilor.

— Din partea lor cred că acuma sîntem liniștiți. N-au să se încumete, pînă nu vine oastea cea mare. Ai văzut că au crutat Giurgiul astă toamnă...

— L-au cruțat, dar cu ce gînduri? Întrebarea asta nu mă lasă să dorm, Mustafa. Dacă-mi dau vreo lovitură fără veste? Știi obiceiul valahilor: se năpustesc cînd îi aștepți mai puțin. Trebuie să stau aici, să-mi apăr cetatea.

— Atunci dă-mi mie scrisoarea, stăpîne. Voi ști s-o duc unde trebuie.

— Nu, Mustafa. Pentru tine am altă slujbă.

— Sînt la porunca ta și fac tot ce-mi ceri.

— N-o să uit vorba asta cînd mi-o da luminăția sa cele două tuiuri de pașă al Valahiei.

— Stăpîne, strigă Mustafa luminat, se va izbîndi ce se aude?

— Numai dacă va hotărî luminăția sa. Iar noi trebuie să-i înrîurim hotărîrea. De asta te-am purtat prin Valahia și acum te trimit iarăși acolo.

— Iarăşi în Valahia? Gîndeam că s-a sfîrșit...

— Ți-am spus că-ți dau o slujbă grea. Să-l pierzi pe acest iscusit slujitor al Iancului, care colindă țările sub felurite înfățişări şi-și ajută stăpînul în toate. Vreau... Mustafa, vreau viața lui Trandafir Brașoveanul!

— Un turc a trecut azi-noapte Dunărea pe furiş, măria ta. Plăieșii din satul Putineiu i-au luat urma, dar s-a ascuns prin baltă. Oamenii spun că ar fi apucat calea Bolintinului.

— Caută-l, Costeo, și vezi ce gînduri are. Ține aici niște bani să ai de drum.

— Nu-i nevoie, măria ta.

— Ia-i, că nu se știe. Călătorul trebuie să fie pregătit cu de toate.

— Iar eu, băiete, cuvîntă boierul Cîndea, îţi dăruiesc jungherul ăsta, cu cingătoare cu tot. E mic şi lesne de ascuns cînd stai de vorbă cu oameni pe care nu-i cunoști. Îl poţi scoate uşor la nevoie.

— Mulţumesc cu plecăciune, boierule. E un lucru de preţ.

— Eu nu-l mai folosesc, își urmă vorba Cîndea. Îl am din tinerețe, mi l-a dăruit genovezul, stăpînul meu, cînd s-a întors de la un drum în Englitera.

— Încă o dată îţi mulţumesc.

— Hai, du-te și împlineşte porunca fiului domnesc.

Costea făcu o plecăciune și ieși din cort chemîndu-şi calul. După un ceas era pe drumul cel mare al Bolintinului. După alte trei ceasuri, se oprea în fața hanului din preajma mănăstirii Bolintin, locul de

popas al voievozilor cînd porneau spre Dunăre sau cînd se-ntorceau din partea Ialomiței. O slugă veni să-i ia calul, după obicei; Costea merse după el și, după ce băiatul dădu calului un braț de fîn, îl luă într-un colț:

— Băiete, ce oameni sînt înăuntru?

— Oameni fel de fel, spuse sluga.

— Uite aici o jumătate de ducat ca să-mi spui mai pe șleau.

— Jumătate de ducat?

— Ia-o și nu mai întreba. Răspunde la ce te-ntreb eu.

— Apăi niște oameni din satele vecine. Au venit la mănăstire cu niște treburi. Și-i auzeam vorbind de fînețe și de stupi.

— Dar vreun străin?

— Unul, sosit acum vreo două ceasuri. Un pierde-vară. După ochi pare să fie turc, dar nu e. Vorbește ca mine și ca dumneata. Și legea turcească nu îngăduie turcilor să vorbească decît graiul lui Mahomed.

— Asta era pe timpuri, zise încet Costea. Lucrurile s-au schimbat. Oricum, bagă de seamă. Mai ai de la mine o jumătate de ducat dacă faci ce-ți spun.

— Să fie treabă cinstită, spuse sluga. Lucrurile necurate nu mi-au fost pe plac niciodată.

— Treabă cinstită, frățioare. Uite, mă aflu în slujba domniei și trebuie să dovedesc un răufăcător. Mă tem că e chiar turcul de care vorbeai. Mă vei ajuta să-l trag de limbă. Înainte de toate, te prefaci că mă cunoști de cînd lumea și nu te miri de nimic. Pe mine mă cheamă Costea. Poți să spui că sîntem dintr-un sat vecin, că tații noștri sînt veri buni, dacă te-ntreabă cineva. Oricum trebuie să mă dau drept om din partea locului, dar

care umblă mult. Încă o dată îţi spun, e spre binele ţării şi al domniei. Cum te cheamă?

— Nae.

— Bine, Nae, ne-am înţeles. Ia seama, să vorbeşti firesc şi să nu mă dai de gol.

— Da, jupîne.

— Nu jupîne, ci Costea. Să mergem. Eu voi intra în han prin faţă, tu vii pe uşa din dos. Vorbim tare, că n-avem nimic de ascuns.

Aşa şi făcură. Costea intră pe uşa din faţă, dînd bineţe muşteriilor din sala cea mare, apoi se aşeză la o masă din colţ şi strigă:

— Nae!

Oamenii ridicară miraţi capetele. Nae se înfăţişă îndată:

— Cine mă strigă?

— Vino-ncoa, vere, dar nu veni cu mîna goală. Mă-ntorc de la drum lung şi mi-e o foame de lup.

— Costea, tu erai? întrebă sluga.

— Eu, vărule. Sau nu mă mai cunoşti?

— Pe unde-ai umblat?

— În slujba domniei, dragul meu. La Tîrgovişte şi la Argeş şi în alte locuri. Tot tîrguri mari cu lume multă şi hanuri bogate.

— Nici la noi nu-i sărăcie, spuse băiatul.

— Atunci să te văd. Adu-mi ceva de mîncare, şi dacă mi-o place, oi sta şi mîine.

Băiatul se depărtă. Costea îşi dădu mai aproape desagii pe care-i purta mereu cu sine şi începu să cotrobăie prin ei. Nici nu ridică fruntea cînd turcul se aşeză la masa lui.

— Ziua bună, drumeţule, spuse Mustafa.

— Mulţumesc, jupîne.

— Vii de la Curte, parcă aşa auzeam.

— Da, și mă-ntorc tot acolo. Îmi petrec vremea mai mult pe drum decît acasă lîngă ai mei. Ce să-i faci! Asta-i slujba la domnie.

—Bei cu mine un pahar?

—Și două, jupîne. De felul meu sînt om vesel și singurătatea nu-mi priește. Dar dumneata cu ce treburi prin părțile astea?

— De tot felul, spuse Mustafa în doi peri. Sînt negustor și caut marfă. Vorbesc cu oamenii, întreb, aflu, cumpăr și vînd.

— Nu pari a fi din părțile noastre.

— Nici nu sînt. M-am născut pe malul mării, la Salonic. Și am pribegit de tînăr prin multe locuri. Și umblînd am învățat graiul vostru. Dar hai să bem. În doi ai curaj și îndemn la petrecere.

— Noroc și sănătate, ură Costea ridicînd bărdaca cu vin.

După a doua cană erau prieteni la toartă. Mustafa își îndemna mereu oaspetele să bea, întrebîndu-l cu dibăcie tot felul de lucruri despre cetatea domnească. Lucruri mari și mărunte: despre mersul pieții, despre negustori, despre meșterii din cetatea de scaun și despre prețul grînelor. Costea îi răspundea fără sfială, cu vorbe multe și lăsînd să se vadă că vinul îi dezleagă limba tot mai mult. În cele din urmă, Mustafa îl întrebă:

— Dar de un anume Trandafir Brașoveanul ai auzit?

— Dacă am auzit! Ehei, spuse Costea fără să se tulbure. M-am aflat în preajma lui de zeci de ori. Avea un cal alb cu frîul bătut în ținte de argint. Dar de ce mă-ntrebi de jupînul Trandafir? Ce treabă ai cu el?

— Vreau să-i vînd niște cai buni. Cai de soi, cum nu găsești pe toate cărările!

— Da, dac-ar auzi de cai bietul jupîn Trandafir! Păcat de el!

— De ce păcat? întrebă repede turcul. A avut vreun necaz?

— Necaz mare, jupîne. Săptămîna trecută, mergînd cu el pe drum către vama Nicopolei, l-a mușcat o gînganie. Și l-a luat cu friguri, cu fierbințeli, cu amețeli, de ziceai că se prăpădește. Așa că l-am lăsat la mănăstirea Glavaciocului, în grija călugărilor, iar eu mi-am urmat drumul. La întoarcere, după ce-am împlinit ce aveam de împlinit, am trecut iar pe la mănăstire. Asta a fost acum două zile. Nădăjduiam să-l găsesc tot acolo, înzdrăvenit.

— Plecase? strigă turcul nerăbdător.

— Da de unde! Zăcea sărmanul și se topise de-i plîngeai de milă. O muscă veninoasă, spunea un călugăr care se pricepe la lucruri de-astea. I-au fiert buruieni, i-au dat să bea tot soiul de leacuri. El rău și rău. Dar slujba nu te iartă. A trebuit să plec iarăși la drum, singur, să-mi împlinesc porunca.

— Ce poruncă aveai așa de grabnică?

— Ei, jupîne, prea multe vrei să știi! Treburile domniei sînt tainice, iar cine-i gură spartă se pomenește în turn lîngă tîlhari. Mulțumesc pentru cinstea ce mi-ai făcut-o. Cu voia domniei tale, mă duc să trag un pui de somn. Vinul ăsta e bun, dar îți toarnă plumb în' pleoape.

— Ascultă, frate, să nu-ți treacă prin cap că vreau să te ispitesc. Mă mir doar. Știam că acest Trandafir Brașoveanul e în slujba voievodului de Transilvania. De ce se plimbă de colo-colo prin Valahia?

— Caută călăreți pentru turnir. S-a zvonit că în satele de cîmpie se află niște flăcăi iscusiți, cu

cai buni. Iar contele Iancu vrea să dea o serbare în toamnă.

— Ei, caii mei erau tocmai buni pentru ce-i trebuie lui. Ai dreptate, mare păcat.

— Da, jupîne. Noapte bună. Mă duc la culcare, că mîine mă trezesc în zori. Am drum lung de făcut prin sate. Umblu eu în locul lui Trandafir, după oameni. Nae!

— Poruncă, spuse băiatul apropiindu-se.

— Odaia mea e gata? Unde ai de gînd să mă adăpostești?

— Într-un pat moale, Costeo. O cămăruță din capăt, unde nu s-aude nici musca.

— Foarte bine. Să mă trezești cum se luminează de ziuă.

Se ridică greoi, clătinîndu-se pe picioare. Sluga luă o lumînare din sfeșnicul de pe masă și plecă înainte, să-i arate drumul. Turcul se ridică și el:

— Păi... singur nu mai are haz. Mă duc și eu la culcare, flăcăi. O să mă scol tot așa, în zorii zilei. O iau către Silistra, să caut ceva pește.

Porniră toți trei, bocănind pe treptele de lemn. Turcul intră în odaia din dreptul scării iar cei doi merseră mai departe, spre cămăruța din capăt. După ce turcul închise ușa, Costea îl trase de mînecă pe slujitor și-i șopti:

— Trebuie să plec. Cred că turcul nostru i-a pus gînd rău acestui Trandafir Brașoveanul, prieten al domniei.

— Și ce vrei să faci?

— Să i-o iau înainte. Bagă de seamă, să nu mă dai de gol. Scoate-mi calul ușurel în față; eu o să ies pe geam. Cred că turcul pîndește cu urechea lipită de ușă. Hai, ajută-mă să-l păcălim!

Păcălirea turcului urmă întocmai. Costea plecă pe furiș de la hanul din Bolintin și alergă toată

noaptea pe drumul cel mare care duce către Rușii-de-Vede. Ca orice voinic, nu se temea să treacă noaptea prin codrul Vlăsiei; tîlharii de drumul mare nu țin calea unui călăreț singur, om tînăr și înarmat; le plac mai mult căruțele încărcate ori negustorii plini de bani și păziți de doi-trei oșteni. Acolo nădăjduiau ei dobîndă grasă, în vreme ce de la un călăreț al domniei nu puteau lua decît niște lovituri de sabie, înainte de a dobîndi sabia însăși.

Călări omul lui Drăculea toată noaptea, poposi în zori la o casă de țărani în margine de sat, atît cît să-și adape calul și să-l lase să răsufle o frîntură de ceas, apoi iarăși la drum, pînă către prînz.

Părintele Ilie îl întîmpină cu bunăvoință:

— Cam rari oamenii domniei în părțile noastre. Cu ce-ți pot fi de folos, fiule?

— Părinte, ajută-mă să păcălesc un turc.

— Și doi, fiule, dar odihnește-te întîi. Să-ți dau ceva de mîncare. Și să ne îngrijim de cal. I-ai scos sufletul, precum se vede. Ce te zorești așa?

— Treburi grabnice, părinte. Turcii i-au pus gînd rău lui Trandafir Brașoveanul, un sfetnic de-al voievodului Iancu. O iscoadă întreabă de el. M-am pus pe urma acelei iscoade. Am și stat de vorbă. I-am spus că Trandafir Brașoveanul se află bolnav aici, la Glavacioc.

— Știi bine că nu-i aici. Dacă vine să-l caute?

— Fii încredințat că va veni. Dar am venit eu mai înainte și o să-i spunem că a murit. Pentru încredințare, o să-i arătăm și mormîntul.

— Nu se poate, fiule. Un mormînt gol? Așa ceva nu s-a pomenit.

— Nu-i vreme de pierdut. Parcă spuneai că vrei să-l păcălim pe turc. Dacă-i arătăm că a murit, o să-l lase-n pace. Să-și poată vedea omul

liniştit de treburi. De treburi care sînt îndreptate împotriva turcilor.

— Atunci să-l ajutăm, oftă părintele Ilie. Duşmanii turcilor sînt prietenii mei. Voi vorbi cu cîţiva fraţi călugări să pregătească tot ce trebuie.

— Nu uita că turcul e pe drum. Sînt cu o jumătate de zi înaintea lui, atît. Şi încă un lucru, părinte: să plece teafăr de aici. Avem mare trebuinţă ca el să ducă vestea la ai săi, în cetatea Giurgiului. Părintele Ilie îl privi cam cu jale:

— O să plece teafăr, îţi făgăduiesc. Cu toate că va fi greu să-l ferim de oamenii din sat.

În cimitirul de pe coastă, fraţii călugări tocmai sfîrşeau de zugrăvit crucea de lemn pe care scriseseră numele boierului transilvan, cînd la poarta mănăstirii bătu sfios iscoada turcilor.

— Bună seara, spuse el călugărului care desfăcu uşiţa de lemn îngustă de-o palmă, din poarta mănăstirii, şi-l măsura cu ochi bănuitori. Sînt negustor din Bulgaria, părinte, şi am o treabă cu Trandafir Braşoveanul.

— Cu cine? se miră călugărul.

— Cu Trandafir Braşoveanul.

— Are treabă cu Trandafir Braşoveanul, spuse călugărul cuiva din curte.

— Da, întări Mustafa. Un om cumsecade m-a îndrumat încoace. Spunea că se află aici, la mînăstire, şi că s-ar simţi bolnav.

— Bolnav? spuse călugărul. Intră om bun. Avem să-ţi dăm veşti rele. Trandafir Braşoveanul nu se mai află printre cei vii.

— Cum? A murit? strigă turcul. Acum două zile aveam vorbă să mă-ntîlnesc cu el...

— Soarta omului, spuse călugărul, deschizîndu-i poarta. Acuma intră că se înserează şi n-o să poţi

pleca la drum. Te vom găzdui cum om putea. Sau poate vrei să vorbești cu părintele Ilie? El i-a ținut lumînarea. Acuma se află la cimitir lîngă mormîntul răposatului. Dacă vrei să mergi acolo...

— Vreau, spuse turcul tulburat din cale-afară. Mi-a fost prieten bun și trebuie să las să cadă o lacrimă...

— Pe-aici, omule, spuse călugărul ieșind pe poartă. Cimitirul e la doi pași. Calul lasă-l în grija noastră.

Turcul îl urmă în tăcere. Călugărul, deși bătrîn, mergea iute, de-i fluturau poalele veșmîntului.

Un vînticel se iscase peste dealuri, alungînd oarecum arșița zilei. Pășind înfiorat printre mormintele vechi, cu crucile netezite de ploaie și vînt, Mustafa se gîndea la norocul lui, bucuros că soarta a potrivit astfel lucrurile, încît să-i împlinească singură slujba lui anevoioasă.

— Părinte Ilie, dumnealui e prieten cu Trandafir Brașoveanul.

— Prieten? tresări părintele ridicînd privirea. Îl cunoști bine, omule?

— Am fost ca frații, murmură turcul. Cînd a murit?

— Aseară s-a sfîrșit, lăsîndu-ne durere-n inimi. Era un om de ispravă. Și tînăr. Umbla să se-nsoare. Mi-a povestit de mireasa lui și mi-a lăsat vorbă pentru ea. Și a mai spus ca acest junghér, dimpreună cu cingătoarea să i le trimitem mamei lui, la Brașov. Ai poate drum pe-acolo?

— Drept la Brașov mă duc, spuse repede Mustafa. Cu toate că mi-e greu să duc tocmai eu vestea cea rea. Cine nu-și dă seama de durerea unei mame?

— Atîta copil avea, zise trist părintele Ilie, ferindu-se să-l privească în ochi. Și să moară

printre străini... Omule bun, dac-o vezi și dacă-i vorbești, spune-i că i-am făcut toate slujbele după cuviință și că vom avea grijă de locul unde odihnește. Păcat că s-a stins așa nădejde de voinic; era un om făcut să trăiască o sută de ani. Să-i spui că l-am îndrăgit cu toții, chiar dacă l-am cunoscut o vreme așa de scurtă. Și să încerci s-o mîngîi în durerea ei.

— Așa voi face, răspunse Mustafa cu glasul întristat. Mîine în zori pornesc către Brașov. Dă-mi, părinte, ce vrei să trimiți mamei sale. Încrede-te în mine.

Preotul ridică din umeri:

— Mă încred, cum nu? Dar n-a lăsat decît jungherul și cingătoarea. Celelalte lucruri ce le avea cu sine le-a dăruit oamenilor din sat. Iar scrisori n-a apucat să mai scrie. Doar jungherul acesta și l-a păstrat. Îl avea de la o călătorie în apus și-i venea greu să se despartă de el...

— Jungherul, se bucură Hasan. Frumos lucru, Mustafa. O să-l păstrez pentru mine. Cingătoarea ia-o tu, dacă-ți place.

Mustafa își trecu cingătoarea peste brîul lui roșu, dar văzu că-l strînge.

— Era un om subțire și frumos la chip, stăpîne. Și viteaz, precum se spune.

— Te-a ferit Alah să te înfrunți cu el, rîse subașiul. Că nu știu, zău, dacă scăpai cu pielea-ntreagă.

— Am doborît eu oameni mai voinici și mai aprigi ca acesta, se lăudă Mustafa. Dar oricum, bine c-am scăpat de el. Din cîte-am înțeles eu, era un sfetnic bun al lui Iancu de Hunedoara.

— Da, și cu mare trecere la curțile principilor din apus. Știa să vorbească; solii noștri care l-au întîlnit povestesc că-i fermeca pe toți. Și îi plăcea

să întărîte lumea împotriva padişahului, după plăcerea contelui Iancu.

— Acum nu va mai întărîta pe nimeni, rîse gros Mustafa.

În vreme ce Hasan se bucura că a scăpat de o piedică în calea izbîndirii visurilor sale, Trandafir Braşoveanul se afla departe, călătorind la Roma şi Lyon, la Paris, la Buda sau Londra, ducînd pretutindeni cuvintele voievodului său. Principii şi căpitanii căzură astfel la înţelegere ca oştile să fie gata de luptă în toamnă, iar adunarea cruciaţilor să se facă sub steagul maiestăţii sale Vladislav al VI-lea, regele Poloniei şi Ungariei, la începutul lunii noiembrie 1444, sub zidurile cetăţii Buda. Vlad Dracul făgădui să fie şi el gata de năvală şi să întîlnească oastea cruciaţilor în faţa Vidinului.

La începutul lunii noiembrie, într-o dimineaţă rece şi neguroasă, Vlad cu cei şapte mii de călăreţi ai săi trecu Dunărea. Îi stăteau într-ajutor aproape o mie de oameni, luntraşii domniei, avîndu-l în frunte pe fiul său. După trecerea apei, Vlad cel Tînăr îşi lăsă luntraşii în grija căpitanului Stoian şi el încălecă pe cal, împlinind, la porunca voievodului, slujba de mare hatman al oştii valahe. Voievodul şi fiul său, urmaţi de căpitani şi de steagurile de călăreţi, se apropiară în bună rînduială de locul de popas al cruciaţilor, nu departe de cetatea Vidin.

— Ia te uită, fiule, spuse Vlad Dracul cînd avură sub priviri întreaga tabără. S-ar zice că regele Vladislav şi-a lăsat în altă parte ceva oaste.

— Nu cred, tată. Dacă iei seama bine la steagurile feluritelor cete, ai să vezi că s-au strîns oameni din mai toate ţările.

— Atunci principii Europei au dat oșteni mai puțini decît au făgăduit. Asta nu-i putere ca să-i înfrunte pe turci. Trebuie să-i vorbim regelui.

Fiul domnesc dădu semnal de oprire. La porunca lui se alcătui un alai de o sută de călăreți, cu căpitani și trîmbițași în frunte. Boierul Cîndea, îndeplinind slujba de dragoman, și Vlad Drăculea se așezară de-a dreapta și de-a stînga domnului. Alaiul porni cu sunet de trîmbiță și tropot mare către cortul regal. În calea lor veniră cavaleri cu felurite straie, din oștile aflate sub steagul regelui Vladislav. Ei urară bun-venit voievodului și-l poftiră cu multă cuviință spre cortul regelui, aflat chiar în mijlocul taberei. Vlad, fiul său și Cîndea descălecară, vorbiră cu cavalerii și porniră pe jos, precedați de aprozii cu sumane stacojii și sulițe lungi. Printre corturi, în drum, oștenii cruciați îi salutară în felurite graiuri. Mai încolo, Iancu de Hunedoara veni și el în calea voievodului. Dragomanii se dădură în lături, fiindcă cei doi voievozi foloseau limba românească.

— Bun sosit, măria ta, spuse Iancu ridicîndu-și viziera coifului său strălucitor. Maiestatea sa te așteaptă.

— Mulțumesc, alteță, mă grăbesc să mă înfățișez regelui. Dar spune-mi, rogu-te, asta-i toată oastea?

— Cîtă s-a putut strînge, măria ta. Oameni viteji și pricepuți la război.

— Dar puțini, alteță, prea puțini. Gîndește-te o clipă la puhoiul turcesc ce le va sta împotrivă.

— Am încercat să schimb gîndul regelui, spuse Iancu încet. I-am spus să amîne lupta, că nu sîntem încă de ajuns de puternici pentru o năvală în Balcani. Nici n-a vrut s-audă. Trufia nobililor din jurul lui a fost mai tare. Regele va merge înainte.

— Va merge spre pierzanie, se încruntă Vlad.
— Încearcă să-i vorbești și măria ta. Poate-i mai înmoi hotărîrea.
— Oi încerca.... murmură Vlad.
În fața cortului regal, trîmbițașii unguri sunară prelung din goarnele lor lungi și lucitoare, cu stegulețe de mătase fluturînd în vînt. Însuși regele făcu oaspetelui cinstea de a ieși din cort ca să-l întîmpine.
— Fii binevenit, voievoade, spuse el voios. Nădăjduiesc că ne-am întărit bine, avînd lîngă noi pe viteji călăreți valahi, și că vom izbîndi. Privește-mi oastea. Cavaleri unul și unul, ce spui?
— Oameni vrednici, maiestate. Dar puțini, mult prea puțini pentru a înfrunta semiluna.
— Vom cumpăni numărul dușmanilor cu vitejia brațelor noastre și cu înțelepciunea regelui nostru, spuse zîmbind un nobil din suita lui Vladislav.
Vlad îl ascultă, oftă și se îndreptă iarăși spre rege:
— Întoarce-te, maiestate. N-ai oaste destulă. Pe sultan și la vînătoare îl însoțesc trupe mai numeroase.
— Să mă întorc? strigă tînărul rege. După ce oastea strînsă cu atîta trudă se află sub ochii mei? Să trimit oamenii acasă fără să fi dat ochi cu turcii? Spune-mi deschis, voievoade: ți-ai schimbat gîndurile? Nu mai vrei să mă ajuți?
— Îți stau alături, maiestate, cu toți oștenii mei. Am venit de bună voie să lupt sub steagul tău. Dar încerc să te apăr de nenorocire.
— Zadarnic, nobile voievod. De-acuma zarurile au fost aruncate, cum spuneau cei vechi. Sanctitatea sa papa mi-a poruncit să-i alung pe

turci din Europa. Principii atîtor țări mi-au trimis cavalerii lor cei mai buni. Vom izbîndi.

— Așa să fie! îi ură Vlad cu o plecăciune.

Pe drumurile aspre dintre Dunăre și Balcani, oastea cruciaților se mișca anevoie spre răsărit, avînd drept țintă castelul de la Varna. Era o vreme posomorîtă, fără soare și cu un vînt iute de miazănoapte care tăia răsuflarea oamenilor. La locurile de popas, oștenii aprindeau focuri mari și jucau pe lîngă ele ca să alunge răceala fierului pe care-l purtau pe dînșii. Dar oamenii erau voioși și dornici să dea piept cu dușmanul. Mulți dintre ei nu avuseseră încă prilejul să se bată cu turcii; luaseră parte la lupte mărunte între cetățile-tîrguri ale apusului, se izbiseră cavalerește și se-ntorseseră acasă cu prăzi de erau învingători, sau păgubiseră plătind răscumpărarea după obicei, dacă vrăjmașul îi învingea. Dar nu știau ce-nseamnă puhoiul fără număr care se-nșiră în urma steagului cel verde al Profetului.

După două zile și două nopți de drum, prin negură zăriră sus, în vîrf de deal, zidurile grele ale cetății Varna. Regele se sfătui cu cavalerii de frunte ce-l însoțeau și hotărî locul taberii. Apoi oastea întreagă se osteni să sape șanțuri și întărituri, să așeze tunurile și bombardele și să se tocmească de luptă.

La zece noiembrie, în zori, cercetașii vestiră că oastea sultanului era aproape. Și mai aduseră o veste care răspîndi neliniștea între oșteni: mărimea ordiei turcești întrecea și cele mai negre preziceri. Curînd, într-adevăr, se arătară pe dealuri șiruri nesfîrșite de călăreți. Buluc după buluc, în goană nebună, mișcînd steagurile cu cozi de cal în vîrf, oamenii sultanului își porniră năvala. Căpitanii

creştini rostiră porunci înălţîndu-şi săbiile şi lăncile; bombardele bubuiră gros, apoi călăreţii ţîşniră în calea duşmanului...

Lupta merse înverşunată ceasuri întregi, măcinînd pe loc mii şi mii de vieţi. Copleşită de numărul mare al duşmanilor, călărimea regelui Vladislav începu să dea înapoi. Bătălia de la Varna se sfîrşi cu o goană deznădăjduită şi înspăimîntătoare, în care fiecare om se străduia să scape cu viaţă, rupt de ai săi, urmărit de vrăjmaşi sîngeroşi, călcînd peste cei căzuţi şi rămînînd surzi la strigătele răniţilor. Din loc în loc cîţiva viteji se strîngeau roată cu săbiile-n mînă, şi încercau să facă faţă celor ce-i goneau. Atunci se năpusteau vrăjmaşi din toate părţile, armele se încrucişau cu scrîşnet mare, loviturile cădeau fără cruţare de-o parte şi de alta — cruciaţii piereau fără spor...

Cînd cei rămaşi în viaţă îşi domoliră fuga şi încercară să se adune iarăşi sub steaguri, privind cu jale la movilele de trupuri rămase pe cîmpul de luptă, se văzu că regele Vladislav nu este printre ei. Urmară întrebări pline de spaimă, rămase fără răspuns; cineva povesti că-l văzuse împresurat de duşmani, altul că regele fusese răpus odată cu cîţiva slujitori ai săi în încăierare; se vorbea că turcii luaseră în robie o mulţime de cavaleri unguri şi că Vladislav s-ar afla printre ei. Dar curînd turcii dădură iarăşi semn că-şi alcătuiesc steagurile pentru năvală, hotărîţi să zdrobească şi ultimele rămăşiţe ale oastei ce-i înfruntase; de aceea contele Iancu, ca sfetnic apropiat al regelui, se puse în fruntea acestor rămăşiţe şi porunci retragerea. Vlad îi stătea în preajmă şi erau amîndoi deopotrivă de trişti că temerile lor dinaintea plecării la luptă se adeveriseră.

— Regele nu trebuia să rupă pacea cu turcii, spuse Vlad. Cînd pornești un război ca acesta trebuie să te bizui pe oaste.

— I-am spus, murmură Iancu. I-am spus de zece ori. I-am arătat tractatul încheiat în iarnă și el l-a rupt cu mîna lui. Ambìțios și mîndru, dar asta l-a dus la pieire.

— Poate mai e încă în viață, alteță. După ce s-or mai liniști lucrurile vom cere sultanului să-l ierte.

— Turcii sînt îndîrjiți că a anulat tractatul. Se spune că o parte a oastei o ducea în luptă Mahomed, fiul cel mare al lui Murad. Acest Mahomed e întîiul dușman al Europei. Cum să nădăjduiești iertare de la el?

Pe drumurile aspre dintre Dunăre și Balcani, se tîrau rămășițele unei oști mîndre, a cărei înfrîngere pecetluia soarta acestei părți de lume.

La mănăstirea Tismana, pe drumul de întoarcere, contele Iancu făcu popas mai lung. Călugării oblojiră cum se pricepeau mai bine rănile oștenilor săi, hrăniră oameni și cai fiindcă merindele oastei ajunseseră în mîna turcilor; și-i mîngîiară cu vorbe blînde pe învinși. Iancu dărui mănăstirii un felon cusut cu fir de aur și împodobit cu pietre prețioase, drept mulțumire pentru purtarea omenoasă a gazdelor lui. Apoi porni mai departe către Ungaria, trecînd Dunărea pe la Orșova și dînd porunci strașnice căpitanilor și ispravnicilor de la hotar să ocrotească pacea mănăstirilor Vodița și Tismana, locurile sale de popas în Valahia. Plecă voievodul cu amarul înfrîngerii în suflet, nutrind noi gînduri de răzbunare împotriva turcilor.

Codrul răsuna de chiotele hăitașilor. Mistreții în goană, înspăimîntați și furioși, treceau de-a dreptul prin tufișuri, rupînd copăceii tineri, căutînd scăpare în întunecimi de pădure. Apoi pămîntul tremură sub copitele cailor. Fiul voievodului, în fruntea vînătorilor, pe un armăsar roșcat, strigă scurt. Sulița, azvîrlită cu dibăcie, zbură către mai-marele cetei de mistreți. Se auzi urletul de moarte al fiarei...

— L-a-nțepat și p-ăsta, hohoti starostele vînătorilor care galopa alături de Vlad. Meșteră lovitură!

Fiul domnesc își domoli goana calului și însoțitorii lui făcură la fel, apropiindu-se.

— Mai bucuros aș înțepa un mistreț cu turban, rîse Vlad și sub mustața-i neagră, abia mijită, sclipiră dinții albi ca sideful. De-acuma gata. Aprindeți focul. Să vedem cît e de dulce carnea de mistreț friptă aici, la locul ei de baștină.

Vînătorii descălecară și aprinseră un foc mare în poiana anume aleasă. Starostele se osteni cu mîna lui, ajutat de cîțiva vînători mai vîrstnici, să pregătească vînatul. În vreme ce carnea de mistreț sfîrîia pe tăciuni iar ploștile treceau din mînă-n mînă, în jurul focului se încinse sfatul vînătorilor.

— Vino lîngă mine, Costea, și povestește, spuse Vlad cel Tînăr.

— La poruncă, măria ta. Mare lucru n-am făcut acolo. Am vîndut piei de oaie și am tras cu urechea. La Constantinopol sosesc mereu vești rele. Sultanul Murad a luat iarăși domnia. A stat șase luni deoparte, lăsîndu-l pe Mahomed pe tron, și-acuma e iar mare și tare. Oamenii sînt neliniștiți și le

pare rău de înfrîngerea cruciadei. Plîng și-acum nădejdea pierdută acolo, la Varna...

— Dar cine se bucură? făcu Vlad. Poate doar turcii.

— Printre cavaleri, urmă Costea, umblă vorba că regele Vladislav e ostatic, luat de turci și ținut într-o cetate din Bulgaria. O fi Varna, o fi Silistra...

— Sau poate Giurgiul, spuse Vlad. E cea mai însemnată raia de pe Dunăre. Numai acolo ar cuteza turcii să-l țină pe rege. Să-l vestim pe tata. Poate ne dă poruncă să-l izbim pe Hasan și să ne luăm cetatea înapoi... Ce-ar fi să ne năpustim într-o bună zi sub zidurile ei?

Vătaful vînătorilor lăsă să se potolească strigătele celor din jur și clătină din cap:

— Ești tînăr și năvalnic, măria ta, dar nu uita că Giurgiul e o cetate zdravănă. Eram de vîrsta măriei tale cînd s-a clădit, din porunca slăvitului Mircea Voievod cel Bătrîn. Bunicul măriei tale a plătit cu un bolovan de sare fiecare piatră pusă la temelia castelului, iar cele patru turnuri de strajă sînt cea mai zdravănă lucrare pe care am văzut-o vreodată. Numai acoperișurile și galeriile de trecere sînt din lemn, dar lemn din cel bun, stejar din codrul Vlăsiei, care nu putrezește nici într-o sută de ani...

— Și-acum se lăfăie Hasan în ea, scrîșni fiul voievodului. Hasan cu cetele lui de tîlhari. Dar n-o să scape, jurămîntul măriei sale stă chezășie. Așteptați numai să culegem holdele, și-apoi ne-om răfui noi cu osmanlîii...

— Nu-i ușor, măria ta, stărui vătaful. Știi bine că la Varna s-au unit atîtea oști împotriva sultanului. Și a curs mult sînge zadarnic...

Vlad cel Tînăr se ridică de pe bușteanul pe care șezuse și spuse cu asprime:

— Am fost și noi acolo și am pierdut oameni de-ai noștri. Regele Vladislav e de vină, cu trufia lui nemăsurată. Cine l-a pus să-nceapă lupta avînd o oaste mică? Tata l-a sfătuit să se-ntoarcă, dar te pui cu semeția regilor? Întocmai ca la Nicopol, pe vremea lui Mircea: trufia pierdu bătălia!

Vînătorii din jurul focului rîseră la aceste vorbe.

— Păi să mai închinăm din vinul ăsta, spuse vătaful vînătorilor. Măi flăcăi, ia scoateți careva fluierul la iveală, să-i zicem una de pe la noi!

Petrecerea era în toi cînd tîrziu, către miezul nopții, un călăreț pătrunse în adîncul pădurii dînd sunet lung din corn. Vînătorii domnești îi răspunseră și curînd călărețul se ivi în lumina roșiatică a focului.

— Poruncă de la măria sa voievodul, strigă el descălecînd. Fiul domnesc să i se înfățișeze îndată, fiind pricini grabnice la mijloc.

— Dar ăsta-i Stoian căpitanul, se miră Vlad. Ai schimbat luntrea cu calul, căpitane? Te-ai întors la vechiul meșteșug?

— Numai de nevoie, măria ta. Am venit într-un suflet.

— Dați-i căpitanului o cupă, porunci Vlad.

— Nu-i vreme, măria ta. Avem vești însemnate. La Brăila au sosit trei corăbii din Țara Burgunzilor. Vor să lovească cetățile turcești de pe Dunăre și ne poftesc să le dăm o mînă de ajutor.

— O mînă, spui? strigă Vlad sărind în picioare. Amîndouă mîinile, ba și inima, dacă e vorba de cetățile dunărene. Cetățile noastre, ca să vorbim drept. Pe cai, frații mei!

În cîteva clipe focul era stins și alaiul fiului domnesc se alcătuia de drum.

— Să mergem, deci, spuse Vlad cel Tînăr. Boier Cîndea, te-aș ruga să treci în dreapta mea,

şi tu, prietene Stoiene, în stînga. Dar mai întîi dă vinul de duşcă. Abia după aceea îţi voi îngădui să vorbeşti. Doresc să ştiu cît mai multe despre burgunzi şi despre corăbiile lor.

Porniră. În auzul lui Vlad, căpitanul luntraşilor povesti tot ce ştia.

Flota burgundă venise în Bosfor din toamna trecută, cu gînd să-i sprijine pe cruciaţi. La catargul galerei celei mari flutura flamura seniorului căpitan Walerand de Wavrin, consilier şi şambelan al ducelui Filip cel Bun. Burgunzii se străduiseră, fără să izbutească, a împiedica trecerea turcilor din Anatolia în Balcani. Ei aţinuseră calea galerelor turceşti, dar acestea luaseră alte drumuri, ocolind departe prin Marea cea Mare căreia începuseră să-i spună corăbierii levantini şi Marea Neagră, şi debarcaseră oştile în preajma castelului de la Varna. Galerele burgunde iernaseră pe celălalt mal al Bosforului, la Pera, adăpostite într-un golf adînc în faţa Constantinopolului. La mijlocul iernii, în capitala bizantină se răspîndise vorba că regele Vladislav se află în viaţă, ascuns într-o cetate din ţinuturile Mării celei Mari. Seniorul căpitan Walerand hotărîse să-l caute şi îndată ce se desprimăvărase porniseră către porturile Mării Negre.

— După ce au cercetat zadarnic cetăţile de pe ţărmul mării, anume Mesembria şi Pangallia, au ajuns la cetatea Chilia, povestea căpitanul Stoian. Românii din cetate n-au ştiut să le spună despre regele Vladislav, sfătuindu-i să trimită un sol voievodului Transilvaniei. Şi cavalerul Walerand a trimis la alteţa sa pe un anume Pietre Vast, împreună cu mai mulţi unguri scăpaţi din mîinile turcilor. Acuma, venind acel nobil cu răspuns din partea contelui Iancu, acesta l-a sfătuit să treacă

și pe la voievodul Valahiei, dîndu-i ca însoțitor pe un nobil al său.

— Și ce vești au adus de la Iancu?

— Au adus vești bune, măria ta. Anume, că dacă voievodul nostru dorește să-și împlinească gîndul cel vechi și să lovească cetățile de pe Dunăre, atunci să vină cu oaste la Nicopole, la începutul lunii septembrie. Unindu-se galerele burgunde cu oastea Iancului și cu luptătorii valahi, va fi mai lesne să-i dovedească pe turci.

— Minunat, strigă Vlad Drăculea. Nu mă-ndoiesc că tata va cădea la înțelegere cu burgunzii și cu contele Iancu.

— Firește, măria ta. Voievodul i-a rugat pe burgunzi să rămînă cu galerele la Brăila pînă la strîngerea recoltei. Și vrea să te trimită în solie la ei.

— Mă voi duce, strigă voios fiul domnului. Negreșit mă voi duce. Să le văd mai de aproape galerele și luptătorii. Poate din asta învățăm cîte ceva și pentru noi. Ce spuneți, prieteni, mă însoțiți?

— Mai e vorbă, măria ta? cuvîntă boierul Cîndea în numele tuturor. La nevoie, cunoscînd limba burgunzilor, care vorbesc întocmai ca oamenii din Francia, voi sluji drept dragoman.

— Atunci zoriți-vă bidiviii, dragii mei, spuse Vlad dînd pinteni calului. Dacă-i vorba de război pe Dunăre, apoi și luntrile noastre vor fi de folos la ceva!

Micul alai grăbi pasul cailor și în mai puțin de un ceas se află în cetatea de scaun. La curtea domnească văzură oameni în straie străine și Vlad se grăbi să se înfățișeze părintelui său.

Pietre Vast era un bărbat subțire și cu ochi scăpărători. Vorbea latinește despre cărți cu voie-

vodul și se bucura că-n aceste părţi bîntuite de război oamenii mai găseau vreme pentru hrana cugetului. Cînd i se înfăţişă Vlad Drăculea cu boierul Cîndea, care îl salută în graiul francilor, domnul Pietre Vast se bucură și mai tare.

— Sînt fericit să am asemenea fraţi de arme, spuse el. Am dat aici peste oameni înţelepţi şi binevoitori, iar asta o să ne uşureze misiunea. Contele Iancu, la stăruinţa nobililor pe care i-am scăpat din robia turcilor, a făgăduit opt mii de oșteni ca să se întoarcă în Balcani cu sabia în mînă.

— Vom da şi noi oaste cîtă vom putea strînge, spuse Vlad Dracul. Dar mai întîi aş dori să vorbesc cu căpitanul vostru, seniorul Walerand de Wavrin. Şi-l poftesc să-mi fie oaspete în cetatea mea.

— Nu mă-ndoiesc că seniorul meu va primi cu bucurie invitaţia alteţei voastre. Dar contele de Hunedoara mi-a cerut să mă întorc la Constantinopol şi să-l aduc cu mine pe principele Daud Celebi, nepotul sultanului, pretendent la tron.

— Îl cunosc, spuse Vlad Dracul. Este un om bun şi am dori să izbutească. De va lua în mînă sceptrul de padişah, vom avea zile mai bune. El a făgăduit că va păzi pacea între vecini, de aceea îl vom ajuta.

— Aşadar, alteţă,v-aş ruga ca peste vreo lună, timpul trebuitor seniorului meu să ajungă la Constantinopol şi să se întoarcă cu întăriri, să-i trimiteţi cai spre a-i înlesni drumul către alteţa voastră. Iar dacă vă veţi osteni să vă apropiaţi tabăra de portul Brăila, va fi mai uşor seniorului Walerand să vi se înfăţişeze, căci nu poate lipsi prea mult din fruntea oamenilor săi.

— Aşa vom face, făgădui Vlad Dracul. Pînă atunci fiul meu se va duce la seniorul Walerand şi va vorbi cu domnia sa. Fiului meu — adăugă zîm-

bind — îi plac corăbiile și l-am pus în fruntea luntrașilor mei. Așa încît nădăjduiesc că va lega bună prietenie cu căpitanul Walerand de Wavrin.

— Iar eu și căpitanul meu vom fi fericiți să-l avem prieten pe fiul alteței voastre.

Vlad Dracul zîmbi, rămase o clipă pe gînduri, apoi bătu din palme și un aprod se ivi pe dată în ușa spătăriei celei mari.

— Poruncă, măria ta!

— Să vină la mine Bădin clucerul. Logofete Ștefan, scrie, rodu-te, porunca mea: se vor da corăbiilor burgunde cinci care cu merinde, adică făină, vin și miere, plătite din vistieria domnească, cu gîndul la ajutorul pe care ni-l vor da și ei. Poate ne izbăvim cetățile de robie!

Vlad cel Tînăr porni așadar, la porunca tatălui său, să se întîlnească cu mai-marele corăbiilor burgunde. Îl însoțeau Pietre Vast, cu oamenii lui Stoian căpitanul și boierul Cîndea. Cînd ajunseră la schela Brăilei, fiul domnesc se tulbură văzînd cele două corăbii burgunde trase lîngă mal. Erau vase mari și înalte, cu vîsle lungi trecute prin găuri anume făcute în laturile corăbiei, iar partea din urmă o aveau înălțată în chip de castel cu două caturi, cu ferestre mici, pătrate; în partea din față erau puse bombardele, pe poduri anume, cu roți și frînghii care să le țintuiască la nevoie. Un corăbier de-al seniorului Pietre Vast alergă înainte, să vestească de sosirea soliei romînilor. Căpitanul burgund se înfățișă îndată pe puntea corăbiei, apoi coborî pe țărm însoțit de comitele galerei și-i făcu primirea cuvenită fiului domnesc:

— Vă aduc, seniore, salutul meu și al stăpînului meu, ducele Filip al Burgundiei.

— Iar eu vă aduc salutul voievodului Valahiei și vă doresc bună venire pe pămîntul nostru.

Acesta este boier Cîndea, guvernorul meu, care-mi va sluji și de dragoman.

— Vă poftesc pe amîndoi pe corabia mea, să ne sfătuim, zise cavalerul de Wavrin.

Vlad dădu urmare chemării și urcă pe bordul corăbiei, privind cu uimire în jurul lui. Pe catargul cel mare din mijlocul navei se afla pînza strînsă și legată cu îngrijire; mai încolo, la prova, văzu cutiile cu pulbere și ghiulelele de piatră pentru bombarde rînduite cu grijă ca să nu stea în drum. Fiindcă era foarte cald, seniorul îi pofti sub baldachinul ce fusese întins la pupa şi-i apăra de razele soarelui. Acolo se arătă îndată un paj aducînd pe o tavă pahare de vin.

— Luați și gustați, spuse seniorul. E vin de-al nostru, din Burgundia, dar din păcate, după atîta umblat pe mare, prin căldură, s-a cam acrit.

— În urma mea vin carele cu merinde pe care vi le-a trimis tatăl meu, spuse Vlad cel Tînăr. Între aceste merinde se află și cîteva poloboace cu vin.

— Mulțumesc voievodului Valahiei pentru acest dar de preț, spuse cavalerul. Din veștile ce mi-au ajuns aici am înțeles că alteța sa ar dori să ne ajute în asaltul cetăților dunărene.

— Vă va ajuta cu toate puterile, seniore. Tata avea și așa gîndul să se lupte cu turcii și să-i alunge din cetăți; nădăjduim că împreună cu voi va fi mai lesne să ne împlinim gîndul.

— Așa va fi, spuse voios seniorul. Să știți, dragă prietene, că ne aflăm prin părțile astea de mai bine de o lună. După ce-am cercetat ceățile de pe țărmul mării, ne-am gîndit că regele Vladislav poate fi într-un oraș dunărean stăpînit de turci. Am înțeles că singur nu mă pot război cu turcii, de aceea l-am rugat pe seniorul Pietre Vast să se înfățișeze contelui Iancu și voievodului de Valahia. În aștepta-

rea lui n-am stat degeaba. Am colindat vreme de o lună pe Marea cea Mare, încercînd să dau ochi cu turcii. Am prins în cale trei corăbii turcești cu grîu și le-am dus la Caffa. Apoi m-am întors și am așteptat răspunsul soliei.

— Răspunsul soliei acesta este, spuse Vlad cel Tînăr. Tatăl meu vă roagă să așteptați pînă la strîngerea recoltei. Apoi își va aduna oamenii și vom porni să ne unim cu oastea contelui Iancu.

— Contele Iancu ar dori să-l aducem și pe pretendentul turc Daud Celebi, adăugă Pietre Vast.

—Îl vom aduce, întări Walerand. Și-așa trebuie să faci un drum la Constantinopol, prietene Vast, ca să-l poftești încoace pe cardinal și să-i aduci pe ceilalți oameni ai noștri împreună cu galerele rămase acolo. Nu știu cît de tari sînt cetățile, dar nădăjduiesc că vom izbîndi.

— Mai avem și noi niște luntri, spuse Vlad. Ne-am ostenit și ne-am făcut singuri, după priceperea noastră, vase mici cu care să păzim Dunărea. Cred că ne vor fi și ele de un ajutor oarecare.

Walerand de Wavrin se înveseli și încuviință din cap:

— Sînt încredințat, seniore. Mai ales că oamenii voștri cunosc bine locurile. Așadar, vom aștepta întoarcerea domnului Pietre Vast cu cardinalul și corăbiile. Între timp recolta va fi strînsă de pe cîmpuri și luptătorii din Valahia vor putea lua arma. Iar noi avem răgaz să ne dregem galerele și să ne pregătim oamenii...

Oaspeții valahi rămaseră pe corabia burgundă. Căpitanul Stoian lua seama la rînduiala corăbierilor, iar Vlad cel Tînăr și boierul Cîndea stăteau de vorbă cu Walerand, punînd la cale, în fața unei hărți vechi, drumurile viitoare ale luptătorilor. Apoi Stoian luă drumul Argeșului, unde urma să

dea seama voievodului despre cele văzute. Vlad cel Tînăr rămase în preajma cavalerului burgund, întovărășindu-l la vînătoare prin bălțile din preajma Brăilei și povestindu-și unul altuia întîmplări din viață.

La sfîrșitul lunii iulie, pe apele Dunării se arătară trei galere, care dădură de departe salutul, prin lovituri de tun, către pămîntul de care se apropiau. Curînd galerele se alăturară de țărm și domnul Pietre Vast se grăbi să se înfățișeze seniorului Walerand, împreună cu alți nobili burgunzi și cu Daud Celebi, nepotul sultanului, fugit la Constantinopol spre a scăpa de prigoana lui Murad.

— Vin și galerele cardinalului în urmă, spuse Pietre Vast. Ajung aici în cîteva zile. I-am povestit de unirea noastră cu valahii și el a încuviințat.

— De-acuma sîntem gata, se bucură cavalerul Walerand. Va trebui să stăm de vorbă cu alteța sa seniorul Valahiei și să ne sfătuim asupra luptei ce avem de dat.

Vlad cel Tînăr făcu un pas înainte:

— Tatăl meu va fi bucuros să vă întîlnească, seniore. El mi-a poruncit ca îndată ce vă vin corăbiile să-i dau de veste ca să vă trimită cai. Măria sa se află în tabără la zece leghe de aici, împreună cu oștenii și vînătorii.

— Atunci, seniore, cred că e timpul să-i dați de veste, zîmbi Walerand.

Un olăcar domnesc porni în goana mare spre tabăra lui Vlad Dracul și se întoarse în aceeași zi, aducînd caii trebuitori. Iar Vlad cel Tînăr îl pofti pe seniorul de Wavrin și pe Pietre Vast să fie oaspeții tatălui său. Cavalerii încălecară și, urmați de un pîlc de seimeni domnești și de zece oșteni de pe corăbii, porniră către tabăra voievodului. Drumul trecea pe lîngă lanuri de curînd secerate; se

întîlniră cu căruțe ce duceau grîul treierat de la arie, văzură căpițele aurii de snopi încă întregi, le dădură bineţe oamenii acelor locuri, care-și opreau o clipă lucrul la trecerea alaiului.

— Frumoasă țară, și foarte bogată, precum se vede, spuse seniorul Walerand.

— De aceea o rîvnesc atîția, oftă fiul voievodului. Au încercat prin vreme s-o apuce cînd ungurii, cînd turcii, cînd tătarii. De fiecare dată oamenii de aici s-au ridicat cu sabia în mînă și a curs sînge pentru fiecare petec de pămînt. Sîntem o țară mică, seniore, dar nu putem răbda robia. Asta, ca să înțelegeți de ce ne păstrăm gîndul de a lupta alături de voi împotriva turcilor.

Se opriră într-un sat, în preajma unei fîntîni cu cumpănă, să adape caii și să răsufle după arșița drumului. O fată tînără ieși în poartă cu o vadră mare de lemn și cu un fagure de miere atunci desprins din stup, îmbiindu-i pe cinstiții oșteni să guste și să se răcorească. Seniorul Walerand mulțumi în graiul său privind-o drept în ochi și fata plecă fruntea îmbujorîndu-se.

— Pe fetele acestea le rîvnesc turcii de peste Dunăre, spuse iarăși fiul voievodului. Ienicerii ies din cetăţile lor învîrtind iataganele, dau foc satelor și duc oamenii în robie. Este și aceasta o pricină care ne însuflețește în lupta noastră...

Cavalerul dădu din cap și aruncă încă o privire fetei, care făcuse un pas înapoi spre poarta casei, și se îndreptă spre calul său.

— Vă înțeleg, seniore, spuse el. Făgăduiesc că cea dintîi lovitură de sabie o voi da cu gîndul la această fată. Și-i doresc să nu cadă niciodată în mîinile lacome ale ienicerilor...

În preajma taberei lui Vlad Dracul, o strajă sună prelung din corn vestind apropierea oaspeţilor.

Printre copaci zăriră într-o poiană corturile ostășești și caii luptătorilor păscînd. Dintre corturi se ivi, pe jos, voievodul însoțit de boierii săi de frunte. La o depărtare oarecare, cavalerul Walerand se opri, descălecă și-și scoase coiful înfierbîntat de soare. Însoțitorii săi făcură la fel. Apoi căpitanul burgund, însoțit de fiul voievodului și de boierul Cîndea, merse să-l salute pe domnitor.

— Fiți binevenit, seniore, spuse Vlad Dracul. Am dori să vă simțiți la noi tot așa de bine ca în frumoasa voastră țară.

— Monseniore, vă aduc salutul suveranului meu, ducele Filip de Burgundia, și urările sale de izbîndă.

— Să mergem în cortul meu, e mai răcoare, spuse voievodul. Se află aici și trimisul contelui Iancu de Hunedoara, un nobil pe care domnul Pietre Vast îl cunoaște.

Intrară în cortul răcoros și începură sfatul de război. Domnul era însoțit de marele spătar Dragotă și de vornicul Albu, care știau seama oștilor. Trandafir Brașoveanul era și el de față, cu solie din partea contelui Iancu și a nobililor unguri.

— Stăpînul meu, cuvîntă Trandafir Brașoveanul, mi-a poruncit să spun înalților căpitani că el se va afla cu oastea sa la Nicopole în ziua de opt septembrie.

— Cam tîrziu, se încruntă Vlad Dracul.

— Mai devreme nu e cu putință să adune oastea, măria ta.

— Atunci vom porni la jumătatea lunii august — noi pe uscat, iar corăbiile burgunde pe apă.

— Credeți că ne va ajunge timpul? întrebă seniorul de Wavrin. E drum lung și necunoscut...

— Vă vom da călăuze. Fiul nostru vă va însoți pe apă cu cincizeci de luntri încărcate cu luptători.

Ei vă vor feri de capcanele Dunării. Și... ale turcilor, adăugă voievodul cu un zîmbet. De asemenea veți primi merinde pentru oamenii de pe corăbii.

— E un ajutor prețios, murmură Walerand.

— La fel de prețios cu cel pe care ni-l veți da la asaltul cetăților prinse de turci, seniore. Aceste cetăți sînt locuri de trecere care vatămă mult Țara Românească. Și de le vom izbăvi, va fi bine pentru noi.

— Avem puteri destule, spuse Walerand. Așteptăm să ne mai vină de la Constantinopol trei galere, care se află sub steagul legatului papal, domnul cardinal Condolmieri, căpitanul-general al flotei creștine. Vom avea astfel opt galere cu totul și bombarde destule, cu praf și ghiulele de granit.

Voievodul schimbă în șoaptă cîteva vorbe cu marele spătar, apoi cuvîntă:

— Oastea noastră vi se alătură cu șase mii de oameni, osebit de luntrașii care vor fi în număr de cinci sute. Avem și două bombarde mari, noi-nouțe, care pot fi aduse la nevoie pentru asaltul cetăților.

— Iată o putere în stare să cuprindă o cetate oricît de întărită, spuse voios Walerand, dînd mîna cu voievodul.

Cei de față se arătară bucuroși de acest legămînt. Veni apoi vorba de principele Daud Celebi, care se afla pe una din galerele căpitanului.

— Am făgăduit acestui principe să-l ajutăm să ia tronul, spuse cavalerul burgund. Iar de nu va izbuti, îl vom da teafăr în mîna nobililor unguri, printre care el are prieteni și neamuri.

Vlad Dracul încuviință cu un semn hotărît.

— Trebuie să-l ajutăm. Precum bănuiesc că v-a spus, el a făgăduit pace și s-a lepădat de gîndurile hrăpărețe ale sultanului Murad. Îl vom ocroti și îl vom sprijini cît vom putea.

— Așadar, vom porni la fapte, spuse în chip de încheiere seniorul burgund. Vă mulțumesc pentru buna înțelegere, alteță, și... bizuiți-vă pe cuvîntul meu de cavaler. Ne vom sili să împlinim tot ce ne-am pus în gînd.

— Asemenea și noi, seniore.

Sfatul fiind sfîrșit, Vlad Dracul își pofti oaspeții la o cină ostășească, în preajma focului de tabără, unde se rostiră multe urări de izbîndă și se ciocniră cupe cu vin.

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA

— Ești o iscoadă iscusită și te voi răsplăti, spuse Hasan după ce ascultă veștile. Dar cum ai aflat toate astea?

Mustafa rînji netezindu-și mustățile pe care le lăsase să crească după obiceiul țăranilor valahi:

— E un meșteșug deosebit, stăpîne. Am mîncat pîine amară, acesta-i prețul: am cărat saci la Curtea de Argeș, și am mînat boi pe drumul Brăilei. M-am tocmit căruțaș la domnie și am pus piciorul pe corăbiile venite din apus. Am tras cu urechea la ce vorbeau isprăvniceii veniți să strîngă oaste. Și m-am furișat cu bărcuța mea în urma luntrilor domnești ce coborau către schela Brăilei. Nu-mi pune vorbele la-ndoială, stăpîne. Dîrak s-a vorbit cu corăbierii burgunzi să bată cetățile de pe Dunăre. Au mai venit de pe mare cinci corăbii. Sînt acum

opt cu totul, și fiecare are patru tunuri mari și flinte nenumărate, și arcași îmbrăcați în zale. În clipa asta meșterii dreg corăbiile și le rînduiesc pentru luptă. În cîteva zile pot porni la drum. Și se vor opri fără îndoială la cea dintîi cetate ce le-o ieși în cale.

— Silistra, murmură Hasan..

— Întocmai, stăpîne, Silistra. Fă ceva, că altfel pe cei de acolo îi așteaptă zile grele.

— Voi face, Mustafa. Lasă-mă să cuget în liniște. Ba nu, du-te și alege dintre ieniceri zece călăreți, pe cei mai iuți și mai ageri la minte. Îi voi trimite cu scrisori grabnice în zece părți ale țării bulgărești. Să afle toți subașiii ce ne așteaptă. Și să-i vestesc că Daud Celebi, dușmanul padișahului, s-a unit cu ghiaurii ca să-i smulgă sceptrul. Zece ieniceri.

— Bine, stăpîne.

— Stai, nu pleca. Uite, pentru osteneala ta, o pungă cu galbeni. Iar dacă ajung pașă al Valahiei, te pun strîngător de haraci.

— Milostive stăpîn! se bucură Mustafa. Strîngător de haraci? Atunci o să-ți întorc înzecit aurul acesta.

— Lasă, băiete, făgăduieli am auzit eu multe. Pînă una alta, gătește-te iarăși de drum.

— Mă duc și eu cu solie la vreo cetate?

— Ba te vei duce înapoi în Valahia, Mustafa. Să-ți faci slujba mai departe, cum ai început-o. Vreau să știu tot ce se petrece acolo, în preajma lui Dîrak. De i-aș putea citi și gîndurile!

La jumătatea lunii august, corăbiile erau gata de plecare. Sosiseră și luntrile românilor, pe care Stoian căpitanul se ostenise a le pregăti cît putea mai bine, punînd înăuntru merinde și arme. Cîțiva

dintre luntrași, oameni născuți și crescuți pe malul Dunării și care-i cunoșteau toate cotloanele, primiră porunca să urce pe corabia din frunte, unde se afla căpitanul Walerand, și să fie călăuză burgunzilor. Ceilalți se rînduiră în urma celor opt corăbii, ducînd cu sine și corturile pentru adăpostirea pe timp de noapte. A doua zi după jumătatea lunii august, în zori, flota se urni — burgunzii folosind adierea de vînd abia iscată, care punea viață în pînzele uriașe ale galerelor, iar românii vîslind din răsputeri ca să nu rămînă-n urmă. După cîteva leghe de mers văzură în depărtare norul de praf stîrnit de oastea voievodului care venise să însoțească navele mergînd pe malul apei. Mai către prînz, vîntul scăzu; luntrile lui Vlad cel Tînăr, care rămăseseră în urmă, ajunseră în dreptul corăbiei din frunte. Walerand se apleca peste pălimarul înalt al galerei sale și-l salută pe fiul voievodului întrebîndu-l dacă iuțeala aceasta nu e istovitoare pentru vîslași.

— Dimpotrivă, seniore, asta-i face să tragă mai cu nădejde. Dacă rămînem în urmă, alta e pricina: vîntul vă e prielnic astăzi, dar nu știu de va fi așa în toate zilele.

În acest timp vîntul se opri de tot; pînzele galerelor începură să fluture nefolositoare deasupra catargelor, se auziră poruncile comiților de galere care-și îndemnau vîslașii să treacă la lucru. Cursul apei oprise galerele pe loc; vîslele lungi și late ca niște lopeți loviră deodată valurile, apoi încă și încă o dată, pînă cînd corăbiile burgunde se urniră iarăși. Luntrașii lui Vlad ajunseseră departe și-și rîdeau în barbă de marile corăbii pîntecoase ce se tîrau anevoie în urma lor.

Spre seară, ajungînd la un loc prielnic, Vlad Dracul hotărî să facă popas. Șetrarii dădură porunci

pentru așezarea corturilor; pitarii, clucerii și toți cei ce aveau în grijă hrana oastei dădură ghes carelor cu merinde să se apropie; se aprinseră focuri mari iar cailor li se dădu tainul cuvenit. Curînd, Vlad cel Tînăr și ai săi își pregătiră și ei tabăra nițel mai într-o parte, cu rînduială bună care plăcu mult voievodului.

— Nu m-am ostenit să vin în tabăra luntrașilor pînă azi, spuse el. Văd că oamenii tăi au învățat de toate.

— Boierul Cîndea s-a îngrijit de ei, zîmbi fiul voievodului. Ne-am gîndit să-i ospătăm și pe corăbierii burgunzi. O să-i poftim aici, și n-am vrea să rîdă de noi cînd or intra în tabăra noastră.

— Dar văd că zăbovesc...

— Merg greu la deal cînd se oprește vîntul, lămuri Vlad cel Tînăr. Acum înțelegi de ce i-am zorit să plece mai curînd de la Brăila. Ei sînt deprinși cu marea, unde vîntul bate mereu și te poartă el singur pînă la capătul lumii. Aici, pe Dunăre, sînt alte obiceiuri...

În sfîrșit, puțin înainte de căderea serii, galerele se arătară în depărtare. Vlad dădu poruncă să se ințețească focurile de sub pirostrii și alergă pe mal să găsească burgunzilor loc prielnic pentru a-și arunca ancorele.

După zece zile de mers, corăbiile primiră semn de la fiul domnului să se oprească fiindcă se aflau la două ore de cetatea Silistrei. Românii își făcură tabăra pe malul Valahiei, într-un loc unde nu puteau fi văzuți de turcii din cetate. A doua zi înainte de revărsatul zorilor după cum hotărîseră de cu seară, se pregătiră de luptă astfel: seniorul Walerand în avangardă, avînd drept ajutor o parte din luntrile românilor, iar mai în urmă, cardinalul cu galerele sale și cu restul de luptători ai lui Vlad.

— Nu ne putem vîrî în vizuina lor pînă nu știm ce și cum, spuse Vlad cel Tînăr sfătuindu-se cu ai săi. Tu, căpitane Stoian, ia patru luntri și du-te spre malul celălalt pînă nu se luminează bine; poate afli ceva despre turci și ne spui și nouă.

— Am înţeles, măria ta.

În întuneric se auzi glasul căpitanului chemîndu-și oamenii. Vlad îl așteptă să plece, apoi se sfătui cu Cîndea:

— Eu mă voi duce înainte, împreună cu corăbiile seniorului de Wavrin. Domnia ta rămîi cu cardinalul. Dacă Stoian aduce vreo veste însemnată, ne dai de știre.

Spunînd acestea, își tocmi luntrile și porni în susul apei alături de corăbiile seniorului burgund. Răsărise soarele cînd ajunseră în dreptul cetății. Dar în zadar își ascuţiră privirea și auzul: din partea turcilor nu se simţea nici o mișcare.

— Te pomenești că-i luăm pe neașteptate, se bucură Vlad. Acum ar fi clipa cea mai bună pentru dat asaltul. Dar ce face domnul cardinal?

— Nu pricep nimic, strigă mînios căpitanul burgunzilor. Așa se-ntîmplă cînd faci un preot conducător de oaste. Nu poate să iasă lucru bun!

După două ceasuri de așteptare, Walerand hotărî să trimită o barcă să vadă ce se-ntîmplă. Dar barca zăbovea și ea. Atunci îl rugă pe Vlad să meargă împreună la galerele cardinalului. Soarele era sus de-acuma, arșiţa grea a zilei făcea să dogorească mînerele săbiilor, vremea pentru năvala asupra cetăţii trecuse. Seniorul coborî așadar în barca lui Vlad cel Tînăr și se îndreptară spre galera cardinalului. Iar cînd ajunse lîngă ea, Walerand de Wavrin era atît de mînios încît nici nu-l salută pe cardinal ci îi strigă:

— Monseniore, oare crezi că mai putem încerca la ceasul acesta un asalt?

Cardinalul zîmbi și răspunse netulburat:

— Chiar acum am ridicat ancora. Ne vom apropia de cetate. Veniți sus, seniorilor.

Urcară pe galeră. Și Vlad văzu acolo pe Stoian căpitanul, alăturea de Costea, iar lîngă catarg, cu mîinile legate la spate de un scripete ce atîrna de sus, de pe verga cea mare, stătea un turc îmbrăcat în straie proaste, tare înspăimîntat

— Ce-i cu ăsta? strigă Vlad cel Tînăr.

— L-am prins în gura unui pîrîu, măria ta. Își cerceta coșurile puse de cu seară și-și umpluse barca cu pește. Ne-am dus prin spatele lui și i-am pus lancea în coaste: el a crezut că sîntem de-ai lui și a-nceput să se roage de iertare. Că a încălcat porunca subașiului. Ce poruncă? l-am întrebat. Ca picior de om să nu iasă din cetate vreme de trei zile. De ce? N-a vrut să spună nici în ruptul capului. Atunci l-am adus la domnul cardinal, și l-am pus la cazne. Ne-a spus că îl paște moartea dacă află căpeteniile cele mari din cetate. Și domnul cardinal, auzind una ca asta, a poruncit să nu mai dăm asalt și să-l cercetăm mai departe pe prins.

Vlad se apropie de turcul care stătea pleoștit, cu mîinile la spate, și din vreme-n vreme încerca să-și scuture picurii de sudoare ce i se prelingeau de pe frunte pe vîrful nasului.

— Dacă vrei să vezi și mîine lumina soarelui, vorbește, îi spuse el în limba osmanlîilor.

Turcul spuse cu glas tînguitor:

— De nu vorbesc, mă omorîți voi; de vorbesc, mă vor ucide ai mei. Mai bine să mor de mîna dușmanului.

— Vorbește, repetă Vlad.

Turcul dădu din cap în semn că nu. Atunci cardinalul, care stătea deoparte, făcu un semn și doi corăbieri de-ai lui traseră de frînghia care, trecută prin scripetele de sus, era legată de mîinile turcului. Cu brațele răsucite, prinsul căzu în genunchi și dădu un strigăt de durere; nu mai cunoscuse această caznă, cu care sînt pedepsiți pe corăbii hoții și cei ce se răzvrătesc.

— Aman! strigă el. Dați-mi drumul că spun tot!

Vlad făcu semn corăbierilor care slăbiră frînghia. Turcul rămase în genunchi și începu să plîngă:

— Alah mi-e martor că nu vreau să-i vînd pe-ai mei. Dar nu pot să rabd durerea, cinstite efendi.

— Spune ce se petrece în cetatea voastră, îi porunci Vlad mînios.

— În cetatea noastră s-a aflat că veniți cu oaste și corăbii ca s-o cuprindeți. Și au venit aici toți subașiii din cetățile bulgărești și o să fie rău de voi dacă vă apropiați.

Boierul Cîndea tălmăci în limba burgunzilor spusele turcului.

— Omul acesta poate că minte, zise cardinalul liniștit. Dar ca să nu greșesc, am oprit atacul. Trebuie să știm care-i adevărul.

— Îl vom afla numaidecît, spuse Vlad cel Tînăr. Eu mi-am petrecut copilăria în orașul sultanului și cunosc după nume mulți oameni de vază.

Făcu semn corăbierilor și aceștia întinseră puțin frînghia. Turcul țipă iarăși, mai mult de spaimă decît de durere.

— Vorbește, cîine, se răsti Vlad cel Tînăr. Spune-mi numele subașiilor ce se află în cetate, și numărul oștenilor ce au venit cu dînșii.

— Feriz-beg, spuse repede turcul. Și Mehmet-Ali. Și Hasan din Giurgiu cu toți oștenii săi. Și Isac-beg cel viteaz, care a fost bașbuluc-bașa în Anato-

lia... Pe ceilalți nu-i cunosc. Dar să mă tăiați în patru dacă mint. Sînt treizeci de mii de oameni înarmați; de trei zile sosesc întruna și abia mai au loc pe ulițe.

— Lăsați-l slobod, spuse Vlad apoi se întoarse spre boierul Cîndea: Spune cardinalului și seniorului că nu mă îndoiesc de vorbele acestui om. Și trebuie să fim cu luare-aminte, fiindcă e greu să te pui cu treizeci de mii de oameni ascunși îndărătul unor ziduri ca acestea.

Dar boierul Cîndea n-avu vreme să tălmăcească pînă la capăt; o bubuitură grozavă îl întrerupse; văzură fum alb pe zidurile cetății și cîteva ghiulele căzură în preajma galerei cardinalului. Acesta porunci îndată să întoarcă și să se mute toate galerele mai departe, unde n-ajungeau loviturile tunurilor din cetate. Ceea ce și făcură.

Pe urmă poarta cetății se deschise și ieși afară un stegar călare, urmat de cîteva sute de călăreți; apoi alt stegar și altă trupă, și alta, și alta... Sub ochii uimiți ai celor de pe galere, mii de oameni ieșiră din cetate și se rînduiră pe malul apei, fiecare după steagul lui.

— Pot fi treizeci de mii, cum a spus acest netrebnic, murmură Vlad. Înseamnă că nu ne-a mințit.

Galera pe care se afla principele Daud Celebi veni alături de a lor și comitele galerei strigă:

— Principele turc dorește să vorbească cu cavalerul Walerand.

— Duceți-vă, seniore, spuse cardinalul. Poate că principele turc ne va spune ceva de folos.

Seniorul de Wavrin coborî grăbit în barca ce-l adusese. Românii vîsliră iute spre galera lui Daud Celebi. Și cînd ajunseră aproape, potriviră bătaia

vîslelor astfel ca barca să nu se depărteze de galeră. Daud Celebi se aplecă pe pălimarul galerei şi spuse:

— Eu îi cunosc bine pe subaşiii şi căpitanii care sînt pe ţărm. Dacă aş putea să le vorbesc, poate că i-aş atrage de partea mea.

— Voi cere îndăguinţa domnului cardinal, spuse Walerand, şi se înapoie la corabia cardinalului.

— E o veste bună, se bucură cardinalul. Vă rog găsiţi mijlocul să le vorbească fără a-şi pune capul în primejdie.

Căpitanul burgund se întoarse să ducă turcului răspunsul. Acesta dădu poruncă unui slujitor al său să înalţe o flamură albă în vîrful suliţei şi s-o arate celor de pe ţărm. Cînd lucrul se făcu astfel, turcii înălţară şi ei o flamură asemănătoare.

— Putem merge fără teamă, spuse Daud Celebi.

Atunci Walerand hotărî să apropie de ţărm galera cu flamura principelui Daud, pe care se afla ajutorul său cavalerul Regnault de Comfide, şi s-o străjuiască cu propria sa galeră; de aceea, cele două nave îşi potriviră astfel vîslele încît să meargă alăturate şi se apropiară de ţărm la o bătaie de săgeată. Turcii, care le urmăreau mişcarea, se rînduiră şi ei frumos pe ţărm, cu steagurile şi subaşiii lor în frunte. Apoi Daud Celebi apăru pe podul din faţă al galerei, înveşmîntat în haine bogate şi cu coroană de aur peste turbanul său alb, ca să-l cunoască ai săi. Apoi rugă să se coboare pe apă o barcă a galerei, în care se suiră patru dintre însoţitorii săi.

— Duceţi-vă la aceşti subaşii şi spuneţi-le că eu, fiul principelui Murad şi nepotul principelui Saudji, le cer să mă recunoască de stăpîn fiindcă mi se cuvine pe drept împărăţia Turciei. Şi le făgăduiesc pacea şi iertarea, de mi se vor închina!

Barca plecă spre turci. Deodată, Walerand auzi glasul cavalerului de Comfide de pe galera cealaltă:

— Domnule căpitan, nu vedeți ce se petrece?

— Ce anume?

— Turcii îndreaptă tunurile asupra noastră.

— Să pregătim și noi tunurile. Și vom da foc îndată ce ei vor trage în noi.

Cînd barca ajunse la douăzeci de pași de țărm, se auzi glasul solului care spunea întocmai ce-i poruncise Daud Celebi. Cei de pe galere îi văzură pe subașii chemîndu-se unii pe alții și trăgîndu-se deoparte să se sfătuiască. Apoi veniră iar la locurile lor, în fruntea stegarilor, și unul dintre ei rosti cu glas puternic:

— Avem un stăpîn pe care l-am ascultat și l-am slujit. Nu cunoaștem alt stăpîn și nici nu putem avea doi!

Walerand ascultă spusele tălmaciului, în vreme ce barca se întorcea. Tot atunci izbucniră tunurile de pe țărm. Comiții de pe cele două galere poruncită foc și turcii se împrăștiară îndată. Seniorul de Wavrin și cavalerul de Comfide întoarseră galerele și se apropiară de grosul flotei lor, ca să dea seamă cardinalului de cele petrecute. Iar principele Daud primi îngăduința să coboare pe țărm și să se înfățișeze domnului Țării Românești, căruia să-i ceară adăpost.

— Domnule cardinal, spuse Walerand, apoi, eu cred că ne pierdem vremea în fața acestei cetăți. Nu e chip să dăm atacul cînd înăuntru se află asemenea oaste.

Cardinalul se uită cu tristețe către țărmul unde se foia mulțimea de călăreți vrăjmași.

— E drept. Mai bine ar fi să ne grăbim spre Nicopole, unde ne vom întîlni și cu oastea ungurească.

Porniți înainte, seniore, și găsiți un loc prielnic pentru copt pîinea. Mi s-a spus că oamenii mănîncă turte și grîu fiert, că și-au terminat posmagii și nu mai au decît făina și grîul pe care ni l-au dat românii. Eu vă voi urma îndată cu galerele mele.

Se îndeplini întocmai. Vînt prielnic suflă în pînzele galerelor burgunde. Luntrile lui Vlad cel Tînăr se ațineau mai mult pe lîngă țărm, unde cursul apei era mai domol și puteau înainta mai lesne. Iar cînd se opriră și traseră la țărm într-un loc cu mulți copaci, Vlad spuse către boierul Cîndea a cărui barcă plutea în dreapta lui:

— Unde se tot duc oamenii aceștia? Mai avem o leghe și ajungem în nasul turcilor din cetatea Turtucaiei. Du-te degrabă, boier Cîndea, și vestește-i unde se află. Și spune-le că mîine în zorii zilei voi veni cu toți oamenii mei și vom da asaltul!

Boierul Cîndea zăbovi mult la galera căpitanului burgund; între timp Vlad și cu ai săi își așezară tabăra și se pregătiră de odihnă. Soarele apusese de mult cînd bătrînul se întoarse:

— Măria ta, cavalerul Walerand nu știe ce-i cu cardinalul. Vîntul e prielnic, galerele lui ar fi trebuit s-ajungă demult. Dar el trage nădejde că oricum vor veni în noaptea asta și deci mîine, îndată ce sîntem gata de atac, să-l vestim și el ne va aștepta.

— Foarte bine, spuse fiul domnului. Căpitane Stoian, rînduiește străjile și trimite iscoade în jurul taberei. Tata cu oștenii săi se află în urmă, căci noi am avut vînt bun și spor mare la vîslit. Sîntem, așadar, singuri în fața cetății turcești. Străjile să fie cu ochii în patru. Toți ceilalți să se odihnească. Mîine în zori începem asaltul!

— Prea bine, măria ta! spuse căpitanul Stoian. Cu toate că...

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că în locul măriei-tale nu m-aș încumeta. O cetate e o cetate.

— Nu-i prea tare, îl liniști Vlad. E mai mică decît Silistra.

— Poate-ar fi mai bine să-l așteptăm pe măria sa cu grosul oastei. Nici cardinalul n-a venit cu corăbiile sale...

— Va veni, spuse Vlad. Fii pe pace, căpitane Stoian, vom face treabă bună.

— Voia măriei tale, spuse Stoian liniștit. Mă duc să-ți împlinesc porunca.

În timp ce corăbiile căpitanului Walerand se depărtau în susul Dunării, subașiii din cetatea Silistrei se adunaseră iarăși la sfat.

— Pleacă pe rînd, spuse Hasan.

— Da, întări subașiul cetății Turtucaia, pe nume Feriz-beg. Au văzut că nu le-a mers aici, caută gîlceavă mai departe. Ia stai! Întîia cetate pe care o vor ajunge în drum este cetatea mea! Să mergem într-acolo, cinstiți prieteni. Văzîndu-ne așa de mulți, ghiaurii nu vor cuteza să dea atacul.

— Are dreptate, spuseră ceilalți. Vom merge cu toți oștenii la Turtucaia!

— Ei, efendi! strigă un ostaș de pe ziduri. Veniți să vedeți ce se petrece!

Toți săriră pe scări și urcară în turn. În lumina blîndă a soarelui care apunea, văzură cinci galere învîrtindu-se cam în loc.

— N-au plecat toți?! se miră Hasan.

— N-au plecat! Vor să iscodească. Au ghicit gîndul nostru, că mergem să apărăm Turtucaia, și ne așteaptă să plecăm. Iar după asta, vor veni și vor cuprinde nesupărați cetatea....

— Dar ceilalţi au plecat, stărui Feriz-beg. Şi au plecat şi valahii, cu luntrile lor. Va fi fiind un şiretlic. Îmi vor lovi cetatea, în vreme ce noi stăm aici şi nu ne hotărîm.

— Ştii să numeri, efendi? spuse supărat alt subaşiu. Către Turtucaia au plecat trei corăbii, iar aici au rămas cinci. E lesne de înţeles unde vor să lovească.

— Nu-i nici una, nici alta, le-o tăie Hasan care nu-şi lua privirea de la corăbiile burgunde. Nu vedeţi, oameni buni? Li s-a împotmolit o corabie. Uite-o cum stă neclintită, de cînd ne uităm la ea, în vreme ce celelalte caută s-o tragă... Ia priviţi! acuma au început s-o descarce.

— Tocmai acesta e şiretlicul, spuse cu înflăcărare subaşiul Silistrei. Ca să credem noi că de nevoie au rămas aici şi să plecăm. Vor să-mi ia cetatea, bunii mei prieteni. Eu nu mă mişc de aici!

Subaşiii tăcură, descumpăniţi, cu ochii la apa care începuse să vălurească, sub bătaia aprigă a vîntului. Întunericul era tot mai adînc; curînd galerele începură să nu se mai desluşească decît ca nişte umbre pe apa încă strălucitoare.

— Se înnoptează, murmură un oarecine. Ei ne aşteaptă să plecăm. Vor lovi cetatea chiar în noaptea asta.

— Rămîneţi aici, ţipă Feriz-beg. Nu mă lăsaţi pe mîna lor!

— Nu te lăsăm, îl liniştiră ceilalţi. Rămînem aici cîtă vreme stau şi ei.

— Ba eu o să plec, spuse Hasan. După Turtucaia vine cetatea mea la rînd. Mă duc să-mi apăr cetatea, cinstiţi prieteni.

— Te voi pîrî în faţa beglerbegului! ţipă Feriz-beg.

Hasan se uită la el şi rîse în întuneric:

—Așa? Și ce-o să-mi facă? O să mă certe. Iar eu o să-i dăruiesc niște cai și niște odoare de aur ca să mă ierte. Dar dacă pierd cetatea, nu-ncape iertare. Luminăția sa padișahul îndată mă scurtează de cap. Nu vă supărați, frații mei. Mă duc să-mi apăr cetatea și capul!

Se duse să-și cheme oștenii cu care venise. În urma lui, ceilalți oftară și rămaseră tăcuți. Într-un tîrziu, unul din ei se apropie de deschizătura turnului:

— Răsare luna, prieteni. Și corăbiile sînt tot acolo...

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA

— Așadar ați luat castelul? întrebă zîmbind Vlad Dracul.

— L-am luat, tată. Dar au căzut mulți de-ai noștri sub zidurile lui.

— Dacă n-ai avut răbdare... îl mustră cu blîndețe voievodul.

— Era cu neputință să așteptăm. Din clipă în clipă puteau veni ajutoare de la Silistra, unde știi și măria ta ce mulțime de oșteni se-ngrămădise. Mai greu a fost în clipa dintîi a asaltului. Am trecut Dunărea mai jos de cetate și n-am mai așteptat să vină burgunzii. Ne-am dat jos din bărci și ne-am

năpustit către ziduri. De-acolo ne-a lovit o ploaie de săgeţi. Şi după ce au tras ostaşii, ienicerii au ieşit cu toţii din cetate şi ne-au alungat către bărci. Erau mulţi, iar dintre ai noştri căzuseră destui. Atunci i-am simţit pe burgunzi în urma noastră; veneau trăsnind din flinte şi din bombarde. Turcii s-au ascuns îndată în cetate. Am prins inimă cu toţii şi ne-am năpustit pînă sub zidurile castelului. Din urmă, de pe galere, bubuiau tunurile. Cavalerul Walerand şi-a rînduit arcaşii şi purtătorii de flinte şi le-a poruncit să tragă fără încetare, aşa că duşmanul nu cuteza să se arate pe ziduri. Am sărit cu toţii, ai noştri şi burgunzii, şi am intrat peste ei.

— Iar ei s-au vîrît în turnul cel mare, aşa-i?

— Aşa-i. Dar de unde ştii, tată?

— Cunosc cetatea, fiule. Turnul cel mare e nespus de bine clădit şi apărat din toate părţile. Nu poate fi dărîmat nici cu tunul, nici cu alt mijloc.

— Ştii, că ne-am străduit şi noi cu drugi de fier aduşi de pe galere. Nici o ispravă. Turcii, văzînd că n-avem ce le face au început să ne strige de sus. Spuneau să punem pace şi se tîrguiau cu noi. Am înţeles că era un şiretlic. Voiau să ne ţină de vorbă pînă le vine ajutor. Dar nici aşa nu le-a mers. Căci s-au ostenit oamenii mei şi cu burgunzii, în vreme ce focul flintelor îi ţinea pe turci nemişcaţi, şi au adus lemne şi paie la piciorul turnului.

— Aha! strigă domnitorul. Bun gînd aţi avut, căci pridvoarele şi adăposturile turnului sînt din lemn.

— Întocmai, măria ta. Şi-am îngrămădit lemne pînă sus, la galerie, apoi am dat foc. Cînd i-a ajuns

fumul, turcii au deschis ușa turnului și au ieșit cu sabia-n mînă, să-și facă drum. Ăsta le-a fost sfîrșitul...

Voievodul ascultă mulțumit povestea fiului său și-i spuse încet:

— Acum avem în drumul nostru cetatea Giurgiului. Va trebui să vorbim cu burgunzii. Fără ajutorul lor n-o vom putea cuprinde. Eu am trimis prin sate să mai aducă oameni, și cele două bombarde mari din cetatea Argeșului. Vornicul Albu e în drum; m-am înțeles cu el să fie mîine pe cîmp la Stănești și să ne aștepte. Acuma, fiule, te vei duce la seniorul Walerand împreună cu boierul Cîndea și-l vei ruga să ne ajute. Fii stăruitor și vei izbîndi.

Vlad cel Tînăr înclină fruntea și se duse să-l ia pe omul său de credință. Curînd se aflară pe galera seniorului Walerand de Wavrin.

— Seniore, la o zi de drum, dacă avem vînt prielnic, sau la două, dacă vîntul e împotrivă, se află o cetate de patru ori mai mare decît castelul Turtucaia, cetatea Giurgiului. V-am mai vorbit de ea; este clădită de bunicul meu și se află de treizeci de ani în mîna sultanului. Am putea merge acolo s-o împresurăm.

— Dar turcii? spuse Walerand. Amintește-ți de cei treizeci de mii de la Silistra. De nu se împotmoleau galerele cardinalului, ca să-i țină acolo, veneau să apere castelul Turtucaia și nu l-am mai fi cucerit niciodată. Ce ne facem dacă vin în ajutor?

— Nu e cu putință, răspunse Vlad cel Tînăr. Cetatea se află pe o insulă mare, chiar lîngă țărmul nostru. Turcii nu vor cuteza să treacă prin fața bombardelor de pe galere. Vă rog, monseniore. E

dorința cea mai fierbinte a tatălui meu. Cetatea aceasta ne e scumpă și ne va scăpa de multe rele. Iar tatăl meu a jurat bunicului meu aflat pe patul de moarte că o va lua înapoi.

— Eu nu pot hotărî, spuse Walerand încet. Domnul cardinal s-a mîniat foarte, aflînd că am cucerit castelul Turtucaia fără el. De-acum, voi face totul numai după voia lui. Duceți-vă la el și povestiți-i ce mi-ați povestit și mie. Să vedem ce hotărăște.

Vlad se duse. Luă povestea de la capăt, străduindu-se să-l tragă pe cardinal de partea sa. Boierul Cîndea tălmăci în auzul seniorilor de pe corabia cardinalului tot ce spunea. Iar cardinalul zise:

— Fără seniorul de Wavrin nu pot hotărî nimic. Voi trimite la el pe cineva care se va strădui să-l aducă încoace.

Vlad se prefăcu a nu vedea neînțelegerea ce se stîrnise între cardinal și căpitanul burgund. În așteptare, el se trase cu boierul Cîndea într-o margine a corăbiei și spuse:

— Mă tem că eu am fost pricina vrajbei dintre acești căpitani de care avem nevoie.

— Se prea poate, măria ta. Noi te-am sfătuit atunci să nu te pripești, dar ești tînăr și ai sînge clocotitor. Poate că domnul cardinal îl pizmuiește pe seniorul burgund pentru victoria la care el n-a luat parte. Cine știe? Bine că s-a întîmplat să-i răzbim pe turci și nu ne-am făcut de ocară.

— Dar cearta lor nu-i bună. Și tata mi-a poruncit să-i chem alături de noi pentru asaltul cetății.

— Fii pe pace, îl liniști boierul Cîndea. Se vor împăca ei pînă la urmă. Sînt mîndri și le place răz-

boiul, iar dezbinaţi nu pot face nimic. Ai răbdare şi ai să vezi că aşa va fi.

Între timp, seniorul Walerand ajunse şi el pe galera cardinalului. Boierul Cîndea se dădu mai aproape, ca să-i audă ce vorbesc şi să tălmăcească fiului domnesc cuvintele lor. Sfatul celor doi căpitani urmă puţin. Walerand, prefăcîndu-se umil, spuse că el va face numai ceea ce poruncea cardinalul; acesta, împăciuitor, îi cerea sfatul zicînd că nu ştie ce hotărîre să ia.

— Ce-aţi hotărî, dacă v-aţi afla în locul meu? îl întrebă cardinalul în cele din urmă.

— Eu doresc foarte mult să dobîndesc cetatea, spuse Walerand. Românii sînt aici, cu vreo şase mii de oameni şi două bombarde mari. Am şi eu una, foarte potrivită pentru cetăţi. Iar turcii din Giurgiu îi apasă foarte mult pe cei din Ţara Românească.

— Atunci să pornim chiar acum, spuse cardinalul bucuros. Să se spună seniorului Valahiei că vom asalta cetatea Giurgiului cu toată puterea noastră!

Burgunzii şi românii îşi ridicară aşadar tabăra din faţa cetăţii Turtucaia, ale cărei turnuri se preschimbaseră în mormane de cenuşă şi pietre risipite, şi porni mai departe. La căderea nopţii, în preajma cetăţii Giurgiu, gonacii care călăreau mult în faţa oştii, cercetînd ce se petrece în drum, dădură veste că se apropia un pîlc de oaste de ţară, călări pe cai. La care Vlad Dracul se miră foarte, întrebîndu-l pe spătarul Dragotă de mai tocmise ceva oaste pentru ce ştia el.

— Nu știu nimic, măria ta. Toți oamenii sînt cu noi. Șase mii, și peste fiecare mie, un căpitan. După poruncă.

— Să vină-ncoace și vom vedea, spuse Vlad. Bombardele cele noi de la Argeș au venit?

— Ele sînt în grija șetrarului, măria ta. Dar știu că sînt în drum.

— Prea bine. Îndată ce noii veniți ajung aici, serdarul lor să mi se înfățișeze.

După vreun pătrar de ceas, din umbra pădurii se desprinse un călăreț și după ce vorbi cu seimenii din jurul domnului, se dădu mai aproape:

— Mă închin cu plecăciune, măria ta!

— Ei, nu-mi vine să cred, se miră voievodul cercetîndu-i obrazul în lumina lunii. Dumneata erai, părinte Ilie?

— Eu, măria ta. Numai că mi-am lăsat haina preoțească și m-am socotit serdar. Binevoiește măria ta să-mi întărească acest rang în fața oștenilor mei.

— Binevoiesc, rîse domnul. Dar cine sînt acei oșteni?

— Țărani din Vlașca, măria ta. Am auzit că vrei să bați cetatea Giurgiului și m-au rugat să vin cu ei. Și-au adus merinde și arme — ce-au găsit: coase preschimbate-n suliți, topoare ce pot sluji de baltag, iatagane rămase din războaiele vechi... Nu-ți fie cu supărare, măria ta. Oamenii mei nu cer nici mîncare, nici leafă. Vor doar să dezrobească Giurgiul, și îi cred: e în județul lor. Îngăduie deci...

— Îngădui, spuse vodă cu glas schimbat. Îți mulțumesc, serdare Ilie, ție și voinicilor tăi. Cu

oameni ca voi, mi-e inima mai ușoară. Am pornit să împlinesc porunca tatălui meu. Acuma sînt încredințat că o voi împlini!

Cetatea părea că doarme cînd galerele și luntrile se apropiară de ea. Pe ziduri și în turnuri nici ţipenie; porţile ferecate; pămîntul din jur pustiu. Oștenii de pe galere și luptătorii din luntri coborîră pe insulă cam toţi odată, iar luntrile se grăbiră să se întoarcă pe ţărm ca să aducă alte rînduri de oșteni. Vlad cel Tînăr își adună oamenii deoparte, în preajma porții cetății. Și pe cînd oștenii de pe țărmul mare abia se urcau în bărci, vreo trei sute de turci țîșniră deodată pe poartă și începură să-i lovească pe români. Vlad nu se aștepta la atîta îndrăzneală; el ridică sabia și se aruncă în luptă, alături de ai săi, pînă cînd îi dădură peste cap pe turci și-i goniră înapoi în cetate. Porţile mari de stejar ferecat în fier se închiseră la iuțeală în fața românilor. Vlad cercetă zidul gros și clătină din cap:

— Ne va fi greu de data asta, căpitane Stoian.

— Numai să vină bombardele, atunci vom vorbi altă limbă, spuse Stoian.

Într-acestea, trecerea se urma în bună rînduială. Burgunzii găsiseră niște căruțe pe insulă; tăiară cu securile lemne mari și acoperiră căruțele. Și împingîndu-le înaintea lor, ca să-i apere de săgețile și pietrele cu care-i împroșcau cei de sus, ei se apropiară de cetate pînă-n marginea șanțurilor. În latura dimpotrivă a cetății, românii făcură același lucru, astfel că cetatea era amenințată din două părți deodată. Pînă la căderea nopții, oștenii

lucrară cu sîrg la aceste pregătiri. Căruţele îi fereau de loviturile duşmanilor aflaţi pe ziduri şi în turnurile de apărare. Noaptea, burgunzii aduseră bombarda cea mare de pe galeră, tîrînd-o pe tălpi de sanie cu o mulţime de oşteni.

Dimineaţa se porni asediul. Îndată ce se lumină de ziuă, bombarda începu să tragă în locul unde se unea turnul cel mare cu zidul. La cele dintîi lovituri, li se păru că zidul se crăpase, şi izbucniră cu chiote de bucurie; veni însuşi voievodul să vadă această ispravă. Dar urmară alte şi alte lovituri, fără să-l vatăme în vreun fel, de aceea Vlad Dracul porunci să se aducă cele două bombarde şi mai mari care-i veniseră din cetatea lui de scaun. Curînd înţeleseră însă că nu era de nici un folos: zidul rămăsese aproape neatins după ce zeci de ghiulele îl izbiseră.

După prînz, Walerand, care căpătase o rană la braţ în timpul asediului de la Turtucaia, căzu bolnav şi trebuiră să-l ducă la galera sa. Regnault de Comfide primi puterea de căpitan în locul său şi seniorul de Wavrin porunci comiţilor de galere şi tuturor oştenilor burgunzi să-l asculte şi să-i urmeze poruncile.

— S-ar cuveni să facem ca la Turtucaia, spuse Vlad cel Tînăr vorbind cu căpetenia burgunzilor. Vom aduna lemne cît vom putea de multe şi vom da foc cetăţii.

Regnault de Comfide încuviinţă acest lucru, dar tocmai cînd oştenii se împrăştiaseră să caute lemne, se auzi mare zarvă în partea unde erau bombardele. Vlad cel Tînăr îşi chemă iute oamenii şi alergă într-acolo. Turcii ieşiseră fără veste din

cetate și omorîseră cîțiva dintre tunarii care lucrau pe lîngă bombarde. Ceilalți fugiseră, căci erau prea puțini pentru ceata de ieniceri care le venea pe urme.

—Înapoi! strigă Vlad. Au să ne strice bombardele!

Într-adevăr, întorcîndu-se în fuga mare văzură cîțiva dușmani care se străduiau să înfunde țeava tunurilor cu niște pari cioplìți pe potrivă. Se năpustiră deci asupra lor cu săbiile-n mînă și ienicerii fugiră înapoi în cetate, înjumătățiți de armele valahilor. Apoi Vlad cel Tînăr lăsă străji întărite lîngă tunuri și porunci luntrașilor săi să-și urmeze lucrul. Curînd, în jurul cetății se îngrămădiră munți de vreascuri și lemne uscate, numai bune pentru un rug uriaș...

Din turnul cel mare, Hasan urmărea cu ochi neputincioși mișcările celor ce-i împresuraseră cetatea. Le înțelese curînd șiretlicul și porunci oștenilor săi:

— Acești ghiauri vor să ne pună foc. Coborîți îndată coșuri cu jeratic, să aprindem rugurile pînă nu sînt prea înalte ca să ne vatăme galeriile!

Turcii se suciră, se-nvîrtiră și împliniră porunca. Din mai multe părți odată, asupra rugurilor căzură lemne aprinse și grămezi de jar. Lemnele de jos se aprinseră îndată, și prin coridoare se răspîndi miros de fum.

— Foarte bine, se bucură Hasan. Acuma, pe măsură ce ei aduc lemne, focul le mistuie și noi scăpăm nevătămați.

— Stăpîne! Stăpîne! strigă Mustafa de pe scara turnului. Poruncește îndată să arunce apă!

— Ți-ai pierdut mințile? întrebă subașiul înfuriat.

— Stăpîne, te-ai gîndit prea tîrziu să dai foc. Nu știi cît de mari sînt rugurile. Focul a aprins ghereta turnului de miază-zi!

— Arde acoperișul de la turnul mic! urlă alt oștean năvălind pe scară. Sîntem pierduți!

— Turnați apă! hotărî Hasan. Tot omul din cetate, la apă!

Dar apa era departe, în șanțul de apărare, și cînd ienicerii se aplecară cu gălețile, în jurul lor începu să plouă cu săgeți. Cîțiva se întoarseră cu apă, alții rămaseră acolo prăbușiți pe buza șanțului. Cînd află și de această întîmplare, Hasan se îngrozi. Fumul se întindea biruitor deasupra turnurilor; limbi de flăcări se furișau pe coridoare, stîrnind răcnete de spaimă.

— Asta-i pieirea noastră, țipă Mustafa. O să murim arși de vii!

— Dacă nu ne-năbușim înainte, spuse un arcaș din turn începînd să tușească.

Hasan alergă pe coridorul turnului cel mare. Îmbrînci un oștean de la o ferestruică și privi afară. Înțelese că nu mai era nimic de făcut.

— Ridicați steag alb! strigă el. Decît să murim, mai bine dăm cetatea!

Vlad Dracul se apropie el însuși de zidul unde fusese înălțat steagul alb. Chipul lui Hasan se arătă sus, mînjit de funingine.

— Vă dăm cetatea, strigă subașiul. Dar să ne lăsați teferi să plecăm cu caii și cu tot ce-i al nostru.

— La ce ne-ar folosi o cetate arsă? spuse Dragotă spătarul în urechea voievodului. Lasă-i slobozi, măria ta, să se ducă unde-or voi.

— Slobod acest cîine care m-a vîndut? scrîșni Vlad Dracul și ochii săi aruncau fulgere.

— E mai de preț cetatea, spuse și Vlad cel Tînăr. Cu Hasan ne-om răfui noi pe urmă.

— Bine. De nu te vei răfui, nu te mai socot fiul meu.

— Așa să fie, tată! spuse Vlad cel Tînăr.

— Subașiule, dă poruncă să stingă focul. Ne-am milostivit să punem pace, dar dacă ne minți iarăși, nu mai rămîne om viu în cetate, strigă voievodul.

Hasan se întoarse către oamenii săi și le împărți iarăși porunci. El însuși coborî din turn și ieși din cetate, dîndu-se chezășie că focul va fi stins. Iar voievodul se duse la cardinal și-i spuse cum a încheiat pacea cu turcul.

— Sînt bucuros, spuse cardinalul. Seniorul Walerand este de-un gînd cu mine. Vom cruța viața turcilor dacă ne dau cetatea întreagă. Și le vom da salv-conduct că se pot duce nevătămați.

Hasan, auzind că dușmanii săi au căzut la înțelegere, își spori obrăznicia.

— Dorim, spuse el, să ne treceți Dunărea cu luntrile voastre. Noi n-avem destule și în cetate se află destul calabalîc.

— Fie precum spui, zise domnul stăpînindu-și mînia.

Atunci porțile cetății se deschiseră larg și românii, lucrînd alături de turcii rămași fără arme, stinseră degrabă focul, păstrînd cetatea aproape

nevătămată. Turcul ceru să i se dea salv-conductul; după ce-l primi, puse tălmaciul să i-l citească şi abia după aceea se încrezu în el şi-şi îndemnă oamenii să se gătească de plecare.

În cortul său, Walerand de Wavrin asculta povestirea întîmplărilor din urmă. După ce cavalerul de Comfide îi spuse cum s-a pecetluit înţelegerea cu turcii, el spuse că-i pare rău de boala care-l lovise şi-l rugă să ducă cardinalului felicitările sale pentru izbîndă. Ceea ce cavalerul făgădui, ieşind din cortul mai-marelui său. Veni apoi un paj care-l vesti pe Walerand că fiul domnesc vrea să-i vorbească.

— Pofteşte-l, zîmbi Walerand încercînd să se ridice.

— Staţi liniştit, seniore, spuse boierul Cîndea din uşă. Stăpînul meu, fiul voievodului valah, vrea să vă spună o vorbă tainică.

Vlad cel Tînăr se arătă şi el în uşă. La semnul prietenos al seniorului, se apropiară amîndoi.

— Seniore, am plătit prea scump cetatea. Ne-au murit mulţi oameni, iar duşmanul nostru a scăpat nevătămat.

— În schimb aţi luat cetatea întreagă, după dorinţa tatălui vostru.

— Dar tatăl meu are o durere, seniore. Subaşiul cetăţii este un trădător care l-a dus cu făgăduieli mincinoase de l-a pus sultanul în lanţuri. Şi mi-a poruncit să mă răzbun. De nu, a spus tata că nu mă mai socoate fiu al său.

— Dar am iscălit cu toţii salv-conductul, strigă Walerand. Eu şi domnul cardinal ne-am atîrnat

de el pecetea noastră. Am făgăduit că acel subaşiu va pleca din cetate nevătămat, cu oamenii şi avutul lor.

— Şi n-au plecat? zîmbi Vlad cel Tînăr. Domniile voastre v-aţi ţinut cuvîntul, şi tata la fel. Turcilor nu li s-a clintit nimic. Acum trec apa cu ajutorul luntraşilor mei. Dar vă spun o taină, seniore...

— Ştiu să păstrez tainele, spuse Walerand. Jur că nu vă voi trăda, seniore. Sîntem prieteni şi am luptat împreună.

— Atunci ascultaţi. Voi trece Dunărea la două leghe de aici, împreună cu două mii de oşteni ai mei. Hasan cu ai săi se duc spre Nicopole, ştiind că şi noi ne îndreptăm într-acolo. Şi le voi ţine calea şi voi împlini porunca tatălui meu.

Walerand îşi feri privirea şi nu spuse nimic.

— Ce ziceţi de gîndul meu? stărui Vlad.

— Nu vă pot sfătui, seniore. Poate fi bine, poate fi şi rău. Ne-am dat cuvîntul faţă de ei. Dar dacă ne gîndim bine, ei pot întări cetăţile pe care vrem să le lovim...

— Atît mi-e de ajuns, se bucură Vlad cel Tînăr. Vă doresc grabnică sănătate, seniore!

— Iar eu vă urez izbîndă!

Pe drumul Nicopolei se află un loc mai înalt, vălurit, ca nişte dealuri netezite de vreme, acoperite cu pădure deasă. Hasan dădu pinteni fără voie calului, dornic să ajungă la liman de umbră, după această lungă cale fără spor prin soarele fierbinte de august. Ceata lui se mişca greu, fiindcă o parte din oşteni erau răniţi şi trapul cailor le-ar

fi sporit durerea, iar alţii, nesăţioşi, îşi luaseră cu ei tot calabalîcul, toată prada jefuită din satele valahe cît fuseseră stăpîni în cetate.

— Mai repede, mai repede! îi zorea Hasan, zîmbind în barbă. Izbutise şi de data aceasta să scape. Calul din dreapta lui, fără călăreţ, ducea două samare pline cu podoabe şi pungi cu aur. Nu-şi luase nimic altceva cu sine, socotind că banii îi vor aduce alte mătăsuri în locul celor părăsite în cetate, alte măsuţe cu tablaua de argint bătut în filigran, alte bunătăţi îngăduite sau mai puţin îngăduite, ca vinul acela neasemuit, roşu ca sîngele, la care subaşiul se dedulcise împotriva poruncilor legii. „O să am o bătrîneţe tihnită, gîndea subaşiul. La Galliopoli, într-o grădină cu trandafiri. Mi-a fost de ajuns o viaţă de zbucium. Şi-apoi beiul nu va fi prea bucuros că am pierdut cetatea... O să-l domolesc cu o pungă sau două şi o să-mi cumpăr liniştea..."

Liniştea statornicită peste pădure fu spartă de ţipătul lui Mustafa, care mergea în frunte împreună cu doi oşteni ageri:

— Dîrak! Dîrak!

Mai întîi, subaşiul socoti că oşteanul şi-a pierdut minţile, dar în marginea pădurii de care se apropiau sclipiră săbii şi tropăiră cai. Hasan trase iataganul din teacă şi-l flutură deasupra capului, urlînd porunca de luptă. Auzi, sau numai simţi, cum oştenii din urma sa trag şi ei săbiile. Dădu pinteni calului şi se avîntă înainte...

Oastea lui Vlad cel Tînăr se despărţi în două şi înconjură convoiul din două laturi. Se încrucişară săbii, răsunară strigăte şi blesteme, şuierară săgeţi.

Hasan nu era fricos, avea încredere în prezicerea unui astrolog venit tocmai din Eghipet, care-i jurase că va trăi o sută și doi ani, întocmai ca bunicul său, şi nu va muri de sabie. Încrezător în soartă, se năpusti asupra unui pîlc de români, dornic să-și răzbune umilința suferită. Dar oștenii se risipiră din calea lui...

În jurul lui Hasan cădeau mereu oameni pe care-i cunoștea de ani, cu care năvălise prin sate după pradă; călăreţii valahi loveau fără cruţare, în dreapta și-n stînga, dar cînd ajungeau în preajma lui se depărtau ca să-i lovească pe alţii. În van subașiul își înfigea, turbat, pintenii în coastele armăsarului său arab; calul se ridica în două picioare, se întorcea precum îi poruncea frîul bine strunit al călăreţului, dar de fiecare dată cînd încerca să dea piept cu un duşman, acesta dispărea din cale-i. Ciudat, își spuse subaşiul, încercîndu-și norocul în alt pîlc de luptători valahi. Dar și aceștia se depărtară, lăsîndu-l singur...

În cele din urmă, subașiul îl zări pe mai-marele oastei ce-i aţinuse calea. Îl cunoştea de copil; acum era un flăcăiandru, dar un flăcăiandru îmbrăcat în zale, mînuind un paloş lat, cu luciri albăstrii, un flăcăiandru iute ca o zvîrlugă care se arunca orbeşte-n luptă şi-şi îndemna însoţitorii „Taie, mă!" După ce încercase să lupte cu cineva, subașiul hotărî să încrucișeze iataganul încă nefolosit cu Vlad, cu acest băieţandru aprig, fiul domnului Valahiei, deci un duşman pe măsura sa.

Și Vlad primi lupta. Se năpusti spre el cu o cutezanţă nebună, gata-gata să-și încurce cu el pintenii. Tocmai această apropiere îl descumpăni

pe Hasan, care nu mai putea folosi lungimea iataganului său. Încercînd să-l lovească, fu el însuşi lovit, şi cînd văzu luciul săbiei lui Vlad fulgerînd deasupra creştetului său, el blestemă pe astrologul acela...

Dar Vlad nu-l despică cu paloşul, nu-l străpunse, nu-i zdrobi ţeasta, nu-i reteză mîna înarmată, ci îl lovi cu latul săbiei — atît de tare, încît îl doborî de pe cal.

Pe la apusul soarelui, Vlad Dracul se odihnea în cortul său, ascultînd larma nelămurită a oştenilor de afară, care-şi chemau prietenii şi-şi îngrijeau răniţii. Ştia că la data hotărîtă prin soli îl va întîlni pe Ioan de Hunedoara în faţa Nicopolelui şi, împreună cu el şi cu burgunzii, vor da o nouă lovitură jefuitorilor otomani...

— A venit Vlad cel Tînăr!

— Trăiască fiul măriei sale!

— Izbînda e deplină!

Strigătele de afară şi tropotele de cai îl făcură pe domn să se ridice. Ieşi din cort şi mai-mai să dea piept cu Hasan, vrăjmaşul său de moarte, care venea spre cort cu capul plecat, cu mîinile legate la spate, împins de doi seimeni. Din urmă venea Vlad cel Tînăr cu bucuria zugrăvită pe faţa-i ageră. În jurul lor tălăzuia mulţimea de oşteni. Fiul domnului strigă atunci:

— Tăicuţă, măria ta! Mi-am împlinit jurămîntul. Răzbunarea a fost înfăptuită!

Vlad Dracul privi spre subaşiu cu ochi scăpărători.

— Știam că va veni și ziua asta, cîine! Tot răul și veninul, toată mîrșăvia și trădarea, toate durerile celor pe care i-ai hăituit și i-ai jefuit și i-ai robit, blestemul unei țări întregi vorbește acum prin mîna mea!

Voievodul ridică sabia. Pe oțelul fin, de Damasc, cele din urmă raze ale soarelui puneau pete de sînge.

CUPRINS

Lei 5